Jaarstukken 2023
Gemeente Lingewaard

Inhoud

Algemeen 5
Aanbieding....6
Cijfers 2023 in één oogopslag 8
Financiën 9
Overzicht resultaat 2023....9
Leeswijzer....12
Programma's 13
1. Veiligheid 14
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 17
3. Economie....21
4. Onderwijs....27
5. Sport, cultuurproductie en cultuurparticipatie 30
6. Sociaal domein 38
7. Volksgezondheid en milieu....50
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 57
9. Bestuur en ondersteuning 63
Paragrafen....73
Paragraaf 1 Lokale heffingen 74
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 87
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen 95
Paragraaf 4 Financiering 101
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 106
Paragraaf 6 Verbonden partijen 111
Paragraaf 7 Grondbeleid 122
Paragraaf 8 Duurzaamheid 136
Paragraaf 9 Openbaarheid 141
Jaarrekening....142
Balans met toelichting 143
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2023 171
Toelichting op het overzicht van baten en lasten 172
Algemene dekkingsmiddelen, vpb en onvoorzien 175
Overhead....178
Taakvelden baten en lasten 179
SiSa bijlage voor specifieke uitkeringen ....**Error! Bookmark not defined.**
Bijlagen....209

Samenstelling gemeentebestuur 210
Kerngegevens 212
Beleidsindicatoren 213
Overzicht personele sterkte en personeelslasten 216
Overzicht van vaste activa 217
Overzicht lopende investeringsprojecten 218

Algemeen

Aanbieding

Beste leden van de raad,

Graag bieden wij u het jaarverslag en de jaarrekening 2023 aan. In deze aanbiedingsbrief geven wij eerst een impressie van enkele inhoudelijke resultaten. Daarna besteden we aandacht aan het financieel resultaat, de ontwikkeling van de weerstandsratio en de resultaten van onze grondexploitatie.

Impressie inhoudelijke resultaten

We hebben het afgelopen jaar bijna 20 bestemmingsplanwijzigingen voorbereid, waarover u vervolgens een besluit heeft genomen. Om ervoor te zorgen dat we op 1 januari 2024 met de uitvoering van de Omgevingswet aan de slag konden, heeft u een aantal uitgangspunten vastgesteld. Daarnaast is de Woondeal 2.0 is vastgesteld. U stelde een voorbereidingskrediet beschikbaar voor de planontwikkeling van flexibele huurwoningen in het sociale segment en het middensegment. Eind 2023 besloot u onder andere hiervoor de grondexploitatie vast te stellen.

In maart 2023 stelde u de Contourennota Sociale Basis vast en vervolgens in mei de omgekeerde verordening Sociaal Domein. Belangrijke stappen om ook in de (nabije) toekomst zorg en ondersteuning beschikbaar te houden voor onze inwoners.

U stelde het Gemeentelijk Watertakenplan vast als opvolger van het Gemeentelijk Rioleringsplan. Verder legden wij u de geactualiseerde nota Toerisme & Recreatie en het geactualiseerde beleidskader energietransitie en uitgangspuntennotitie energievisie zone A15 ter besluitvorming voor. Voor de nieuwbouw van OBC Bemmel en Sporthal Bemmel stelde u de benodigde investeringsbudgetten beschikbaar. Dat deed u ook voor de realisatie van een multifunctionele accommodatie in de O.L.V. Kerk in Huissen.

Het voorgaande is slechts een greep uit alle onderwerpen die wij het afgelopen jaar aan u ter besluitvorming hebben voorgelegd. We hebben nog veel meer zaken opgepakt en uitgevoerd. Bij de verschillende programma's hebben we dat bij "Wat hebben we gedaan?" verder toegelicht.

Financieel resultaat

Begroot was een voordelig resultaat van € 888.000. De jaarrekening 2023 laat een voordelig resultaat zien van € 3.283.000, een verschil van € 2.396.000. De belangrijkste, voornamelijk incidentele verschillen hebben betrekking op de volgende posten:

- Bouwleges, voordeel € 944.000. Dit wordt vooral veroorzaakt door verleende vergunningen voor grotere projecten, waaronder vier woningbouwprojecten.
- Jeugd, WMO en inkomensregelingen, voordeel € 789.000. Er zijn diverse oorzaken die aan dit voordeel ten grondslag liggen. In programma 6 hebben wij dit verder toegelicht.
- NEXTgarden, voordeel € 550.000. De deelname in het warmtenet moet op basis van de BBV-voorschriften worden verantwoord op de balans. Met als gevolg een voordeel in de exploitatie.
- Agropark III, voordeel € 97.000. De voorbereidingskosten zijn conform raadsbesluit van 19 oktober 2021 geactiveerd. Met ook hier een positief effect op de exploitatie.

Meer gedetailleerde toelichtingen op de verschillen tussen de begroting en de jaarrekening kunt u vinden bij de verschillende programma's onder "Wat heeft het gekost".

Ontwikkeling weerstandsratio

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de risico's die we lopen (de benodigde weerstandscapaciteit) en de financiële middelen die we hebben om de risico's te dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit). Deze relatie noemen we de ratio van het weerstandsvermogen en bedraagt 4,6

(begroting 2024: 4,7). Daarbij is nog geen rekening gehouden met het positieve rekeningresultaat van € 3.200.000 miljoen. De weerstandsratio bedraagt dan 5,1. We streven naar een minimale ratio van 1,0.

Resultaten grondexploitatie
De algemene reserve grondexploitatie is met € 1.200.000 toegenomen van € 8.500.000 naar € 9.700.000. Van de toename van deze reserve heeft € 555.000 betrekking op de storting vanuit de reserve inzet woningbouw voor de projecten Bibliotheek Gendt en Blauwe Hoek Doornenburg. Naast de algemene reserve grondexploitatie hebben we voor verliesgevende projecten een voorziening getroffen. Deze voorziening bedraagt eind 2023 € 4.600.000.

Een meer gedetailleerde toelichting op zowel de reserve als de verliesvoorziening kunt u vinden in de paragraaf grondbeleid.

Afsluiting
De jaarrekening 2023 sluiten we af met een positief resultaat. Voor de komende jaren ligt er een grote opgave om tot een sluitende begroting te komen of zelfs te voorkomen dat de rekeningresultaten in de rode cijfers duiken. In de Kadernota 2025 hebben wij dit voor u inzichtelijk gemaakt.

Lingewaard, 28 mei 2024

Burgemeester en wethouders

Cijfers 2023 in één oogopslag

In onderstaande tabel staat een overzicht van de uitgaven per programma. Hierbij staat ook het percentage van dit programma in de totale gemaakte kosten in 2023.

	Programma	Lasten x 1.000	% van totaal
1	Veiligheid	-4.422	3,0%
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.437	4,3%
3	Economie	-4.123	2,8%
4	Onderwijs	-4.972	3,4%
5	Sport, cultuurproductie en -participatie	-12.833	8,7%
6	Sociaal domein	-64.385	43,5%
7	Volksgezondheid en milieu	-13.961	9,4%
8	Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	-6.884	4,6%
9	Bestuur en ondersteuning	-30.074	20,3%
	Totaal van de programma's	-148.090	100,0%

In onderstaande tabel staat een overzicht van de inkomsten per programma. Hierbij staat ook het percentage van dit programma in de totale gerealiseerde opbrengsten in 2023.

	Programma	Baten x 1.000	% van totaal
1	Veiligheid	260	0,2%
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	385	0,3%
3	Economie	3.447	2,3%
4	Onderwijs	984	0,7%
5	Sport, cultuurproductie en -participatie	3.645	2,4%
6	Sociaal domein	20.905	13,8%
7	Volksgezondheid en milieu	13.231	8,7%
8	Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	5.600	3,7%
9	Bestuur en ondersteuning	102.916	68,0%
	Totaal van de programma's	151.373	100,0%

Financiën

In onderstaande tabel staat, voor zowel de werkelijkheid als begroot, de baten, lasten en het verschil (saldo). Daarnaast ziet u in de laatste drie kolommen het verschil tussen de werkelijke en de begrootte cijfers over het jaar 2023.

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023			Begroting 2023 na wijziging			Verschil		
Programma's	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
1 Veiligheid	260	-4.422	-4.162	107	-4.294	-4.188	153	-128	26
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	219	-6.189	-5.970	221	-5.999	-5.778	-2	-190	-192
3 Economie	3.140	-3.569	-430	2.280	-4.021	-1.741	859	451	1.311
4 Onderwijs	984	-4.968	-3.984	1.228	-5.367	-4.139	-244	399	155
5 Sport, cultuurproductie en -participatie	2.056	-11.133	-9.077	1.917	-11.188	-9.270	138	55	193
6 Sociaal domein	19.331	-60.910	-41.579	21.360	-64.882	-43.522	-2.028	3.972	1.944
7 Volksgezondheid en milieu	12.349	-13.566	-1.217	12.147	-13.570	-1.423	202	4	205
8 Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	3.452	-5.638	-2.185	3.610	-7.045	-3.434	-158	1.407	1.249
9 Bestuur en ondersteuning	100.463	-25.951	74.512	99.786	-25.670	74.117	677	-282	395
Subtotaal programma's	*142.254*	*-136.346*	*5.908*	*142.656*	*-142.035*	*622*	*-403*	*5.689*	*5.286*
Mutaties reserves	7.447	-10.653	-3.206	7.731	-7.465	266	-283	-3.188	-3.471
Resultaat	**151.373**	**-148.090**	**3.283**	**150.387**	**-149.499**	**888**	**986**	**1.410**	**2.396**

Overzicht resultaat 2023

Resultaat Jaarrekening 2023	
Werkelijk	3.283 V
Begroot	888 V
Voordelig verschil	2.396 V

In onderstaande tabel staat een overzicht van de belangrijkste afwijkingen op concernniveau. Daarbij is aangegeven of het gaat om een voordeel (V) of een nadeel (N) en of de afwijking een incidenteel of structureel karakter heeft.
De afwijkingen zijn toegelicht in de programma's. Als u op het onderwerp van de afwijking klikt, gaat u naar de toelichting van de afwijking in het desbetreffende programma.

Onderwerp	Afwijking	Aard afwijking
Programma 1 Veiligheid		
Geen significante afwijkingen op deze budgetten		
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat		
Wegen	-204 N	Incidenteel
Programma 3 Economie		
Deelneming NEXTgarden	550 V	Incidenteel
Voorbereidingskosten Agropark III	97 V	Incidenteel
Programma 4 Onderwijs		
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	71 V	Incidenteel
Leerlingenvervoer	58 V	Incidenteel
Programma 5 Sport, cultuurproducties en -participatie		
Buitensportaccommodaties	-116 N	Structureel
Participatieprojecten natuur en landschap	53 V	Incidenteel
Programma 6 Sociaal domein		
Uitvoeringskosten Jeugd	254 V	Incidenteel
Wmo maatwerkvoorzieningen	183 V	Incidenteel
Wmo begeleiding	236 V	Incidenteel
Inkomensregelingen	116 V	Incidenteel
Programma 7 Volksgezondheid en milieu		
Openbare volksgezondheid	88 V	Incidenteel
Riolering	-91 N	Incidenteel
Huishoudafval	70 V	Overwegend structureel
Bijdrage ODRA milieubeheer	76 V	Incidenteel
Duurzaamheid	160 V	Incidenteel
Programma 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		
Bestemmingsplannen	95 V	Incidenteel
Omgevingswet	193 V	Incidenteel
Grondexploitaties woningbouw	115 V	Incidenteel
Bouwen - leges	944 V	Overwegend incidenteel
Actieplan huisvesting internationale werknemers	-100 N	Incidenteel
Programma 9 Bestuur en ondersteuning		
Wethouderpensioenen	62 V	Structureel

Pachten	68 V	Incidenteel
Bedrijfsvoering	475 V	Incidenteel
Van Werk naar werk	-100 N	Incidenteel
Doorberekende loonkosten naar projecten	-818 N	Incidenteel
Voorziening verlofsparen	-727 N	Incidenteel
Treasury	492 V	Incidenteel
Belastingsamenwerking	62 V	Incidenteel
Overige kleine afwijkingen programma 1 t/m 9	34 V	
Totaal	**2.396 V**	

Leeswijzer

Het college legt in het jaarverslag en in de jaarrekening (jaarstukken) verantwoording af over de uitvoering van het door de gemeenteraad vastgestelde beleid en bijbehorende budgetten.

Algemeen
In dit onderdeel is de aanbiedingsbrief opgenomen. Daarnaast zijn de belangrijkste financiële aspecten hier terug te vinden.

Programma's
Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten. Per programma gaan we in op de gerealiseerde maatschappelijke effecten en hoe die effecten zijn verwezenlijkt. Een programma is opgedeeld in taakvelden die elk bestaan uit een aantal producten. De raad stuurt op het niveau van de programma's, het college op het niveau van taakvelden en producten. Per programma beantwoorden we de drie W-vragen. De gedachte hierachter is dat de gemeenteraad door het beantwoorden van deze vragen zijn kaderstellende rol goed kan invullen.

De 1e W-vraag: Wat hebben we bereikt?
In de begroting hebben we de doelen voor 2023 benoemd. In het jaarverslag leggen we over deze doelen verantwoording af. Bij sommige programma's treft u ook indicatoren aan. Vorig jaar stonden hier ook alle verplichte indicatoren. Deze verplichte indicatoren treft u nu in het onderdeel 'Bijlagen' aan.

De 2e W-vraag: Wat hebben we gedaan?
In de begroting hebben we per doel de activiteiten puntsgewijs beschreven. In het jaarverslag leggen we over die activiteiten puntsgewijs verantwoording af. In sommige gevallen leggen we verantwoording af over activiteiten die niet expliciet in de begroting waren opgenomen.

De 3e W-vraag: Wat heeft het gekost?
We starten bij ieder programma met een tabel. Hierin zetten we de werkelijke kosten van het boekjaar per taakveld en kostenplaats af tegen de begroting en de kosten van het vorige dienstjaar. Vervolgens lichten we per taakveld de belangrijkste verschillen tussen begroot en werkelijk 2023 toe. We hanteren daarbij een ondergrens van € 50.000. Alle baten in de tabel zijn met een positief bedrag weergegeven en alle lasten met een negatief bedrag.

Verbonden partijen
Net als bij de begroting 2023 integreren wij de bijdrage van de verbonden partijen aan de realisatie van doelen en bijbehorende activiteiten.

Paragrafen
De paragrafen zijn programmaoverstijgend. Naast de zeven verplichte paragrafen (lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid) heeft de gemeenteraad de paragraaf duurzaamheid toegevoegd. Daarnaast is met ingang van 2022 een paragraaf openbaarheid verplicht.

Financiële overzichten
De jaarrekening 2023 ten behoeve van de accountantscontrole bestaat uit:

- De balans met toelichting;
- Het hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen, vpb en onvoorzien;
- Het overzicht overhead;
- Het overzicht taakvelden baten en lasten;
- De SiSa-bijlagen.

Programma's

1. Veiligheid

Onder dit programma vallen taken met betrekking tot toezicht en handhaving van de openbare orde, het tegengaan van georganiseerde criminaliteit en het bevorderen van een veilige woon- en leefomgeving. Via de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) richten we ons ook op brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. Een veilige woon- en leefomgeving.
Op basis van het door u vastgestelde Integraal Veiligheidsplan hebben we een uitvoeringsplan opgesteld met 55 actiepunten. Een evaluatie eind 2023 wees uit dat we inmiddels 45 actiepunten hebben uitgevoerd (82%). We vergrootten daarmee de veiligheid en het veiligheidsgevoel. Dat deden we in nauwe samenwerking met onze veiligheidspartners. Denk hierbij aan de politie, brandweer en openbaar ministerie, maar ook met buurtbemiddeling, scholen, welzijnsorganisaties en woningcorporaties.

Doel 2. Weerbare inwoners en ondernemers tegen ondermijning.
We investeerden onder andere in het vergroten van de bewustwording over en de weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit van onze inwoners en ondernemers. De kracht zit daarbij in de herhaling van de boodschap. Van het bij doel 1 genoemde uitvoeringsplan hebben elf actiepunten betrekking op ondermijning. Van deze elf voerden we negen actiepunten uit (82%). Om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan, namen we verschillende maatregelen. Denk hierbij aan controles op leegstaande en/of verdachte locaties.

Wat hebben we gedaan?

Een veilige woon- en leefomgeving (doel 1).

- Buurtbemiddeling ontving 51 meldingen (in 2022: 49). Het aantal opgeloste zaken bedroeg 95%.
- We ondernamen de volgende acties om het bewustzijn over veel voorkomende (digitale) criminaliteit te bevorderen:
    1. Een Hackshield bijeenkomst samen met de bibliotheek op 22 maart om de digitale weerbaarheid te vergroten van kinderen tot en met 12 jaar.
    2. Een campagne ‘senioren en veiligheid’ in het Zilverhuus in Huissen op 30 maart.
    3. Voorlichting aan senioren in Doornenburg en Haalderen over digitale veiligheid samen met de politie op 8 mei en 26 oktober.
    4. Het Donkere Dagen Offensief. Dit vond plaats in de periode januari tot en met maart en vanaf oktober. Deze jaarlijkse campagne gaat over het herkennen van verdacht gedrag en het voorkomen van woninginbraken in de wintermaanden.
    5. Preventietips om onder andere woning- en auto-inbraken en/of diefstallen te voorkomen. Deze tips verspreidden we via social media, Het Gemeente Nieuws en de digitale borden in de gemeente.
- Op verschillende manieren probeerden we de meldingsbereidheid bij inwoners en ondernemers te verhogen. Denk hierbij aan:
    1. Diverse publicaties via social media en Het Gemeente Nieuws.
    2. Verspreiden van de gratis meldkaart met handige telefoonnummers en websites. De vraag naar extra kaarten was groot.
    3. Gesprekken met inwoners en ondernemers in het centrum van Huissen in september tijdens de braderie. Op 14 oktober deden we hetzelfde in het centrum van Gendt. Daarbij kwam ook het signaleren van ondermijning (onder andere drugsproductie) ter sprake.
- Stichting Halt gaf in opdracht van de gemeente negen voorlichtingslessen over digitale veiligheid en andere actuele veiligheidsvraagstukken op basis- en middelbare scholen.
- Evenementen vonden weer volop plaats na de coronabeperkingen. We verleenden 125 evenementenvergunningen en 120 toestemmingen voor de melding van een evenement of activiteit.

De gehouden netwerkbijeenkomst met organisatoren van evenementen op 13 november werd met 85 aanmeldingen goed bezocht.

Weerbare inwoners en ondernemers tegen ondermijning (doel 2).

- Op 24 september hebben we een drugsdumping in scene gezet in het centrum van Huissen. Inwoners en ondernemers konden op deze wijze niet alleen signalen herkennen van ondermijning, maar ook waar men dit kan melden. Op 14 oktober deden we hetzelfde in het centrum van Gendt.
- Intern gaven we voorlichting aan medewerkers over het herkennen van signalen van zorgfraude.
- We controleerden meerdere leegstaande en verdachte bedrijven en woningen in het buitengebied. Ook werden twee controles in de nacht uitgevoerd met diverse toezichthoudende partijen.
- Op basis van signalen over ondermijning voerden we ieder kwartaal één integrale controle uit op een bedrijventerrein. Dat deden we samen met politie, omgevingsdienst, douane en arbeidsinspectie. We vestigden daarbij onder andere aandacht op de automotive branche.
- We constateerden twee zwaardere gevallen van drugsproductie of georganiseerde drugshandel en één 'licht' geval. Eén woning sloten we voor de duur van een maand. De eigenaar van de andere woning kreeg een bestuurlijke waarschuwing. Tegen het 'lichte' geval is bestuursrechtelijk niet opgetreden. Zowel landelijk als gemeentelijk namen we een dalende trend waar in het aantal aangetroffen hennepplantages.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

1	Veiligheid	Rekening 2023	Begroot 2023 na wijz.	Begroot 2023 primitief
1.1	**Crisisbeheersing en brandweer**	**-3.036**	**-2.912**	**-2.736**
60101	Explosievendetectie en -ruiming	-197	-60	-60
60102	Crisisbeheersing en Brandweer	-2.643	-2.673	-2.497
60103	Brandweerposten - Beheer & Onderh.	-196	-179	-179
1.2	**Openbare orde en veiligheid**	**-1.387**	**-1.384**	**-1.334**
60104	Uitvoering APV en Bijz. wetten	-503	-507	-481
60105	Beleid Openbare Orde & Veiligheid	-499	-495	-483
60106	Uitvoering Openbare Orde & Veiligh.	-385	-382	-370
	Totaal lasten	**-4.423**	**-4.296**	**-4.070**
1.1	**Crisisbeheersing en brandweer**	**226**	**67**	**67**
60101	Explosievendetectie en -ruiming	199	67	67
60102	Crisisbeheersing en Brandweer	27	0	0
1.2	**Openbare orde en veiligheid**	**33**	**40**	**40**
60104	Uitvoering APV en Bijz. wetten	33	40	40
	Totaal baten	**259**	**107**	**107**
	Saldo baten en lasten	**-4.162**	**-4.189**	**-3.964**
	Onttrekkingen reserves	0	0	0
69801	Toevoegingen reserves	0	0	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-4.162**	**-4.189**	**-3.964**

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
60101 Explosievendetectie en -ruiming De gemeenteraad stelde op 28 maart 2024 de declaratie 2023 voor het ministerie van Binnenlandse Zaken ad € 229.708 vast. Van dit bedrag krijgen wij een bijdrage van 68% via de meicirculaire 2024. Omdat het raadsbesluit ná 31 december 2023 is genomen, kon dit niet meer in de ramingen 2023 worden verwerkt.	156	156	I

1.2 Openbare orde en veiligheid

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Beleidsnota's

Integraal Veiligheidsplan 2020-2022 (verlengd t/m 2023)
Preventie- en handhavingsplan (2020)
Algemeen Plaatselijke Verordening 2023 (2022)
Marktverordening (2018)

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Onder dit programma vallen alle taken die gaan over het aanleggen en onderhouden van de wegenstructuur. Inclusief voorzieningen voor fietsers, voetgangers, parkeren, straatinrichting, verkeersborden, straatverlichting, openbaar vervoerhaltes en gemeentelijke watergangen.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1 en 2. Veilige mobiliteit voor alle weggebruikers en leefbaarheid staat centraal.
Uitgevoerde maatregelen uit het GMP-plus verbeterden ter plaatse de verkeersveiligheid en beperkten de overlast van verkeer voor omwonenden. Met bijstelling van het beleid (het Addendum Wegen-categoriseringsplan) legden we de basis voor het realiseren van 30 km-zones. Dit verbetert de verkeersveiligheid en leefbaarheid.

Doel 3 en 4. Oplossingsrichtingen voor knelpunten in de (auto-)bereikbaarheid en een adequaat fiets- en OV-netwerk.
Voor deze twee doelen is regionale samenwerking noodzakelijk. Vanuit die samenwerking zijn oplossingen voor de autobereikbaarheid vanaf/naar de A325 in beeld gebracht. Met plannen voor verschillende fietsroutes kan het fietsnetwerk in Lingewaard en vanuit onze gemeente naar de steden worden verbeterd.

Wat hebben we gedaan?

Veilige mobiliteit voor alle weggebruikers en leefbaarheid staat centraal (doel 1 en 2).
In april stelden we de Participatieagenda GMP-plus vast. Deze is toegepast bij de planvoorbereiding van infrastructurele projecten uit de top 10 van het Maatregelenprogramma GMP-plus. Het gaat hierbij om het uitwerken van schetsontwerpen naar voorlopige ontwerptekeningen, het uitvoeren van verkeers- en civieltechnische onderzoeken en het daarbij betrekken van stakeholders, wijkplatforms en omwonenden bij de volgende projecten:

- Realisatie vrijliggende fietspaden rotonde Stadswal-Huismanstraat-Helmichstraat (Huissen).
- Aanpak rotonde Van der Mondeweg, inclusief aansluiting Hof van Klein Baal (Haalderen).
- Reconstructie Bredestraat-zuid (Huissen).
- Groot onderhoud bochten Karstraat (Huissen).

Voor het Wegencategoriseringsplan stelden we een addendum op dat de categorie 30km-wegen regelt. Hiervoor hebben we eerst een Impactanalyse 30 km/uur laten uitvoeren en die besproken met belanghebbende partijen. Met de vaststelling door de gemeenteraad van het Addendum in december beschikken we over een actueel Wegencategoriseringsplan, waarin de nieuwe wegcategorie GOW30 is opgenomen.

Met de Werkgroep vrachtverkeer Huissen is twee keer gesproken over mogelijkheden en belemmeringen om de ervaren overlast van het vrachtverkeer door Huissen te beperken. Op verzoek van de werkgroep hebben we extra verkeerstellingen uitgevoerd op de Karstraat en Stadswal. Ook hebben we een rotonde-telling uitgevoerd op de rotonde Stadswal-Huismanstraat-Helmichstraat. Zo zijn objectieve gegevens over verkeersaantallen en snelheden verzameld. In de tweede bijeenkomst met de werkgroep is afgesproken de werkzaamheden op te schorten aangezien een van de betrokkenen een initiatiefvoorstel naar de raad brengt.

De voorbereidingen van het project reconstructie Gochsestraat hebben als gevolg van de bezwaar- en beroepsprocedure meer tijd gekost dan gepland.

We realiseerden de ontsluiting Houtakker II. Dit betreft de aanleg van een nieuwe verbinding tussen De Kazematten en de Karstraat en het instellen van een 30 km/uur-zone op een deel van de wegen De Houtakker en Remisestraat. Dit in combinatie met groot onderhoudswerkzaamheden.

In Bemmel en Gendt vervingen we in verschillende straten de verlichting door LED. Eind 2023 bestond ruim 70% van de straatverlichting uit LED. Na afronding in 2024 is alle verlichting vervangen, met uitzondering van oude lichtmasten die niet geschikt zijn voor LED-verlichting.

We voerden een parkeeronderzoek uit in Huissen-centrum en op tientallen locaties voerden we verkeerstellingen en fiets tellingen uit. De uitkomsten van het parkeeronderzoek worden in 2024 met de ondernemers in het centrum gedeeld en gebruikt bij nieuwe centrumontwikkelingen. We legden een voetpad aan in de speeltuin achter de Margrietstraat in Angeren. We stelden 30 km/uur-zones in op de Gildestraat in Gendt en het gebied rondom de hoek Teselaar-Dorpsstraat in Bemmel. In het buitengebied van Baal en op diverse zijwegen van de N838 tussen Angeren en Doornenburg stelden we 60 km/uur-zones in.

Oplossingsrichtingen voor knelpunten in de (auto-)bereikbaarheid en een adequaat fiets- en OV-netwerk (doel 3 en 4).
Als onderdeel van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen hebben we samen met de provincie Gelderland en betrokken gemeenten gewerkt aan verschillende speerpunten en opgaven uit de Verbonden Regio. Er is onder andere een vervolg gegeven op de Gebiedsaanpak A325/N325, de doorfietsroute Arnhem-Huissen en het VeluweWaalpad. Eind 2023 is gestart met de voorbereidingen om te komen tot een Regionale Agenda 2025-2028.

Het kerkplein voor de kerk in Huissen-centrum is onderdeel geworden van de blauwe zone van Huissen-centrum.

We startten de planvoorbereidingen voor het project 'Fietsvoorzieningen De Plak' weer op.

Eind 2023 verstrekten we de opdracht voor het uitvoeren van een integrale verkeersstudie op het bedrijventerrein Pannenhuis. Daarbij wordt gekeken naar de huidige weginrichting, de gewenste kruispunt-vorm voor de rotonde Karstraat-Nijverheidsstraat en naar de verkeerskundige consequenties van een extra ontsluiting van het bedrijventerrein op de Karstraat. Over de resultaten van het onderzoek wordt de raad in 2024 geïnformeerd.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

2	Verkeer, vervoer en waterstaat	Rekening 2023	Begroot 2023 na wijz.	Begroot 2023 primitief
2.1	**Verkeer en vervoer**	**-6.102**	**-5.914**	**-5.564**
60201	Verkeersbeleid	-394	-414	-441
60202	Verkeersveiligheid uitvoering	-95	-94	-91
60203	Verkeersregelinstallaties	-19	-30	-30
60204	Bewegwijzering en bebording	-298	-314	-311
60205	Civieltechnische kunstwerken	-363	-367	-363

60206	Gladheidsbestrijding	-149	-141	-139
60207	Wegen	-2.966	-2.776	-2.770
60208	Openbare verlichting	-1.077	-1.073	-711
60209	Schoonhouden infrastructuur	-440	-423	-423
60210	Straatmeubilair	-301	-282	-285
2.2	**Parkeren**	**-86**	**-85**	**-64**
60211	Parkeren	-86	-85	-64
	Totaal lasten	**-6.188**	**-5.999**	**-5.628**
2.1	**Verkeer en vervoer**	**219**	**221**	**219**
60201	Verkeersbeleid	2	0	0
60207	Wegen	181	186	184
60208	Openbare verlichting	10	13	13
60210	Straatmeubilair	26	22	22
	Totaal baten	**219**	**221**	**219**
	Saldo baten en lasten	**-5.970**	**-5.777**	**-5.409**
69802	Onttrekkingen reserves	165	162	67
69802	Toevoegingen reserves	-248	-248	-133
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-6.052**	**-5.863**	**-5.475**

2.1 Verkeer en vervoer

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
60207 Wegen In 2023 heeft het waterschap met terugwerkende kracht, een groot gedeelte van waterschapsheffing voor 2021 en 2022 in rekening gebracht. Deze verplichting leidt tot een incidenteel nadeel van € 67.000.		67	I
In 2023 zijn de prijzen van het kleinschalig onderhoud sterk gestegen. Daarnaast zijn er meer reparaties uitgevoerd aan het straatwerk. Deze ontwikkelingen zijn structureel van aard en leiden tot een negatief resultaat.		64	I
In de begroting 2023 is rekening gehouden met een aantal afgesloten investeringen. Echter zijn deze nog niet afgesloten waardoor de kapitaallasten doorschuiven, de rentelasten zijn wel doorberekend conform de begroting. Hierdoor is er een incidenteel nadeel van € 73.000.		73	I

2.2 Parkeren

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
Geen significante afwijkingen op dit budget.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Beleidsnota's

Gemeentelijk Mobiliteitsplan (2017)
Nota Parkeernormen Lingewaard 2020
Maatregelenprogramma GMP-plus (2021)
Netwerk laadpalen elektrisch vervoer: visie en plaatsingsbeleid (2021)
Mobiliteitsvisie Lingewaard (februari 2022)
Wegencategoriseringsplan Lingewaard (2020)
Participatieagenda GMP-plus (2023)
Addendum Wegencategoriseringsplan (2023)

3. Economie

Onder dit programma vallen taken in verband met economische ontwikkeling en bedrijvigheid, dienstverlening aan ondernemers en economische promotie. Onder bedrijvigheid vallen bedrijven-terreinen, winkelconcentraties en het ontwikkelingsgebied voor glastuinbouw. Ook de financiële component van evenementen en toerisme (markt- en kermisgelden, toeristenbelasting) hoort hierbij.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. Een toekomstbestendige lokale economie.
Lokaal hebben we vooral de onderlinge samenwerking met ondernemersorganisaties versterkt als basis voor concrete maatregelen in kernen of op bedrijventerreinen. Regionaal hebben we gefocust op toekomstige uitdagingen met betrekking tot onder andere de arbeidsmarkt en de net-congestie. Daar hebben we de basis gelegd voor het kunnen anticiperen op nieuwe ontwikkelingen.

Doel 2. Ontwikkelen en verduurzamen bedrijventerreinen.
Met de start van een operationeel warmtenet in NEXTgarden is de basis gelegd voor een energie-hub. Voor Pannenhuis is de samenwerking tussen bedrijven bevorderd met de oprichting van de Stichting Bedrijfs Investeringszone (BIZ) Pannenhuis en het initiatief om een gezamenlijke laadinfrastructuur voor vrachtwagens en bestelbussen te onderzoeken. Na groen licht van de provincie voor de ontwikkeling van Agropark III hebben we de planologische procedure gestart. Hierdoor kunnen de komende jaren weer bedrijfskavels beschikbaar komen op voorwaarde dat in verband met de netcongestie de ontwikkeling ook uitvoerbaar is. De afstemming hierover loopt nog.

Doel 3. Compacte en comfortabele winkelcentra.
Het Centrum Management Lingewaard (CML) heeft in samenwerking met winkeliers en vastgoedeigenaren de basis gelegd voor gezamenlijke acties die de winkelcentra van Bemmel, Gendt en Huissen versterken.

Doel 4. Daadkrachtige dienstverlening.
De mogelijkheden voor ondernemers tot tegemoetkoming in de energiekosten zijn goed benut. De afspraken met de omgevingsdienst bevorderen een adequate afhandeling van aanvragen voor omgevingsvergunningen.

Doel 5. Perspectief voor het landelijk gebied.
Dit doel heeft twee kernpunten, het landelijk gebied als recreatieruimte voor inwoners én het landelijk gebied als agrarische productieruimte. Het recreatieve routenetwerk is met lopende projecten versterkt. Het borgen van meer publiek toegankelijk groen in verband met de bouwopgave is in de regionale verstedelijkingsstrategie verwerkt. Het toekomstperspectief voor agrarische bedrijven is sterk afhankelijk van landelijke en provinciale programma's. Via de regio hebben we input hiervoor aangeleverd.

Doel 6. NEXTgarden energieneutraal.
Er is een start gemaakt met een operationeel warmtenet. Dit ondersteunt de doorontwikkeling naar energieneutraliteit.

Indicator	Meetbaar resultaat 2023	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Verbeteren ondernemersklimaat	Ranglijst MKB-vriendelijke gemeente (voorheen rapportcijfer) *	6,9	6,9

* Elke twee jaar worden MKB-bedrijven gevraagd naar het ondernemersklimaat en de dienstverlening van gemeenten. Tot 2022 werd het resultaat gepresenteerd in een rapportcijfer. Vanaf 2024 verandert dit en wordt

een ranglijst gepresenteerd. Ambitie was voorheen een 7. Dit hebben we gewijzigd in een stijging op de ranglijst van 10 plekken.
In 2023 hebben we ons gericht op het voorbereiden van duidelijke informatie voor ondernemers over aanvragen onder de Omgevingswet en de afhandeling daarvan.

Wat hebben we gedaan?

Een toekomstbestendige lokale economie (doel 1).

- In regionaal verband:
  - Voerden we een tweede ronde digitaliseren MKB (MKB-deal / regio) uit met 90 deelnemers, waarvan zeven uit Lingewaard.
  - Stelden we een Human Capital Agenda op. Ongeveer 25 ondernemers en kennisinstellingen hebben een steunverklaring ondertekend en nemen actief deel aan de agenda. In april is een akkoord tot stand gekomen. De agenda wordt ondergebracht bij de Economic Board van de regio. Vanaf medio 2023 is aan de uitvoering gewerkt.
  - Stelden we een rapport Economie van de toekomst - Groene Metropoolregio op als handvat voor de verstedelijkingsstrategie. Ook zijn de uitgangspunten voor een nieuw Regionaal Programma Werklocaties voorbereid.
  - Stelden we een Economische Monitor op. Deze monitor helpt om op basis van ontwikkelingen, kwantitatieve informatie, sterke en zwakke punten in de regionale economie, focus aan te brengen in het economisch beleid.
  - Maakten we een start met het in beeld krijgen van mogelijkheden om netcongestie te verminderen.
- We werkten aan draagvlak voor gezamenlijke acties met ondernemers voor verduurzaming en verbetering van de inrichting van het terrein Pannenhuis.

Ontwikkelen en verduurzamen bedrijventerreinen (doel 2).

- De Stichting Bedrijven Investeringszone (BIZ) Pannenhuis is opgericht. De BIZ heeft een meerjarenplan met doelen en activiteiten: Activiteitenplan BIZ Pannenhuis – SBBLingewaard. Onderdeel is dat de haalbaarheid wordt onderzocht van een collectieve laadinfrastructuur voor vrachtwagens en bestelbussen.
- De inspanningen voor een BIZ Gendt – Bemmel zijn nog niet afgerond. Op De Houtakker zijn werkzaamheden voor infra en groen afgerond en is een plan voor verduurzaming uitgewerkt: BIZ Houtakker (bedrijvenpark-houtakker.nl).
- Planvorming voor Agropark III is voortgezet. Om stagnatie als gevolg van netcongestie te beperken startten we met het in beeld krijgen van mogelijkheden voor lokale energieopslag en -afname in combinatie met NEXTgarden.
- Een onderdeel van duurzaam ruimtegebruik is verdichting op bestaande terreinen. Hiervoor wilden we een pilot starten voor het terrein Gendt - Bemmel. Onderzoek van STEC heeft echter aangetoond dat mogelijkheden voor verdichting hier onvoldoende zijn voor een proefproject. Voor een pilot zoekt de provincie daarom een alternatieve locatie.

Compacte en comfortabele winkelcentra (doel 3).

- Enkele aanvragen voor functieverandering van winkelpanden in aanloopstraten namen we in behandeling.
- We verleenden een vergunning voor tien verlichte reclameborden langs wegen in de gemeente.
- De haalbaarheid van een BIZ voor het centrum van Huissen is onderzocht. Op grond van een kosten-baten analyse heeft het Centrum management Lingewaard (CML) afgezien van realisatie.
- Centrum Management Lingewaard (CML) heeft eind 2023 in totaal drie workshops gehouden, in respectievelijk Huissen, Bemmel en Gendt. Aan de workshops is deelgenomen door winkeliers, vastgoedeigenaren en gemeenteambtenaren. Op basis van de workshops zijn actielijsten met prioritaire projecten per kern opgesteld. Deze actiepunten worden in 2024 verder uitgewerkt.

Daadkrachtige dienstverlening (doel 4).

- Samenwerking met ondernemers hebben we versterkt via het CML en de BIZ-en voor Pannenhuis en De Houtakker. Daarnaast organiseerden we bedrijfsbezoeken.
- Met de omgevingsdienst zijn afspraken gemaakt over de afhandeling van aanvragen. De ODRA heeft daarnaast het initiatief genomen tot regionaal overleg voor energiegerelateerde vragen. Voor energiebesparing kunnen ondernemers ook advies krijgen via het regionaal energieloket (REE).
- We hebben een eigen subsidieregeling opgezet en uitgevoerd. 42 bedrijven hebben gebruikgemaakt van (ruim € 175.000) provinciale subsidie voor energiekosten.

Perspectief voor het landelijk gebied (doel 5).

- De samenwerking met Overbetuwe, Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN) is voortgezet. Het Bureau Toerisme onderhoudt onder andere de website https://www.visitnijmegen.com/de-betuwe met informatie over onder meer musea, erfgoed, horecagelegenheden en wandel- en fietsroutes.
- Uw gemeenteraad heeft in april de actualisatie van de nota Recreatie en Toerisme vastgesteld. Deze nota is in samenspraak met Overbetuwe opgesteld. Vanuit het daarin opgenomen actieplan is gestart met onderzoek naar mogelijkheden voor gezamenlijke marketing in de Betuwe.
- Het wandelnetwerk maken we vergelijkbaar met het fietsknooppuntennetwerk met bebording zichtbaar. Ook digitaal maken we dit zichtbaar. De gereserveerde investering in een fiets-voetveer Bemmel – Ooij is behouden. Pogingen om tot uitvoering te komen lopen nog.

NEXTgarden energieneutraal (doel 6).

- Inzichtelijk is gemaakt hoe ver we zijn in onze ambitie om energieneutraal te zijn in 2030. Hierover bent u begin 2024 geïnformeerd. Van belang hierbij is het aansluiten van bedrijven op het warmtenet. Een verplichte aansluiting op het warmtenet betekent echter niet automatisch dat een bedrijf van die aansluiting ook gebruik maakt.
- Er is een start gemaakt met een operationeel warmtenet dat warmte kan leveren. Daarmee is de basis gelegd voor verdere samenwerking aan NEXTgarden als energie-hub.
- Het realiseren van een tuinbouw-ontmoetingscentrum heeft voldoende draagvlak. In 2024 wordt de vorm (digitaal of fysiek) uitgewerkt. Het fysieke karakter is voor een relatie met onderwijsdoelen van belang en heeft daarom de voorkeur.
- Voor het gebied Rietkamp is bij de ondernemers geïnventariseerd wat hun visie op de toekomst van het gebied is. Van daaruit zijn ontwikkelstrategieën opgesteld die in 2024 worden uitgewerkt. Vooralsnog is de begrenzing van het glastuinbouw ontwikkelgebied in de provinciale verordening op de weg Rietkamp gehandhaafd.
- Bij functieverandering hebben we de lopende verzoeken afgehandeld onder het oude wettelijk instrumentarium. Daarmee is voorkomen dat aanvragers de onderbouwing van hun verzoek opnieuw en gewijzigd moeten indienen onder de Omgevingswet.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

3	Economie	Rekening 2023	Begroot 2023 na wijz.	Begroot 2023 primitief
3.1	**Economische ontwikkeling**	**-1.371**	**-1.434**	**-1.076**
60301	Samenwerkingsverbanden	-833	-840	-791
60302	Economische ontwikkeling	-538	-594	-285
3.2	**Fysieke bedrijfsinfrastructuur**	**-1.751**	**-2.168**	**-1.787**
60304	Industrieterreinen	-1.751	-2.168	-1.787
3.3	**Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen**	**-168**	**-173**	**-169**
60305	Bedrijvenloket	-124	-124	-121
60306	Straatmarkten	-44	-49	-48
3.4	**Economische promotie**	**-279**	**-246**	**-230**
60307	Toerisme	-181	-147	-131
60308	Kermis	-97	-94	-94
60309	Economische promotie	-1	-5	-5
	Totaal lasten	**-3.569**	**-4.021**	**-3.262**
3.1	**Economische ontwikkeling**	**191**	**182**	
60302	Economische ontwikkeling	191	182	0
3.2	**Fysieke bedrijfsinfrastructuur**	**2.673**	**1.854**	**1.848**
60304	Industrieterreinen	2.673	1.854	1.848
3.3	**Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen**	**20**	**20**	**20**
60306	Straatmarkten	20	20	20
3.4	**Economische promotie**	**256**	**224**	**224**
60307	Toerisme	148	104	104
60308	Kermis	108	120	120
	Totaal baten	**3.140**	**2.280**	**2.092**
	Saldo baten en lasten	**-431**	**-1.740**	**-1.170**
69803	Onttrekkingen reserves	307	446	0
69803	Toevoegingen reserves	-553	0	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-677**	**-1.294**	**-1.170**

3.1 Economische ontwikkeling

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
60302 Economische ontwikkeling De subsidie voor verbetering van gevels en voorterreinen op bedrijventerreinen is niet volledig ingezet. Er zijn (aanzienlijk) minder aanvragen ontvangen dan verwacht.	46		I

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Bij de bouwgrondexploitatie vindt budgetbeheer plaats op basis van exploitatiebegrotingen over meerdere jaren. Bij verschuiving in de jaarschijven worden de begrotingen daarom niet bijgesteld. Deze verschuivingen kunnen wel leiden tot verschillen ten opzichte van de begrote baten en lasten. Door de verrekening met de toe- of afname van de boekwaarde is er per saldo geen verschil. De hier in de jaarrekening opgenomen toelichting is daarom beperkt tot significante afwijkingen van de bouwgrondexploitaties die geen budgettair neutraal saldo hebben voor 2023. De voortgang van de bouwgrondexploitaties wordt toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60304 Industrieterreinen			
Bergerden, Huissen Door uitgifte van een kavel kan de verliesvoorziening worden verlaagd. Dit bedrag komt ten gunste van de reserve grondexploitatie.	150		I
Agropark, Huissen Er is een verplichte winstneming verwerkt. De winst komt ten gunste van de reserve grondexploitatie.	121		I
Agropark III, Huissen De in 2022 gemaakte voorbereidingskosten Agropark III zijn achteraf in 2023 conform raadsbesluit van 19 oktober 2021 geactiveerd.	97		I
Houtakker II, Bemmel Er is een verplichte winstneming verwerkt. De winst komt ten gunste van de reserve grondexploitatie.	282		I
NEXTgarden programma In 2023 is € 585.000 besteed aan het programma NEXTgarden. De besteding in 2023 betreft voor € 532.000 provinciale middelen. Dat deel is budgettair neutraal. € 53.000 betreft gemeentelijk deel. Hiervoor is nog een reserve van afgerond € 26.000 beschikbaar. De onttrekking aan de reserve NEXTgarden komt als nadeel terug bij het onderdeel mutaties reserves.	532	585	I
Daarnaast ontstaat er een voordeel doordat op basis van de BBV-voorschriften de deelname in het warmtenet wordt overgeheveld naar de balans.	550		I
NEXTgarden toekomstvisie Er was € 375.000 begroot terwijl de werkelijke uitgaven tot nu toe € 210.000 waren. Het restant van € 165.000 gebruiken we als cofinanciering bij de regiodeal 'gezonde groene groei'. De regiodeal is een investering samen met andere overheden in (de rol van NEXTgarden bij) de omgevingskwaliteit in de regio. Omdat kosten worden gedekt door een onttrekking aan de algemene reserve komt een gelijk bedrag als nadeel terug bij het onderdeel mutaties reserves.	165		I

3.3 Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

3.4 Economische promotie

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
Op grond van de gerealiseerde resultaten is voor de grondexploitaties Agropark en Houtakker tussentijds winst genomen. Het gaat om € 121.000 voor Agropark en € 282.000 voor Houtrakker II. De winsten zijn toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. Gelijksoortige voordelen zijn behaald op taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.		403	I
Na actualisatie van de grondexploitaties blijkt dat het resultaat bij complex Bergerden positiever uitvalt. De verliesvoorziening Bergerden is met € 150.000 verlaagd. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. De verlaging was niet voorzien in de begroting. Gelijksoortige voordelen zijn behaald op taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur.		150	I
Er was een onttrekking aan de algemene reserve begroot als dekking voor de kosten van NEXTgarden toekomstvisie. Er was € 375.000 begroot terwijl op basis van de werkelijke uitgaven maar € 210.000 is onttrokken. Dit betekent een nadeel van € 165.000 voor de exploitatie.		165	I
De onttrekking aan de reserve NEXTgarden bedraagt € 26.340. Dit betreft een deel van de kosten voor project coordinatie.	26		I

Beleidsnota's

Economisch beleidsplan (2022)
Nota toerisme en recreatie Lingewaard en Overbetuwe 2023
Regionaal Programma Werklocaties (2020)
Strategische visie NEXTgarden (2021)
Gebiedsvisie NEXTgarden (2021) NEXTgarden (2021)
Beleid huisvesting internationale medewerkers (2022)

4. Onderwijs

Onder dit programma vallen de kinderopvang, het basisonderwijs, bewegingsonderwijs, onderwijshuisvesting, voor- en vroegschoolse educatie, onderwijskansenbeleid, passend onderwijs, leerplicht, leerlingenvervoer en volwasseneneducatie.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. Kinderen en jongeren ontwikkelen zich veilig en prettig gedurende hun schoolperiode.
Het netwerk van ketenpartners wist elkaar beter te vinden. De gezinscoaches van Rijnstad droegen hieraan bij. De integrale ondersteuningsstructuur voor kinderen van 0 tot 12 jaar verbeterde daardoor.

Doel 2. Gebouwen voor scholen die voldoen aan de huisvestingseisen.
We bereidden de nieuwe huisvesting voor een viertal scholen voor.

Doel 3. Het taboe rondom laaggeletterdheid doorbreken, bewustwording creëren en het aantal laaggeletterden verminderen.
Samen met de gemeente Overbetuwe stelden we een uitvoeringsplan aanpak laaggeletterdheid 2023-2025 op. Dit plan sloot aan bij de landelijke afspraken ‘Aanpak laaggeletterdheid’. Via een informatienota van 25 april 2023 stelden we u hiervan op de hoogte.

Wat hebben we gedaan?

Kinderen en jongeren ontwikkelen zich veilig en prettig gedurende hun schoolperiode (doel 1).

- Drie van de zes groepen pedagogisch medewerkers VVE van SKAR, Kinderopvang Zonnekinderen en Kinderopvang de Linge startten met de anderhalf jarige training 'planmatig werken aan doelen & opbrengstgericht werken' (in januari en september). De andere drie groepen beginnen met de training in januari, mei en september 2025.

Gebouwen voor scholen die voldoen aan de huisvestingseisen (doel 2).

- In 2023 hebben we verder gewerkt aan de uitvoering van de eerste termijn (2018-2022) van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). OBC De Heister in Bemmel, IKC Het Sterrenbos in Huissen, IKC De Vonkenmorgen in Gendt en IKC De Doornick in Doornenburg zijn in het IHP opgenomen. In september is het resterend budget beschikbaar gesteld voor de realisatie van OBC Bemmel.
- Voor IKC De Doornick is in juni besloten een Quick-scan uit te voeren voor de mogelijke huisvesting van de school in de leegstaande Martinuskerk.
- We zijn intern gestart met de evaluatie van het IHP.

Het taboe rondom laaggeletterdheid doorbreken, bewustwording creëren en het aantal laaggeletterden verminderen (doel 3).

- Tijdens de Nationale Voorleesdagen, Valentijnsdag, Kinderboekenweek en de week van Lezen en Schrijven schonken we aandacht aan laaggeletterdheid. Van de behaalde resultaten en verbeterpunten maakte de coördinator Taalnetwerk van SWL een verslag. Monitoring van de verbeterpunten vindt plaats door deze coördinator.
- Alle medewerkers met klantcontacten volgden een training om laaggeletterdheid te herkennen. We verwezen laaggeletterden door naar passende taal-, reken- of computervaardigheidstrajecten.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

4	Onderwijs	Rekening 2023	Begroot 2023 na wijz.	Begroot 2023 primitief
4.1	**Openbaar basisonderwijs**	**-55**	**-49**	**-49**
60401	Openbaar basisonderwijs	-55	-49	-49
4.2	**Onderwijshuisvesting**	**-2.521**	**-2.768**	**-2.169**
60402	Bijzonder basisonderwijs	-153	-135	-135
60403	Onderwijshuisvesting	-2.368	-2.633	-2.034
4.3	**Onderwijsbeleid en leerlingzaken**	**-2.393**	**-2.549**	**-2.256**
60404	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.165	-1.236	-1.080
60405	Leerlingenvervoer	-1.215	-1.296	-1.159
60406	Volwasseneducatie	-13	-17	-17
	Totaal lasten	**-4.969**	**-5.366**	**-4.474**
4.2	**Onderwijshuisvesting**	**253**	**513**	**3**
60403	Onderwijshuisvesting	253	513	3
4.3	**Onderwijsbeleid en leerlingzaken**	**731**	**715**	**609**
60404	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	727	715	609
60406	Volwasseneducatie	4	0	0
	Totaal baten	**984**	**1.228**	**612**
	Saldo baten en lasten	**-3.984**	**-4.139**	**-3.861**
	Onttrekkingen reserves	0	0	0
69804	Toevoegingen reserves	-4	0	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-3.988**	**-4.139**	**-3.861**

4.1 Openbaar basisonderwijs

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

4.2 Onderwijshuisvesting

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
60403 Onderwijshuisvesting Bij de tweede Turap zijn middelen beschikbaar gesteld voor eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair (€ 62.500). Hiervan is € 50.000 nog niet besteed in 2023 en daarom ook niet gedeclareerd in 2023 door het schoolbestuur. Deze declaratie ontvangen wij in 2024, waardoor dit in 2024 leidt tot een nadeel van € 50.000. Dit nemen wij op in de eerste Turap 2024.	50		I

We hebben in 2024 extra kosten gemaakt voor de onderzoekskosten van de quickscan voor de herbestemming van de Martinuskerk in Doornenburg, de advieskosten voor de SUVIS-regeling en het opstellen van een leerlingenprognose. Dit leidt tot een nadeel van € 50.000.		50	I
Er is een incidenteel voor- en nadeel ontstaan door de toekenning van de SUVIS-subsidie aan verschillende schoolbesturen. Het Rijk kent deze subsidie toe aan de schoolbesturen. De gemeente ontvangt de subsidie van het Rijk en betaalt deze door aan de schoolbesturen. De gemeente fungeert hierbij alleen als doorgeefluik. Doordat scholen later starten met de aanpassingen schuiven de ontvangsten en de doorbetalingen door naar 2024.	246	246	I

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60404 Onderwijsbeleid en leerlingzaken De lagere besteding op onderwijsbeleid en leerlingzaken heeft twee oorzaken: • Nog niet alle geplande activiteiten voor het Nationaal Programma Onderwijs zin uitgevoerd. Hiervoor ontvingen wij een specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk. De besteding van deze ontvangen gelden is mogelijk tot 1 juli 2025. • De uitgaven voor de tegemoetkoming in de Sociaal-Medische Indicaties (SMI) zijn lager dan in voorgaande jaren.	71		I
60405 Leerlingenvervoer Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door positieve afrekening van leerlingenvervoer in 2022 en de extra rijksmiddelen die we hebben ontvangen voor het leerlingenvervoer van Oekraïners. Het extra leerlingenvervoer voor Oekraïners konden we opvangen binnen het bestaande budget.	58		I

Mutaties reserves

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Beleidsnota's

Beleidsnotitie Visie Integraal Kind Centrum gemeente Lingewaard (2015)
Beleidsnota leerlingenvervoer ‘Samen kom je verder’ (2014, aangepast in 2018)
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (2019)
Beleidsplan sociaal domein "Iedereen hoort erbij!"(2021)

5. Sport, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Onder dit programma vallen taken op het gebied van sport, bibliotheek, cultuur, kunst, cultureel erfgoed, monumenten en archeologie, groen & openluchtrecreatie. De economische component van recreatie en toerisme (promotie, toeristenbelasting en dergelijke) valt onder programma 3 en de ruimtelijke component van recreatie, zoals het aanleggen van recreatieve routes, valt onder programma 8.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. Gezonde inwoners en een samenleving waarin jong en oud mee kan doen doordat we een passend aanbod aan sportieve, culturele en recreatieve activiteiten en voorzieningen in de directe leefomgeving van onze inwoners bieden.
We werkten actief mee aan de realisatie van het lokale Sport- en Beweegakkoord en het Cultuurakkoord. De samenwerking met de sport- en cultuurcoaches en hun nieuwe werkgevers continueerden en verstevigden we waardoor de uitvoering in het werkveld een impuls kreeg.

Doel 2. Aantrekkelijke, betaalbare en toegankelijke maatschappelijk accommodaties in Lingewaard waarin voldoende ruimte is voor onze verenigingen en maatschappelijke organisaties en waar door multifunctioneel gebruik een goede bezetting is.
Met onze verrichtte activiteiten vergrootten wij de aantrekkelijkheid en betaalbaarheid van onze accommodaties.

Doel 3. Natuur, biodiversiteit en landbouw verbinden door samenwerking met agrariërs, inwoners en natuurorganisaties.
We hebben diverse maatregelen getroffen voor het behoud en versterking van het landschap en de biodiversiteit. Dat deden we zoveel mogelijk samen met agrariërs, inwoners, natuurorganisaties en vrijwilligers. Maatschappelijke betrokkenheid vinden we belangrijk. Daarom besteedden we ook aandacht aan educatie.

Wat hebben we gedaan?

Gezonde inwoners en een samenleving waarin jong tot oud mee kan doen doordat we een passend aanbod aan sportieve, culturele en recreatieve activiteiten en voorzieningen in de directe leefomgeving van onze inwoners bieden (doel 1).

- Met ingang van januari traden de sportcoaches in dienst bij de Stichting Sportservice Lingewaard.
- Vanaf januari traden de cultuurcoaches in dienst bij Clink! (voorheen Open Academie).
- In juni ondertekenden we samen met vele partners het tweede lokale Sport- en Beweegakkoord. Centraal in het akkoord stond ‘ontmoeten door bewegen’. Dat leidde onder andere tot:
    - De doorontwikkeling van het project 'Multisportief' waarmee kinderen laagdrempelig kennis konden maken met het sportaanbod.
    - Een nieuwe uitgave van het boekje 'Max vitaal' met kennismakingsaanbod voor senioren.
    - Veel aandacht voor het aangepast sporten door de organisatie van het Special Sports Event.
    - Extra aandacht van de preventiecoördinator voor bijvoorbeeld valpreventie.
    - Verhoogd activiteitenaanbod bij beweegvoorzieningen in de openbare ruimte en voor 'sportzones'.
    - Beter inzicht door het meten van de motoriek van de kinderen in het primaire onderwijs.
    - Betere communicatie en meer monitoring.
- In september ondertekenden we samen met vele partners het eerste Lingewaardse Cultuurakkoord. Werkgroepen vertaalden de ambities in acties. Naast geïnteresseerden sloot bij elke werkgroep altijd een cultuurcoach en een ambtenaar vanuit het Cultureel Platform Lingewaard (CPL) aan.

- Geïnspireerd door en gebaseerd op het al bestaande educatieve kunstmenu voor scholen ontwikkelde Clink! samen met erfgoedaanbieders een erfgoedmenu. Het doel is dat kinderen tijdens hun basisschoolperiode minstens één of meerdere erfgoed aanbieders bezoeken. Alle basisscholen gaven de keuzes uit het erfgoed menu door voor het schooljaar 2023-2024.
- Naast de bibliotheken in Huissen, Bemmel en Gendt zijn er servicepunten in Haalderen, Angeren en Doornenburg. Voorheen leenden deze locaties alleen boeken en andere materialen uit. Nu bieden ze ook activiteiten aan op het gebied van taal en digitale vaardigheden. Om dit te realiseren, onderzocht de bibliotheek samen met de inwoners waar de behoeftes liggen. De nieuwe activiteiten richtte men laagdrempelig in met de hulp van vrijwilligers.
- Vier scholen deden mee aan het programma 'de Bibliotheek op school'. Bij de overige scholen in Lingewaard bood de bibliotheek een breed programma aan met activiteiten, waarvan de intensiteit verschilde per school. Deze activiteiten richtten zich grotendeels op leesplezier, taalvaardigheid en het vergroten van digitale vaardigheden. Alle scholen in Lingewaard maakten, op een manier die bij die school past, gebruik van de Bibliotheek op school. Via maatwerkoplossingen versterkte de bibliotheek de samenwerking met iedere school.
- Ruim 24.000 mensen kozen Fort Pannerden tot ‘Mooiste Fort van Nederland’. Dit trok in combinatie met de museumjaarkaart en de eerder verworven status van Unesco werelderfgoed veel extra bezoekers.
- Uit metingen die we steekproefsgewijs uitvoerden, kwam beeldkwaliteitsniveau B naar voren voor de speelplekken. Alle speeltoestellen inspecteerden we vier keer. Op deze wijze proberen we onveilige situaties te voorkomen. Als het noodzakelijk was, repareerden we direct om een veilig gebruik te garanderen.

Aantrekkelijke, betaalbare en toegankelijke maatschappelijk accommodaties in Lingewaard waarin voldoende ruimte is voor onze verenigingen en maatschappelijke organisaties en waar door multifunctioneel gebruik een goede bezetting is (doel 2).

- We startten met de renovatie en uitbreiding van SKC De Leemhof.
- Uw raad heeft in de vergadering van mei het sportaccommodatieplan voor Huissen vastgesteld en daarmee ook gekozen voor de realisatie van de nieuwe sporthal De Blauwenburcht. In oktober heeft u ingestemd met het maatschappelijk accommodatieplan in Huissen en de realisatie van een multifunctionele accommodatie in de OLV-kerk in het centrum van Huissen.
- Met een werkgroep hebben we de voorkeursvariant van het maatschappelijk accommodatieplan voor Haalderen uitgewerkt naar een concept uitvoeringsplan dat gereed is voor besluitvorming. De accommodaties van TC Haalderen, voetbalvereniging HAVO, dorpshuis De Tichel en het Kindervakantiedorp liggen dan op het terrein van voetbalvereniging HAVO. Bewegen, sporten en ontmoeten komen daarmee samen.
- De quickscan naar de technisch haalbaarheid van een multifunctionele accommodatie in de winkelpassage Assenburg in het centrum van Bemmel rondden we af. Voor het Ontmoetingscentrum Doornenburg en Dorpshuis Angeren startten we met de voorbereiding van de verduurzaming van deze accommodaties. We schoven de accommodatieplannen in Doornenburg en Angeren door.
- We voerden voor de binnensportaccommodaties en maatschappelijke accommodaties de geharmoniseerde huur- en exploitatietarieven in. De laatste harmonisatie van tarieven, voor de buitensport, nemen we mee bij de uniformering van huurovereenkomsten voor de buitensport (sportvoorziening en clubgebouw).
- Het beleidsplan buitensportvelden maakt onderdeel uit van de hiervoor genoemde harmonisatie huur- en exploitatietarieven. Voor de buitensportaccommodaties stelden we de nota standaardvoorzieningen en het Meerjarenonderhoudsprogramma op.
- Bij de uitbreiding van SKC De Leemhof verbeterden we de fysieke toegankelijkheid.

Natuur, biodiversiteit en landbouw verbinden door samenwerking met agrariërs, inwoners en natuurorganisaties (doel 3).

- We stimuleerden en ondersteunden inwoners in het buitengebied bij het vergroenen van hun erven. Samen met vrijwilligers hielpen we bewoners van het buitengebied met het uitvoeren van achterstallig onderhoud aan hun karakteristieke hoogstam- en knotbomen. Onder meer vanuit het project Levend Landschap boden we ondersteuning aan bij de totstandkoming van Ecopark De Kapel. Op basis van het project Levend Landschap plantten inwoners in het voor- en najaar op tientallen locaties in Doornenburg bijenwilgen.
- Ter versterking van biodiversiteit, landschap en cultuurhistorie begonnen we met de opzet van het omgevingsprogramma natuur en landschap. Het biodiversiteitsplan maakte hier integraal onderdeel van uit.
- Lingewaard startte in samenwerking met gemeente Overbetuwe, agrarische natuurvereniging Lingestreek en De Vlinderstichting het project 'Vlinderrijke akkerranden'. Een opgerichte vrijwilligersgroep volgde een cursus voor het herkennen en monitoren van vlinders. Vanwege het later in het seizoen beschikbaar komen van de provinciale subsidie, konden akkerranden niet meer worden ingezaaid. Dit gebeurt vanaf 2024.
- Naast een ontvangen subsidie van de provincie stelde u in uw vergadering van september middelen uit het Landschapsfonds ter beschikking voor uitvoering van nieuwe participatieprojecten voor landschap en natuur. We gaven Stichting Landschapsbeheer Gelderland opdracht om het ervenbeplantingsproject, een cursusprogramma en een biodiversiteitsproject voor inwoners in het buitengebied vanaf begin 2024 uit te voeren.
- We verbeterden de biodiversiteit in de openbare ruimte door onder andere op vijftien locaties de gazons om te vormen naar bloemrijke graslanden.
- Op 15 november plantten we de eerste 390 bomen van het geboortebos in de buurt van Huissen. In Huissen plantten we ook de eerste geboorteboom. De gemeente beheert zowel het geboortebos als de geboorteboom.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

5	Sport, cultuurproductie en -participatie	Rekening 2023	Begroot 2023 na wijz.	Begroot 2023 primitief
5.1	**Sportbeleid en activering**	**-619**	**-659**	**-530**
60501	Sportbeleid en activering	-353	-388	-530
60507	Brede SPUK sport, bewegen en cultuur	-266	-271	0
5.2	**Sportaccommodaties**	**-4.971**	**-4.701**	**-4.023**
60502	Binnensportaccommodaties	-1.263	-1.246	-694
60503	Buitensportaccommodaties	-358	-438	-423
60504	Zwembaden	-598	-525	-525
60505	Binnensportacc. - Beheer & Onderh.	-1.026	-912	-895
60506	Buitensportacc. - Beheer & Onderh.	-1.726	-1.580	-1.486
5.3	**Cultuurpresentatie en cultuurproductie**	**-412**	**-461**	**-445**
60508	Vormings- en ontwikkelingswerk	-203	-221	-221
60509	Cultuur	-186	-213	-167

60510	Kunst in de openbare ruimte	-23	-27	-57
5.5	**Cultureel erfgoed**	**-73**	**-110**	**-82**
60511	Monumenten & Archeologie	-54	-92	-64
60512	Oudheidkunde	-19	-18	-18
5.6	**Media**	**-933**	**-933**	**-886**
60513	Bibliotheken	-933	-933	-886
5.7	**Openbaar groen en (openlucht)recreatie**	**-4.363**	**-4.324**	**-4.216**
60514	Natuur en landschap	-184	-237	-215
60515	Recreatieve voorzieningen	-100	-123	-123
60516	Speelvoorzieningen	-403	-417	-411
60517	Dierenparken	-57	-47	-40
60518	Groen- en reststroken	-205	-189	-184
60519	Hondenuitlaatstroken	-177	-169	-167
60520	Onderhoud openbaar groen	-2.511	-2.463	-2.430
60521	Evenementen	-209	-200	-168
60522	Park Lingezegen	-303	-291	-291
60523	Watergangen / onderhoud	-214	-188	-187
	Totaal lasten	**-11.371**	**-11.188**	**-10.182**
5.1	**Sportbeleid en activering**	**339**	**347**	**2**
60501	Sportbeleid en activering	73	76	2
60507	Brede SPUK sport, bewegen en cultuur	266	271	0
5.2	**Sportaccommodaties**	**2.840**	**1.300**	**1.260**
60502	Binnensportaccommodaties	628	560	535
60503	Buitensportaccommodaties	204	252	237
60504	Zwembaden	276	202	202
60505	Binnensportacc. - Beheer & Onderh.	197	162	162
60506	Buitensportacc. - Beheer & Onderh.	1.535	124	124
5.3	**Cultuurpresentatie en cultuurproductie**	**3**	**2**	**2**
60508	Vormings- en ontwikkelingswerk	3	2	2
5.5	**Cultureel erfgoed**	**8**	**19**	
60511	Monumenten & Archeologie	8	19	0
5.6	**Media**	**52**	**52**	**6**
60513	Bibliotheken	52	52	6
5.7	**Openbaar groen en (openlucht)recreatie**	**259**	**197**	**178**
60514	Natuur en landschap	60	64	45
60515	Recreatieve voorzieningen	30	27	27
60516	Speelvoorzieningen	32	0	0
60517	Dierenparken	2	0	0
60518	Groen- en reststroken	133	93	93
60520	Onderhoud openbaar groen	2	0	0

60521	Evenementen	0	13	13
	Totaal baten	**3.501**	**1.917**	**1.448**
	Saldo baten en lasten	**-7.870**	**-9.270**	**-8.733**
69805	Onttrekkingen reserves	144	145	170
69805	Toevoegingen reserves	-1.461	-8	-8
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-9.187**	**-9.133**	**-8.571**

5.1 Sportbeleid en activering

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

5.2 Sportaccommodaties

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60502 Binnensportaccommodaties Het aantal aanvragen van de gemeentelijke subsidieregeling tegemoetkoming energiekosten cultuur- en sportaccommodaties ligt lager dan vooraf verwacht. Toch hebben 80 maatschappelijke organisaties een aanvraag voor tegemoetkoming ingediend voor een totaalbedrag van € 209.000. Dit betekent dat er € 291.000 van het budget niet is besteed.	291		I
EDe raad heeft besloten om een Design & Build opdracht te verstrekken ten behoeve van de te realiseren sporthal bij het OBC, zodat binnen het financiële kader kan worden gebleven. Als gevolg hiervan zijn een aantal voorbereidingskosten niet toerekenbaar aan de te realiseren sporthal. Deze kosten komen daardoor ten laste van de exploitatie.		264	I
In de begroting hebben we rekening gehouden met een indexering van de exploitatiebijdrage en de te ontvangen huren voor de accommodaties. Deze indexering is hoger waardoor zowel de exploitatiebijdrage (nadeel op de lasten) als huurbaten (voordeel op de baten) hoger zijn.	69	68	S
60503 Buitensportaccommodaties Sportverenigingen ontvangen van de gemeente een onderhoudsvergoeding voor het dagelijks onderhoud van de velden. Dit tarief is verschillend voor kunstgras en natuurgras. Bij sportpark de Poel in Angeren zijn minder velden teruggeplaatst. Deze nieuwe velden zijn van kunstgras in plaats van natuurgras zoals voorheen. Kunstgrasvelden vragen minder onderhoud, waardoor er een lagere onderhoudsvergoeding nodig is.	80		S
De gebruikers van de sportvelden betalen hiervoor huur aan de gemeente. De hoogte van de huur hangt af van het aantal velden en		58	S

het type veld (kunstgras of natuurgras). Bij de sportvereniging Jonge Kracht en SV Angeren zijn er mutaties geweest in het soort veld. Dit heeft een nadelig effect op de huurinkomsten.			
60504 Zwembaden Vanuit het Rijk is een subsidie meerkosten energie openbare zwembaden ontvangen over 2022. De subsidie is (budgettaire neutraal) uitgekeerd aan het gemeentelijke openbare zwembad. In 2024 wordt door het Rijk vastgesteld wat de bijdrage aan de openbare zwembaden is voor hun energiekosten uit 2023. Zodra de uitkering vanuit het Rijk bekend is nemen wij dit op in de Turap.	76	76	I
60505 Binnensportaccommodaties - beheer & onderhoud In 2023 hebben we te maken gehad met een grote stijging van de kosten voor gas en elektra. Deze kosten belasten we grotendeels door aan de gebruikers van de accommodaties waardoor dit nadeel gecompenseerd wordt. We hebben meer kosten voor onderhoud gehad dan vooraf ingeschat. Dit wordt met name veroorzaakt door: • Een algehele stijging van de kosten voor onderhoud. • Vandalisme bij sporthal De Brink. Waardoor er herstelwerk nodig was aan de gevelbeplating en er graffiti verwijderd moest worden. • Vervanging van het plafond in de kleedkamer van 't Koelhuis Huissen en het plaatsen van ondersteuning onder het plafond van de bergzolder.		32 43	I I
60506 Buitensportaccommodaties - beheer & onderhoud Bij de buitensport en beheer betreft de financiële voornamelijk de volgende afwijkingen: We hebben in 2023 meer klein onderhoud uitgevoerd. Dit komt voort uit de thermische desinfecties van de waterinstallaties bij constatering van legionella. Daarnaast is er in 2023 een uitzonderlijk hoog aantal storingen van verwarmingsinstallaties bij sportclubs geconstateerd en verholpen. Dit betreft het BTW gedeelte van de lasten voor het schadeherstel van het kunstgras bij Jonge Kracht. Deze lasten hebben we opgenomen in de verantwoording van de specifieke uitkering buitensport 2023 (SPUK Sport) naar het Rijk. In 2024 komt de definitieve vaststelling van deze specifieke uitkering en de eventuele teruggave van deze BTW-lasten.		19 17	I I

Het sportcomplex De Poel in Angeren bestond uit drie natuurvelden en een oefenhoek. Door een herschikking van de voetbalvelden en door het vervangen van twee natuurgrasvelden door twee kunstgrasvelden, konden één veld en de oefenhoek vervallen. De resterende boekwaarde van de vervallen velden wordt ineens afgeschreven en leidt tot een incidenteel nadeel van € 19.000. Op de oude locatie is ruimte beschikbaar gekomen voor de bouw van een nieuwe woonwijk van 43 woningen.		19	I
We hadden in 2023 voor € 663.000 begroot aan activiteiten waarvoor wij een bijdragen van 17,5% ontvangen van de specifieke uitkering (SPUK) buitensportactiviteiten. Deze activiteiten maken deel uit van het onderhoudsjaarplan voor planmatig onderhoud. In werkelijkheid hebben we € 184.000 uitgegeven aan deze activiteiten. Dit betekent dat de uitkering van uit de SPUK € 83.000 lager is.		83	I
In de Begroting 2024 hebben we de onderhoudsvoorziening buitensportaccommodaties opgewaardeerd. Dit hebben we gedaan om de voldoende middelen te reserveren voor de vervanging van sportvelden. Nader onderzoek heeft echter aangetoond dat deze voorziening niet is toegestaan volgens het Besluit Begroting en Verantwooring (BBV). De vervanging van sportvelden is namelijk een investering en geen onderhoud. Deze voorziening valt daarom vrij, wat een voordeel betekent van € 1,4 miljoen. In deze Jaarstukken zetten we deze voorziening om naar een reserve, waardoor tegenover dit voordeel een nadeel staat bij de mutaties in de reserves. Deze omzetting is tijdelijk. In de 2e Tussentijdse rapportage 2024 verwerken wij de vrijval alsnog waarbij we ook de benodigde vervangingsinvesteringen voor 2024 meenemen. Hiermee ligt in de 2e Tussentijdse rapportage een compleet beeld van de vrijval en de benodigde investeringen voor. Vanaf de Begroting 2025 nemen wij de benodigde vervangingsinvesteringen op in het investeringsplan.	1.445		I

5.3 Cult.-presentatie,-productie en -participatie

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

5.5 Cultureel erfgoed

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

5.6 Media

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
60514 Natuur en landschap De opdrachtverstrekkingen aan Stichting Landschapsbeheer Gelderland voor nieuwe participatieprojecten voor landschap en natuur (2023-2026) vonden iets later plaats dan verwacht (winter in plaats van najaar). Daarnaast is het Uitvoeringsprogramma Landschap en biodiversiteit 2019-2023 wel volledig gerealiseerd. Dit heeft minder gekost dan verwacht.	53		I

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
De vrijval van de voorziening buitensportaccommodaties zoals toegelicht bij 5.2 Sportaccommodaties wordt tijdelijk gestort in een reserve.		1.445	I

Beleidsnota's

Visie Beeldende Uitingen in de Openbare Ruimte Lingewaard (2012)
Groenfonds 2015 en addendum (2021)
Evaluatie sociaal-cultureel en maatschappelijk accommodatiebeleid (2016)
Bomenlijst 2018
Uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit 2019-2023 (2018)
Contourennota accommodatie- en vastgoedbeleid (2019)
Beleidsplan spelen (2019)
Cultuurnota 'Beleef kunst en cultuur in Lingewaard' (2022)
Sportbeleid gemeente Lingewaard 'Goed in beweging' (2021)
Beleidsplan sociaal domein 'Iedereen hoort erbij!' (2021)
Nota Toerisme & Recreatie Lingewaard & Overbetuwe 2023-2028 (2023)

6. Sociaal domein

Dit programma richt zich op alle inspanningen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet, de Wet inburgering en de Jeugdwet. Welzijn, preventie, armoedebeleid en schuldhulpverlening maken ook deel uit van dit programma. Daarnaast richt het zich op het faciliteren van inwonersinitiatieven.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. Inwoners worden gezond en gelukkig ouder. Door zelfstandig te blijven wonen, veilig over straat te kunnen gaan, in de buurt hulp te hebben en anderen kunnen te ontmoeten.
We bereidden het aantal preventieve voorzieningen uit waardoor inwoners langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. In het Plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord 2023-2026 besteedden we specifiek aandacht aan de ondersteuning van inwoners bij het vitaal ouder worden.

Doel 2. Inwoners met soms onbegrepen gedrag bieden we mogelijkheden om ook mee te doen. We vormen een kring om hen heen, als dat (even) nodig is. Zo helpen we inwoners 'uit de verwarring te komen.
Samen met onze netwerkpartners breidden we de voorzieningen voor mensen met onbegrepen gedrag uit.

Doel 3. Inwoners met een uitkering helpen wij aan het werk en inwoners die hun baan verliezen helpen we werk te vinden als hen dat zelf niet lukt.
Via het Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland (WSP) hielpen we mensen vanuit een uitkering aan werk. In september maakten de aangesloten gemeenten, het UWV en SW-bedrijven afspraken om de uitstroom naar werk verder te verbeteren door onder andere kortere lijnen en intensievere samenwerking.

Doel 4. Ieder kind krijgt de kans om zich te ontwikkelen en zijn talenten te benutten. Dit doen we samen: ouders, kinderen en jongeren zelf, onderwijs en kinderopvang, vrijwilligers en professionals. Met vallen en opstaan.
Het netwerk van ketenpartners vond elkaar steeds beter. De duidelijker wordende rol van de gezinscoaches van Rijnstad droeg hieraan bij. De integrale ondersteuningsstructuur voor kinderen van 0 tot 12 verbeterde daardoor.

Doel 5. Alle mensen die nieuw in Lingewaard komen wonen zijn welkom. Wij willen dat zij zich snel thuis voelen en mee kunnen doen in onze samenleving.
Vluchtelingwerk Nederland zorgde voor een zachte landing van de nieuwkomers door hen wegwijs te maken in Lingewaard en omstreken. Tijdens een training maakten de nieuwkomers kennis met belangrijke kernwaarden van de Nederlandse samenleving zoals vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en participatie. Samen met de woningcorporaties regelden we huisvesting voor Oekraïners en statushouders.

Doel 6. Beheersbare kosten in het sociaal domein.
In de taskforce Strategische Agenda Sociaal Domein 2023-2026 is de opgave kostenbeheersing maatwerkvoorzieningen opgenomen. Daarbij startten we met de versterking van de sociale basis.
Doel 7. Leefbare wijken, buurten en dorpen.
We kwamen inwoners tegemoet bij initiatieven om buurten en dorpen leefbaarder te maken. Dit deden we door ruimte te geven aan inwonersinitiatieven en via het platform Lingewaard Doet.

Indicator	Meetbaar resultaat 2023	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Lingewaard Doet	Aantal gerealiseerde ideeën	34	30
Inwonersinitiatieven	Aantal maatschappelijke initiatieven	14	22

Wat hebben we gedaan?

Inwoners worden gezond en gelukkig ouder. Door zelfstandig te blijven wonen, veilig over straat te kunnen gaan, in de buurt hulp te hebben en anderen kunnen te ontmoeten (doel 1).

- De zelfstandigheid van inwoners hebben we bevorderd door:
  - De inzet van een wooncoach gericht op ouderen.
  - Het voorbereiden van een pilot voor de inzet van sociaal raadslieden bij Rijnstad voor hulp bij sociale wetten en regels. De pilot van een jaar start in 2024.
  - De ontwikkeling van een strippenkaart voor respijtzorg.
  - De ontwikkeling van een ketenaanpak voor valpreventie.
  - Deelname aan de nationale coalitie tegen eenzaamheid.
- Een algemene voorziening dagbesteding in het Convent in Huissen bleek niet te passen bij het concept van een inwonersinitiatief. We nemen deze vorm van ontmoeten mee in de sociale basis.
- We sloten ons aan bij de regionale inkoop van logeerzorg als vorm van respijtzorg. Regionale gesprekken over de invulling van logeerzorg vonden plaats en lopen nog steeds. We verwachten dat de aanbesteding van logeerzorg in 2024 wordt afgerond.

Inwoners met soms onbegrepen gedrag bieden we mogelijkheden om ook mee te doen. We vormen een kring om hen heen, als dat (even) nodig is. Zo helpen we inwoners 'uit de verwarring te komen (doel 2).

- Met beide woningcorporaties en vier zorgaanbieders maakten we afspraken over de uitstroom vanuit beschermd wonen. Deze instanties stelden drie woningen, inclusief twee jaar ondersteuning, beschikbaar voor mensen met onbegrepen gedrag.
- We voegden Iriszorg toe aan het Lokaal Zorg- en Veiligheid Netwerk (LZVN) voor informatie en advies rondom verslavingszorg. In maart ondertekenden we met de woningcorporaties de Opstapregeling voor inwoners die (weer) zelfstandig gaan wonen.

Inwoners met een uitkering helpen wij aan het werk en inwoners die hun baan verliezen helpen we werk te vinden als hen dat zelf niet lukt (doel 3).

- In totaal stroomden 84 inwoners volledig uit de bestandsuitkering, waarvan 46 inwoners naar werk. De overige 38 inwoners verhuisden, volgden een studie, gingen een relatie aan of bereikten de AOW-gerechtigde leeftijd. Van het totale uitkeringsbestand ontving negen procent inkomsten uit arbeid of een zelfstandig beroep. We vulden hun inkomen deels aan vanuit de bijstandsuitkering.
- Via de Meedoenregeling vergoedden we de kosten voor inwoners met een laag inkomen die werden gemaakt voor bijvoorbeeld het lidmaatschap van een sportvereniging, een bioscoopvoorstelling of voor gebruik van internet.
- We startten met een pilot training van re-integratiebureau AanZ gericht op het begeleiden naar werk en/of maatschappelijke participatie van nieuwkomers en statushouders.

Ieder kind krijgt de kans om zich te ontwikkelen en zijn talenten te benutten. Dit doen we samen: ouders, kinderen en jongeren zelf, onderwijs en kinderopvang, vrijwilligers en professionals. Met vallen en opstaan (doel 4).

- Samen met de gemeente Overbetuwe en het samenwerkingsverband Passendwijs hebben we de integrale ondersteuningsstructuur in het basisonderwijs geëvalueerd en bijgesteld.

Samen met MEE en SWL organiseerden we twee netwerkbijeenkomsten ‘Opgroeien en opvoeden’ voor een groot deel van onze partners in het preventieve jeugdveld.
Onze nieuwe straatcoaches werkten aan de veiligheid en leefbaarheid door in gesprek te gaan met jongeren. We ontvingen van onze partners, zoals de politie en de sportverenigingen, positieve berichten over de inzet van deze coaches.

- Het Maatschappelijke DienstTijd-traject (MDT-traject) hebben we succesvol afgerond. In drie trajecten bereikten we in totaal 69 jongeren die hun talenten op diverse vlakken konden ontdekken en inzetten.
- De aanbesteding voor regionaal verblijf van kinderen bereidden we voor. We verwachten de nieuwe aanbieders te contracteren op 1 juli 2024.

Alle mensen die nieuw in Lingewaard komen wonen zijn welkom. Wij willen dat zij zich snel thuis voelen en mee kunnen doen in onze samenleving (doel 5).

- In samenwerking met Vluchtelingenwerk Nederland boden we nieuwkomers en statushouders maatschappelijke begeleiding aan op een breed gebied. Denk hierbij aan juridische dienstverlening, vertaling via tolken, praktische dagelijkse ondersteuning, bevordering van zelfredzaamheid, praktische trainingen en cursussen, financiële hulp en voorbereiding op de arbeidsmarkt.Daarnaast hebben we vrijwilligers en taalmaatjes ingezet via het Taalnetwerk Overbetuwe en Lingewaard ter ondersteuning van het leren van de Nederlandse taal.
- Elke twee weken namen we deel aan een overleg met woningcorporaties en vluchtelingenwerk Nederland over de taakstelling huisvesting statushouders. We liepen achter op de taakstelling door het beperkte aantal vrijgekomen woningen. De taakstelling kwam ook aan de orde bij de stuurgroep met bestuurders van de woningcorporaties en onze gemeente. We sloten 2023 af met een achterstand van 33. Met de woningcorporaties maakten we afspraken om de achterstanden in te lopen.

Beheersbare kosten in het sociaal domein (doel 6).

- In uw vergadering van 15 juni stemde uw raad in met de evaluatie van de taskforce Sociaal Domein.
- In vervolg op deze evaluatie heeft u op 14 december de taskforce Strategische Agenda 2023-2026 vastgesteld.

Leefbare wijken, buurten en dorpen (doel 7).

- We stelden een concept participatiebeleid en -verordening op. Inwoners, inwonersgroepen, wijkplatforms, ondernemers en uw raad leverden hiervoor inbreng. Zie ook programma 9.
- Lingewaard Doet vond in mei en juni plaats in Angeren, Bemmel, Gendt, Haalderen en Ressen. Initiatiefnemers konden geld ophalen voor hun initiatief en/of vrijwilligers werven.
  In deze kernen werden dertig nieuwe ideeën ingediend waarvan er inmiddels 22 zijn uitgevoerd. De wijkplatforms in de wijken haakten aan bij deze initiatieven.
- We informeerden uw raad op 16 februari over de stand van zaken van de DOP’s Gendt, Doornenburg en Haalderen en WOP Zilverkamp en Huissen Zand. Het WOP Zilverkamp is eind 2023 afgerond.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

6	Sociaal domein	Rekening 2023	Begroot 2023 na wijz.	Begroot 2023 primitief
6.1	**Samenkracht en burgerparticipatie**	**-13.766**	**-16.740**	**-6.876**
60601	Sociaal en cultureel werk	-128	-140	-137
60602	Algemeen maatschappelijk werk	-341	-356	-340
60603	Jeugd uitvoeringskosten	-2.168	-2.295	-2.323
60604	Algemene voorzieningen jeugd	-293	-295	-253
60605	Jeugd- en jongerenwerk	-427	-428	-398
60606	Jeugd- en jongerenwerk - B&O	-7	-6	-6
60607	Dorpshuizen	-502	-444	-406
60608	Dorpshuizen - Beheer & Onderhoud	-728	-743	-724
60609	Wijkplatforms	-419	-350	-339
60610	Inwonerparticipatie	-327	-340	-335
60611	Kinderdagverblijven	-111	-112	-112
60612	Kinderdagverblijven-Beheer/Onderh.	-208	-206	-206
60613	Ouderenwerk	-374	-374	-369
60614	Opvang vluchtelingen	-6.512	-9.415	0
60669	Algemene voorzieningen Wmo	-1.097	-1.109	-928
60670	Europees project dRural	-124	-127	0
6.2	**Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**	**-580**	**-870**	
60623	Gem. hulp toeslagen problematiek	-36	0	0
60624	Brede SPUK Gezondheid en sociale basis	-158	-491	0
60671	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-386	-379	0
6.3	**Inkomensregelingen**	**-13.789**	**-13.911**	**-10.347**
60615	Bijstandsverlening algemeen	-757	-768	-749
60616	BBZ 2004	-239	-299	-449
60617	BUIG	-9.393	-9.336	-7.564
60618	Gem. armoede en schuldenbeleid	-3.145	-3.246	-1.299
60619	Kwijtscheldingen	-255	-262	-286
6.4	**WSW en beschut werk**	**-4.512**	**-4.488**	**-4.382**
60620	Sociale werkvoorziening	-4.512	-4.488	-4.382
6.5	**Arbeidsparticipatie**	**-1.548**	**-1.506**	**-956**
60621	Inburgering nieuwkomers	-497	-506	-224
60622	Re-integratie en participatie	-1.051	-1.000	-732
6.6	**Maatwerkvoorzieningen (Wmo)**	**-4.004**	**-4.217**	**-3.873**
60660	Wmo Uitvoeringskosten	-1.733	-1.848	-1.682
60662	Hulpmiddelen Wmo	-2.271	-2.369	-2.191
6.71	**Maatwerkdienstverlening 18+**	**-104**	**-316**	**-8.200**
60661	Begeleiding Wmo	-104	-316	-3.669
60663	Hulp bij huishouden	0	0	-4.405

60667	PGB Wmo	0	0	-126
6.71A	**Hulp bij het huishouden (Wmo)**	**-4.728**	**-4.768**	
60675	Hulp bij huishouden (Wmo)	-4.728	-4.768	0
6.71B	**Begeleiding (Wmo)**	**-1.832**	**-1.818**	
60676	Begeleiding (Wmo)	-1.832	-1.818	0
6.71C	**Dagbesteding (Wmo)**	**-715**	**-729**	
60677	Dagbesteding (Wmo)	-715	-729	0
6.72	**Maatwerkdienstverlening 18-**			**-11.068**
60664	Jeugdhulp (zin)	0	0	-10.845
60666	PGB jeugd	0	0	-223
6.72A	**Jeugdhulp begeleiding**	**-2.846**	**-2.739**	
60679	Jeugdhulp begeleiding	-2.846	-2.739	0
6.72B	**Jeugdhulp behandeling**	**-3.024**	**-3.068**	
60680	Jeugdhulp behandeling	-3.024	-3.068	0
6.72C	**Jeugdhulp dagbesteding**	**-415**	**-455**	
60681	Jeugdhulp dagbesteding	-415	-455	0
6.73A	**Pleegzorg**	**-337**	**-349**	
60683	Pleegzorg	-337	-349	0
6.73B	**Gezinsgericht**	**-709**	**-612**	
60684	Gezinsgericht	-709	-612	0
6.73C	**Jeugdhulp met verblijf overig**	**-2.041**	**-1.790**	
60685	Jeugdhulp met verblijf overig	-2.041	-1.790	0
6.74A	**Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf**	**-4.237**	**-4.551**	
60686	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-4.237	-4.551	0
6.74B	**Jeugdhulp Crisis/LTA/GGZ-verblijf**	**-962**	**-1.090**	
60687	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-962	-1.090	0
6.74C	**Gesloten plaatsing**	**-493**	**-446**	
60688	Gesloten plaatsing	-493	-446	0
6.82	**Geëscaleerde zorg 18-**			**-1.667**
60665	Gespecialiseerde jeugdhulp	0	0	-1.667
6.82B	**Jeugdreclassering**	**-29**	**-29**	
60692	Jeugdreclassering	-29	-29	0
6.82C	**Jeugdbescherming**	**-355**	**-389**	
60691	Jeugdbescherming	-355	-389	0
	Totaal lasten	**-61.026**	**-64.881**	**-47.369**

6.1	**Samenkracht en burgerparticipatie**	**9.182**	**10.951**	**557**
60603	Jeugd uitvoeringskosten	130	0	0
60605	Jeugd- en jongerenwerk	0	0	6
60607	Dorpshuizen	0	0	69
60608	Dorpshuizen - Beheer & Onderhoud	57	69	0
60609	Wijkplatforms	103	49	0
60610	Inwonerparticipatie	74	74	74
60611	Kinderdagverblijven	253	217	217
60614	Opvang vluchtelingen	8.167	10.143	0
60669	Algemene voorzieningen Wmo	274	272	191
60670	Europees project dRural	124	127	0
6.2	**Toegang en eerstelijnsvoorzieningen**	**179**	**491**	
60623	Gem. hulp toeslagen problematiek	21	0	0
60624	Brede SPUK Gezondheid en sociale basis	158	491	0
6.3	**Inkomensregelingen**	**8.793**	**8.711**	**7.675**
60615	Bijstandsverlening algemeen	10	0	0
60616	BBZ 2004	55	131	241
60617	BUIG	8.690	8.557	7.384
60618	Gem. armoede en schuldenbeleid	38	23	50
6.5	**Arbeidsparticipatie**	**236**	**181**	
60621	Inburgering nieuwkomers	242	187	0
60622	Re-integratie en participatie	-6	-6	0
6.6	**Maatwerkvoorzieningen (Wmo)**	**89**	**70**	**105**
60660	Wmo Uitvoeringskosten	12	0	0
60662	Hulpmiddelen Wmo	77	70	105
6.71	**Maatwerkdienstverlening 18+**	**979**	**955**	
60661	Begeleiding Wmo	979	955	0
6.71C	**Dagbesteding (Wmo)**	**4**		
60677	Dagbesteding (Wmo)	4	0	0
	Totaal baten	**19.462**	**21.359**	**8.337**
	Saldo baten en lasten	**-41.564**	**-43.523**	**-39.032**
69806	Onttrekkingen reserves	1.444	1.653	202
69806	Toevoegingen reserves	-3.359	-2.409	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-43.479**	**-44.278**	**-38.830**

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
60603 Jeugd uitvoeringskosten Net als in 2022 hebben we ook dit jaar niet alle middelen besteed. Dit leidt tot een voordeel van € 190.000. In de tweede Turap is al gemeld dat de uitvoering van de Praktijkondersteuner Huisartsenzorg (POH) Jeugd in 2023 enige vertraging heeft opgelopen. Op deze activiteit is uiteindelijk € 60.000 minder uitgegeven dan begroot. Daarnaast hebben we -in afstemming met de regio - de werkelijke POH-lasten/zorgmakelaar € 130.000 af kunnen wentelen op de regionale SPUK Integraal Zorgakkoord (IZA).	190		I
De kosten voor de inhuur van de projectleider Jeugd zijn lager uitgevallen dan verwacht.	21		I
Daarnaast hebben we een voordeel op de middelen voor de hervormingsagenda, complexe scheidingen en algemene uitvoeringskosten.	43		I
60607 Dorpshuizen Het incidentele nadeel betreft de voorbereidingskosten van de projecten MFA Huissen, Haalderen en Blauwenburcht. We hebben ervoor gekozen deze lasten niet te activeren maar ineens te nemen. Door deze werkwijze ontvangen wij de BTW over deze voorbereidingskosten terug. Bij het activeren van deze kosten hebben wij deze mogelijk niet.		116	I
Bij het project SKC Leemhof wordt een batterijpakket aangeschaft om de Leemhof na renovatie te voorzien van een stabiele energievoorziening. De plaatsing van het batterijpakket is doorgeschoven naar 2024. In de 1e turap nemen wij de budget op voor 2024 inclusief de dekking voor deze lasten vanuit het transitiefonds duurzaamheid.	75		I
60609 Wijkplatforms In 2023 ontvingen wij van Waardwonen een bijdrage van € 50.000 voor de leefbaarheid van het dorpsplein in Doornenburg. Tegenover deze bijdrage staan uitgaven voor het aanpassen van het dorpsplein in Doornenburg.	50	50	I
60614 Opvang vluchtelingen Voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne ontvangen wij van het ministerie Justitie en Veiligheid een uitkering. Uit deze uitkering betalen wij de gemaakte kosten zoals beschreven bij “Wat hebben we gedaan?”. In 2023 hadden wij de uitkering niet volledig nodig voor de opvang van Oekraïners. Wij storten dit voordeel volledig in de bestemmingsreserve om toekomstige verplichtingen voortvloeiend uit de opvang te kunnen bekostigen. Dit sluit aan bij het storten van het voordeel over 2022 in deze reserve en het besluit van de raad bij de	879		I

tweede tussentijdse rapportage 2023 om het op dat moment bekende voordeel van € 750.000 in deze reserve te storten.			

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60624 Brede SPUK Gezondheid en sociale basis (GALA) We hebben in 2023 minder uitgegeven aan GALA dan vooraf door het Rijk ingeschat. Dit wordt met name veroorzaakt door de opstartfase, waarbij gestart is met het schrijven van een plan van aanpak. De uitvoering van het GALA wordt bekostigd uit een Brede SPUK. Afrekening vindt plaats in 2027 en vindt plaats op werkelijk gemaakte kosten per jaar. In 2023 mogen we maximaal 20% van de niet bestede middelen in 2023 overhevelen naar 2024. Van deze mogelijkheid hebben we maximaal gebruik gemaakt.	333	333	I

6.3 Inkomensregelingen

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60616 BBZ 2004 In 2023 waren en minder aanvragen voor kredietverlening in het kader van de Besluit Bijstand Zelfstandigen (BBZ). Dit betekent een voordeel in 2023 van € 50.000.	50		I
Op de baten van de uitvoering van de BBZ (Besluit bijstandsverlening zelfstandigen) en TOZO (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers) hebben we beide een nadeel van € 38.000. Deze regelingen zijn sterk vraag afhankelijk, waardoor dit lastig te begroten is. De omvang van de aflossingen zijn afhankelijk van de betalingscapaciteit van de betreffende zelfstandigen. Ook zijn er een aantal afrekeningen van het Rijk van voorgaande jaren ontvangen die niet waren voorzien.		76	I
60617 BUIG De definitieve BUIG-uitkering 2023 is hoger vastgesteld dan verwacht. Dit leidt tot een voordeel van € 70.000. Tegenover dit voordeel staat een nadeel van € 106.000 op de uitgaven voor algemene bijstand. Het aantal cliënten Participatiewet op 31 december 2023 bedroeg 435 (instroom: 109 en uitstroom: 84).	70	106	I
We hebben vanuit het Rijk een extra bijdrage ontvangen voor 2021 van € 39.000 in het kader van de kinderopvangtoeslagaffaire.	39		I
De uitgaven loonkostensubsidies nieuwe doelgroep zijn € 55.000 lager dan verwacht. Wel zien we een stijging van de loonkostensubsidies ten opzichte van 2022 met € 73.000.	55		I

60618 Gemeentelijk armoede en schuldbeleid De lasten bijzondere bijstand in combinatie met de uitbetaling van de energietoeslag zijn in 2023 € 84.000 lager uitgevallen. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten op de uitvoering schuldhulpverlening € 52.000 lager uitgevallen dan begroot. Dit betekent dat er € 52.000 minder onttrokken wordt uit de reserve sociaal domein dan begroot.	136		I

6.4 Begeleide participatie

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

6.5 Arbeidsparticipatie

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60621 Inburgering nieuwkomers In 2023 ontvingen wij een specifieke uitkering (SPUK) voor onderwijsroutes voor nieuwe statushouders. Deze gelden hebben wij ook besteed in 2023.	55	55	I
Net als in 2022 hebben we in 2023 voor de begeleiding van de ondertussengroep minder uitgegeven dan begroot. De ondertussengroep bestaat uit inburgeraars die, als gevolg van het uitstel van de nieuwe Wet inburgering 2021, feitelijke nog onder de oude Wet Inburgering 2013 vallen. Deze ondertussengroep neemt af, waardoor met name de lasten van Vluchtelingenwerk afnemen.	63		I
60622 Re-integratie en participatie De groep inwoners die zich bevinden op de afslagen 2 (voorbereiding op werk) en 3 (bemiddeling naar werk) van de participatierotonde is groeiende. De re-integratiekosten nemen daardoor ook verder toe.		51	I

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60660 Wmo uitvoeringskosten Het beroep op het lokale maatwerkfonds is in 2023 (€ 21.000) lager dan in 2022 (€ 39.000), hetgeen ten opzichte van het begrote budget 2023 van € 50.000, een voordeel laat zien van € 29.000.	29		S
De verwachte groei van 5% het dagbestedingsvervoer (WMO) in 2023 is niet geheel tot uitdrukking gekomen. Samen met een afrekeningsverschil 2022, leidt dit tot een voordelig resultaat van € 20.000.	20		S
In 2023 zijn minder aanvragen mantelzorgcompliment ingediend dan in 2022, hetgeen een onderbesteding oplevert van € 31.000 De aan SWL verleende subsidie strippenkaart respijtzorg van € 6.000 is toegerekend aan de Brede specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).	37		I

60662 Hulpmiddelen Wmo Net als in 2022 zijn de lasten van het vraagafhankelijk vervoer achter gebleven bij de prognose 2023. Waarbij nog rekening was gehouden met een volumegroei van 5% in verband met vergrijzing. Het aantal indicaties vraagafhankelijk vervoer is in 2023 met 2% gestegen. De groei is daarmee aanmerkelijk lager dan begroot.	97		S

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60661 Begeleiding Wmo In de uitwerking Taskforce Strategische agenda 2023-2026 was voor 2023 rekening gehouden met een kostenpost van € 157.000 voor het inrichten van de toegang Beschermd Thuis, opzetten lokale steunstructuur en een onderzoeken naar aanpassing woonvormen. De uitvoering heeft vertraging opgelopen en wordt in 2024 verder uitgewerkt.	157		I
De kosten van de Wijk-GGZ zijn overgeheveld naar de regionale SPUK IZA. Dit levert voor de exploitatie een voordeel op van € 24.000.	24		I
Ook de geplande formatieuitbreiding van € 55.000 is nog niet gerealiseerd. Het totale voordeel wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve Ambulantisering beschermd thuis.	55		I

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Binnen dit onderdeel worden alle afwijkingen gezamenlijk toegelicht van de taakvelden 6.72 t/m 6.74c. Deze taakvelden hebben allemaal betrekking op de maatwerkvoorzieningen Jeugd (18-). Dit was voorheen (voor 2023) ook één taakveld, zijnde 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-.

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
In de tweede Turap 2023 zijn de kosten van de Jeugdzorg met afgerond € 2.900.000 verhoogd. Ten opzichte van deze bijgestelde begroting 2023 is er op realisatiebasis sprake van een licht positief resultaat van € 34.000. Dit positieve resultaat bestaat uit meerdere grotere afwijkingen die hieronder worden toegelicht Naast een lichte groei (3,7% van het aantal kinderen in zorg, zien we een toename aan complexiteit van problematiek, in ieder geval bij een aantal cliënten. Hierdoor zien we een toename van kosten voor verblijf en voor de zwaardere GGZ-behandelingen. Dit is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan een klein aantal jeugdigen uit onze gemeente die op dit moment een grote zorgvraag heeft. De kosten voor de tien jeugdigen met de grootste zorgvraag bedroegen in 2023 € 2.400.000. Dit betekent ook dat de uit- of instroom van individuele kinderen een groot effect kan hebben op de kosten, zowel bij verblijf als op de post behandeling. Bij behandeling zijn in het tweede half jaar een aantal cliënten met een complexe behandelvraag uitgestroomd en bij verblijf een aantal ingestroomd.			

Dit leidt tot een overschrijding van € 349.000 op 60685 Jeugdhulp met Verblijf (€ 252.000) en 60684 Gezinsgericht (€ 97.000). Hiertegenover staat een voordeel op de post behandeling zonder verblijf GGZ van € 314.000.	314	349	S S
Ook zien we een voordeel op de 60687 crisisplaatsing/LTA (Landelijk Transitie Arrangement) van € 128.000. Op 60688 Gesloten plaatsing zien we daarentegen een overschrijding van € 48.000.	128	48	S

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne ontvangen wij van het ministerie Justitie en Veiligheid een uitkering. Uit deze uitkering betalen wij de gemaakte kosten zoals beschreven bij “Wat hebben we gedaan?”. In 2023 hadden wij de uitkering niet volledig nodig voor de opvang van Oekraïners. Wij storten dit voordeel volledig in de bestemmingsreserve om toekomstige verplichtingen voortvloeiend uit de opvang te kunnen bekostigen. Dit sluit aan bij het storten van het voordeel over 2022 in deze reserve en het besluit van de raad bij de tweede Tussentijdse rapportage 2023 om het op dat moment bekende voordeel van € 750.000 in deze reserve te storten.		879	I
In de begroting is rekening gehouden met een toevoeging aan de reserve van beschermd wonen naar beschermd thuis van € 1.203.000. In werkelijkheid wordt € 79.000 meer toegevoegd, wat nadelig uitwerkt op de exploitatie. Tegenover dit nadeel staat een gelijksoortig voordeel op taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+.		79	I
In 2023 was rekening gehouden met een onttrekking aan de reserve van beschermd wonen naar beschermd thuis van € 157.000 voor het dekken van de kosten voor inrichten van de toegang Beschermd Thuis, opzetten lokale steunstructuur en een onderzoek naar aanpassing woonvormen. De uitvoering heeft vertraging opgelopen waardoor er niets wordt onttrokken. Dit werkt nadelig uit op de exploitatie. Tegenover dit nadeel van € 157.000 staat een gelijksoortig voordeel op taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+.		157	I
De uitvoeringskosten op de uitvoering schuldhulpverlening vallen € 52.000 lager uit dan begroot. Daardoor wordt € 52.000 minder onttrokken aan de reserve Sociaal domein wat nadelig uitwerkt op de exploitatie. Tegenover dit nadeel staat een gelijksoortig voordeel op taakveld 6.3 Inkomensregelingen.		52	I

Beleidsnota's

Beleidsplan ruimte voor inwonersinitiatieven (2017)
Notitie mantelzorg, vrijwilligers en ouderen (MVO) (2018)
Contourennota accommodatie- en vastgoedbeleid (2019)
Beleidsplan sociaal domein 'Iedereen hoort erbij' (2020)
Contourennota 'Sociale basis' (2023)
Taskforce Strategische agenda Sociaal Domein 2023-2026 (2023)

7. Volksgezondheid en milieu

Dit programma bevat taken met betrekking tot de volksgezondheid, afvalwater, waterhuishouding, huishoudelijk afval, bescherming van het milieu, begraafplaatsen, klimaat en duurzaamheid.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. We bevorderen een gezonde leefstijl van onze inwoners. Vooral op het gebied van overgewicht, alcohol, drugs en roken.
We rondden de acties uit het preventieakkoord af en borgden de thema's in ons lokale plan van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). We werkten samen met acht sportverenigingen aan samenwerkingsafspraken rondom alcohol- en drugsgebruik. We sloten aan bij de Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) aanpak, waardoor we startten met een totaalaanpak voor gezond gewicht.

Doel 2. De gemeente is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.
Op 2 februari stelde uw raad het Gemeentelijk Watertakenplan vast. Hierin is ruimte voor klimaatadaptatie. De eerste klimaatadaptieve maatregelen pakten we al op of verwerkten we in nieuwe plannen.

Doel 3. De hoeveelheid restafval per inwoner daalt en er is maximaal hergebruik van de ingezamelde grondstoffen.
De hoeveelheid restafval daalde van 73 kg naar 71 kg per inwoner. Dat is een daling van 2,7% ten opzichte van 2022. De verwerkende bedrijven ontvingen 3,2% meer gescheiden ingezamelde grondstoffen. Daarmee boden we hen de mogelijkheid tot een zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van onder meer GFT, plastic, metaal, drankenkartons, luiers, glas, matrassen en oud papier.

Doel 4. Energiebesparing, duurzame opwekking en warmte-transitie. We willen een energieneutrale gemeente zijn in 2050.
De raad stelde het beleidskader energietransitie vast. Hierin herijkten we de doelen om tot een energieneutrale gemeente te komen.

Wat hebben we gedaan?

We bevorderen een gezonde leefstijl van onze inwoners. Vooral op het gebied van overgewicht, alcohol, drugs en roken (doel 1).

- Enkele resultaten uit het preventieakkoord en het GALA plan:
    - Overgewicht: er vond een kookworkshop plaats met een chef-kok en drie lokale horecaondernemers om kindermenu's gezonder te maken. Bij het project GO! (Gezond Onderweg) waren in totaal 14 kinderen in behandeling. Voor deze doelgroep zijn sportactiviteiten en kookworkshops aangeboden.
    - Alcohol & Drugs: we sloten aan bij landelijke communicatiecampagnes over alcohol en drugs.
    - Roken: we standaardiseerden de aandacht voor de campagne Stoptober.
- Zowel jongeren als hun ouders lichtten we voor over alcohol- en drugsgebruik. Hierbij betrokken we onder andere jongerencoaches, straatcoaches, gezinsondersteuners, ervaringsdeskundige jongeren en verslavingsprofessionals. Ook informeerden we de bestuurders van een aantal sportverenigingen in verschillende sessies.
- De Coalitie Kansrijke Start, bestaande uit partners in de geboortezorg en rondom het jonge kind en gezinnen, breidden we uit met woningstichtingen, vluchtelingenwerk en de kinderopvang. Voor zorgverleners in de geboortezorg lanceerden we de digitale zorgpaden. Door de unieke samenwerking van Kraamzorgorganisatie het Kraamnest met SWL konden we Babythuiszorg structureel invoeren.

- Om in 2025 een toekomstbestendige Jeugdgezondheidszorg te hebben, wordt de basis van de GGD op orde gebracht. Dit gebeurt onder andere door de optimalisatie van de inzet van het personeel en de versterking van de bedrijfsvoering. De GGD voerde de reguliere taken uit. Daaronder vallen het Rijksvaccinatieprogramma, huisbezoeken, spreekuren op scholen, en het uitvoeren van de interventies 'Nu Niet Zwanger', 'Stevig Ouderschap en Voorzorg' en het geven van voorlichting.
- Zie voor de ondersteuning op het gebied van sport en cultuur: programma 5.

De gemeente is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht (doel 2).

- Naast samenwerking met het Platform Funderingsschade Lingewaard leverden we een financiële bijdrage voor gratis gevelscans van gedupeerden. Het project Steenbreek Lingewaard was zeer succesvol: ongeveer 140 inwoners maakten gebruik van de Tegeltaxi of een gratis tuinadviseur.
- We werkten samen met de provincie aan nieuwe klimaatadaptieve normen opgenomen in het 'Kader voor leefbare verstedelijking in Gelderland'. Ook verbeterden we de website en verspreidden we content voor lokaal gebruik op social media. Allebei maatregelen uit de Regionale Adaptatiestrategie. Ook startten we met het opstellen van een nieuwe regionale samenwerkingsagenda 2024-2030.
- Het Gemeentelijke Watertakenplan stelde u vast in de raadsvergadering van 2 februari 2023. Naast het vervangen/verbeteren van de riolering in de Woerdsestraat in Gendt is op een aantal plaatsen in de gemeente door het van binnenuit renoveren de riolering verbeterd/gerepareerd.
- In het Sandershof in Bemmel werd tegelijk met de rioolvervanging de straat heringericht.

De hoeveelheid restafval per inwoner daalt en er is maximaal hergebruik van de ingezamelde grondstoffen (doel 3).

- We startten met de actualisatie van ons grondstoffenbeleid. We stelden geen startnotitie op, omdat we hebben gekozen voor een meer interactieve manier van communiceren:
    - We voerden samen met (afval)deskundigen, de gemeenteraad en de markt een krachtveldanalyse uit. De resultaten deelden we met uw raad.
    - We hielden straatinterviews in alle kernen (weekmarkten) en met een enquête haalden we reacties op bij onze inwoners (ruim 3.300).
    - We onderzochten de milieustraat van de toekomst (circulair ambachtscentrum). Hiervoor zochten we ook de samenwerking met de gemeente Overbetuwe (intentieverklaring) en bezochten we de huidige milieustraten.
    - We deden onderzoek naar de huis-aan-huis inzameling van de toekomst en welke organisatievorm daarbij hoort. Hiervoor hebben we ook gesprekken gevoerd met overheidsgedomineerde inzameldiensten.
    - De resultaten van de diverse onderzoeken zijn tijdens een inspiratieavond gedeeld met uw raad.
- De gedragsverandering om beter te scheiden probeerden we te bereiken door:
    - Tegelijk met de straatinterviews hebben we inwoners gewezen op het inzamelgedrag in Lingewaard, op de gevolgen van dit gedrag en we boden hen meer circulaire alternatieven.
    - De inzet van diverse vormen van communicatie (sociale media, huis-aan-huis, pers, interviews, tv-uitzendingen).
    - Samen met een drietal gedragsdeskundigen hebben we gezocht naar mogelijkheden om het gedrag van onze inwoners positief te beïnvloeden.
- Het reinigingsrecht voor scholen en een aantal bedrijven in Huissen voerden we in.
- We startten met de vervanging van de prullenbakken in de vorm van een tweetal pilots die doorlopen tot april 2024.
- We plaatsten 11 nieuwe GFT-verzamelcontainers, vervingen er 18 en stemden het volume beter af op de behoefte. Ook plaatsten we twee restafvalverzamelcontainers. Alle containers beschikken over een digitaal toegangssysteem.

- We voerden het zwerfafvalprogramma uit met onder meer:
    - Verenigingen die jutten in de uiterwaarden van Rijn, Waal en Linge.
    - Zwerfafvalbrigades die een steeds grotere rol spelen bij de aanpak van zwerfafval.
    - Basis-, en middelbare scholen die ons adviseerden over de beste aanpak van zwerfafval en zelf opruimacties organiseerden.
- De evaluatie van de proef voor een extra inzamellocatie in De Zilverkamp voor plastic, blik en drankenkartons en oud papier en karton verschoven we naar 2024. Dan maakt het onderdeel uit van het te actualiseren grondstoffenbeleid.
- Op basis van de eerste resultaten van de pilot besloten we geen brenglocaties toe te voegen. Het al dan niet plaatsen van extra inzamelvoorzieningen nemen we mee bij de evaluatie van omgekeerd inzamelen in 2024.

Energiebesparing, duurzame opwekking en warmte-transitie. We willen een energieneutrale gemeente zijn in 2050 (doel 4).

- In uw vergadering van 26 oktober stemde u in met het beleidskader energietransitie, inclusief de routekaart, evaluatie en projectdefinitie voor de energievisie A15/Betuweroute.
- We startten samen met onze GMR-regiopartners met het opstellen van de RES 2.0. Deze RES wordt in 2024 door de colleges vastgesteld.
- Ter stimulering van en ondersteuning bij energiebesparing bij bedrijven startte het regionaal expertisecentrum. Voor huishoudens was het Energieloket Lingewaard actief.
- Om energiearmoede aan te pakken voorzag de Operatie Isolatie bijna 100 huishoudens van gratis isolatiemaatregelen. We startten het Energiesteunproject voor advies en kleine ingrepen voor inwoners met een inkomen tot 140% van het sociaal minimum.
- We startten met het opstellen van een Energievisie om te verkennen hoe we duurzame energie kunnen realiseren parallel aan de Betuweroute en A15.
- Voor de warmtetransitie was er veel aandacht voor de wijkaanpak in de Zilverkamp en Doornenburg. Voor Doornenburg haalden we een provinciale subsidie binnen. Daarmee kunnen we expertise inhuren om de technische oplossing te onderzoeken en in te bedden in de Gemeenschap van de Toekomst.
- En we zetten ons in voor een energieneutraal NEXTgarden in 2030. Voor een principeverzoek voor een off-grid zonnepark dat direct energie gaat leveren aan de tuinders verleende het college medewerking. Voor meer acties zie paragraaf Duurzaamheid.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

7	Volksgezondheid en milieu	Rekening 2023	Begroot 2023 na wijz.	Begroot 2023 primitief
7.1	**Volksgezondheid**	**-1.993**	**-2.094**	**-1.881**
60701	Openbare gezondheidszorg	-948	-1.044	-953
60702	Jeugdgezondheidszorg	-1.036	-1.020	-928
60703	Brede SPUK Ondersteunende onderdelen	-9	-30	0
7.2	**Riolering**	**-3.706**	**-3.096**	**-3.517**
60720	Algemeen rioolbeheer	-1.927	-1.537	-2.351
60721	Riolering en waterzuiv. / Onderhoud	-1.779	-1.559	-1.166

7.3	**Afval**	**-4.523**	**-4.380**	**-4.238**
60723	Afval algemeen	-126	-110	-107
60724	Huishoudafval	-3.763	-3.625	-3.628
60725	Overige afvalstoffen	-599	-602	-460
60733	Reinigingsheffing	-35	-43	-43
7.4	**Milieubeheer**	**-3.064**	**-3.708**	**-2.941**
60727	Milieubeheer	-1.236	-1.325	-1.275
60728	Duurzaamheid	-924	-1.390	-1.459
60729	Plaagdierbestrijding	-81	-84	-82
60732	Proeftuinen Aardgasvrije wijken	-86	-125	-125
60734	Klimaat- en energiebeleid	-737	-784	0
7.5	**Begraafplaatsen en crematoria**	**-279**	**-292**	**-287**
60730	Algemene begraafplaatsen	-251	-277	-272
60731	Begraven	-28	-15	-15
	Totaal lasten	**-13.565**	**-13.570**	**-12.864**
7.1	**Volksgezondheid**	**54**	**64**	
60701	Openbare gezondheidszorg	45	34	0
60703	Brede SPUK Ondersteunende onderdelen	9	30	0
7.2	**Riolering**	**5.064**	**4.546**	**4.991**
60720	Algemeen rioolbeheer	557	0	0
60721	Riolering en waterzuiv. / Onderhoud	23	19	19
60722	Rioolheffing	4.484	4.527	4.972
7.3	**Afval**	**5.640**	**5.714**	**5.714**
60724	Huishoudafval	614	582	582
60725	Overige afvalstoffen	36	66	66
60726	Afvalstoffenheffing	4.987	5.030	5.030
60733	Reinigingsheffing	3	36	36
7.4	**Milieubeheer**	**1.445**	**1.659**	**805**
60727	Milieubeheer	73	130	80
60728	Duurzaamheid	549	620	600
60732	Proeftuinen Aardgasvrije wijken	86	125	125
60734	Klimaat- en energiebeleid	737	784	0
7.5	**Begraafplaatsen en crematoria**	**148**	**165**	**165**
60730	Algemene begraafplaatsen	148	165	165
	Totaal baten	**12.351**	**12.148**	**11.675**
	Saldo baten en lasten	**-1.217**	**-1.422**	**-1.189**
69807	Onttrekkingen reserves	882	843	350
69807	Toevoegingen reserves	-394	-394	-68
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-729**	**-974**	**-907**

7.1 Volksgezondheid

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
60701 Openbare volksgezondheid			
We hadden binnen dit budget de subsidies voor In Balans (valpreventie) en GO! (Gezond onderweg) opgenomen. In 2023 zijn gelden beschikbaar gekomen vanuit het Rijk voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) waaruit deze subsidies gedekt kunnen worden.	50		I
In 2023 hebben wij de afrekening ontvangen van de VGGM over de bijdrage over 2022. Op basis van deze afrekening hebben wij € 38.000 terugontvangen.	38		I

7.2 Riolering

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
Riolering			
Het verschil tussen de lasten en baten voor riolering wordt jaarlijks via de voorziening geleid. We hebben op basis van de realisatie minder overhead toegerekend aan riolering dan in de begroting opgenomen. Hierdoor wordt er minder overhead gedekt door riolering, wat in de exploitatie van de gemeente leidt tot een nadeel.		91	I

7.3 Afval

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
60724 Huishoudafval			
De indexering bij de afvalsector is flink gestegen. Dit is voornamelijk te verklaren door de toegenomen loonkosten, energieprijzen en voertuigkosten bij externe partners. Dit is vooral gerelateerd aan:			
• Verpakkingsmateriaal.		52	S
• GFT.		49	S
• Oud papier en karton (OPK).		29	I
Bij OPK is de vergoeding aan de verenigingen hoger in 2023. Het uit te keren bedrag aan verenigingen is afhankelijk van de marktprijzen voor OPK. De marktprijs voor OPK is al een aantal jaren hoog, en de verwachting is dat deze niet sterk daalt in de komende jaren. Tegenover dit nadeel staan de opbrengsten voor het OPK. Ook is de overschrijding toe te wijzen aan een proef van de OPK-inzameling bij de Arnhemse Poort in Huissen.		43	S
Bij het restafval zijn er minder aanbiedingen geweest van de afvalcontainer. Dit is ook terug te zien in het aantal kilo's restafval per inwoner.	48		S
De opbrengsten van de afvalstoffenheffing zijn lager dan verwacht.		43	I

Een specificatie van de afvalstoffenheffing is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.			

7.4 Milieubeheer

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
60727 Milieubeheer De bijdrage aan de ODRA valt lager uit. Dit komt doordat het werk van de ODRA grotendeels vraag gestuurd is. Dit betekent dat we in het werkprogramma een zo reëel mogelijke inschatting maken van de benodigde inzet en dat dit op basis van de werkelijke vraag af kan wijken. In dit geval is op het onderdeel milieu en de collectieve diensten minder gerealiseerd dan in het werkprogramma was opgenomen.	76		I
60728 Duurzaamheid We hebben een specifieke uitkering ontvangen van het Rijk voor energiearmoede. We hebben hier minder voor uitgegeven dan verwacht, doordat het energiesteunproject pas in 2024 van start is gegaan. Dit geld blijft beschikbaar in 2024 en 2025 om te besteden aan energiearmoede.	88	88	I
We hebben een totaal voordeel op de lasten ten behoeve van het transitiefonds van € 176.000. Dit bestaat uit een voordeel van € 246.000 en een nadeel van € 70.000. Het voordeel is te verklaren doordat er in 2023 de uitkering Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) is ontvangen. Uit de CDOKE-regeling zijn de begrote kosten voor inhuur betaald. Daarnaast is er een nadeel van € 70.000 aangezien we op verschillende activiteiten met betrekking tot duurzaamheid meer uitgegeven hebben dan begroot. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de routekaart energietransitie, de bijdrage aan het project energiescans Pannenhuis, onderzoek naar warmteoplossingen in de Zilverkamp en extra subsidie voor de deelauto.	176		I
De begrote lasten voor de inzet van vast personeel zijn ook ondergebracht in de CDOKE-regeling. Dit verklaart een voordeel van € 211.000.	211		I

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
Geen significante afwijkingen op de budgetten.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
De activiteiten met betrekking tot het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval worden gedekt door de opbrengst uit de afvalstoffenheffing. Het gerealiseerde saldo is € 423.000 negatief, terwijl € 142.000 was begroot. Dit betekent een aanvullend nadeel van € 81.000 ten opzichte van de begroting. Het nadelige resultaat wordt gedekt uit de reserve Afvalstoffenheffing. Het saldo van de reserve bedraagt € 381.000 en is daarmee niet toereikend om het volledige tekort te dekken. Dit betekent dat van het aanvullende nadeel € 239.000 gedekt wordt uit de reserve afvalstoffenheffing en € 42.000 ten laste komt van de exploitatie. Een specificatie is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.	239		I
Voor dekking van de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen is een bedrag van € 350.000 beschikbaar gesteld uit de reserve Transitiefonds Energie. In werkelijkheid is € 99.000 onttrokken voor dit doel. Daarnaast is er € 52.000 onttrokken ter dekking van het nadeel in 2023 op de zonnepanelen. Per saldo ontstaat een nadeel voor de exploitatie van € 199.000. Dit is verder uitgewerkt in paragraaf 8 Duurzaamheid.		199	I

Beleidsnota's

- Plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord 2023-2026
- Beleidsplan Sociaal Domein "Iedereen hoort erbij!"(2021)
- Gemeentelijk Watertakenplan Lingewaard 2023 – 2027
- Grondstoffenbeleid Lingewaard Circulair en Duurzaam (2019)
- Beleidskader Energietransitie (2023)

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Onder dit programma vallen de taken met betrekking tot ruimte en leefomgeving, wonen en bouwen en de exploitatie van woningbouwprojecten. De milieutaken van de Omgevingsdienst vallen onder programma 7, de bouwtaken onder programma 8.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. We voldoen aan de eisen die horen bij het werken met en volgens de Omgevingswet.
We zijn voorbereid om te werken met het instrumentarium van de Omgevingswet. Met het inrichten van de intake-rafel (eenvoudige aanvragen) en omgevingstafel (complexe aanvragen) zijn we voorbereid op de integrale beoordeling van initiatieven zoals de wet het bedoeld.

Doel 2. Realisatie van ongeveer 265 nieuwe woningen, verspreid over meerdere woonkernen.
Er zijn 130 nieuwe woningen opgeleverd. Dit aantal is lager dan gepland. In de tweede Turap 2023 is al gemeld dat een deel van de geplande woningen in 2024 wordt opgeleverd. Belangrijkste reden hiervoor is dat de verkoop minder snel verliep dan verwacht. Dit was bijvoorbeeld het geval bij het Wapen van Bemmel, de Aloysiuslocatie en het Slingerbos. In andere projecten was sprake van aanpassingen in de planologische procedure. Plannen op grond waarvan woningen worden opgeleverd na 2023 namen we in voorbereiding of brachten we in procedure. Daarnaast zijn verschillende instrumenten vastgesteld om betaalbare woningen te realiseren en voor de juiste doelgroep woningen beschikbaar te maken en te behouden voor de toekomst.

Doel 3. Verduurzaming en vergroening van de woonomgeving.
Huiseigenaren met een laag inkomen hebben we geholpen bij het isoleren van de woning, zie hiervoor programma 7. Met de vaststelling van het Watertakenplan legden we de basis voor een meer klimaatadaptieve inrichting van bebouwd gebied, zie ook programma 7. In het kader van de regionale verstedelijkingsstrategie legden we de uitgangspunten vast voor meer publiek toegankelijk groen als tegenhanger van de (regionale) bouwopgave.

Doel 4. Participatie en betrokkenheid bij de woonomgeving, verbinding met gemeentelijke opgaven.
Met de agenda voor Doornenbrug zijn we in staat om in nieuwe plannen beter rekening te houden met initiatieven van inwonersgroepen.

Wat hebben we gedaan?

We voldoen aan de eisen die horen bij het werken met en volgens de Omgevingswet (doel 1).

- Het Digitaal Stelsel Omgevingswet is operationeel. Met de omgevingsdienst maakten we afspraken over procedures en de afhandeling van aanvragen. De werkwijze van de intaketafel voor eenvoudige aanvragen en van de omgevingstafel voor complexe aanvragen waar externe partijen bij betrokken zijn, is voorbereid. Aanvragers worden via een webpagina verwezen naar de omgevingsdienst voor een eenvoudige aanvraag en naar vooroverleg over een complexe aanvraag.
- Uw gemeenteraad stelde in mei de omgevingsvisie en een plan van aanpak voor het werken met programma's vast. Voor het werken met programma's startten we met:
    - Het regelen van een wettelijke grondslag voor financiële bijdragen van ontwikkelaars en initiatiefnemers.
    - Een programma natuur en landschap.
    - Het opstellen van een dashboard als hulpmiddel bij het actualiseren van beleid en het gebruik maken van de instrumenten van de Omgevingswet.
- Ook andere noodzakelijke besluiten zijn genomen. Zo stelde uw gemeenteraad de Verordening Nadeelcompensatie, de Erfgoedverordening en de verordening adviescommissie Omgevingskwaliteit vast, de lijst van activiteiten waarvoor bindend adviesrecht van uw raad geldt en waarvoor participatie

verplicht is. En het besluit delegatie van bevoegdheden aan het college. Dit laatste dient het doel van de wet met betrekking tot snellere besluitvorming.
- In samenwerking met een adviesbureau startten we met het omzetten van het tijdelijke omgevingsplan naar een definitief omgevingsplan. Daarbij startten we met een omgevingsplan voor Haalderen.

Realisatie van ongeveer 265 nieuwe woningen, verspreid over meerdere woonkernen (doel 2).

Woonbeleid

- Particuliere initiatieven: aan initiatieven van inwoners die passen in ons beleid hebben we medewerking verleend. Bij woonruimte gaat dit om toevoeging, splitsing en pré-mantelzorg.
- Regionale samenwerking: we stelden de Woondeal 2.0 vast. De Woondeal bevat afspraken over aantallen en prijsdifferentiatie en differentiatie over doelgroepen. In het licht van die afspraken legden we een koers vast in een gewijzigd bouwprogramma. Dat stemden we af met corporaties en ontwikkelaars.
- Inzet ruimtelijke instrumenten: uw gemeenteraad stelde de Doelgroepenverordening vast. Die vormt de juridische basis voor betaalbare woningaantallen in plannen vast te leggen en voor lange tijd te behouden, zodat ze kunnen worden toegewezen aan mensen met lagere en middeninkomens. Ook heeft uw raad een antispeculatie-beding en zelfbewoningsplicht bij nieuwbouw vastgesteld.
- De huisvestingsverordening is geactualiseerd. Hierin is onder andere opgenomen dat 50% van de nieuwbouw in de sociale huur toegewezen kan worden aan inwoners uit de gemeente.
- Op basis van de Woondeal 2.0 krijgen de corporaties een grotere opgave tot 2030. Dit hebben we ook vastgelegd in de prestatieafspraken. De corporaties zijn betrokken bij nieuwe plannen, waaronder Driegaarden, Vleumingen II , Hof van Klein Baal en Zandsestraat Bemmel. We werken gezamenlijk aan het huisvesten van verschillende doelgroepen. De herstructurering van Staatsliedenbuurt (Gendt) en Klappenburg (Bemmel) zitten nu in de uitvoeringsfase.

Uitvoering van plannen

- Er zijn 130 woningen opgeleverd waarvan bijna de helft in Huissen. De andere helft is grotendeels opgeleverd in Bemmel en Gendt.
- Het bestemmingsplan Ancari Doornenburg (16 woningen) is vastgesteld. Hiertegen is beroep ingesteld. De plannen voor Staatsliedenbuurt en Markt Gendt zijn in werking getreden. Het plan bibliotheek Gendt is nog niet vastgesteld.
- In januari 2024 hebben we een bijgesteld woningbouwprogramma *(Hoe Lingewaard invulling geeft aan de nieuwbouwdoelstellingen uit de Woondeal 2.0)* vastgesteld. Hierin zit ook een overzicht van de voortgang in alle plannen en projecten: Woningbouwprogramma Lingewaard | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)

Voorbereiding van plannen

De volgende plannen hebben we in voorbereiding:

- Villa Ganita, Gendt (40).
- Boardbusters, Huissen (125).
- Lodderhoeksestraat 13-15/Maolderij, Angeren (17).
- Zandsestraat/ De pas, Bemmel (141).
- Vleumingen west – fase 2, Gendt (127).
- 't Hof van klein Baal, Haalderen (61).
- Driegaarden II en III, Huissen (450).

Voor de grote locaties in Huissen wordt onderzocht of (in samenhang met mogelijkheden voor mobiliteit) de aantallen woningen kunnen worden vergroot. De plannen voor Dorpsstraat 68 in Bemmel, Hegsestraat en Achter de Kruigang in Gendt zijn vanwege het kleinschalige karakter nog niet opgepakt als project. Het plan voor de Martinuskerk in Doornenburg wacht op het onderzoeksresultaat over het IKC De Doornick.

Verduurzaming en vergroening van de woonomgeving (doel 3).

- Als uitbreiding van de verstedelijkingsstrategie is het regioarrangement voor de Groene Metropoolregio vastgesteld. Dat is gedaan om meer complete afspraken met provincie en Rijk te kunnen maken. Waarbij ook het landelijk gebied, het circulair maken van de economie en netcongestie betrokken worden. Ook hebben we onze aandachtspunten aan het Rijk meegegeven voor de uitwerking van afspraken hierover met het Rijk.
- Met de provincie en de parkorganisatie van Park Lingezegen stemden we af dat we tot aankoop van het provinciaal eigendom in het Zeegbos proberen te komen en de parkorganisatie te betrekken bij onderzoeken van mogelijkheden voor het toekomstig beheer.
- Met het Waterschap overlegden we over de tijdplanning voor de dijkversterking. In de planvorming wordt komende jaren eerst de versterking van de Rijndijk bij Huissen als onderdeel van het dijktraject Huissen – Heteren uitgewerkt. Een besluit over tijdpad voor uitvoering en de volgorden voor de projecten Sprok – Sterreschans en Sterreschans – Huissen wordt in 2025 genomen.
- Voor het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad hebben we aan 94 woningeigenaren met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum een bijdrage voor woningisolatie verleend.
- We zijn gestart met het opstellen van een startnotitie circulariteit.

Participatie en betrokkenheid bij de woonomgeving, verbinding met gemeentelijke opgaven (doel 4).

- Voor Doornenburg is een pilot uitgevoerd voor de agenda per kern. Hierbij is de werkgroep Doornenburg betrokken. Vanuit plannen en initiatieven van de gemeente en inwoners is een agenda opgesteld voor de komende jaren rond verschillende thema's (bijvoorbeeld onderwijs en woningbouw). In 2024 evalueren we de pilot om te kijken of we dit voor alle kernen kunnen en willen doen.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

8	Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	Rekening 2023	Begroot 2023 na wijz.	Begroot 2023 primitief
8.1	**Ruimte en leefomgeving**	**-2.127**	**-2.802**	**-1.768**
60801	Ruimtelijke ontwikkeling	-359	-460	-443
60802	Faciliterend grondbeleid	-998	-1.378	-1.136
60809	Omgevingswet	-770	-964	-189
8.2	**Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)**	**-892**	**-1.600**	**-1.099**
60803	Actief grondbeleid	-892	-1.600	-1.099
8.3	**Wonen en bouwen**	**-2.626**	**-2.644**	**-2.608**
60804	Geo-Informatie	-330	-332	-325
60805	Bouwen - Vergunningverlening	-1.171	-1.221	-1.198
60806	Bouwen - Handhaving	-627	-616	-616
60807	Wonen	-398	-378	-372
60808	Woonwagenzaken	-100	-97	-97
	Totaal lasten	**-5.645**	**-7.046**	**-5.475**

8.1	**Ruimte en leefomgeving**	**739**	**1.170**	**962**
60801	Ruimtelijke ontwikkeling	7	7	7
60802	Faciliterend grondbeleid	732	1.163	955
8.2	**Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)**	**509**	**1.100**	**1.099**
60803	Actief grondbeleid	509	1.100	1.099
8.3	**Wonen en bouwen**	**2.301**	**1.340**	**1.340**
60805	Bouwen - Vergunningverlening	2.094	1.150	1.150
60806	Bouwen - Handhaving	0	10	10
60807	Wonen	154	128	128
60808	Woonwagenzaken	53	52	52
	Totaal baten	**3.549**	**3.610**	**3.401**
	Saldo baten en lasten	**-2.097**	**-3.435**	**-2.072**
69808	Onttrekkingen reserves	2.051	2.029	0
69808	Toevoegingen reserves	-1.238	-986	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**-1.284**	**-2.392**	**-2.072**

8.1 Ruimte en leefomgeving

bedragen x € 1.000	Voordeel	Nadeel	I/S
60801 Ruimtelijke ordening			
Het budget voor het actueel houden van bestemmingsplannen is niet volledig besteed. Dit heeft te maken met de overgang naar de Omgevingswet per 1 januari 2024. Hierdoor zijn in 2023 minder bestemmingsplan-actualisaties gestart.	95		I
60802 Faciliterend grondbeleid			
Op 11 projecten is een nadelig saldo als gevolg van veranderingen in het plan en/of extra inzet op de openbare ruimte.			
Drie projecten zijn afgesloten met een nadeel.		196	I
Twee projecten zijn afgesloten met een positief saldo.	211		I
Het resultaat hiervan (€ 15.000) storten wij in de reserve grondexploitatie.			
Aan de voorziening planschade moet wettelijke rente worden toegevoegd. Door de stijging van deze rente en hoger saldo is deze wettelijke rente hoger dan verwacht.		33	S
			I
60809 Omgevingswet	193		
In de decembercirculaire is nog € 193.000 toegekend in verband met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dit bedrag willen we via een resultaatbestemming beschikbaar houden voor de implementatie van deze wet. Argumenten hiervoor zijn dat we nog moeten ervaren hoe het digitaal stelsel zich ontwikkelt, welke programma's we willen opstellen en wat de evaluatie van de Omgevingsvisie in 2025 oplevert.			

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Bij de bouwgrondexploitatie vindt budgetbeheer plaats op basis van exploitatiebegrotingen over meerdere jaren. Bij verschuiving in de jaarschijven worden de begrotingen daarom niet bijgesteld. Deze verschuivingen kunnen wel leiden tot verschillen ten opzichte van de begrote baten en lasten. Door de verrekening met de toe- of afname van de boekwaarde is er per saldo geen verschil. De hier in de jaarrekening opgenomen toelichting is daarom beperkt tot significante afwijkingen van de bouwgrondexploitaties die geen budgettair neutraal saldo hebben voor 2023. De voortgang van de bouwgrondexploitaties wordt toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60803 Grondexploitaties woningbouw			
Loovelden Dit project is in 2023 afgesloten. De resterende winst vloeit naar de reserve grondexploitatie.	21		I
Fitnesscentrum Huissen De reservering voor planschade is vervallen. De verliesvoorziening kan hierdoor worden verlaagd. Het voordeel wordt toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.	9		I
Voorbereiding flexibele huurwoningen in sociale en middensegment In 2023 is een voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld van € 500.000. In 2023 is hiervan € 415.000 besteed. In 2024 zal het restant budget worden besteed.	85		I

8.3 Wonen en bouwen

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60805 Bouwen, vergunningverlening Er is een voordeel op bouwleges, vanwege verleende vergunningen voor grotere projecten, waaronder vier woningbouwprojecten en de windturbines bij steenfabriek Caprice.	944		I

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Er is een bedrag van € 243.000 toegevoegd aan de reserve Grondexploitatie. Dit bedrag bestaat vooral uit de positieve resultaten van afgesloten facilitaire complexen (€ 211.000). Tegenover het nadeel staan vergelijkbare voordelen op taakveld		243	I
De voorbereidingskosten voor de bouw van flexibele huurwoningen in sociale en middensegment worden gedekt uit de Algemene reserve. In 2023 is hiervoor € 500.000 begroot terwijl in werkelijkheid € 426.000 wordt onttrokken. Tegenover het nadeel staan vergelijkbare voordelen op taakveld 8.1 en 8.2.		74	I

Het budget van € 100.000 voor de uitvoeringskosten van het actieplan huisvesting internationale werknemers wordt gedekt uit de Algemene reserve. Het budget is niet aangesproken en via de budgetoverheveling overgegaan naar 2023. Daardoor hoeft er niets onttrokken te worden aan de Algemene reserve.		100	I
Negatieve resultaten op facilitaire complexen worden gedekt uit de reserve grondexploitatie. Voor 14 complexen is in totaal € 196.000 aan de reserve onttrokken.	196		I

Beleidsnota's

Omgevingsvisie (mei 2023)
Plan van Aanpak omgevingsprogramma's (mei 2023)
Nota Wonen (2020),
Notitie verruiming mogelijkheden particuliere woningbouw (2020)
Nota Erfgoed (2015)
Gids ruimtelijke kwaliteit (2018)
Uitvoeringsprogramma landschap en biodiversiteit (2019)
Beleidsuitgangspunten pré-mantelzorg (2021)
Beleidskader huisvesting tijdelijke internationale werknemers Lingewaard (2022)

9. Bestuur en ondersteuning

Dit programma gaat over het besturen van onze gemeente, over integriteit, een klantgerichte (digitale) dienstverlening, het faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving en het bijdragen aan en sturen op samenwerkingsverbanden.

Wat hebben we bereikt?

Doel 1. Werken vanuit de bedoeling vanuit de samenleving.
We betrokken inwoners steeds vaker met behulp van participatietrajecten bij de ontwikkeling van verschillende plannen. We verbeterden de (digitale) dienstverlening. Dat uitte zich in een hogere score voor klantwaardige dienstverlening. We boden digitale producten aan en maakten de website toegankelijker voor mensen met een visuele handicap.

Doel 2. Een transparant, professioneel en betrouwbaar bestuur en doel 3. Een betrouwbare en sterke partner in de regio.
In regionale overleggen wisten we elkaar ambtelijk en bestuurlijk steeds beter te vinden. We zetten in op het stroomlijnen van processen zodat besluiten sneller en efficiënter genomen kunnen worden. De evaluatie van de Groene Metropoolregio gaf aanbevelingen die hieraan bijdroegen. Als gevolg van nauwe samenwerking tussen gemeenten, The Economic Board, de Provincie, kennisinstellingen en het bedrijfsleven, ontving onze regio voor het voorstel Gezonde Groene Groei een bijdrage voor de Regio Deal. Rijk en regio zetten met deze Regio Deal in op gezonde groene groei door oplossingen voor opgaven in de zorg, woningbouw, economie en arbeidsmarkt.

Indicator	Meetbaar resultaat 2023	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Klantwaardering dienstverlening • Totaal • Digitaal* • Balie • Telefonie	Gemiddeld rapportcijfer Totaalwaardering voor alle drie de kanalen	 7,6 7,6 8,0 7,0	 8,2 8,3 8,7 7,2
Gemiddelde wachttijd aan de balie	Percentage balieklanten geholpen binnen de servicenorm van max. 10 min.	93%	92%
Afhandeling meldingen openbare ruimte (MOR)** • Groen / openbare verlichting / straatmeubilair • Afval / wegen / verkeer • Acute problemen welke een bedreiging zijn voor de openbare veiligheid	Percentage dat melder is geïnformeerd binnen de servicenorm van 5 werkdagen Idem Afhandeling melding binnen 24 uur	93% 86% 100%	73,36 65,42 100%

* In 2023 startten we met het meten van de klantbeleving van de webformulieren. Doel hiervan is het inzichtelijk maken van de klanttevredenheid van de meest gebruikte formulieren op de website.

** Meldingen komen niet altijd rechtstreeks binnen bij het juiste team. Dat heeft invloed op de afhandelingstermijn. Bovendien betreffen de meldingen ook vaak verzoeken om aanpassing van het beleid.

Wat hebben we gedaan?

Doel 1. Werken vanuit 'de bedoeling vanuit de samenleving.

Participatie

- We stelden een concept overkoepelend participatiebeleid en participatieverordening op. Hiervoor voerden we gesprekken en hadden we bijeenkomsten met inwonersgroepen, inwoners, college, raad en ambtenaren.
- We ontwikkelden de volgende tools voor participatie:
    - Het toetsingskader bij aanvragen voor omgevingsvergunningen waarbij participatie verplicht is gesteld door de raad;
    - Een sjabloon voor een participatieverslag voor initiatiefnemers;
    - Een participatieagenda voor de GMP+ projecten.
- We startten verschillende participatietrajecten zoals bij verschillende MFA's, rondom de IHP-projecten, locaties voor Oekraïense vluchtelingen, flexwoningen, projecten in de openbare ruimte zoals de Klappenburgstraat.

Verbetering dienstverlening

- We richtten een continu onderzoek in naar de meldingen openbare ruimte, meldingen zorg en ondersteuning, verzoeken mantelzorgcompliment, ophalen snoeihout, grofvuil en wit- en bruingoed. De resultaten gebruiken we om verbeteringen door te voeren.
- Het gebruiksgemak dienstverleningskanalen is verbeterd omdat de informatie op de pagina's over reisdocumenten, rijbewijzen en verhuizen is verbeterd.
- We gaven extra ondersteuning aan mensen in kwetsbare posities door onder meer de inzet van sociaal raadsliedenwerk.
- Door de uitkomsten van het toegankelijkheidsonderzoek in 2022 van o.a. www.lingewaard.nl voerden we verbeteringen door. De website is nu toegankelijker voor mensen met een functionele beperking die gebruik maken van hulpmiddelen.
- We voerden een onderzoek uit naar de telefonische bereikbaarheid van de 1e en 2e lijn klantcontactkanalen. Dit geeft inzicht in verbeterpunten. Samen met de klankbordgroep 'Versterking dienstverlening' bekijken we in 2024 de resultaten en vertalen die dan naar oplossingsrichtingen.
- We startten met de ontwikkeling van een integraal dashboard 'klantsignalen', zodat we beter inzichtelijk hebben waar inwoners in de dienstverlening tegenaan lopen. Op basis van deze inzichten voeren we verbeteringen door. Zoals het sturen op de tijdige afhandeling van terugbelverzoeken, het verbeteren van de informatie op de website en het inspelen op behoeftes die leven in een bepaalde wijk.

Doel 2. Een transparant, professioneel en betrouwbaar bestuur.

Integriteit

- We bespraken kwesties wanneer die zich voordeden. Daarmee blijft integer handelen onder de aandacht.
- De raadswerkgroep integriteit organiseerde één keer een bijeenkomst/workshop die ging over het onderwerp integriteit. Deze bijeenkomst droeg bij aan de bewustwording en het 'levend houden' van de gedragscode die uw raad in 2020 vaststelde.

Besluitvorming:

- Naast de inrichting van de raadscyclus geven we nu ook bij de besluitvorming door het college een aantal onderwerpen vorm via beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (BOB). Het ging dan in de regel over onderwerpen die veel impact kunnen hebben.

Deze werkwijze vertaalden we ook in trainingen voor de ambtelijke organisatie over bestuurlijk - ambtelijk samenspel.
- Onze openbare besluiten maakten we na de collegevergadering toegankelijk voor onze inwoners door deze te plaatsen op onze website.

Informatievoorziening:
- Bij de start van een traject maakten we bekend hoe inwoners konden participeren, waarover en wanneer. Aan het einde van een participatietraject volgde een participatieverslag. Hierin staat hoe het proces is verlopen en hoe inwoners erin staan. Dit namen we mee in de besluitvorming.
- We legden negen brieven en teksten voor aan het lezerspanel omdat we het belangrijk vinden dat inwoners onze informatievoorziening goed begrijpen. Opmerkingen van dit panel namen we mee in het verbeteren van onze teksten. De verbeteringen deelden we ook met de betrokken collega's om het communiceren in begrijpelijke taal te stimuleren. Ook het taalspel voor medewerkers draagt bij aan het verbeteren van begrijpelijke taal.

Doel 3. Een betrouwbare en sterke partner in de regio.
- De gemeenschappelijk regeling van de MGR Sociaal Domein pasten we aan als gevolg van een wijziging in de wet gemeenschappelijke regelingen (WGR). De regelingen van de overige verbonden partijen volgen uiterlijk 1 juli 2024 (deadline).
- De Nota Verbonden Partijen legden we niet aan uw raad ter besluitvorming voor omdat we deze nota eveneens afstemmen op de gewijzigde WGR.
- We trokken bij de behandeling van de P&C-documenten van de verbonden partijen samen op met de andere deelnemende gemeenten.
- We startten met de evaluatie MGR Sociaal Domein. Deze ronden we af in 2024.

Wat heeft het gekost?

Tabel baten en lasten

Per taakveld zijn de **lasten (-)** en **baten (+)** van de producten (afgerond op € 1.000) opgenomen.

9	Bestuur en ondersteuning	Rekening 2023	Begroot 2023 na wijz.	Begroot 2023 primitief
9.1	**Bestuur**	**-1.875**	**-1.954**	**-2.122**
60014	Gemeenteraad	-656	-630	-630
60015	Raadsfracties	-28	-40	-40
60016	Rekenkamercommissie	-60	-61	-61
60017	Griffie	-339	-365	-335
60018	College van B&W	-792	-858	-1.056
9.2	**Burgerzaken**	**-1.350**	**-1.386**	**-1.226**
60001	Basis registratie personen (BRP)	-624	-638	-637
60002	Burgerlijke stand	-401	-407	-409
60003	Verkiezingen	-325	-341	-180
9.3	**Beheer overige gebouwen en gronden**	**-958**	**-1.010**	**-855**
60004	Eigendommen	-419	-452	-450
60005	Overige gebouwen	-151	-157	-143
60006	Gronden algemeen	-388	-401	-262

9.4	**Overhead**	**-21.538**	**-20.211**	**-19.160**
60050	Directie	-284	-318	-305
60051	Stafafdeling	-847	-902	-802
60052	Team Technisch Wijkbeheer	-353	-402	-319
60053	Materieel TWB	-2	0	0
60054	Team Openbare Ruimte & Vastgoed	-423	-269	-118
60056	Facilitair / voorzieningen	-392	-398	-398
60057	Huisvesting gem.kantoor/-werf	-1.891	-1.841	-1.660
60058	Representatie	-217	-134	-134
60059	Team Informatievoorziening	-3.211	-3.297	-2.901
60060	Automatisering	-1.155	-1.128	-1.280
60061	Documentaire informatievoorz.	-175	-191	-191
60062	Team POCOBO	-2.177	-1.939	-1.819
60063	Personeelsbeheer	-1.120	-479	-1.847
60064	Personeelsontwikkeling	-226	-240	-215
60065	Organisatieontwikkeling	-88	-153	-153
60066	Communicatie	-122	-100	-50
60067	Team JIF	-2.267	-2.351	-2.224
60068	Begroting & verantwoording	-110	-90	-90
60069	Juridische kwaliteitszorg	-307	-268	-268
60070	Team Veiligheid, Toezicht en Handh.	-192	-299	-223
60071	Team Klant Contact Centrum	-655	-728	-636
60072	Team Projectrealisatie	-440	182	274
60073	Team Ruimtelijk Beleid	-717	-174	-54
60074	Team Sociaal Beleid	-444	-262	-191
60075	Team Bedrijfsbureau SD	-490	-591	-366
60076	Team Toegang SD	-325	-311	-306
60079	Ondernemingsraad	-3	-8	-8
60080	Informatisering	-1.440	-1.628	-1.486
60081	Automatisering ICT-samenwerking	-319	-551	0
60082	Automatisering Overbetuwe	-1.003	-1.209	-1.209
60083	Versterking dienstverlening	-143	-132	-181
9.5	**Treasury**	**225**	**119**	**119**
60007	Treasury	225	119	119
9.61	**OZB woningen**	**-608**	**-515**	**-430**
60008	Waardering Onroerende Zaken	-608	-515	-430
9.64	**Belastingen overig**	**-570**	**-716**	**-717**
60011	Belastingen	-570	-716	-717
9.7	**Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds**			**3.145**
60013	Gemeentefonds - Algemene uitkering	0	0	3.145

9.8	**Overige baten en lasten**		**7**	**-3.373**
60012	Reserveringen en stelposten	0	7	-3.373
9.9	**Vennootschapsbelasting**	**-4**		
60020	Vennootschapsbelasting	-4	0	0
	Totaal lasten	**-26.678**	**-25.666**	**-24.619**
9.1	**Bestuur**	**39**	**50**	
60018	College van B&W	39	50	0
9.2	**Burgerzaken**	**565**	**557**	**478**
60001	Basis registratie personen (BRP)	489	497	431
60002	Burgerlijke stand	76	60	47
9.3	**Beheer overige gebouwen en gronden**	**331**	**224**	**89**
60004	Eigendommen	112	89	89
60006	Gronden algemeen	219	135	0
9.4	**Overhead**	**2.431**	**2.263**	**1.823**
60053	Materieel TWB	13	0	0
60054	Team Openbare Ruimte & Vastgoed	60	0	0
60056	Facilitair / voorzieningen	11	0	0
60057	Huisvesting gem.kantoor/-werf	40	0	0
60059	Team Informatievoorziening	782	749	609
60060	Automatisering	1	0	0
60062	Team POCOBO	5	0	0
60064	Personeelsontwikkeling	25	25	0
60065	Organisatieontwikkeling	10	0	0
60067	Team JIF	20	5	5
60070	Team Veiligheid, Toezicht en Handh.	26	0	0
60071	Team Klant Contact Centrum	15	0	0
60072	Team Projectrealisatie	34	0	0
60073	Team Ruimtelijk Beleid	45	0	0
60074	Team Sociaal Beleid	26	0	0
60075	Team Bedrijfsbureau SD	2	0	0
60076	Team Toegang SD	151	0	0
60081	Automatisering ICT-samenwerking	162	275	0
60082	Automatisering Overbetuwe	1.003	1.209	1.209
9.5	**Treasury**	**697**	**268**	**68**
60007	Treasury	697	268	68
9.61	**OZB woningen**	**9.766**	**9.805**	**9.805**
60009	Onr.Zaakbelast. - Woningen	9.766	9.805	9.805
9.62	**OZB niet-woningen**	**3.372**	**3.390**	**3.390**
60010	Onr.Zaakbelasting - Niet-woningen	3.372	3.390	3.390
9.64	**Belastingen overig**	**501**	**492**	**422**

60011	Belastingen	501	492	422
9.7	**Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds**	**82.761**	**82.737**	**73.333**
60013	Gemeentefonds - Algemene uitkering	77.555	77.531	68.542
60019	Gemeentefonds - Sociaal Domein	5.206	5.206	4.791
	Totaal baten	**100.463**	**99.786**	**89.408**
	Saldo baten en lasten	**73.784**	**74.119**	**64.790**
69809	Onttrekkingen reserves	2.453	2.453	119
69809	Toevoegingen reserves	-3.395	-3.420	0
	Saldo inclusief mutaties reserves	**72.842**	**73.152**	**64.909**

9.1 Bestuur

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60018 College van B&W We hebben € 62.000 minder gestort in de voorziening voor de wethouderpensioenen dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van de rekenrente. Hierdoor is er nu minder nodig in de voorziening om tot de gewenste eindwaarde op de pensioendatum te komen.	62		S

9.2 Burgerzaken

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

9.3 Beheer overige gebouwen en gronden

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Pachten Gronden die wij in eigendom hebben, worden incidenteel verhuurd. Met deze huuropbrengsten wordt op voorhand geen rekening gehouden in de begroting.	68		I

9.4 Overhead

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Bedrijfsvoering (exclusief budget Van Werk Naar Werk) We hebben op de bedrijfsvoering een voordeel van € 475.000. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht:			
Personeelslasten (lasten) We monitoren het budget personeelslasten maandelijks. Daardoor zijn we in staat om tijdig te sturen op het beschikbare budget. Het budget voor salarissen en inhuur bedroeg voor 2023 €28.111.000. De werkelijke lasten kwamen uit op €27.892.000. Het voordelige saldo is €219.000, een afwijking van minder dan 1%.	107		I

Daar tegenover staat een overschrijding van de opleidingskosten met €112.000. Na de COVID-19 periode zien we dat we in 2022 en vooral in 2023 een behoorlijke inhaalslag op het vlak van continu leren realiseren. Deze overschrijding vangen we in 2023 op binnen het totaal van de voor personeelslasten beschikbare budgetten.			
Personeelslasten (baten) Van het UWV ontvangen wij een bijdrage in geval van zwangerschaps- en bevallingsverlof, bij arbeidsongeschiktheid en/of bij vertrek van medewerkers. Tegenover deze inkomsten staan de lasten in de vorm van bijvoorbeeld inhuur. Daarnaast ontvingen we een vergoeding van de werkgever waar detachering van een medewerker plaats heeft gevonden.	352		I
Nutskosten Ook gemeente Lingewaard ontkwam in 2023 niet aan de grote prijsstijgingen op het gebied van energie. Het gaat dan met name om de kosten van elektriciteit en brandstof voor tuinmachines en voertuigen.		59	S
Representatie De overschrijding is het gevolg van prijsstijgingen, opwaardering van onze uitstraling en éénmalige aanschaf van vlaggenmasten ten behoeve van de Vierdaagse.		73	I
Inkoopvoorwaarden We hebben voor een aantal contracten betere inkoopvoorwaarden gerealiseerd. Dit leidt in 2023 tot een voordeel. Voor de komende jaren is dit voordeel al verwerkt in de begroting 2024.	40		I
Afschrijving en rente op activa Bij de informatisering en automatisering hebben we een voordeel behaald op de kapitaallasten. Voornaamste oorzaak is de vertraagde oplevering van het project ICT-infrastructuur (zie ook onze toelichting in de jaarrekening 2022).	340		I
Automatisering ten behoeve van de gemeente Overbetuwe Door andere keuzes die gemaakt zijn bij de gemeente Overbetuwe hebben we lagere lasten. Tegenover dit voordeel staat een lagere doorbelasting aan Overbetuwe, waardoor dit voor onze gemeente geen financieel effect heeft.	68		I
Doorbelasting ICT-samenwerking De lagere kapitaallasten (afschrijving en rente) en de lagere lasten voor de automatisering voor Overbetuwe door een keuze van hen leiden tot een lagere doorbelasting aan de ICT-samenwerking. Dit nadeel wordt dus gecompenseerd door het hiervoor genoemde voordeel op afschrijving en rente activa en op de automatisering ten behoeve Overbetuwe.		320	I

Van Werk Naar Werk In 2020 hebben met uw raad afgesproken hierover te rapporteren in de tussentijdse rapportages, maar de financiële consequenties pas in de jaarrekening te verwerken. In de 1e Tussentijdse Rapportage 2023 meldden wij een verwachte overschrijding van dit budget met € 129.000. Dit is uiteindelijk uitgekomen op een overschrijding van € 100.000. Het budget is met name ingezet voor WW-verplichtingen en transitievergoedingen bij (onvrijwillig) ontslag van medewerkers.		100	I
Doorberekende loonkosten In 2023 hebben we een nadeel binnen de exploitatie door een verschuiving in de inzet van interne uren voor verschillende projecten. Een gedeelte van de geplande interne uren ten behoeve van grondexploitatieprojecten en faciliterende projecten, zijn besteed aan andere projecten waarvan de kosten niet kunnen worden doorbelast. Dit gaat met name om werkzaamheden voor de invoering van de omgevingswet en de interne inzet voor de uitwerking van de flexwoningen in Haalderen. Met betrekking tot de omgevingswet staat tegenover dit nadeel een voordeel op programma 8. Ook bleef de uitvoeringscapaciteit achter bij de verwachting waardoor er minder uren doorbelast konden worden.		818	I
Voorziening verlofsparen In de toelichting op de balans meldden wij bij de jaarrekening 2022 een "niet uit de balans blijkende verplichting" voor uitstaande vakantierechten. Vanaf de jaarrekening 2023 zijn wij echter verplicht om een voorziening verlofsparen te vormen ter hoogte van de omvang van het bovenwettelijk verlof (inclusief verlofsparen) op 31 december 2023. De "niet uit de balans blijkende verplichting" in de jaarrekening 2023 heeft alleen nog betrekking op het reguliere verlofsaldo op 31 december.		727	I

9.5 Treasury

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60007 Treasury *Doorberekende rente over boekwaarde* We berekenen meer rente door aan activa. Dat komt doordat de boekwaarde van onze activa op 1 januari 2023 hoger was dan waarmee in de begroting 2023 rekening is gehouden.	86		I

Rentebaten Door het later uitvoeren van investeringen dan begroot, was over 2023 het gemiddeld saldo in rekening courant dermate hoog dat we regelmatig kasgeldleningen hebben uitgezet bij andere gemeenten. In de 2e Tussentijdse Rapportage 2023 meldden wij al een extra incidentele renteopbrengst van € 200.000. In totaal hebben we voor het uitzetten van kasgeldleningen ruim € 600.000 ontvangen.	406		I

9.61 OZB woningen

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60008 Waardering onroerende zaken De kosten van onze belastingsamenwerking zijn anders verdeeld. Daardoor ontstaat er een nadeel op dit product. Daar tegenover staat een voordeel van € 154.000 op het product 60011 belastingen.		92	I

9.62 OZB niet-woningen

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

9.64 Belastingen overig

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
60011 Belastingen De kosten van onze belastingsamenwerking zijn anders verdeeld. Daardoor ontstaat er een voordeel op dit product. Daar tegenover staat een nadeel van € 92.000 op het product 9.61 OZB-woningen.	154		I

9.7 Algemene uitkering en overige uitk. gemeentefonds

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

9.8 Overige baten en lasten

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

9.9 Vennootschapsbelasting

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Mutaties in de reserves

bedragen x € 1.000	**Voordeel**	**Nadeel**	**I/S**
Geen significante afwijkingen op deze budgetten.			

Beleidsnota's

Nota Activabeleid 2020
Nota reserves en voorzieningen 2020
Nota Verbonden Partijen 2020
Treasurystaat gemeente Lingewaard 2023
Financiële verordening gemeente Lingewaard 2023

Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

De tarieven

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de tarieven van 2019 tot en met 2023 te zien.
Voor 2023 betreft het de tarieven zoals deze in de belastingverordeningen in december 2022 zijn vastgesteld. Hierdoor wijken de tarieven voor OZB af ten opzichte van hetgeen vermeld is in de begroting 2023.

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Tarieven					
OZB:*					
- woningen (eigenaar)	0,1729%	0,1674%	0,1599%	0,1435%	0,1296%
- niet-woningen (eigenaar)	0,2957%	0,3013%	0,3040%	0,3022%	0,2969%
- niet-woningen (gebruiker)	0,2363%	0,2408%	0,2429%	0,2415%	0,2373%
Afvalstoffenheffing:					
- vast bedrag	€ 115,80	€ 145,80	€ 148,44	€ 194,28	€ 198,00
- grijze container per lediging	€ 4,00	€ 8,30	€ 8,45	€ 7,80	€ 7,95
- ondergrondse container, per klepopening	€ 1,15	€ 2,41	€ 2,45	€ 2,60	€ 2,65
- hoogbouw, 1-persoons huishouden	€ 141,60	€ 172,08	€ 175,20	€ 229,08	€ 233,40
- hoogbouw, meerpersoons huishouden	€ 175,20	€ 206,28	€ 210,00	€ 274,92	€ 280,20
Rioolheffing	€ 227,00	€ 231,60	€ 235,80	€ 239,04	€ 214,00
Hondenbelasting, per hond	€ 56,16	€ 57,24	€ 58,32	€ 59,16	€ 60,24
Toeristenbelasting, per overnachting	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00
Precariobelasting op kabels per m¹	€ 4,00	€ 4,00	€ 4,00	-	-

* Het tarief is een percentage van de WOZ-waarde van de woningen en de niet-woningen.

Geraamde en gerealiseerde inkomsten

In onderstaande tabel is het verloop van de gerealiseerde inkomsten uit lokale heffingen van 2020 tot en met 2023 weergegeven. Daarnaast is het verschil tussen de geraamde en gerealiseerde inkomsten uit lokale heffingen voor 2023 te zien.

Belasting *(bedragen x € 1.000)*	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroot 2023*	Realisatie 2023	Verschil 2023
OZB	11.942	12.529	12.634	13.195	13.138	-57
Precariobelasting	3.448	3.472	-	-	-	-
Afvalstoffenheffing	4.012	4.122	4.896	5.030		
Rioolheffing	4.777	4.902	4.993	4.527	4.484	-43
Hondenbelasting	231	246	252	243	252	9
Toeristenbelasting	86	104	111	103		

Reclamebelasting	85	83	95	94	91	-3
BIZ	-	28	36	95	103	8
Totaal lokale heffingen	**24.581**	**25.486**	**23.017**	**23.287**		

* Raming ná wijzigingen uit tussentijdse rapportage 2023.

OZB

Beleidskader

Artikelen 220 tot en met 220h van de Gemeentewet
Verordening Onroerende-zaakbelastingen 2023.

Algemeen

Bij de vaststelling van de tarieven 2023 (in december 2022) is rekening gehouden met een gemiddelde waardestijging bij de woningen en niet-woningen van respectievelijk 14,4% en 2,7%.
De daadwerkelijke stijging was respectievelijk 14,8% en 6,1%. (Bron: Waarderingskamer, “Instemming bekend maken WOZ-waarden 2023” d.d. 27-01-2023.)
In onderstaande grafiek ziet u de waardeontwikkeling in Lingewaard vanaf 2011.

De OZB-opbrengst 2023 wijkt 0,47% af van hetgeen was begroot.

OZB-opbrengst	Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023	Verschil 2023
Woningen (eigenaar)	8.981	9.341	9.384	9.805	9.766	-39
Niet-woningen (eigenaar)	1.755	1.880	1.930	2.015	1.998	-17
Niet-woningen (gebruiker)	1.207	1.308	1.320	1.375	1.374	-1
Totaal	**11.942**	**12.529**	**12.634**	**13.195**	**13.138**	**-57**

Afvalstoffenheffing

Beleidskader
Artikel 15.33 van de Wet milieubeheer
Verordening Reinigingsheffingen 2023
Afvalstoffenverordening gemeente Lingewaard 2022
Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening gemeente Lingewaard 2023

Algemeen
Het uitgangspunt voor het tarief van de afvalstoffenheffing is 100% kostendekking. Voor het dekken van de kosten van de afvalinzameling en -verwerking heffen we afvalstoffenheffing.

Tarieven
Elk huishouden betaalt een vast bedrag aan vastrecht. Daarnaast wordt per lediging van de restafvalcontainer of opening van de ondergrondse container een tarief in rekening gebracht. Voor gebruikers van bovengrondse containers geldt een vast tarief, gebaseerd op de grootte van het huishouden.In de begroting 2023 hebben we rekening gehouden met een gemiddeld aantal containerledigingen van 6 per jaar. Over 2023 was het werkelijk aantal ledigingen 2023 gemiddeld 6,5 (6,7 in 2022).

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking afvalinzameling	Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging*	Rekening 2023
Lasten				
Afvalstoffen algemeen	7.3 Afval	-107	-110	-126
Huishoudafval	7.3 Afval	-3.046	-3.043	-3.149
Overige afvalstoffen	7.3 Afval	-394	-536	-564
Straatreiniging	2.1 Verkeer en vervoer	-23	-23	-18
Perceptiekosten afvalstoffenheffing	0.64 Belastingen overig	-194	-195	-192
Overhead	0.4 Overhead	-297	-297	-321
Compensabele BTW	n.v.t.	-834	-854	-905
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	6.3 Inkomensregelingen	-136	-136	-134
Subtotaal Lasten		**-5.030**	**-5.194**	**-5.409**
Baten				
Baten afvalstoffenheffing	7.3 Afval	5.030	5.030	4.987
Subtotaal Baten		**5.030**	**5.030**	**4.986**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		0	-164	-423
Dekkingspercentage voor egalisatie reserve afval		100%	96,8%	92,2%
Egalisatie bestemmingsreserve (- is storting, + is onttrekking)	0.10 Mutatie reserves	0	164	381
Dekkingspercentage na egalisatie reserve afval		100%	100%	99,2%
Ten lasten van de jaarrekening		**0**	**0**	**-42**

* In de 1e en 2e Tussentijdse rapportage 2023 hebben wij de afwijkingen t.o.v. de Programmabegroting 2023 toegelicht.
De afwijkingen in de werkelijke lasten ten opzichte van de begroting hebben wij bij programma 7 toegelicht. Klik hier voor deze toelichting.

Per 1 januari 2023 had de bestemmingsreserve (#913019) een positief saldo van € 381.000. Bij de 1e en 2e Tussentijdse rapportage is een onttrekking van € 142.000 begroot uit de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing. Door het saldo over 2023 te onttrekken is het nieuwe saldo per 1 januari 2024 € 0. Het overblijvende nadelige saldo voor de jaarrekening 2023 komt ten laste van het jaarrekening resultaat.

Rioolheffing

Artikel 228a van de Gemeentewet
Verordening Rioolheffing 2023

Algemeen
De rioolheffing heffen we voor de bekostiging van beheer en onderhoud van het gemeentelijke rioleringsstelsel. Evenals de afvalstoffenheffing is de rioolheffing kostendekkend. We gaan uit van het principe ‘de vervuiler betaalt’. De belasting heffen we van de gebruiker van een pand. Voor het gebruik van het riool brengen we rioolheffing in rekening. Voor het tarief geldt het uitgangspunt 100% kostendekking. Het voordelige saldo voegen we toe aan de voorziening riolering.

De gemeente werkt met een voorziening riolering. Dit is conform artikel 44 lid 2 BBV. Daarmee wordt duidelijk dat het om gelden gaat die bij de burger zijn opgehaald voor de taak riolering en die weer volledig naar de burger terugvloeien. Zijn de lasten hoger dan de baten, dan onttrekken we deze aan de voorziening en andersom. Deze voorziening zetten we alleen in voor riooltaken. De middelen blijven voor de in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) genoemde taken beschikbaar.

Tarieven
Het tarief per aansluiting is verlaagd van € 239,04 in 2022 naar € 214,- in 2023. Het meerverbruik tarief boven de 350 m³ is gelijk gebleven (€ 33,63 per 100 m³ afgevoerd water). Reden hiervoor was het nieuwe Gemeentelijk Watertaken Plan (GWP).

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking riolering	Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging *	Rekening 2023
LASTEN				
Algemeen rioolbeheer	7.2 Riolering	-1.979	-2.011	-1.856
Onderhoud	7.2 Riolering	-1.147	-1.540	-1.756
Klimaatadaptatie	7.2 Riolering	-	-16	-
Straatreiniging	2.1 Verkeer en vervoer	-119	-119	-110
Perceptiekosten rioolheffing	0.64 Belastingen overig	-112	-112	-110
Overhead	0.4 Overhead	-433	-433	-396
Compensabele BTW	n.v.t.	-683	-842	-696
Kwijtschelding rioolheffing	6.3 Inkomensregelingen	-145	-120	-117
Subtotaal Lasten		**-4.619**	**-5.193**	**-5.041**
BATEN				

Overzicht kostendekking riolering	Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging *	Rekening 2023
Baten rioolheffing	7.2 Riolering	4.972	4.527	4.484
Subtotaal Baten		**4.972**	**4.527**	**4.484**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)	7.2 Riolering	**353**	**-666**	**-557**
Dekkingspercentage		**107,6%**	**87,2%**	**89,0%**
Egalisatievoorziening (- is storting, + is onttrekking)		**-353**	**667**	**557**
Dekkingspercentage		**100%**	**100%**	**100%**

* Wijzigingen t.o.v. de Begroting 2023 zijn met name het raadsvoorstel bij de belastingverordeningen 2023 (december 2022), de budgetoverhevelingen vanuit 2022 en de 1e Tussentijdse rapportage 2023.
De afwijkingen in de werkelijke lasten ten opzichte van de begroting hebben wij bij programma 7 toegelicht. Klik hier voor deze toelichting.

Het saldo ad. € 557.000 is onttrokken aan de voorziening “Riolering en waterzuivering”. Hierdoor wordt het dekkingspercentage 100%. Per 31 december 2023 bedraagt het saldo € 5.340.000.

Lijkbezorgingsrechten

Beleidskader
Artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet
Verordening Lijkbezorgingsrechten 2023

Algemeen
Voor het gebruik van een algemene begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats heffen we rechten. In onze gemeente zijn er vijf algemene begraafplaatsen. Twee van deze begraafplaatsen zijn juridisch gesloten, namelijk Huissen-Stad en Huissen-Zand. De drie open begraafplaatsen bevinden zich in Bemmel, Gendt en Huissen-Hoeve.

Baten
Het grootste gedeelte van de heffing bestaat uit vooruitbetalingen van grafrechten. Aangezien dit een verplichting vormt voor latere jaren, storten we dit gedeelte in een voorziening. Elk jaar onttrekken we dat deel uit de voorziening dat voor dat jaar is vooruitbetaald. Doordat we in 2017 met deze methodiek zijn begonnen valt het dekkingspercentage lager uit. In de komende jaren gaat dit dekkingspercentage weer oplopen.

Tarieven
In de Kadernota 2020 hebben we voorgesteld om de tarieven voor de lijkbezorgingsrechten niet verder aan te passen in de begroting 2020 en aansluitend in de betreffende verordening. De tarieven zijn in 2023 niet verhoogd.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking Lijkbezorging	Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023
LASTEN				
Lijkbezorging	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-273	-277	-251
Overhead	0.4 Overhead	-83	-83	-83
Subtotaal Lasten		**-356**	**-360**	**-334**
BATEN				
Opbrengst lijkbezorgingsrechten 2021	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	200	100	32
Opbrengst lijkbezorgingsrechten uit voorgaande jaren	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-	65	115
Subtotaal Baten		**200**	**165**	**148**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		-156	-195	-186
Dekkingspercentage		**56,2%**	**45,8%**	**44,3%**

Over 2023 is € 196.500 aan lijkbezorgingsrechten ontvangen. Het dekkingspercentage bedraagt dan 58,8%. Omdat we € 164.100 van de grafrechten als vooruit ontvangen afkoopsom moeten beschouwen, daalt het dekkingspercentage vervolgens naar 44,3%. De komende jaren valt steeds een deel van de vooruit ontvangen afkoopsommen vrij. Dit wordt als opbrengst verantwoord. Het dekkingspercentage neemt daardoor toe. Zie onderstaand overzicht.

Jaar	Dekkingspercentage
2017	18,1%
2018	23,8%
2019	29,0%
2020	30,8%
2021	31,5%
2022	34,4%
2023	44,3%

Hondenbelasting

Beleidskader

Artikel 226 van de Gemeentewet
Verordening Hondenbelasting 2023

Algemeen

Hondenbelasting heffen we op basis van het aantal honden dat een eigenaar in bezit heeft. De opbrengsten van hondenbelasting geven we uit aan de uitvoer van het hondenbeleid. Onderdeel hiervan is dat we jaarlijks een deel van de gemeente controleren op hondenbezit.

Tarieven

Het tarief bedraagt € 60,24 per jaar.

Vrijstellingen (niet limitatief)

- Honden voor de begeleiding van een gehandicapte of een slechtziende.
- Honden verblijvend in een hondenasiel.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking hondenbeleid	Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023
Lasten				
Aanleg, beheer en reinigen hondentoiletten	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-113	-113	-120
Gemeentelijke uren	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-55	-57	-57
Controle hondenbelasting	0.64 Belastingen overig	-6	-6	-7
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-23	-23	-21
Overhead	0.4 Overhead	-37	-37	-38
Kwijtschelding hondenbelasting	6.3 Inkomensregelingen	-6	-6	-4
Subtotaal lasten		**-240**	**-242**	**-247**
Baten				
Opbrengst hondenbelasting	0.64 Belastingen overig	243	243	252
Subtotaal baten		**243**	**243**	**252**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		3	1	5
Dekkingspercentage		**101,4%**	**100,4%**	**102,0%**

Toeristenbelasting

Beleidskader

Artikel 224 van de Gemeentewet
Verordening Toeristenbelasting 2023
Nota toerisme en recreatie Lingewaard en Overbetuwe 2023 - 2028

Algemeen

Toeristenbelasting heffen we voor elke toeristische overnachting in de gemeente Lingewaard. De opbrengsten zetten we in voor de ontwikkeling van toerisme binnen de gemeente. Concreet is dit opgenomen in de Nota toerisme & recreatie 2023-2028. De uitvoering hiervan vindt in overleg met ondernemers en overige participanten plaats. Bij de vaststelling van het tarief is afgesproken het tarief niet te indexeren. Uw raad stelde de nieuwe Nota toerisme & recreatie voor de periode 2023-2028 in het eerste kwartaal van 2023 vast.

Tarief

Het tarief is vanaf 2012 € 1,00 per persoon per nacht.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking toerisme	Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023
Lasten				
Toerisme / overige subsidies	3.4 Economische promotie	-97	-97	-103
Toeristische bewegwijzering	2.1 Verkeer en vervoer	-4	-4	-5
Controle belasting / Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-10	-10	-2
Ambtelijke inzet	3.4 Economische promotie	-35	-35	-36
Overhead	0.4 Overhead	-24	-24	-24
Subtotaal lasten		**-170**	**-170**	**-170**
Baten				
Opbrengst toeristenbelasting	0.64 Belastingen overig	103	103	-111
Subtotaal baten		**103**	**103**	**-111**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		-67	-67	**-59**
Dekkingspercentage		**60,7%**	**60,7%**	**65,3%**

Reclamebelasting

Beleidskader

Artikel 227 van de Gemeentewet

Verordening Reclamebelasting 2023 incl. bijlagen

Algemeen

Reclamebelasting heffen we in de dorpscentra van Bemmel, Huissen en Gendt. De opbrengst hiervan stellen we, na aftrek van perceptiekosten, beschikbaar aan het ondernemersfonds.

Tarieven

Het tarief is afhankelijk van de locatie en de WOZ-waarde van de vestiging. De voorzitters van de ondernemersverenigingen zitten in het bestuur van Centrum Management Lingewaard (CML). De mogelijkheid tot verhoging van de reclamebelasting is gespreksonderwerp in het CML.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking reclamebelasting	Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023
Lasten				
Bijdrage ondernemersfonds	3.4 Economische promotie	-91,8	-91,8	-88,8
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-1,7	-1,7	-2,6
Subtotaal lasten		**-93,5**	**-93,5**	**-91,4**
Baten				
Opbrengst reclamebelasting	0.64 Belastingen overig	93,5	93,5	91,4
Subtotaal baten		**93,5**	**93,5**	**91,4**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		**0**	**0**	**0**
Dekkingspercentage		**100%**	**100%**	**100%**

BIZ-bijdrage

Beleidskader
Verordening Bedrijveninvesteringzone Bedrijvenpark Houtakker Bemmel 2021-2025

Algemeen
Met ingang van 2021 kennen we de 'Verordening Bedrijveninvesteringzone Bedrijvenpark Houtakker Bemmel 2021-2025'. Zowel de eigenaar als de gebruiker van een WOZ-object (gelegen binnen het aangewezen gebied) betalen een belasting. Deze belasting is vergelijkbaar met de reclamebelasting, waarbij we de opbrengst van de belasting, na aftrek van perceptiekosten, aan ‘Stichting Bedrijveninvesteringszone Houtakker’ beschikbaar stellen. In deze stichting zijn de verschillende ondernemers op de Houtakker verenigd. Het initiatief van de BIZ ligt dan ook bij de ondernemers. De gemeente helpt onder andere met de uitvoering van deze verordening.

Tarieven
De BIZ-bijdrage is ingesteld voor een periode van vijf jaar (2021 t/m 2025). Het tarief is afhankelijk van de WOZ-waarde van het WOZ-object.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking BIZ	Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023
Lasten				
Bijdrage ondernemersfonds	3.4 Economische promotie	-25,4	-93,0	-100,4
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overig	-0,6	-2,0	-2,5
Subtotaal lasten		**-26,0**	**-95,0**	**-102,9**
Baten				
Opbrengsten BIZ	0.64 Belastingen overig	26,0	95,0	102,9
Subtotaal baten		**26,0**	**95,0**	**102,9**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		**0**	**0**	**0**
Dekkingspercentage		**100%**	**100%**	**100%**

Marktgelden

Beleidskader
Artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet
Marktverordening gemeente Lingewaard 2018
Verordening Marktgelden 2023

Algemeen
Marktgeld heffen we van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Tarieven
Het tarief per dag is per 1-1-2023 verhoogd met het prijsindexcijfer van 1,9% en gestegen naar € 1,83 per strekkende meter frontbreedte. Met ingang van 1 januari 2023 hebben we een gedeelte van de elektriciteitskosten in rekening gebracht voor het innemen van marktstandplaatsen. De lasten en baten hiervan maken geen onderdeel uit van deze kostendekking.

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Overzicht kostendekking straatmarkten	Taakveld	Begroting 2023	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023
Lasten				
Kosten markt	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-6	-6	-1
Gemeentelijke uren	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-42	-43	-43
Overhead	0.4 Overhead	-28	-28	-29
Subtotaal lasten		**-76**	**-77**	**-73**
Baten				
Marktgelden	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	20	20	20
Subtotaal baten		**20**	**20**	**20**
Saldo (- is nadelig, + is voordelig)		**-56**	**-57**	**-53**
Dekkingspercentage		**26,4%**	**26,0%**	**26,7%**

Leges

Beleidskader
Legesverordening 2023 incl. bijlagen

Algemeen
We heffen leges om een gedeelte van onze taken te bekostigen. Deze taken worden in de vorm van een dienst individueel afgenomen door bewoners of bedrijven. In de Legesverordening is op grond van artikel 229 van de Gemeentewet geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn. Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend. Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Kostendekkingsoverzichten
In onderstaande kostendekkingsoverzichten zijn alle begrote en werkelijke bedragen opgenomen die in onze legesverordening voorkomen. Indien deze niet in onze legesverordening voorkomen, is er een waarde van '-' opgenomen. Hierdoor is per hoofdstuk, titel en totaal de mate van kostendekkendheid te zien.

Kostendekkendheid		Begroting 2023		Rekening 2023	
Titel 1	**Algemene dienstverlening**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
Niet op hoofdstukniveau toegerekende lasten/baten		-3	-	-3	-
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	59	48	-71	87
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	-175	178	-265	261
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	-142	169	-215	180
Hoofdstuk 4	Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	-5	4	-20	29
Hoofdstuk 5	Verstrekkingen uit het Kiezersregister	-	-	-	-
Hoofdstuk 6	Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens (Vervallen)	-	-	-	-
Hoofdstuk 7	Bestuursstukken	-	-	-	-
Hoofdstuk 8	Vastgoedinformatie	-	-	-	-
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	-95	61	-6	9
Hoofdstuk 10	Gemeentearchief	-	-	-	-
Hoofdstuk 11	Huisvestingswet (n.v.t.)	-	-	-	-
Hoofdstuk 12	Leegstandswet	-	-	-	-
Hoofdstuk 13	Gemeentegarantie (n.v.t.)	-	-	-	-
Hoofdstuk 14	Marktstandplaatsen (Vervallen)	-	-	-	-
Hoofdstuk 15	Winkeltijdenwet (Vervallen)	-	-	-	-
Hoofdstuk 16	Kansspelen	-1	1	-	-
Hoofdstuk 17	Kinderopvang (n.v.t.)	-	-	-	-
Hoofdstuk 18	Telecommunicatie	-115	106	-119	111
Hoofdstuk 19	Verkeer en vervoer	-30	21	-30	21
Hoofdstuk 20	Diversen	-44	26	-6	3
Totaal	**Titel 1 - Algemene dienstverlening**	**-668**	**612**	**-735**	**701**
	Dekkingspercentage		**-92%**		**-95%**

Titel 2	**Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
Niet op hoofdstukniveau toegerekende lasten/baten		-76	-	52	-
Hoofdstuk 1	Begripsomschrijvingen				
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	-99	62	-37	23
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	-1.706	1.220	-1.450	2.143
Hoofdstuk 4	Vermindering	-	-19	-	-
Hoofdstuk 5	Teruggaaf	-	-	-	-

Hoofdstuk 6	Intrekking omgevingsvergunning	-	-	-	-
Hoofdstuk 7	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	-1	0	-76	18
Hoofdstuk 8	Bestemmingswijzigingen	-9	7	-19	16
Hoofdstuk 9	In deze titel niet benoemde beschikking of planwijziging	-	-	-	-
Totaal	**Titel 2 - Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning**	**-1.890**	**1.271**	**-1.530**	**2.200**
	Dekkingspercentage		**-67%**		**-144%**

Titel 3	**Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
Niet op hoofdstukniveau toegerekende lasten/baten		-	-	-	-
Hoofdstuk 1	Horeca	-42	7	-33	6
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	-	-	-	-
Hoofdstuk 3	Prostitutiebedrijven	-	-	-	-
Hoofdstuk 4	Huisvestingswet 2014 (n.v.t.)	-	-	-	-
Hoofdstuk 5	Marktstandplaatsen	-1	1	-1	1
Hoofdstuk 6	Winkeltijdenwet	-	-	-	-
Hoofdstuk 7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	-	-	-11	2
Totaal	**Titel 3 - Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2**	**-43**	**8**	**-45**	**9**
	Dekkingspercentage		**-20%**		**-20%**

		Lasten	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
	Totaal	**-2.601**	**1.892**	**-2.310**	**2.910**
	Dekkingspercentage		**-73%**		**-126%**

Kwijtschelding gemeentelijke heffingen

Beleidskader

Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990
Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke belastingen 2023

Algemeen

Wanneer inwoners onoverkomelijke problemen hebben met het voldoen van gemeentelijke belastingen, bestaat de mogelijkheid tot kwijtschelding hiervan. Kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en voor de eerste hond bij de hondenbelasting.

Kwijtschelding van afvalstoffenheffing is alleen mogelijk voor:

- Het bedrag van het vastrecht.

- Het bedrag van het aantal containerledigingen of stortingen in een ondergrondse container, met een maximum van 11 ledigingen en/of 33 stortingen.
- Het vaste bedrag van de aanslag voor de gebruikers van percelen, waarbij het huishoudelijk afval wordt aangeboden via een bovengrondse verzamelcontainer of op een andere wijze.

Zelfstandige ondernemers kunnen voor het privégedeelte van de gemeentelijke belastingaanslag kwijtschelding vragen. Verenigingen en stichtingen kunnen per definitie geen kwijtschelding aanvragen.

Bij de behandeling van kwijtscheldingsaanvragen wordt als kosten van bestaan 100% van de bijstand als norm gehanteerd. Voor personen ouder dan 65 jaar geldt de norm van 100% van de toepasselijke netto AOW-bedragen inclusief een deel van de tegemoetkoming koopkracht oudere belastingplichtigen (KOB). De normbedragen worden ieder jaar op 1 januari en 1 juli vastgesteld door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Voor degenen die eerder ook al kwijtschelding hebben gekregen maken we, met verleende toestemming van de belastingschuldigen, gebruik van een procedure voor automatische toetsing voor kwijtschelding door het Inlichtingenbureau.

Bedragen x € 1.000

Kwijtscheldingen (x € 1.000)	**Rekening 2020**	**Rekening 2021**	**Rekening 2022**	**Begroting 2023**	**Rekening 2023**
Afvalstoffenheffing	99	114	134	136	134
Rioolheffing	131	133	129	120	117
Hondenbelasting	5	5	5	6	4
Totaal	**235**	**252**	**268**	**262**	**255**

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan welke risico's de gemeente loopt en welke mogelijkheden de gemeente heeft om eventuele risico’s op te vangen.

1. Inleiding

Artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat gemeenten beleid moeten formuleren over de weerstandscapaciteit en de risico’s. Op basis hiervan geven we tweemaal per jaar een oordeel over de toereikendheid van het weerstandsvermogen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing aan de hand van de op dat moment aanwezige risico's. Dat doen we op basis van de nota risicomanagement & weerstandsvermogen in de gemeentebegroting en de jaarstukken.

2. Risico's

In deze paragraaf rapporteren we de risico’s die de gemeente loopt. In het onderstaande overzicht met de top 8 risico’s is per risico aangegeven of het een incidenteel of structureel risico (I/S) is. De ontwikkeling van het risico ten opzichte van de programmabegroting 2024 is aangegeven met een pijl.

Nr.	Risico	Omschrijving	Type	Kans	Gevolg	Risicoscore	▼/▲
1	Informatiebeveiliging en privacy	Het risico op schendingen van de privacy, datalekken of cyberincidenten en de mogelijke claims daardoor.	S	50-70%	> €1.000.000	20	▲
2	Tekorten jeugdbudgetten	Het risico dat de uitgaven op het maatwerk voor de jeugd hoger uitvallen dan begroot.	S	70-90%	€500.000 ≤ €1.000.000	20	►
3	Warmtenet Lingewaard	Het risico dat de gemeente een garantstelling moet afgeven om de gezamenlijke investering in WNL te borgen.	I	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	►
4	Onvoldoende aansluiting BUIG-middelen met ontwikkeling Lingewaard	Het risico dat door faillissementen en inkrimping in het bedrijfsleven meer mensen in de bijstand komen.	S	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	►
5	Afval	Het risico dat de kosten van afvalverwerking en verkoop van plastic verpakkingsmateriaal negatief uitvallen ten opzichte van de ramingen.	S	50-70%	€500.000 ≤ €1.000.000	16	►

6	Migratie en integratie in Lingewaard	Het risico dat de huisvesting van vluchtelingen en statushouders meer geld kost dan daarvoor wordt gedekt vanuit het Rijk.	I	70-90%	€250.000 ≤ €500.000	15	►
7	Armoedebeleid	Het risico dat er vanwege de hoge inflatie en stijgende energiekosten een groter beroep gedaan wordt op onze voorzieningen.	S	70-90%	€250.000 ≤ €500.000	15	►
8	Prijsstijgingen	Het risico op prijsstijgingen op producten en diensten.	S	30-50%	€500.000 ≤ €1.000.000	12	▼

Uit de Monte Carlo simulatie komt een benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's van € 6.017.060.

Toelichting risico's en beheersmaatregelen

De risico's in de rode en oranje gebieden worden hieronder toegelicht: hoe ontwikkelt een risico zich en welke beheersmaatregelen worden genomen.

Informatiebeveiliging en privacy (▲)

Dit risico is verhoogd ten opzichte van de programmabegroting 2024. Ervaringen in het land leren dat de impact van dit risico groot kan zijn wanneer het zich voordoet. Voor de gemeente blijft de kans op digitale indringing, ontoereikende, onjuiste of onrechtmatige gegevensverwerking van personen, datalekken en/of cyberincidenten bestaan. Hierdoor ontstaan er risico's voor het bestuur en de organisatie op het gebied van continuïteit van de bedrijfsvoering en dienstverlening. Om de risico's te beheersen, worden penetratietesten uitgevoerd op systemen. Ter verbetering van de bewustwording van de organisatie vinden o.a. e-learnings, mystery guest en een phishing campagne plaats. Ingevolge de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) worden daarnaast verplichte risicoanalyses uitgevoerd ten behoeve van de informatieveiligheid. De Rekenkamer heeft in de eerste helft van 2023 onderzoek gedaan naar informatiebeveiliging in de gemeente. De aanbevelingen uit dit onderzoek worden meegenomen in de ontwikkeling van informatiebeveiliging. Vanaf 1 oktober 2024 wordt de Europese wetgeving op Informatiebeveiliging (NIS2) ingevoerd. Dit zal ambtelijk gevolgen hebben voor de controle op informatiebeveiliging. Mede door de nieuwe Europese wetgeving zal de gemeente de monitoring, detectie en response (MDR) moeten gaan verbeteren. Hiermee verlaagt de kans op cyberincidenten. Dit vraagt mogelijk een investering.

Tekorten jeugdbudget (►)

We zien de uitgaven op het maatwerk voor de jeugd sterk oplopen en daarmee aanzienlijk uit de pas lopen met onze begroting. We houden vooralsnog rekening met een toename van 80% op de eerder begrote bedragen, exclusief het budget voor crisisplaatsingen en Landelijke Transitie Arrangementen. Deze hebben we enkel geïndexeerd. We lopen het risico dat deze bijstelling van 80% onvoldoende zal zijn. Dit komt doordat:

1. We op dit moment nog bezig zijn met een analyse van de achterliggende oorzaken van de sterke toename in het jeugdzorggebruik.
2. Het sturen op jeugdzorgtrajecten langzaam verloopt.
3. We een leverplicht hebben op zorg die geïndiceerd wordt door onder andere Huisartsen, Medisch Specialisten, de Rechtbank en de Gecertificeerde Instellingen

Het onderbouwd niet verlengen van aflopende zorg en de initiële indicering in het voorliggend veld hebben mogelijk positieve gevolgen op het risico.

Warmtenet Lingewaard (►)
Gemeente is deelnemer binnen het warmtenetwerkbedrijf WNL en kan met een uitbreiding van het warmtenet toewerken naar een toekomst vast tuinbouwgebied. Daarnaast kan het warmtenet een rol gaan spelen in de energietransitie in de bebouwde omgeving. De gemeente moet mogelijk een garantstelling afgeven voor een investering in de overdimensionering van het warmtenet die wordt gerealiseerd in 2024. De overdimensionering dient om het warmtenet geschikt te maken voor uitbreidingen vanuit Bergerden.

Onvoldoende aansluiting BUIG-middelen met ontwikkeling Lingewaard (►)
Het aantal uitkeringsgerechtigden Participatiewet neemt onvoldoende af ten opzichte van de lagere toekenning van het budget vanuit het verdeelmodel (BUIG Budget). Om dit risico te beheersen, wordt onder meer ingezet op loonkostensubsidie, begeleiding en re-integratiemiddelen. Daarnaast draagt de implementatie van de participatieronde bij aan het uitvoeren van effectief re-integratiebeleid en is de inzet van de werk-app erop gericht om werkzoekenden en vacatures sneller met elkaar te kunnen matchen. De beheersmaatregelen zijn erop gericht om de verminderde opbrengsten vanuit het Rijk op te vangen door meer mensen te laten uitstromen naar werk. We hebben als gemeente echter niet direct invloed op het verdeelmodel waarmee het Rijk geld toekent aan gemeenten.

Afval (►)
Het risico afval is onveranderd. Aan de inzamelkant is het risico verkleind door het gebruik van het afvaldashboard. Hiermee kunnen we veranderingen in het aanbiedgedrag van afval sneller waarnemen. Echter staat daar een verwachte tariefverhoging op de verwerking van GFT en restafval tegenover. Daarnaast werkt de regering aan een CO2 heffing op het verbranden van afval. De exacte uitwerking van de heffing en daarmee de financiële gevolgen zijn nog onbekend. Daarnaast komt de onzekerheid hoe producenten van verschillende productgroepen de producentenverantwoordelijkheid (UPV) gaan organiseren. Het is nog onvoldoende bekend of gemeenten hierin een rol gaan krijgen. Het zal een effect hebben op de hoeveelheid en de kwaliteit van de aangeleverde grondstoffen, maar hoeveel is nog onvoldoende in te schatten.

Migratie en integratie in Lingewaard (►)
Binnen de gemeente zijn we verantwoordelijk voor de opvang van Oekraïners en de huisvesting van statushouders. Wij vangen Oekraïners op in eigen en gehuurde gemeentelijke opvanglocaties. Daarnaast dragen we zorg voor o.a. primaire levensbehoeftes, onderwijs, zorg en dagbesteding voor de Oekraïners. De kosten die gemaakt worden met de opvang en huisvesting van Oekraïners worden vergoed vanuit het Rijk. Bij de huur van opvanglocaties zijn we langjarige huurcontracten aangegaan. Daarnaast hebben we opvanglocaties verbouwd om ze geschikt te maken voor huisvesting, deze transitiekosten zijn niet langjarig afgedekt. Wij onderkennen het risico dat op enig moment de vergoeding vanuit het Rijk niet toereikend is om de (gemaakte) kosten te dekken.
Statushouders worden gehuisvest door de woningcorporaties in Lingewaard. Wij onderkennen het risico dat op enig moment het huidige aanbod qua woningen voor statushouders niet toereikend is, waardoor de gemeente extra investeringen moet doen om te voldoen aan de taakstelling voor huisvestiging statushouders. Als beheersmaatregel om toekomstige financiële tegenvallers op te vangen reserveren we de niet-uitgegeven bedragen.

Armoedebeleid (►)
We verwachten dat er een groter beroep wordt gedaan op onze voorzieningen en dat we ons pakket hiervoor moeten uitbreiden. In de meicirculaire is meer budget ontvangen voor flankerend beleid energiearmoede en

de aanpak armoede en schulden. Halverwege 2023 is het aantal aanmeldingen al gelijk aan het totaal over 2022. Dit is overeenkomstig de landelijke trend dat het aantal aanmeldingen schuldhulpverlening (zowel particulieren als ondernemers) aan het stijgen is.

Prijsstijgingen (▼)
Ten opzichte van de programmabegroting 2024 is dit risico verkleind. In de begroting 2024-2027 hebben we een stelpost prijsstijgingen opgenomen. We schatten dit risico lager in door de daling en stabilisatie van de inflatie. Het risico bestaat echter nog steeds dat de stelpost niet van voldoende omvang is. Wij houden u op de hoogte van het verloop van de stelpost.

Reputatie risico's
Naast de genoemde risico's met een mogelijk financieel gevolg zijn er ook onderwerpen waarbij ook schade aan de reputatie van de gemeente mogelijk is.

Arbeidsmarkt
Het risico op personeelstekort als gevolg van vertrekkende medewerkers blijft relevant. Ondanks alle inspanningen op het gebied van werving verliezen we kennis, ervaring en netwerken. Het risico is structureel en neemt toe door de vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt. Door het (tijdelijk) wegvallen van personeel vertragen processen en uitvoeringsprogramma's. De veranderende arbeidsmarkt heeft mogelijk ook gevolgen voor de ambities in het coalitieakkoord.

3. Ontwikkeling risico's

Wijzigingen risico's t.o.v. programmabegroting 2024
Ten opzichte van de programmabegroting 2024 zijn er een aantal wijzigingen in de risico's met een risicoscore van 15 of hoger zichtbaar. Deze zijn hiervoor beschreven.

Er zijn een aantal thema's waar de gemeente mee te maken heeft, of gaat krijgen, die lastig te kwantificeren zijn. Deze onderwerpen gaan mogelijk een risico worden in de toekomst, en zijn daarom in deze fase goed om te benoemen.

- De PFAS- en stikstofproblematiek is nog relevant en leidt tot vertraging in projecten voor woningbouw en infrastructuur. Ondanks dat al de nodige woningen zijn gerealiseerd, heeft het gevolgen voor de ambitie van woningbouwplannen.
- Bij de aanleg van maatschappelijk vastgoed en bedrijventerreinen en woonwijken wordt de nieuwbouw aangesloten op het elektriciteitsnet door Alliander. Alliander heeft aangegeven dat er nog slechts beperkt capaciteit is op het net door netwerkcongestie. Dit probleem zal zich de komende jaren blijven voordoen. Het financiële gevolg van de netwerkcongestie is meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit.
- De Omgevingswet is in werking getreden op 1 januari 2024. De wet beoogt onder meer procedures in aantal en omvang te vereenvoudigen. Juridisch is sprake van een overgangstermijn. In de praktijk betekent dat een transitie naar plannen en procedures volgens de nieuwe wet. Die transitieperiode is nodig voor inwoners, bestuur en organisatie om nieuwe planvormen en procedures zich eigen te maken. Om dit proces te beheersen is het budget voor implementatie verlengd tot en met in eerste instantie 2025, worden interne opleidingen en trainingen gevolgd en monitoren we interne werkafspraken met de omgevingsdienst. Daarnaast inventariseren we de gevolgen voor verschillende teams zodat benodigde middelen in uren en menskracht duidelijk worden en kunnen worden verwerkt in de reguliere exploitatiebudgetten.
- Voor de ontwikkeling van bedrijventerrein Agropark III wordt voor glastuinbouw gereserveerde ruimte ingewisseld. De provincie heeft schriftelijk bevestigd onder welke voorwaarden Agropark III kan

worden ontwikkeld en de gemeente kan hieraan voldoen. De verwachting blijft wel dat nieuwe kavels met enige vertraging beschikbaar komen en daarmee de verkoop langer op zich laat wachten.

- De landelijke Hervormingsagenda Jeugd is op 19 juni 2023 definitief vastgesteld, ondertekend en aangeboden aan de Tweede Kamer en Eerste Kamer. Momenteel wordt landelijk gewerkt aan de uitwerking van deze Hervormingsagenda Jeugd. Op dit moment onderzoeken we wat de Hervormingsagenda en de daarmee gepaarde bezuinigingen per 1 januari 2026 voor ons gaan betekenen. Het risico bestaat hier dat de opgenomen taakstelling niet gehaald wordt.
- Voor de jaarlijkse indexering van de algemene uitkering in het gemeentefonds wordt vanaf 2024 een nieuwe methode gebruikt. In plaats van de oude “trap-op-trap-af-systematiek”, wordt nu uitgegaan van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp).
  Hiervoor wordt o.a. gekeken naar het historisch gemiddelde van de afgelopen 8 jaar en het prijspeil bbp van het lopende jaar. Dit zal meer stabiliteit geven, maar het is wel de vraag of het gemeentefonds voldoende blijft groeien om prijsstijgingen en areaaluitbreiding op te kunnen vangen. Als de BBP-groei en de prijsontwikkeling afwijken van de verwachtingen, kan dit betekenen dat Lingewaard moeite heeft om de budgetten op peil te houden en essentiële diensten te blijven leveren. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en de langetermijnontwikkeling van de gemeente.
  Hoewel de nieuwe financieringssystematiek stabiliteit kan brengen, schiet ze tekort om de groei van de uitgaven voor zorgkosten door vergrijzing en infrastructuur op te vangen. Vanwege deze bedenkingen van de VNG en het IPO loopt er een discussie met de fondsbeheerders.

Toekomstige risico’s

Voor de komende jaren zijn er plannen die gevolgen kunnen gaan hebben voor de financiele huishouding van de gemeente. Deze plannen zullen de komende jaren vorm gaan krijgen en mogelijk gevolgen gaan hebben voor de benodigde weerstandscapaciteit, en dus de ratio weerstandsvermogen. Het betreft de volgende ontwikkelingen:

Huisvesting scholen

In het Integraal Huisvesting Plan (IHP) zijn verschillende fases opgenomen voor vervangingsinvesteringen van vier scholen. De investeringen in fase 1 zijn meegenomen in de meerjarenbegroting. Op basis van de evaluatie van het IHP worden de toekomstige investeringen in kaart gebracht. Hier kunnen aanvullende lasten uit voortvloeien die we nu nog niet in beeld hebben.

Subsidie klimaat- en energiebeleid

Voor de jaren 2023, 2024 en 2025 krijgen wij een Rijkssubsidie uit de tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) van ongeveer € 780.000,- per jaar voor personele lasten. Om de subsidie nu goed in te zetten is de vaste formatie uitgebreid. Voor de jaren 2026 t/m 2030 zijn de afspraken al gemaakt en wordt een subsidieregeling opgezet. Een nieuw kabinet kan deze afspraken echter ter discussie stellen. Na 2030 is onbekend of er nog subsidiemogelijkheden zijn. Het risico bestaat dat er dan onvoldoende dekking is voor de nu uitgebreide vaste formatie.

Uit de Monte Carlo simulatie komt een totaal benodigde weerstandscapaciteit van € 6.017.060. Dit is € 225.503 hoger dan in de programmabegroting 2024.

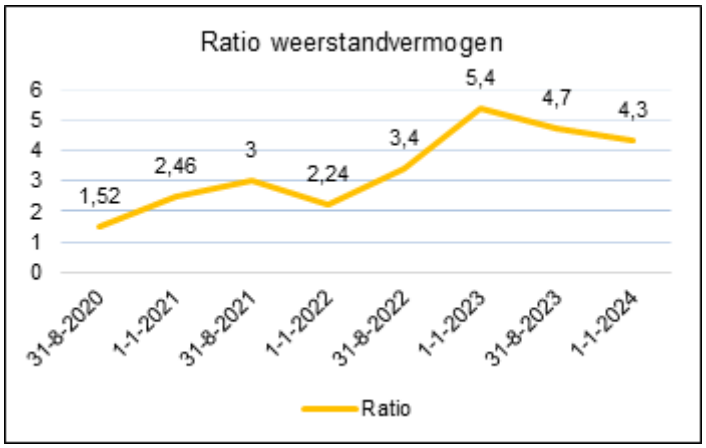
4. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de risico’s die we lopen (de benodigde weerstandscapaciteit) en de financiële middelen die we hebben om de risico’s te dekken (de beschikbare weerstandscapaciteit). Deze relatie noemen we de ratio van het weerstandsvermogen en bedraagt 4,3. De

gemeente streeft naar een minimale ratio van 1,0 (raadsbesluit bij nota Risicomanagement & weerstandsvermogen).

Ratio weerstandsvermogen	
Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 25.726.687
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 6.017.060
Ratio weerstandsvermogen	4,3
Kwalificatie	Uitstekend

In de afgelopen jaren was het verloop van de ratio weerstandsvermogen als volgt:

Continuïteit

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandsratio van 4,3 en het beeld van onze meerjarenbegroting is het college van burgemeester en wethouders van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

5. Financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven meer inzicht in de financiële positie van de gemeente. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de financiële positie ten opzichte van de begroting 2023 en de jaarstukken 2022 opgenomen.

Financiële kengetallen *)	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Werkelijk 2023
1.a. Netto schuldquote	34 %	41 %	32 %
1.b. Netto schuldq. gecorr. v leningen	30 %	36 %	27 %
2. Solvabiliteitsratio	38 %	35 %	38 %
3. Grondexploitatie	0,89 %	3,02 %	0,07 %
4. Structurele exploitatieruimte	2,33 %	0,09 %	2,30 %
5. Belastingcapaciteit	113,12 %	102,28 %	108,69 %

*De financiële kengetallen kunnen n.a.v. de accountantscontrole nog wijzigen.

De provincie hanteert bij de beoordeling drie categorieën. Deze sluiten aan bij de landelijk afgesproken signaleringswaarden.

Financiële kengetallen	Gelders Gemiddelde*	Kengetal Lingewaard	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1.a. Netto schuldquote	60,6 %	32 %	<90 %	90-130 %	>130 %
1.b. Netto schuldq. gecorr. voor leningen	53,5 %	27 %	<90 %	90-130 %	>130 %
2. Solvabiliteitsratio	31,4 %	38 %	>50 %	20-50 %	<20 %
3. Grondexploitatie	9,3 %	0,07 %	<20 %	20-35 %	>35 %
4. Structurele exploitatieruimte 2023	0,6 %	2,30 %	> 0 %	0 %	< 0 %
5. Belastingcapaciteit	102,4 %	108,69 %	<95 %	95-105 %	>105 %

*Het Gelders gemiddelde is berekend op basis van de door de gemeenten in hun begroting 2023 opgenomen kengetallen.

Categorie A is het minst risicovol en C het meest risicovol. Alhoewel de provincie onze financiële positie beoordeelt aan de hand van de kengetallen, is voor het behouden van preventief toezicht alleen van belang dat de meerjarenbegroting een positief saldo heeft (art. 203 GW).

1 a. Netto schuldquote
De netto schuldquote = totale schulden / totale baten (excl. reserves).

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente.

Lingewaard zit ruim in categorie A, de minst risicovolle categorie.

1 b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote wordt zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden berekend, omdat er onzekerheid kan bestaan of alle leningen terug worden betaald.

Lingewaard zit ruim in categorie A, de minst risicovolle categorie.

2. De solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio = eigen vermogen / totaal balans.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

De solvabiliteitsratio zit evenals in 2022 in de middelste categorie. Dit blijft een aandachtspunt. De ratio is wel positiever dan begroot.

3. Grondexploitatie
Kengetal grondexploitatie = Boekwaarde bouwgrond in exploitatie / totale baten (excl. reserves).

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De boekwaarde is inclusief de voorziening verliesgevende projecten. Of een hoog of laag percentage gunstig is, is afhankelijk van de markt. Bij een gunstige markt zou een hoog percentage meer winstpotentie kunnen hebben.

Het kengetal is kleiner dan 20%. Hierdoor zit Lingewaard in categorie A, de minst risicovolle categorie.

4. Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte = het saldo van de structurele baten en lasten + het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves / de totale baten (excl. reserves).

Dit kengetal geeft aan welke structurele financiële ruimte de gemeente heeft. We nemen bij de berekening alleen de structurele baten en lasten mee en niet de incidentele.

Dit kengetal is positief waardoor het kengetal in categorie A, de minst risicovolle categorie, valt.

5. Belastingcapaciteit
Belastingcapaciteit = totale woonlasten gemeente Lingewaard / landelijk gemiddelde woonlasten

Dit kengetal vergelijkt de totale woonlasten in Lingewaard met het landelijke gemiddelde. De woonlasten zijn de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. We gaan uit van de woonlasten van meerpersoonshuishoudens.

De belastingcapaciteit zit in de meest risicovolle categorie. Door de relatief hoge onroerende zaakbelasting ontbreekt de ruimte voor het benutten van extra belastingcapaciteit, als dat nodig is voor het opvangen van risico's.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

1. Openbaar groen

Programma
5. Sport, cultuur en recreatie

Kaderstellende nota's
Beeldkwaliteitsplan Openbaar Groen 2009
Groenstructuurplan 2008
Bomenlijst 2018

Wat hebben we gedaan in 2023

- We kozen voor een andere manier van monitoring van de onderhoudskwaliteit van het groen. In plaats van beoordeling van de kwaliteit binnen één kern voerden we een gemeentebrede steekproef uit. Het resultaat was dat de afgesproken kwaliteit op alle beoordeelde locaties voldoende was.
- We vonden 46 locaties binnen de openbare ruimte van Angeren die geschikt zijn voor nieuwe bomen. Deze 46 bomen plantten we in 2023.
- We besteedden het maaibeheer van bermen opnieuw aan. In deze aanbesteding namen we voorwaarden op om flora- en fauna vriendelijker maaibeheer mogelijk te maken. In het buitengebied maaiden we bijvoorbeeld slechts éénmaal. Dit deden we in het najaar om het dierenleven zoveel mogelijk overlevingskansen te geven.
- Op vijftien locaties vormden we gazons om naar 'bloemrijke graslanden'. Hier maaien we slechts tweemaal per jaar en ruimen we het maaisel op. Zo ontstaan meer kansen voor een gevarieerde vegetatie en het daarbij horende dierenleven. We lichtten inwoners in met een informatiefilm en informatieborden bij de locaties.
- We plantten veel verschillende boomsoorten om te anticiperen op het veranderende klimaat. Bijvoorbeeld in Angeren. We stelden een lijst op met boomsoorten die specifiek geschikt zijn voor de Lingewaardse omstandigheden. Nieuwe bomen in de openbare ruimte selecteren we voortaan uit deze lijst.
- Ruim vijftig mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt hadden een duurzame werkplek in het groenonderhoud.
- We snoeiden knotbomen gefaseerd om voedselvoorraden voor insecten te bevorderen.
- Op 15 november plantten we de eerste 390 bomen van het geboortebos in de buurt van Huissen. In Huissen plantten we ook de eerste geboorteboom. De gemeente beheert zowel het geboortebos als de geboorteboom.

De uitvoering van bovenstaande werkzaamheden zorgde ervoor dat we de gemiddelde kwaliteit van het onderhoud op niveau B (A voor centra) konden handhaven.

Financieel
In programma 5, onder 'Wat heeft het gekost?', staan de lasten en baten voor het onderhoud van openbaar groen onder taakveld 5.7. Naast het exploitatiebudget beschikten we over een krediet van € 123.000 voor de vervanging van groen en bomen. De kosten voor alle uitgevoerde projecten dekten we uit bestaande budgetten of projectbudgetten. De financiële middelen uit de budgetten en kredieten zijn voldoende om de afgesproken beeldkwaliteit te realiseren en ook de komende jaren te behouden.

2. Wegen

Programma
2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Kaderstellende nota's
Beleidsplan wegverhardingen (2017)

Wat hebben we gedaan in 2023
Om de gemiddelde onderhoudskwaliteit te handhaven op niveau B voerden we groot en klein onderhoud uit.
Groot onderhoud aan (delen van) asfaltverhardingen:

- De rijbaan van de Ressensestraat in Ressen kreeg een nieuwe deklaag en op delen van het fietspad repareerden we de schade door wortelopdruk.
- Een deel van de rijbaan van de Groenestraat Bemmel kreeg een nieuwe deklaag.
- De rijbaan van de Herckenrathweg en Verlengde Herckenrathweg in Bemmel kreeg een nieuwe deklaag.
- Een deel van de fiets- en voetpaden in de parkzone van de wijk Zilverkamp in Huissen kreeg een nieuwe deklaag.
- Een deel van de fietsstrook aan de Stadsdam herstelden we na schade door wortels.
- Op de Stadswal Noord in Huissen brachten we een nieuwe deklaag aan.

De geplande werkzaamheden aan de Bredestraat (tussen Muntstraat en de Hoeve), Stadsdam en de rotonde Huismanstraat/Stadswal in Huissen voerden we nog niet uit. Hier voeren we eerst verkeersonderzoeken uit om kapitaalvernietiging te voorkomen.

We herstelden veel verzakkingen en opdruk van bestrating door werking van wortels van bomen. Dit groot onderhoud van elementenverhardingen voerden we uit aan (delen van) rijbanen en voetpaden in:

- Viermorgen in Bemmel.
- Remisestraat in Bemmel.
- de Timp in Bemmel.
- de Houtakker in Bemmel.
- Windroos in Gendt.
- Vesting in Huissen.
- Hofmeesterij in Huissen.
- Koelhuisstraat in Huissen.
- Dijkstraat in Bemmel (alleen het voetpad).
- Steenakker in Gendt (alleen het fietspad).

De geplande werkzaamheden aan de Lidwinastraat in Bemmel zijn uitgesteld. Hierdoor kan het werk gecombineerd worden met de vervanging van het hoofdriool.

Het gemiddelde kwaliteitsniveau (CROW-richtlijn) van alle gemeentelijke wegen steeg ten opzichte van 2022. De kwaliteit ligt nog steeds op niveau C (lager dan het vastgestelde niveau B door raad) maar het cijfer steeg van 5,0 naar 5,4. De stijging gold voor zowel asfalt- als elementenverhardingen.
De kwaliteit op 21% van de wegen is slechter (niveau C en D) dan niveau B (was 28%) en op 47% van de wegen hoger; niveau A en A+ (was 46%). Onderhoudskwaliteit B had 32% van de wegen (was 26%). De verminderde kwaliteit wordt vooral veroorzaakt door uitstel van geplande investeringen aan de Gochsestraat en Looveerweg in Huissen en de Papenstraat in Bemmel.

Financieel
In programma 2, onder 'Wat heeft het gekost?, staan de lasten en baten voor onderhoud wegen onder taakveld 2.1. De middelen voor groot onderhoud onttrekken we aan de voorziening onderhoud wegen. De kapitaallasten voor vervangingsinvesteringen dekken we uit de bestemmingsreserve rehabilitatie wegen. De financiële middelen uit de voorziening en reserve zijn voldoende om de afgesproken beeldkwaliteit te realiseren en ook de komende jaren te behouden.

3. Riolering en water

Programma
7. Volksgezondheid en milieu

Kaderstellende nota's
Gemeentelijk Watertakenplan Lingewaard 2023 – 2027

Wat hebben we gedaan in 2023
We werkten aan de volgende projecten en maatregelen uit het Gemeentelijk Watertakenplan:

- Vervanging van de riolering en herinrichting van het Sandershof in Bemmel.
- Klein onderhoud aan de riolering volgens de vastgestelde kwaliteitsnormen.
- Onderhoud en vervanging van pompen en gemalen volgens het meerjarenonderhoudsschema.
- Een extern gespecialiseerd bedrijf onderhield het grondwatermeetnet.

We rondden de voorbereidingen af zodat direct in 2024 gestart kan worden met:

- Vervanging/verbetering riolering en herinrichting van de Hofsteestraat in Haalderen.
- Vervanging/verbetering riolering en herinrichting van de Wijngaarden (Korte Loostraat) in Huissen.

We startten de voorbereiding van:

- De straat Vleumingen in Gendt.
- De wijk de Klappenburg in Bemmel.

Financieel
In programma 7 onder "Wat heeft het gekost" staan de lasten en baten voor algemeen rioolbeheer, riolering en waterzuivering onder taakveld 7.2. Vervanging en verbeteringen in het rioolstelsel worden wat betreft kosten geactiveerd (rente en afschrijving).

4. Gebouwen

Programma
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal Domein
7. Volksgezondheid en milieu
9. Bestuur en ondersteuning

Kaderstellende nota's
Beleidsplan Gebouwd Vastgoed 2016
Contourennota Accommodatie- en Vastgoedbeleid 2019

Wat hebben we gedaan in 2023
Onderhoud gebouwd vastgoed:

- Een complete renovatie van het neerlaatbare wandsysteem in sporthal de Bongerd in Bemmel was nog niet nodig. In plaats daarvan onderhielden we een beperkt aantal onderdelen.
- Het onderhoud van de dakpannenbedekking van de Tabaksschuur in Bemmel besteedden we aan. Door personeelstekorten kon de aannemer helaas nog niet starten met het werk. Dat is nu gepland in de eerste helft van 2024.
- Het onderhoud van de bestaande kleedkamers en het clubgebouw bij sv Angeren is nog niet uitgevoerd. De aannemer die ook de nieuwe kleedkamers bouwt in het voorjaar van 2024 zal tegelijkertijd het onderhoud uitvoeren.
- We voerden gevelrenovatie en schilderwerk uit aan de toren van de NH-kerk in Gendt.
- Het verwarmingstoestel van tennisvereniging Angeren is vervangen.
- We renoveerden de sportvloer van sporthal de Brink in Huissen.
- We vervingen sporttoestellen (ringenstelsel en klimtouwen) in de gymzaal van het Kulturhus Angeren.
- We actualiseerden de financiële paragraaf van het Beleidsplan gebouwd vastgoed. Dat is de basis voor de dotaties en onttrekkingen aan de voorziening onderhoud gebouwen gedurende de komende 20 jaar.

De uitvoering van bovenstaande werkzaamheden zorgde ervoor dat we de gemiddelde kwaliteit van het onderhoud op niveau B konden handhaven.

Accommodatie- en vastgoedbeleid:

- De uitbreiding van SKC De Leemhof in Gendt verloopt volgens planning. De verkoop van Villa Ganita is onder andere afhankelijk van de snelheid waarmee het Oorlogsmuseum Niemandsland een nieuwe locatie vindt. Voorlopig kunnen ze tot 1 juli 2025 gebruik maken van de Villa.
- De principerichting voor het maatschappelijk accommodatieplan Huissen is bekend. Dat omvat ook de multifunctionele accommodatie in het centrum en een nieuwe sporthal op sportpark de Blauwenburcht.
- Het uitvoeringsplan voor het maatschappelijk accommodatieplan Haalderen is gereed voor besluitvorming.
- Het technisch onderzoek naar de mogelijkheden van winkelpassage Assenburg voor een MFA rondden we af. Door de focus op de plannen voor Huissen en Bemmel hebben we geplande accommodatieplannen voor Doornenburg en Angeren doorgeschoven naar 2024.
- Voor de binnensportaccommodaties en dorpshuizen zijn de geharmoniseerde huurtarieven ingevoerd. De laatste harmonisatie van tarieven, voor de buitensport, nemen we mee bij de uniformering van huurovereenkomsten voor de buitensport (sportvoorziening en clubgebouw).
- Er is nog geen beleidsplan buitensportvelden. De hiervoor genoemde harmonisatie maakt daar onderdeel van uit.
- Op bijna alle sportparken van voetbalverenigingen is met een versnelde procedure, maar op budget neutrale wijze, de oude conventionele sportveldverlichting vervangen door ledverlichting. Het ging hierbij om de gemeentelijke veldverlichting.
- De verbetering van de fysieke toegankelijkheid van gebouwen nemen we mee bij de verduurzaming van onze gebouwen en bij ver(nieuw)bouw. Een voorbeeld hiervan is de uitbreiding van SKC De Leemhof in Gendt.

Financieel
Onder “Wat heeft het gekost?”, in de programma's 5, 6, 7 en 9, hebben we de lasten en baten voor onderhoud gebouwen opgenomen. Naast de exploitatiebudgetten zijn middelen uit de voorziening onderhoud gebouwen beschikbaar voor planmatig onderhoud. De financiële middelen uit de budgetten en de voorziening

zijn voldoende om de afgesproken beeldkwaliteit te realiseren en te behouden en het planmatig onderhoud uit te voeren.

5. Openbare verlichting

Programma
2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Kaderstellende nota's
Beleidsplan openbare verlichting 2021

Wat hebben we gedaan in 2023

- In de Schoolstraat, Schoutstraat, Dijkstraat en Markt in Gendt vervingen we oude armaturen door een LED-variant.
- De grondspots op het Julianaplein en in de Dorpstraat in Gendt zijn vervangen door LED-exemplaren. Ook branden deze nu niet meer de hele nacht wat een aanzienlijke energiebesparing oplevert.
- In de omgeving Sportlaan, Boswei en de wijk Klappenburg in Bemmel zijn de lichtmasten voorzien van LED-armaturen.
- De vervanging van armaturen in de Bemmelse wijk Klaverkamp en de Ceres, uitgesteld in 2022, voerden we uit.
- In de Koperslagerstraat, Kampstuk en Binnenveld in Huissen vervingen we armaturen en een aantal lichtmasten.
- Het fietspad langs de ir. Molsweg is voorzien van nieuwe LED-armaturen.

Door de uitvoering van genoemde werkzaamheden is het aandeel LED-verlichting inmiddels 70,3% van het gemeentelijke areaal. Dat is een toename van bijna 8% ten opzichte van 2022.

Financieel
In programma 2, onder "Wat heeft het gekost", staan de lasten en baten voor 'Openbare verlichting' onder taakveld 2.1. Naast het exploitatiebudget is er een investeringskrediet voor de grootschalige vervanging van armaturen (door led) en lichtmasten.

6. Civieltechnische kunstwerken

Programma
2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Kaderstellende nota's
Beleidsplan Civieltechnische Kunstwerken (2021)

Wat hebben we gedaan in 2023
Om de gemiddelde kwaliteit van het onderhoud op niveau B te handhaven voerden we groot en klein onderhoud uit aan:

- De brug Rietkamp in Huissen waar we het houten brugdek vervingen door houten dekplanken. We kozen voor hout en niet voor kunststof omdat de kans op bevriezen en gladheid dan veel kleiner is. Zeker boven waterpartijen.
- De brug in de Ward in Bemmel kreeg nieuwe houten dekplanken. Ook hier kozen we niet voor kunststof vanwege het gevaar op gladheid bij waterpartijen.

- Het herstellen van voegwerk aan keermuren in Bemmel en Huissen stelden we uit. Door de geringe omvang van de schade voegen we dit samen met werkzaamheden in 2024.
- De beschoeiing langs de Plakselaan en Bonenkamp in Bemmel vervingen we niet na overleg met het Waterschap. Als beheerder vinden zij het belangrijk dat er een natuurlijke overgang van de oever naar het water is. Deze overgang is na verloop van jaren ontstaan.
- De vervanging van de fietsbrug bij de kruising Badweg-Looveer in Huissen voerden we niet uit. Omdat ook de duiker onder de weg in slechte conditie is, kijken we samen met het Waterschap naar de mogelijkheid om de bestaande duiker te verbeteren en te verlengen. Daarmee kan de brug vervallen.

Financieel
In programma 2, onder 'Wat heeft het gekost?', staan de lasten en baten voor onderhoud civieltechnische kunstwerken onder taakveld 2.1. De middelen voor groot onderhoud onttrekken we aan de voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken. Voor de kapitaallasten van vervangingsinvesteringen is er de bestemmingsreserve civieltechnische kunstwerken. De financiële middelen uit de budgetten, voorziening en reserve zijn voldoende om de afgesproken beeldkwaliteit te realiseren en ook de komende jaren te behouden.

7. Speeltoestellen/-tuinen

Programma
5. Sport, cultuur en recreatie

Kaderstellende nota's
Speelruimteplan 'Samen buiten ontdekken' (2019)

Wat hebben we gedaan in 2023
- We controleerden alle speeltoestellen. Medewerkers van Technisch Wijkbeheer (eigen beheer) deden dat twee keer en twee keer controleerde een extern inspectiebureau. Onveilige situaties proberen we zo te voorkomen. Als het noodzakelijk is repareren we direct om een veilig gebruik te garanderen.
- Als de uitkomsten van de inspecties daar aanleiding toe gaven, voerden we reparatie, vervanging of vernieuwing van speeltoestellen uit.
- We plaatsten hekwerken en heggen om de speelvoorziening Tuinlaan beter af te schermen van de naastgelegen hondenuitlaatstrook. Ook overlegden wij met een initiatiefgroep over het maken van een ontwerp voor een aanvulling op de aanwezige speelvoorzieningen.
- We overlegden met het wijkplatform Loovelden. Hieruit bleek dat verbetering van de speelvoorzieningen en speelaanleiding op de Blauwe Wig niet gewenst was. In plaats hiervan werken we nu aan de versterking van de kansen voor natuureducatie en natuurbeleving in en rond de Blauwe Wig.

De uitvoering van bovenstaande werkzaamheden zorgde ervoor dat we de gemiddelde kwaliteit van het onderhoud op niveau B én de veiligheid van de toestellen konden handhaven.

Financieel
In programma 5, onder 'Wat heeft het gekost?', zijn de lasten en baten voor 'Speelvoorzieningen' opgenomen onder taakveld 5.7. De beschikbare budgetten zijn voldoende om de afgesproken beeldkwaliteit B ook de komende jaren te behouden.

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

In deze paragraaf beschrijven we hoe we omgaan met de financieringsbehoefte. Voor grotere uitgaven heeft de gemeente meestal niet het geld op de bank staan en wordt als het nodig is een lening aangetrokken. De over de leningen te betalen rente behoort tot de exploitatie-uitgaven.

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. Hierbij gaat het om regels voor het beheersen van financiële risico's op aangetrokken en uitgezette middelen. Ook het beheer van de treasury wordt hierin geregeld. In het treasurystatuut zijn verder de spelregels van de treasuryfunctie vastgelegd. De uitvoering van de treasuryfunctie vereist snelle beslissingen in een complexe geld- en kapitaalmarkt.

Financiering

Financieringspositie

Financiering is het aantrekken van benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. We zetten eerst zoveel mogelijk van de vrijkomende middelen in voor de financiering van de eigen investeringen, voordat een nieuwe geldlening wordt afgesloten. Ook in het afgelopen jaar hebben we dit beleid gevolgd.

Leningenportefeuille

In 2023 is de geldlening van € 10.000.000 ontvangen waarvoor in 2022 het contract met uitgestelde storting was afgesloten. Conform de begroting 2023, is er in 2023 verder geen aanvullende financiering opgenomen.

Zoals uit onderstaande tabel blijkt is onze leningenportefeuille door de nieuwe geldlening in 2023 toegenomen. Door het lage rentepercentage van de nieuwe geldlening en de reguliere aflossingen is de gemiddelde rente op onze langlopende geldleningen met 0,39% afgenomen.

MUTATIES VASTE SCHULD IN 2023

(Bedragen x € 1.000)

	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem. rente
Beginstand per 1 januari 2023	**47.516**	**3,65%**	
Nieuwe leningen	10.000	1,69%	-0,36%
Reguliere aflossingen	-2.636	4,30%	-0,03%
Vervroegde aflossingen	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (oud percentage)	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	0,00%	0,00%
Omzetting vast naar vlottend	0	0,00%	0,00%
Omzetting vlottend naar vast	0	0,00%	0,00%
Eindstand per 31 december 2023	**54.880**	**3,27%**	**-0,39%**

De komende jaren lopen de langlopende geldleningen verder op door de in 2022 afgesloten geldleningen met uitgestelde storting in 2024 (€ 10.000.000) en 2025 (€ 5.000.000).

Algemene ontwikkelingen

Intern

Op 9 maart 2023 heeft uw raad het huidige Treasurystatuut gemeente Lingewaard 2023 vastgesteld. In dit Treasurystatuut zijn de spelregels van de treasuryfunctie vastgelegd.

Extern

Ten opzichte van de begroting 2023 is de werkelijke rente harder gestegen dan verwacht. De hoge inflatie heeft ervoor gezorgd dat de Europese Centrale Bank (ECB) de keuze heeft gemaakt om de geldmarktrente te verhogen. Dit heeft tot doel de economie wat af te koelen en hierdoor de inflatie in te dammen. In 2023 heeft de ECB de geldmarktrente (korte rente) in een aantal stappen verhoogd tot 4,5%. In navolging hiervan is ook de kapitaalmarktrente gestegen. Voor ons heeft dit weinig invloed gehad, omdat we in 2022 al de contracten hadden afgesloten voor de geldlening ad. € 10.000.000 die we in 2023 hebben ontvangen en twee leningen die we in 2024 en 2025 gaan ontvangen. Deze leningen zijn afgesloten tegen de in 2022 geldende lage rentepercentages.

Risicobeheer

Renterisico's

Voor de toetsing van het renterisico heeft de overheid twee instrumenten gedefinieerd, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De kasgeldlimiet geeft aan hoeveel de gemeente kort mag financieren als percentage van de begroting. De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Het renterisico is het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

In de volgende overzichten worden de renterisico's op de korte en lange schuld getoetst aan de wettelijke norm uit hoofde van de Wet fido.

KASGELDLIMIET PER 31-12-2023

Kasgeldlimiet	
Omvang begroting per 1 januari 2023	118.000
Kasgeldlimiet in procenten van de grondslag	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	10.030

(Bedragen x € 1.000)

	REALISATIE				
	Kwartaal				
	1: jan-mrt	2: apr-jun	3: jul-sep	4: okt-dec	Jaar
Vlottende schuld					
Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0	0
Schuld in rekening-courant	0	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0	0
Totaal vlottende schuld	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Vlottende middelen					
Uitgeleende gelden < 1 jaar	0	833	13.500	22.200	9.133
Contante gelden in kas	0	0	0	0	0
Tegoeden in rekening-courant	8.374	9.292	8.346	5.096	7.777
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	0	0	0
Totaal vlottende middelen	**8.374**	**10.125**	**21.846**	**27.296**	**16.910**
Toets kasgeldlimiet					
Totaal netto vlottende schuld	-8.374	-10.125	-21.846	-27.296	-16.910
Toegestane kasgeldlimiet	10.030	10.030	10.030	10.030	10.030
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	**18.404**	**20.155**	**31.876**	**37.326**	**26.940**

Volgens de Wet financiering decentrale overheden (fido) mag de kasgeldlimiet gedurende twee achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Zoals uit voorgaande tabel blijkt, zijn we heel 2023 binnen de norm gebleven. Door het later uitvoeren van investeringen dan begroot, hadden we zelfs geld over waarvan we een deel hebben uitgezet bij andere gemeenten in de vorm van kasgeldleningen. Dit is de voornaamste reden van het positieve renteresultaat op het taakveld Treasury. Zie hiervoor ook het renteschema in de volgende paragraaf.

RENTERISICONORM EN RENTERISICO'S VAN DE VASTE SCHULD PER 31-12-2023

(Bedragen x € 1.000)

	2023	2024	2025	2026
Renterisico op vaste schuld	realisatie	budget	budget	budget
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	10.000	15.000	35.000	25.000
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)	0	0	0	0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	10.000	15.000	35.000	25.000
5. Betaalde aflossingen	2.636	2.636	2.636	2.881
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	2.636	2.636	2.636	2.881
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	**2.636**	**2.636**	**2.636**	**2.881**

Renterisiconorm

8. Begrotingstotaal per 1 januari	118.000	137.000	136.000	135.000
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm	**23.600**	**27.400**	**27.200**	**27.000**

Toets Renterisiconorm

10. Renterisiconorm	23.600	27.400	27.200	27.000
7. Renterisico op vaste schuld	2.636	2.636	2.636	2.881
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 - 7)	**20.964**	**24.764**	**24.564**	**24.119**

Het renterisico op de vaste schuld blijft in de periode 2023-2026 ruim binnen de norm.

Renteschema

In deze paragraaf geven we inzicht in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de rentetoerekening. Dit is conform het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording). Met onderstaand schema geven we hieraan invulling.

RENTESCHEMA: (Bedragen x 1.000)

-/- = nadeel/lasten + = voordeel/baten

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering			-1.768
b.	De externe rentebaten (idem)		+	640
				-1.128
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden toegerekend	+	75	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende taakveld moet worden toegerekend	+		
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-		
.	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			-1.053
d1.	Rente over eigen vermogen		-/-	0
d2.	Rente over voorzieningen		-/-	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			-1.053
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		+	1.946
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury			893

Toelichting renteschema
Voorgaand schema laat bovenaan onder a en b het saldo van de rentelasten minus de rentebaten zien. Vervolgens wordt hier de rente van afgetrokken die moet worden toegerekend aan de grondexploitatie. De Toerekening van de rente aan de taakvelden gaat op basis van het vastgestelde renteomslagpercentage in de Begroting 2023 van 1,5%. Dit is een afgerond percentage op 0,5%.
Het hoge renteresultaat op het taakveld Treasury wordt met name veroorzaakt door de rentebaten op de uitgezette kasgeldleningen bij andere gemeenten. Daarnaast is er een voordeel door de afronding van het renteomslagpercentage op 0,5%.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Ontwikkeling van de bedrijfsvoering

Inwoners en organisaties staan centraal in onze dienstverlening. Om duidelijk te maken wat onze rol richting de inwoners is en wat we daarin belangrijk vinden qua kernwaarden, startten we met het opstellen van 'ons verhaal'. Dit doen we in een zogenaamd 'narratief'. Dit narratief ronden we in 2024 af.

We werken en sturen opgavengericht
Ruimtelijk domein: met transitie ruimtelijk domein. Werken vanuit programma's.
Sociaal domein: implementeren versterking sociale basis. De contourennota versterking sociale basis is in maart 2023 vastgesteld. Dit is de basis voor de verdere vormgeving.
Dienstverlening: programma 9.

Verbeteren bedrijfsvoering
Procesgericht werken

- We voerden de belangrijkste voorbereidingen uit voor de implementatie van een tool voor verloren of gevonden voorwerpen. De digitale melding van huwelijk/partnerschap via iHuwelijken implementeerden we. De pilots voor iReisdocumenten en iRijbewijzen lopen nog.
- De frontoffice startte met het gebruik van een nieuwe kennisbank en de rol van kennisbankbeheerder. De informatie in de kennisbank optimaliseerden we en hebben we geactualiseerd.
- Vooruitlopende op de inwerkingtreding van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) op 1 januari 2024 startten we met het Digital Insights Platform. Via dit platform krijgen we inzicht in de toegankelijkheid van onze websites en apps, zodat we verbeteringen in onze dienstverlening kunnen doorvoeren.
- Vanwege de reisdocumentenpiek hebben we ingezet op het verhogen van de online aanvragen van reisdocumenten. Zo maakten we een animatie voor de promotie van de online aanvragen. Dit resulteerde in een stijging van digitale aanvragen van 36% in 2022 naar 45% in 2023.
- Met de personeelsmonitor konden we efficiënt de bezetting plannen. Door het opleiden en trainen van medewerkers en het intern delen van kennis, handelden we 70-80% van de telefonische vragen af aan de voorkant.

Optimaliseren systemen

- Om het management en medewerkers te ondersteunen verbeterden we het E-HRM systeem. We ontwikkelden een managementdashboard die het management actueel inzicht geeft in onder andere formatie en bezetting.
- We hebben meer inzicht in de hoeveelheid telefoniecontacten en wachttijden doordat we werken met een nieuw telefoniesysteem (Anyware365). Daardoor konden we betrouwbare voorspellingen maken over de te verwachte drukte. We waren zo in staat onze bezetting efficiënt te organiseren.

Mensen

We bereiden ons voor op de toekomst
Op het gebied van recruitment investeerden we in de arbeidsmarktbenadering. Door deze extra aandacht aan onze online zichtbaarheid en het informeel kennismaken tijdens een open dag of pizza avond ontvingen wij, ondanks de krappe arbeidsmarkt, nog steeds kwalitatief en kwantitatief goede sollicitaties. We hebben 43 nieuwe collega’s aangenomen en 19 medewerkers stroomden door in de organisatie naar een nieuwe functie of een tijdelijke opdracht.

Om in contact te komen met potentiële nieuwe medewerkers (starters) zijn we bovendien aangesloten bij de regionale initiatieven bij hogescholen. Medewerkers van ons verzorgen als vakprofessionals gastcolleges. Dit heeft ons verschillende afstudeerders en stagiaires opgeleverd. Zo kunnen we laten zien dat het aantrekkelijk is om voor een lokale overheidsinstantie te werken.

Zo ontwikkelen wij in Lingewaard
Onder deze noemer investeerden we in onze mensen. We vervolgden het leiderschapstraject met het management. We ontwikkelden een eigen training “sleutelen aan je baan”, gericht op het jobcraften die we aan onze medewerkers gaven. Daarnaast boden we activiteiten zoals een vitaliteitsweek, begeleid sporten, de zelfzorgweek en diverse coachtrajecten aan om de vitaliteit en de inzetbaarheid van medewerkers te vergroten. Het hoge cijfer voor werkgeluk van 2022 is gehandhaafd op 7,8.

Om de kwaliteit van dienstverlening aan onze inwoner hoog te houden, vinden we het belangrijk dat alle ambtenaren reflecteren op hun eigen handelen en hun toegevoegde waarde. Het is ook belangrijk dat zij daarvoor niet afhankelijk zijn van hun leidinggevende. Om dit te realiseren ontwikkelden wij een instrument dat ambtenaren ondersteunt om actief te reflecteren. Om te komen tot dit instrument volgden wij de participatieaanpak, waardoor het instrument draagvlak in de organisatie heeft. We voeren deze manier van reflecteren in 2024 in.

Zo werken wij in Lingewaard
Op het gebied van bestuurlijk-ambtelijk samenspel bespreken en evalueren we besluitvormingsprocessen met management en adviseurs. Eén van de resultaten van dit proces is dat we zorgden dat de juiste besluiten op het juiste niveau plaatsvonden. Dat heeft ertoe geleid dat er bijvoorbeeld 307 collegevoorstellen behandeld zijn ten opzichte van 410 in 2022. Er werden minden voorstellen ter besluitvorming aan het college voorgelegd over zaken waarover managers of medewerkers zelf een besluit konden nemen.

indicator	Meetbaar resultaat	Verwacht Resultaat	Behaald resultaat
Formatie	Aantal fte per 1.000 inwoners	6,60	6,78
Personeelsbezetting	Aantal fte per 1.000 inwoners	6,50	6,86
Apparaatskosten	De personele en materiële kosten verbonden aan het functioneren van de organisatie per inwoner	€ 684	€ 726
Externe inhuur	Kosten inhuur als percentage van de totale loonsom	Max.10%	7,6%
Overhead	Percentage van de totale lasten	14,2%	14,8%
Ziekteverzuim *	Verzuim als percentage van de totale personele bezetting	5,0%	6,61%

*) Dit is geen verplichte indicator.

Toelichting op enkele indicatoren
Formatie
In de begroting hanteerden we de definitiebepaling van de VNG namelijk de werkelijk bezetting in fte op 1 januari van het vorige jaar, in dit geval 1 januari 2022. Het 'behaalde resultaat' is de werkelijke formatie eind 2023 inclusief eventuele begrotingswijzigingen. Daardoor is er een verschil tussen verwacht en werkelijk. Denk hierbij aan besluitvorming bij de Turap 2023 over geld voor extra formatie en de uitwerking van het coalitieakkoord (Impuls inwoners- en overheidsparticipatie).

Personeelsbezetting
Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is. De bezetting is afhankelijk van het aantal vacatures dat op dat moment open stond. Ten opzichte van de formatie is er sprake van overbezetting. Dat is het gevolg van ziektevervanging en het opvangen van vakantie- of piekbelasting.

Apparaatskosten
Het gaat hier om personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie. De stijging is het gevolg van toevoegingen aan het budget gedurende het jaar en de incidentele storting in de nieuwe voorziening “Verlofsparen” (zie ook toelichting bij de afwijking op 9.1 Overhead).

Externe inhuur
Deze inhuur komt ten laste van de loonsom. Onder externe inhuur vallen uitzendkrachten, zzp'ers en gedetacheerden. Tijdelijke contracten en payroll constructies gelden niet als inhuur. In dit percentage is de inhuur ten laste van materiële budgetten niet meegenomen. De inhuur ten laste van materiële budgetten afgezet tegen de bijbehorende materiële budgetten bedraagt 10,42%.

Overhead
Het percentage overhead wordt afgezet tegen het totale bedrag van de jaarrekening en is dus een percentage van het totaal. Het werkelijke percentage overhead wijkt af van het begrote percentage. Dat komt omdat we in de jaarrekening uitgaan van de begroting na begrotingswijziging. Wijziging vond bijvoorbeeld plaats door toevoegingen naar aanleiding van de nieuwe CAO, prijsstijgingen, meicirculaire, budgetoverhevelingen van 2022 naar 2023, impuls inwoners- en overheidsparticipatie en besluitvorming bij de Turaps.

Verzuim
Het verzuim is ten opzichte van 2022 gedaald van 7,05% naar 6,61%, maar nog steeds hoger dan de prognose van 5%. Het langdurig verzuim (langer dan 1 jaar) bedroeg 3,10 %. Dit is niet of nauwelijks beïnvloedbaar verzuim. Bij het overige verzuim (3,51%) zien we veel griepklachten na Corona.

Middelen

Sinds de start van het regionale samenwerkingsverband van de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland hebben we veertien aanbestedingen aangemeld. Daarin was de verplichting opgenomen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of mensen die zich heroriënteren de kans te geven om werkervaring op te doen of stage te lopen. Via diverse constructies werden op deze wijze acht personen ingezet.

We namen deel aan diverse kennissessies georganiseerd door de Groene Metropoolregio waarmee we onze kennis van duurzaam inkopen vergrootten. Deze kennis gebruikten we om inkopen te verduurzamen en onze lokale en regionale ondernemers te enthousiasmeren om meer duurzame producten aan te bieden. Een voorbeeld van verduurzaming is de pilot bij de reconstructie Sandershof in Bemmel waarbij we voorschreven dat een gedeelte van de bouwmachines elektrisch moest zijn.

Informatie & gegevens

Onze informatievoorziening is een goede stabiele fundering voor onze dienstverlening.
De kantoorautomatisering voldeed aan onze verwachtingen. Deze is betrouwbaar, veilig en ook uitstekend benaderbaar buiten ons gemeentehuis. De informatie is digitaal beschikbaar voor medewerkers en ook steeds meer openbaar ontsloten. Medewerkers kunnen plaatsonafhankelijk (samen-)werken door de digitale mogelijkheden.

Verschillende wetten leggen ons verplichtingen op en hebben gevolgen voor onze organisatie
De wet open overheid (Woo)
Zie paragraaf 9 Openbaarheid.

De Archiefwet
Deze wet schrijft voor dat de overheid haar informatie op een goede manier bewaart. Het ministerie van OCW werkt aan een nieuwe Archiefwet. Deze is nog niet vastgesteld en we voerden geen acties uit. Wij volgen het advies van de archiefinspectie over dit onderwerp.

Wet digitale overheid
Vanuit de Wet digitale overheid hebben we de verplichting dat inwoners en bedrijven veilig en betrouwbaar bij de gemeente kunnen inloggen. Vanuit deze kaderwet is de wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer in werking getreden. We hebben onze dienstverleningsprocessen aangepast aan de eisen van deze wet.

Grip op informatie
Juiste gemeentelijke informatie zorgt voor een goede dienstverlening. Deze informatie moet actueel, betrouwbaar en toegankelijk zijn. Het op orde hebben van de informatiehuishouding is voor ons als gemeente niet alleen een wettelijke verplichting, maar ook een voorwaarde voor openheid en transparantie.

We besteedden aandacht aan het omgaan met en gebruiken van gemeentelijke informatie. We communiceerden hier actief over op ons intranet en in de diverse teamoverleggen. Dit heeft ervoor gezorgd dat medewerkers meer bewust met informatie omgaan. Bovendien richtten we ons op het opruimen van de netwerkschijven. Dat bevordert de grip op informatie. Daarmee kunnen we makkelijker de informatie vinden voor het beantwoorden van een Woo-verzoek.

Informatieveiligheid
Op ons verzoek zijn er pentesten door een ethisch hacker uitgevoerd. Het lukt niet om in onze ICT-omgeving in te breken. Hieruit hebben we geconcludeerd dat onze ICT-omgeving vanaf de buitenkant goed is beveiligd. We ontvingen ook aanbevelingen om onze interne beveiliging te verbeteren. Deze zijn uitgevoerd.

Informatiegestuurd werken
Informatiegestuurd werken houdt in dat we zoveel mogelijk data (gegevens) bij elkaar brengen in bruikbare dashboards. Met die informatie stelden we leidinggevenden in staat om (bij) te sturen op gewenste resultaten.

Processen

We ontvingen 102 bezwaarschriften
Daarvan had 37% betrekking op omgevingsvergunningen, 13% op handhavingsbesluiten in het ruimtelijk domein, 10% op WMO-besluiten, 10% op energietoeslag, 8% op verkeersbesluiten en 7% op besluiten in het kader van de Participatiewet.

We behandelden 104 bezwaarschriften
Naast de hiervoor genoemde 102 bezwaarschriften, waren er nog 16 bezwaarschriften uit 2022, die moesten worden behandeld. 14 bezwaarschriften zijn doorgeschoven voor behandeling in 2024. Het totaal aantal behandelde bezwaarschriften komt daarmee uit op 104 in 2023. Dit is ongeveer de helft van het aantal bezwaarschriften in 2022. Toen waren er enorm veel bezwaarschriften (101), die betrekking hadden op de was- en strijkservice. Hier was er in 2023 maar één van.

Van deze 104 bezwaarschriften zijn er acht doorgezonden naar een ander bestuursorgaan om af te handelen. Na premediation, zoals extra uitleg, maar ook als gevolg van nieuwe besluitvorming, zijn er 37

bezwaarschriften ingetrokken. Over vier bezwaarschriften is door de commissie geadviseerd deze niet-ontvankelijk te verklaren, deze adviezen zijn allemaal overgenomen. Na advisering door de commissie is in 32 gevallen besloten om de bezwaren ongegrond te verklaren en in 11 gevallen (deels) gegrond. Bij 12 bezwaarschriften is op 31 december 2023 nog onbekend wat het besluit zal zijn.

De gemiddelde doorlooptijd van de bezwaren in 2023 bedroeg 11,73 weken
Dat is zo'n vier weken korter dan 2022. De gemiddelde doorlooptijd van de afgehandelde bezwaren ligt hiermee min of meer gelijk met de wettelijke afhandeltermijn. Het grote verschil met het jaar ervoor komt onder meer doordat het aantal bezwaren fors minder was, maar ook een efficiënte planning heeft daaraan bijgedragen.

Het percentage afgehandelde bezwaren binnen twaalf weken is ten opzichte van 2022 (33%) sterk verbeterd, want ligt nu op 64%
De gemiddelde doorlooptijd van bezwaren dat binnen twaalf weken is afgehandeld is daarmee hoger dan het verwachte percentage. Voor de bezwaarschriften die gemiddeld binnen achttien weken zijn afgehandeld ligt het percentage met 82% net onder het verwachte percentage van 85%.

Niet verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2023	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Behandelen bezwaarschriften	Afhandeling bezwaren binnen 12 weken	60%	64%
	Afhandeling bezwaren binnen 18 weken	85%	82%

Er zijn 28 klachten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) behandeld
Volgens de Awb gaat het bij deze klachten om handelingen of gedragingen van medewerkers of bestuurders van de gemeente. De klachten hebben vooral betrekking op de teams die het meeste in contact staan met inwoners: Sociaal Domein (32,1%), Openbare Ruimte en Vastgoed (21,4%), Klant Contact Centrum (21,4%) en Veiligheid, Toezicht en Handhaving (14,3%).

We handelden 88% van de klachten informeel af
In 2023 zijn de klachten in 88% van de gevallen informeel afgehandeld. Bij drie klachten verzochten klagers om de klacht naar de formele fase door te zetten en voor advies voor te leggen aan de onafhankelijke klachtadviescommissie. Op 31 december 2023 waren drie klachten nog in behandeling en was nog niet duidelijk of en hoe deze worden afgehandeld.

Niet verplichte indicator	Meetbaar resultaat 2023	Verwacht resultaat	Behaald resultaat
Klachten	Percentage klachten dat informeel wordt afgehandeld	>90%	88%

Rechtmatigheidsverantwoording

Volgt na afronding accountantscontrole.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Algemeen

In deze paragraaf geven we een toelichting op de partijen waar de gemeente mee samenwerkt. Als deze samenwerking een bestuurlijk en financieel belang kent, spreken we van een verbonden partij. De informatie is gebaseerd op de gegevens die wij tot 30 april 2024 van de verbonden partij hebben ontvangen.

In de diverse programma's is beschreven welke bijdrage de verbonden partijen leveren aan het doel of de doelen van het desbetreffende programma.

Voor de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van samenwerking verwijzen we naar Programma 9, onderdeel Samenwerkingsverbanden (doel 3). In aanvulling hierop informeren wij u graag over de volgende zaken.

GR-register
Sinds de invoering van de Wet elektronische publicaties op 1 juli 2021 zijn alle gemeenschappelijke regelingen opgenomen in het landelijke GR-register. Dit register is te raadplegen via https://organisaties.overheid.nl/Gemeenschappelijke_regelingen/

Verantwoording
De paragraaf 'Verbonden Partijen' bevat in de eerste plaats verantwoordingsinformatie. Deze moet voldoen aan de voorschriften van de Wet gemeenschappelijke regelingen, het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en de Nota Verbonden Partijen. Deze informatie is bedoeld om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid.

Daarnaast zijn er twee andere momenten waarop de raad invloed uitoefent op dit beleid.
In de eerste plaats wanneer de gemeente de zienswijze kan geven op de jaarstukken en het kader voor de begroting van een Verbonden Partij. Bij het zwaarste toezicht arrangement doet de raad dit zelf. In de andere gevallen gebeurt dit door het college die de raad daarover informeert. In de tweede plaats worden Verbonden Partijen periodiek geëvalueerd. In 2023 startten we met de evaluatie van de verbonden partij MGR Sociaal Domein Gelderland Centraal. Deze ronden we af in 2024. De actualisatie van de Nota Verbonden Partijen schoven we door naar 2024.

Risicomanagement
Per verbonden partij beoordelen we hoeveel bestuurlijk en financieel belang er is en hoeveel risico we lopen. Op basis van deze analyses plaatsen we een verbonden partij in één van de drie toezichtarrangementen. Dit varieert van licht (1) tot zwaar (3). Zie onderstaand overzicht voor de indeling per toezichtarrangement.

Toezichtarrangement 1	Toezichtarrangement 2	Toezichtarrangement 3
Euregio Rijn-Waal	Park Lingezegen	Veiligheids- en Gezondheids-regio Gelderland Midden
Recreatieschap Overbetuwe	Omgevingsdienst Regio Arnhem	Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Stichting Veilig Thuis	MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland	Warmtenetwerk Lingewaard B.V.

Stichting Economic Board	Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen	
Bank Nederlandse Gemeenten		
Vitens		
Stichting Centrum Management Lingewaard		

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling

Doelgroepenvervoer Arnhem Nijmegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		14 april 2016 (Regeling BVO DRAN)
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		Januari 2017
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Het regelen van het vervoer voor doelgroepen uit de deelnemende gemeenten (Wmo, leerlingenvervoer en Jeugd).
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens het college: Wethouder A. Slob
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Er wordt afgerekend tussen de deelnemende gemeenten volgens een verdeelsleutel en naar gebruik van voorzieningen.
Financieel belang	Bijdrage in de (gewijzigde) begroting 2023 van de VP	Routevervoer € 1.282.556 Vraagafhankelijk vervoer € 768.239 Overhead € 61.211 Totale bijdrage € 2.112.006
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2023	Eigen vermogen per 01-01: € 0 Eigen vermogen per 31-12: € 0 Vreemd vermogen per 01-01: € 10.313.756 Vreemd vermogen per 31-12: € 10.690.891
	Rekeningresultaat 2023	€ 0 - er wordt afgerekend op basis van de werkelijkheid waardoor het saldo altijd € 0 is.
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2023	
Rapportages	Jaarverslag 2023	Vaststelling AB op 15 april 2024
	Begroting 2025	Vaststelling AB op 27 juni 2024

Euregio Rijn Waal

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		Opgericht in 1971, publiekrechtelijk sinds 1993
Plaats van vestiging		Kleve (D)
Datum meest recente wijziging van de VP		Statuten op 06-06-2019 gewijzigd
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	• 47 Nederlandse en Duitse gemeenten • 3 regionale instanties • 1 kamer van koophandel
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens de raad: Dhr. E. Tiggers (B06) Mw. S. Swart (PvdA) Aangewezen namens het college: J.H.A.P. Sluiter
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	2.51%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2023 van de VP	€ 11.775
	Omvang van het eigen vermogen ("Eigenkapital") en het vreemd vermogen ("Verbindlichkeiten") aan het begin en het einde van het jaar 2023	Eigen vermogen per 01-01: € 1,75 miljoen Eigen vermogen per 31-12: € 1,73 miljoen Vreemd vermogen 01-01: € 1,51 miljoen Vreemd vermogen 31-12: € 1,54 miljoen
	Rekeningresultaat 2023	€ 11.941
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2023	
Rapportages	Jaarverslag 2023	Vaststelling AB juni 2024
	Begroting 2025	Vaststelling AB november 2024

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		29-12-2020
Plaats van vestiging		Elst
Datum meest recente wijziging van de VP		-
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	De gemeenten: Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De Groene Metropool Regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans

		kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei!
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens de raad in de regioagendacommissie: Dhr. H. Arends (CDA) Mw. C. Dolmans-Klumper (D66) Aangewezen namens het college in het algemeen bestuur en tevens aangewezen in het dagelijks bestuur: Burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	5,9% (De gemeente Lingewaard heeft 2 stemmen van de 34)
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2023 van de VP	€ 398.906
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2023	Eigen vermogen per 01-01: € 347.799 Eigen vermogen per 31-12: € 380.937 Vreemd vermogen per 01-01: € 1.607.770 Vreemd vermogen per 31-12: € 1.540.756
	Rekeningresultaat 2023	€ 197.682
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2023	
Rapportages	Jaarverslag 2023	Vaststelling AB op 3 juli 2024
	Begroting 2025	Vaststelling AB op 11 september 2024
Aan de stichting The Economic Board is een subsidie verstrekt van € 1 per inwoner. De subsidie is toegekend op basis van het jaarplan 2023.		

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Gelderland Centraal

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		1 april 2017
Plaats van vestiging		Westervoort
Datum meest recente wijziging van de VP		2018
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	11 gemeenten: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Regionaal uitvoeren van diverse taken binnen het Sociaal Domein. De GR wordt modulair opgebouwd. We nemen de modules inkoop zorg, onderwijszaken, werkgeversservicepunt en werkgeverschap SW medewerkers af.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens het college: Wethouder N. Hubers (AB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Zowel voor de MGR als de modules is de kostenverdeling naar rato van het aantal inwoners (en de afname van producten volgens de zgn. sub-modules).

Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2023 van de VP	€ 4.612.036 (primaire begroting 2023) € 4.937.757 (gewijzigde begroting 2023)
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2023	Eigen vermogen per 01-01: € 685.000 Eigen vermogen per 31-12: € 714.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 4.388.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 7.149.000
	Rekeningresultaat 2023	€ 29.000 positief na afrekening met regiogemeenten (toegevoegd aan eigen vermogen).
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2023	Lingewaard ontvangt afgerond € 275.000 terug vanuit het positieve rekeningresultaat 2023. Deze bijdrage wordt verwerkt in de exploitatie 2024.
Rapportages	Jaarverslag 2023	Vaststelling AB op 28 maart 2024
	Begroting 2025	Vaststelling AB op 5 september 2024

Omgevingsdienst Regio Arnhem

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		14 november 2012
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		-
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar en Provincie Gelderland
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De ODRA verricht (deels voorgeschreven) taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen de taakvelden bouw en milieu.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens het college: Wethouder M. van den Bos (AB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	16%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2023 van de VP	€ 2.940.000
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2023	Eigen vermogen per 01-01: € 2.383.000 Eigen vermogen per 31-12: € 2.455.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 4.305.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 5.501.000
	Rekeningresultaat 2023	€ 144.000
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2023	Dit bedrag wordt gedoteerd aan bestemmingsreserves.
Rapportages	Jaarverslag 2023	Vaststelling AB op 17 april 2024
	Begroting 2025	Vaststelling AB op 12 september 2024

Recreatieschap Overbetuwe

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		3 december 2008, oprichting BV recreatiemaatschappij Rivierenland
Plaats van vestiging		Kerk-Avezaath
Datum meest recente wijziging van de VP		-
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Lingewaard, Overbetuwe en Arnhem.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openluchtrecreatie en het toerisme in het gebied.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens de raad: Dhr. H. Arends (CDA) Aangewezen namens het college: Wethouder N. Hubers
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	25%
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2023 van de VP	€ 0; is in het verleden afgekocht.
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2023	Eigen vermogen en vreemd vermogen ligt bij de NV Recreatiemaatschappij Rivierenland. GR beschikt derhalve niet over vermogen.
	Rekeningresultaat 2023	Niet van toepassing
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2023	
Rapportages	Jaarverslag 2023	Vaststelling AB op 16 mei 2024
	Begroting 2025	Vaststelling AB op 16 mei 2024

Park Lingezegen

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		1 december 2010
Plaats van vestiging		Elst
Datum meest recente wijziging van de VP		11 maart 2021
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten Arnhem, Nijmegen, Overbetuwe en Lingewaard.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Beheer van publiek toegankelijk groen tussen de steden en de financiering van dat beheer.
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens het college: Wethouder N. Hubers (DB) Wethouder M. van den Bos (AB)
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	25% in het DB en AB.

Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2023 van de VP	€ 279.900
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2023	Eigen vermogen per 01-01: € 5.210.000 Eigen vermogen per 31-12: € 4.984.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 249.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 235.000
	Rekeningresultaat 2023	- € 226.000
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2023	Niet van toepassing
Rapportages	Jaarverslag 2023	Vaststelling AB op 27 juni 2024
	Begroting 2025	Vaststelling AB op 27 juni 2024

VGGM

Datum statuten, oprichtingsakte van de VP		2002: 'Hulpverlening Gelderland Midden'
Plaats van vestiging		Arnhem
Datum meest recente wijziging van de VP		2017: Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland - Midden
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP?	Gemeenten: Arnhem, Ede, Wageningen, Renkum, Nijkerk, Zevenaar, Doesburg, Rheden, Overbetuwe, Duiven, Westervoort, Rozendaal, Scherpenzeel, Barneveld en Lingewaard
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	• Publieke gezondheid • Jeugdgezondheidszorg • Brandweerzorg en rampenbestrijding
Bestuurlijk belang	Deelname in (algemeen/dagelijks bestuur	Aangewezen namens het college: DB: Burgemeester van Overbetuwe, namens de gemeenten Overbetuwe en Lingewaard AB: Burgemeester P.T.A.M. Kalfs, Wethouder A. Slob
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	Uit de begroting 2023: • Brandweer 5,3% • Gezondheidszorg 6,7%.
Financieel belang	Bijdrage in de begroting 2023 van de VP	• Publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg 4-18 jr. € 868.500 • Jeugdgezondheidszorg 0-4 jr. € 624.000 • Rijksvaccinatieprogramma € 118.000 • Brandweer, crisisbeheersing en rampenbestrijding € 2.545.000 • Bevolkingszorg € 48.700 De totale bijdrage is € 4.204.200
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2023	Eigen vermogen per 01-01: € 8.513.000 Eigen vermogen per 31-12: € 9.309.000 Vreemd vermogen per 01-01: € 26.990.000 Vreemd vermogen per 31-12: € 24.776.000

	Rekeningresultaat 2023	Ná resultaatbestemming € 1.730.000
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2023	Vaststelling AB op 11 september 2024
Rapportages	Jaarstukken 2023	Vaststelling AB op 3 april 2024
	Begroting 2025	Vaststelling AB op 11 september 2024

Naamloze vennootschap

Bank Nederlandse Gemeenten

Doel	Datum statuten, oprichtingsakte van de VP	26 november 1914
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.
Bestuurlijk belang	Deelname in aandeelhoudersvergadering	Namens het college: Burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als %) t.o.v. totaal	Aantal aandelen: 19.305
Financieel belang	Bijdrage in de begroting van de VP	Niet van toepassing
	Omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2023	Eigen vermogen per 01-01: € 4.615 miljoen Eigen vermogen per 31-12: € 4.721 miljoen Vreemd vermogen per 01-01: € 107.459 miljoen Vreemd vermogen per 31-12: € 110.819 miljoen
	Rekeningresultaat 2023	Netto winst: € 254 miljoen
	Aandeel Lingewaard in resultaat 2023	Dividend over 2023 (afgerond): € 41.700 Dividend per aandeel: € 2,16
Rapportages	Jaarverslag 2023	Vaststelling AvA op 25 april 2024

Vitens

Doel	Datum statuten, oprichtingsakte van de VP	2006
	Datum meest recente wijziging van de VP	2 januari 2015
Partijen	Welke gemeenten en/of andere publieke partijen nemen deel in de VP	De gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied van Vitens zijn de publieke aandeelhouders. Zij hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf.
Openbaar belang	Welke openbaar belang wordt met de VP gediend?	Uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder inbegrepen de winning, productie, transport en distributie van water.
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen, Dagelijks bestuur	Deelname aan de aandeelhoudersvergadering: Burgemeester P.T.A.M. Kalfs
	Gemeentelijk belang/aandeel (als percentage) t.o.v. totaal	0,647%; 37.387 aandelen
Financieel belang	Bijdrage in de begroting van de VP	Niet van toepassing
	Omvang van het eigen vermogen aan het begin en het einde van het jaar 2023	Eigen vermogen per 01-01: € 649,5 miljoen Eigen vermogen per 31-12: € 677,7 miljoen Vreemd vermogen per 01-01: € 1.143,8 miljoen Vreemd vermogen per 31-12: € 1.284,2 miljoen
	Rekeningresultaat 2023	Netto winst: € 27,2 miljoen (onderdeel van Eigen vermogen per 31-12-2023).
	Aandeel Lingewaard in het resultaat 2023	Dividend: € 0. De Raad van Bestuur stelt de aandeelhouders voor het resultaat na belastingen als volgt te bestemmen (goedgekeurd door de Raad van Commissarissen op 14 maart 2024): Geen uitkering van dividend en het resultaat ad € 27,2 miljoen toevoegen aan de overige reserves. Dit is conform het financieel beleid.

Verenigingen en deelnemingen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Lingewaard is, zoals alle andere gemeenten in Nederland, lid van de VNG. Via het college van Burgemeester en Wethouders zijn wij vertegenwoordigd in de algemene ledenvergadering van de VNG. In 2023 bedroeg de bijdrage aan de VNG € 156.548. Daarnaast zijn we ook lid van de afdeling Gelderland van de VNG. De contributie hiervoor bedroeg € 5.940 (inclusief Gelderland Academie). Gezien het karakter van het lidmaatschap (vertegenwoordiging en belangenbehartiging) en het ontbreken van enig financieel risico wordt de VNG over het algemeen niet beschouwd als 'Verbonden Partij.'

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten

Dit is een overlegplatform van gemeenten die aan de grote rivieren in Nederland liggen. De contributie in 2023 bedroeg € 1.879. Gezien de genoemde criteria kan deze vereniging niet aangemerkt worden als een 'Verbonden Partij'.

Water en Klimaat Rivierengebied

In 2019 is de ‘Samenwerkingsovereenkomst Samenwerkende Netwerken Rivierenland’ door 11 partners ondertekend. Het betreft de gemeenten Buren, Culemborg, Lingewaard, Maasdriel, Neder-Betuwe, Overbetuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Zaltbommel en Waterschap Rivierenland. De provincie Gelderland onderschrijft het belang van de samenwerking en betaalt mee in de kosten. Onder de overeenkomst vallen drie netwerkgroepen: Netwerk Waterketen regio Rivierenland, Watersysteem en Klimaat actief Rivierenland. In 2022 veranderde de naam van het samenwerkingsverband in Water en Klimaat Rivierengebied (WKR). De gemeentelijke bijdrage bedroeg € 25.000 in het jaar 2023.
Gezien de genoemde criteria kan dit samenwerkingsverband niet aangemerkt worden als een 'verbonden partij'.

Platform NUVAL

Het platform NUVAL is een samenwerkingsverband van de gemeentelijke aandeelhouders uit Gelderland en Flevoland in Vitens en Alliander. De gemeente Lingewaard is lid van dit platform. Gezien de genoemde criteria kan deze vereniging niet aangemerkt worden als een 'Verbonden Partij'.

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

Deze stichting is opgericht om de economische ontwikkeling in de regio te stimuleren. Naast de lokale overheden nemen bedrijfsleven en kennisinstellingen hier aan deel. Eind 2020 is afgesproken de subsidie aan de stichting Economic Board via de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen te laten lopen (zie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen). Conform deze afspraak is in 2023 € 1 per inwoner via de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen doorgesluisd naar de stichting Economic Board. Deze stichting is geen verbonden partij, omdat er geen sprake is van een rechtstreekse zeggenschap of een rechtstreekse financiële relatie.

Stichting Veilig Thuis

Deze stichting is opgericht door het Algemeen Bestuur (AB) van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM). Stichting Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en is werkzaam in Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. De bijdrage wordt bepaald op basis van inwoneraantallen. De Raad van Toezicht bestaat uit twee wethouders en een burgemeester uit het AB en twee onafhankelijke inhoudelijke deskundigen. De jaarrekening is afgesloten met een resultaat van € 0. Er is in 2023 een gemeentelijke subsidie verantwoord van € 294.588. De afrekening van 2023 laat zien dat de gemeente Lingewaard een nabetaling van € 5.327 zal ontvangen. Per 31 december 2023 heeft deze Stichting een eigen vermogen van € 350.000. Omdat, weliswaar indirect, sprake is van bestuurlijke deelname en van een financieel aandeel in de stichting kan deze stichting formeel als Verbonden Partij worden aangemerkt.

Warmtenetwerk Lingewaard B.V.

De gemeenteraad stemde op 1 april 2021 in met de uitgangspunten voor oprichting van een Warmtenetwerkbedrijf Lingewaard (WNL). Dit bedrijf startte de uitbreiding van het warmtenet binnen NEXTgarden. Op die manier wordt het mogelijk om warmte te leveren aan bestaande en nieuwe tuinbouwbedrijven en bedrijven op bedrijventerrein Agropark. WNL heeft aan bureau Buck opdracht gegeven in het najaar te komen met een plan om te komen tot een warmtenetwerk voor geheel Bergerden op NEXTgarden en een mogelijke fasering naar Leutensche Leigraaf en de bebouwde omgeving. Bureau Buck heeft dit perspectief plan afgerond in 2023. Werkvoorbereiding is gestart eind 2023 en de daadwerkelijke uitvoering zal plaats vinden in 2024.

Stichting Centrum Management Lingewaard (CML)

De gemeente, vastgoedeigenaren en de ondernemersverenigingen Huissen, Bemmel en Gendt werken samen aan het versterken van de centra in de drie kernen. De stichting heeft als doel het versterken van de aantrekkingskracht en daarmee het economisch functioneren van de winkels, horeca, dienstverlening en de weekmarkten in de centra van de gemeente Lingewaard alsmede het verbeteren van het vestigings- en verblijfsklimaat in het gebied. De gemeentelijke bijdrage aan CML was € 14.750 in 2023. De winkeliersverenigingen en vastgoedeigenaren dragen ieder eenzelfde bijdrage bij. Er is in juli 2023 een nieuwe centrummanager aan de slag gegaan aan de hand van een projectplan. In zowel Huissen, als Bemmel en Gendt heeft CML workshops georganiseerd om activiteiten /projecten te selecteren die een bijdrage kunnen leveren aan het versterken van de centra. Prioriteiten per kern zijn vastgesteld. Samenwerking met wijkplatforms is gestart. Per kern werkt een werkgroep de activiteiten uit. Er zijn contacten gelegd met en samenwerkingen gestart met Centrummanagement Elst, Clink (betrokkenheid van ondernemers bij culturele activiteiten versterken) en het Platform Toerisme.

Paragraaf 7 Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid bevat de visie op het grondbeleid, de beleidsuitgangspunten en de wijze van uitvoering van het grondbeleid. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de financiële positie van het grondbeleid.

Visie op grondbeleid

Visie op grondbeleid in relatie tot de doelstellingen, zoals die zijn opgenomen in de begroting

Huidig grondbeleid
De gemeenteraad heeft op 31 oktober 2013 de "Nota Grondbeleid 2013 gemeente Lingewaard" vastgesteld. Hierin zijn de kaders gesteld voor de uitvoering van het grondbeleid. In deze nota is het grondbeleid als volgt beschreven:

"Grondbeleid is een doelgerichte overheidsinterventie in de grondmarkt. Door in de grondmarkt te interveniëren kan de overheid - in de meeste gevallen is dat de gemeente - het bereiken van haar eigen doelstellingen veilig stellen."

Hieruit blijkt dat het karakter van grondbeleid faciliterend van aard is. Het draagt bij aan het behalen van doelen uit andere beleidsvelden en dit op een zo efficiënt mogelijke manier. Deze doelen, waarin het grondbeleid faciliteert, zijn opgenomen in de programma's 2, 3, 5, 7 en 8.

Actualisatie nota grondbeleid
We zijn van plan de nota grondbeleid te actualiseren. Een natuurlijk moment om deze nota te actualiseren, is na de vaststelling van de omgevingsvisie. Wanneer de programma's zijn uitgewerkt en wanneer de beleidsnota's op het gebied van wonen, economie, duurzaamheid, verkeer, natuur en recreatie zijn geactualiseerd. De actualisatie van deze nota staat nu gepland in de periode 2024-2025.

Wijze uitvoering grondbeleid

Wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

Om de gewenste doelen van de begroting te realiseren, heeft de gemeente Lingewaard de voorkeur voor het voeren van een faciliterend grondbeleid. Indien dit in de gegeven omstandigheden wenselijk is, zal de gemeente een regisserende rol aannemen. Indien het noodzakelijk is, neemt de gemeente een actieve rol aan.

Op dit moment hebben we negen complexen waar de gemeente een actieve rol heeft aangenomen. We hebben vijf actieve complexen voor woningbouw, waarvan de grondexploitatie van het project Loovelden eind 2023 is afgesloten. Verder hebben we een actief complex voor glastuinbouw en drie actieve complexen voor bedrijventerreinen.

In principe zijn we op de bedrijventerreinen uitverkocht. Er is nog 1 kavel op het bedrijventerrein Houtakker II gereserveerd voor een gegadigde. De voorbereidingen voor het bedrijventerrein Agropark III zijn in 2021 gestart zodat we de komende periode aan de vraag naar bedrijfsgrond in onze gemeente kunnen blijven voldoen.

Beleidsuitgangspunten reserve

Algemene Reserve Grondexploitatie

Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Voor het grondbeleid is een Algemene Reserve Grondexploitatie aanwezig. Deze reserve dient ter dekking van onvoorzienbare risico's en als voorziening voor risico's op aangekochte (strategische) gronden die nog niet in exploitatie zijn genomen. Door de Algemene Reserve Grondexploitatie worden de financiële risico's van de grondexploitaties gescheiden van de financiële huishouding van de Algemene Dienst. De Algemene Reserve Grondexploitaties vormt daarmee een buffer voor de risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als onderdeel van het risicomanagement wordt een gewenste hoogte voor de Algemene Reserve Grondexploitatie bepaald.

De Algemene Reserve Grondexploitatie wordt gevoed uit de (positieve) eindresultaten van alle afgesloten (grond)exploitaties, alle tussentijdse winstnemingen plus de positieve bijstellingen (verlagingen) van getroffen verliesvoorzieningen. Als uit de kostprijsberekening blijkt dat bij een complex een verlies wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening getroffen (artikel 44 BBV) die ten laste van deze reserve wordt gebracht.

Indien de Algemene Reserve Grondexploitatie volledig is ingezet voor de afdekking van de (verwachte) verliezen van grondexploitaties, dan komen de tekorten, conform de nota Grondbeleid, ten laste van de Algemene Reserve. Indien de Algemene Reserve Grondexploitatie hoger is dan voor de verevening van de te verwachten tekorten/dekking van de risico's noodzakelijk is, dan kan de gemeenteraad bij de begroting/jaarrekening tot afroming besluiten. Zie de stand van de ARG.

Stand algemene reserve grondexploitatie

Stand Algemene Reserve Grondexploitatie per 31-12-2023

Door de Algemene Reserve Grondexploitaties (ARG) worden de financiële resultaten en risico's van de grondexploitaties gescheiden van de financiële huishouding van de Algemene Dienst. De Algemene Reserve Grondexploitatie vormt daarmee een buffer voor de financiële risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als onderdeel van het risicomanagement wordt een gewenste hoogte voor de Algemene Reserve Grondexploitatie bepaald.

Grondexploitaties
Bij het positief afsluiten van een grondexploitatie, wordt de winst toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondexploitatie. Als op een grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een verliesvoorziening gevormd ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie. Mutaties in deze verliesvoorziening leiden dan ook tot wijzigingen in de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Faciliterende projecten
Bij faciliterend grondbeleid is sprake van kostenverhaal. Als voor een faciliterend project de gemaakte kosten lager zijn dan de door de initiatiefnemer betaalde exploitatiebijdrage, dan komt het verschil ten gunste van de Algemene Reserve Grondexploitatie. Als voor een faciliterend project de door de initiatiefnemer betaalde exploitatiebijdrage wordt overschreden, dan komen meerkosten ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Stand ARG

Algemene Reserve Grondexploitatie per 31-12-2022	**8.519.343 V**
Toename 2023 winstneming project A.032 Markt 20-24, Gendt	2.167 V
Toename 2023 winstneming project A.040 Agropark, Huissen	120.962 V
Toename 2023 winstneming project A.045 Houtakker II, Bemmel	282.022 V
Toename 2023 afsluiting project A.051 Loovelden, Huissen	21.054 V
Toename 2023 afgesloten faciliterende projecten	196.098 V
Toename 2023 storting vanuit reserve inzet woningbouw voor projecten P.160 Bibliotheek Gendt en P.179 Blauwe Hoek Doornenburg (2e turap 2023)	555.000 V
Afname 2023 mutaties lopende faciliterende projecten	180.913 N
Toename 2023 conform totaaloverzicht	159.300 V
Algemene Reserve Grondexploitatie per 31-12-2023	**9.675.033 V**

Prognoses resultaten complexen in exploitatie

Prognoses resultaten complexen in exploitatie

Parameters

Voor dit jaarverslag zijn alle grondexploitaties geactualiseerd.
Bij de actualisatie van de grondexploitaties zijn de volgende parameters gebruikt:

Rentevoet : 2,16%
Inflatie : 5,00%

Opbrengstenstijging:

- voor het bedrijventerrein Houtakker is de opbrengstenstijging 0%

Geprognosticeerde resultaten

In de financiële overzichten staan voor alle bouwgrondexploitaties de eindwaarden genoemd, zoals ze berekend zijn per 1-1-2023 en 1-1-2024.
De gevolgen van de wijzigingen zijn weergegeven in de kolommen:

1. “Bijstelling verliesvoorziening”;
2. “Algemene Reserve Grondexploitatie”.

Industrieterreinen

(V = voordeel / N = nadeel) en (- = afname / + = toename)

Industrieterreinen *(actief grondbeleid)*	Eindwaarde 1-1-2023	Eindwaarde 1-1-2024	Bijstelling verlies-voorziening	Algemene Reserve Grondexploitatie
Complexen in exploitatie				
A.040 Agropark, Huissen	75.754 V	22.074 V		
A.043 Pannenhuis II, Huissen	915 V	439 V		
A.045 Houtakker II, Bemmel	779.153 V	436.974 V		
Totaal				

Glastuinbouw

(V = voordeel / N = nadeel) en (- = afname / + = toename)

Glastuinbouw *(actief grondbeleid)*	Eindwaarde 1-1-2023	Eindwaarde 1-1-2024	Bijstelling verlies-voorziening	Algemene Reserve Grondexploitatie
Complexen in exploitatie				
A.110 Bergerden	1.678.573 N	1.528.270 N	- 150.300	150.300
Totaal			**- 150.300**	**150.300**

Woningbouw

(V = voordeel / N = nadeel) en (- = afname / + = toename)

Woningbouw *(actief grondbeleid)*	Eindwaarde 1-1-2023	Eindwaarde 1-1-2024	Bijstelling verlies-voorziening	Algemene Reserve Grondexploitatie
Complexen in exploitatie				
A.032 Markt 20-24, Gendt	52.521 V	54.654 V		
A.042 Fitness Centrum, Huissen	245.164 N	236.153 N	- 9.000	9.000
A.051 Loovelden, Huissen	1.763 V	afgesloten		
A.111 Aloysiuslocatie, Huissen	2.199.486 N	2.199.648 N		
A.112 Flexwoningen, Haalderen	0 V	0 V		
Totaal			**- 9.000**	**9.000**

Totaal complexen in exploitatie

(- = afname / + = toename)

Totaal bouwgrondexploitatie	Bijstelling verlies-voorziening	Algemene Reserve Grondexploitatie
Industrieterreinen		
Glastuinbouw	- 150.300	150.300
Woningbouw	- 9.000	9.000
Totaal projecten	**- 159.300**	**159.300**

Stand complexen in exploitatie

Prognose van het uiteindelijke resultaat per complex

Industrieterreinen

A.040 Agropark, Huissen

Projectbeschrijving
Het plan omvat de realisatie in twee fasen van een bedrijventerrein met een bruto oppervlakte van circa 22 hectare en de omzetting van een strook (glastuinbouw)grond, gelegen in het plan Bergerden ten behoeve van het bedrijventerrein met een bruto oppervlakte van circa 1,3 hectare.

Fase 1
Fase 1 (bruto oppervlakte circa 9,5 hectare, waarvan circa 7,7 hectare uitgeefbaar) is geheel uitgegeven en bedrijfsrijp gemaakt.

Fase 2
Fase 2 (bruto oppervlakte circa 14 hectare, waarvan circa 12,5 hectare uitgeefbaar) is vanaf 2008 in ontwikkeling. De gemeente heeft hier 8,2 hectare uitgeefbaar gebied en Zaat 4,3 hectare. De gemeente heeft het gehele terrein bouw- en bedrijfsrijp gemaakt. Zaat heeft hiervoor een exploitatiebijdrage betaald en draagt het verkooprisico van zijn eigen gronden.

Wat hebben we gedaan in 2023?
In 2023 is de laatste gemeentelijke kavel ter grootte van 3.410 m² verkocht en geleverd.

Afwijking van programmabegroting 2023: Ja

Boekwaarde per 31-12-2023	€ 201.395 V
Looptijd t/m	31-12-2025
Grondbeleid	Actief
Totaal uitgegeven kavels	15,9 hectare (door de gemeente)
Totaal nog uit te geven kavels	0 hectare (door de gemeente)
Raming nog te maken kosten	€ 179.321
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 0
Eindwaarde per 1-1-2023	€ 75.754 V
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 22.074 V
Verklaring verschil	Er is winst genomen (N). De urenraming is bijgesteld (V).
Winstverwachting	€ 22.074 V
Winstneming	Conform de poc-methode wordt er een winst genomen van € 120.962. Dit bedrag gaat naar de Algemene Reserve Grondexploitatie.

A.043 Pannenhuis II, Huissen

Projectbeschrijving
Het plan omvat de realisatie van een bedrijventerrein met een bruto oppervlakte van circa 19 hectare, waarvan circa 12,3 hectare uitgeefbaar.

Wat hebben we gedaan in 2023?
In 2023 zijn de bomen geplant. De verwachting is dat het project in 2024 wordt afgerond.

Afwijking van programmabegroting 2023: Ja

Boekwaarde per 31-12-2023	€ 17.532 V
Looptijd t/m	31-12-2024
Grondbeleid	Actief
Totaal uitgegeven kavels	12,3 hectare
Totaal nog uit te geven kavels	0 hectare
Raming nog te maken kosten	€ 17.093
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 0
Eindwaarde per 1-1-2023	€ 915 V
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 439 V
Verklaring verschil	De looptijd is met een jaar verlengd.
Winstverwachting	€ 439 V

A.045 Houtakker II, Bemmel

Projectbeschrijving
Het plan omvat de realisatie van een bedrijventerrein met een bruto oppervlakte van circa 17 hectare, waarvan 9,3 hectare uitgeefbaar.

Wat hebben we gedaan in 2023?
In 2023 is een start gemaakt met het bedrijfsrijp maken van het bedrijventerrein. De verwachting is dat het project in 2024 wordt afgerond.

Afwijking van programmabegroting 2023: Ja

Boekwaarde per 31-12-2023	€ 404.830 V
Looptijd t/m	31-12-2024
Grondbeleid	Actief
Totaal uitgegeven kavels	9,0 hectare
Totaal nog uit te geven kavels	0,3 hectare
Raming nog te maken kosten	€ 393.250
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 425.394
Eindwaarde per 1-1-2023	€ 779.153 V
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 436.974 V
Verklaring verschil	Er is winst genomen (N). Er zijn in 2023 minder uren aan dit project besteed dan geraamd (V), bijstelling afrondende werkzaamheden (N).
Winstverwachting	€ 436.974 V
Winstneming	Conform de poc-methode wordt er een winst genomen van € 282.022. Dit bedrag gaat naar de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Glastuinbouw

A.110 Bergerden

Projectbeschrijving
Het plan omvat de uitgifte van kavels voor glastuinbouw. Er is nog circa 22,9 hectare gemeentelijk grondeigendom voor glastuinbouw uitgeefbaar.

Wat hebben we gedaan in 2023?
De verkochte woonkavel aan de Heuvelsestraat is geleverd. Tevens is de verkochte glastuinbouwkavel ter grootte van 4,2 hectare geleverd. Daarnaast zijn onderhandelingen gevoerd over de verkoop van twee andere glastuinbouwkavels. Die hebben nog niet geleid tot een verkoop. Frequent vindt overleg plaats met Lingezegen Energy (de energiecoöperatie van een 15-tal tuinders) en andere tuinders over verduurzaming van het gebied. Er is een start gemaakt met de aanleg van een nieuw warmtenet.

Afwijking van programmabegroting 2023: Ja

Boekwaarde per 31-12-2023	€ 3.719.375 N
Looptijd t/m	31-12-2029
Grondbeleid	Actief
Totaal uitgegeven kavels	34,4 hectare
Totaal nog uit te geven kavels	22,9 hectare
Raming nog te maken kosten	€ 3.994.233
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 6.185.338
Eindwaarde per 1-1-2023	€ 1.678.573 N
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 1.528.270 N
Verklaring verschil	De stelpost archeologie is bijgesteld (N). Er zijn in 2023 minder uren aan het project besteed dan geraamd (V). Ontvangen exploitatiebijdragen gesloten overeenkomsten in 2023 (V). Meeropbrengst openbare verkoop kavel Heuvelsestraat (V).
Verliesverwachting	€ 1.528.270 N
Dekking	De getroffen verliesvoorziening ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie van € 1.678.600 wordt verlaagd naar € 1.528.300.

Woningbouw

A.032 Markt 20-24, Gendt

Projectbeschrijving
Het plan omvat de verbouw van het pand Markt 22 tot twee appartementen, de sloop van het pand Markt 24 en de nieuwbouw van een appartementencomplex bestaande uit 14 appartementen op de vrijkomende locatie.

Wat hebben we gedaan in 2023?
In 2023 is de omgevingsvergunning voor het appartementencomplex verleend. De ontwikkelaar heeft de appartementen vanaf begin juni in de verkoop gezet.

Afwijking van programmabegroting 2023: Ja

Boekwaarde per 31-12-2023	€ 80.366 N
Looptijd t/m	31-12-2025
Grondbeleid	Actief
Raming nog te maken kosten	€ 36.211
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 171.231
Eindwaarde per 1-1-2023	€ 52.521 V
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 54.654 V
Verklaring verschil	Bijstelling uren.
Winstverwachting	€ 54.654 V
Winstneming	Conform de poc-methode wordt er een winst genomen van € 2.167. Dit bedrag gaat naar de Algemene Reserve Grondexploitatie.

A.042 Fitness Centrum, deelgebied Rietbaan-Zuid, Huissen

Projectbeschrijving
Het plan omvat de verplaatsing van het Fitness Centre in het plangebied de Rietbaan-Zuid naar het sportpark Blauwenburcht. Op de vrijkomende percelen worden 4 vrije kavels uitgegeven.

Wat hebben we gedaan in 2023
In 2023 is het hele openbare gebied ingericht inclusief plaatsing lichtmasten en de aanplant van bomen. Op de laatste kavel vinden bouwwerkzaamheden plaats. De verwachting is dat het project in 2024 wordt afgerond.

Afwijking van programmabegroting 2023: Ja

Boekwaarde per 31-12-2023	€ 216.789 N
Looptijd t/m	31-12-2024
Grondbeleid	Actief
Raming nog te maken kosten	€ 19.364 N
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 0 N
Eindwaarde per 1-1-2023	€ 245.164 N
Eindwaarde per 1-1-2024	€ 236.153 N
Verklaring verschil	De reservering voor planschade is vervallen omdat er geen planschade is geclaimd (V). De looptijd is met een jaar verlengd.
Verliesverwachting	€ 236.153 N
Dekking	De getroffen verliesvoorziening van € 245.200 wordt verlaagd naar € 236.200.

A.051 Loovelden, Huissen

Projectbeschrijving
De realisatie van een nieuwe woonwijk van 1.150 woningen met bijbehorende voorzieningen, zoals het Loopark en het Voorzieningencluster Plaza. Het plangebied bestaat uit verschillende deelgebieden.

Wat hebben we gedaan in 2023?
Het project is in 2023 financieel afgesloten.

Afwijking van programmabegroting 2023: Ja

Boekwaarde per 31-12-2023	€ 0
Looptijd t/m	31-12-2023
Grondbeleid	Actief
Raming nog te maken kosten	€ 0
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 0
Eindwaarde per 1-1-2023	€ 1.763 V
Eindwaarde per 1-1-2024	afgesloten
Verklaring verschil	Er zijn minder ambtelijke uren aan het project besteed dan geraamd (V) en de kosten voor civieltechnische werkzaamheden zijn lager uitgevallen dan geraamd (V).
Winst	De winst ad. € 21.054 vloeit naar de Algemene Reserve Grondexploitatie.

A.111 Aloysiuslocatie, Huissen

Projectbeschrijving

Het plan omvat de sloop van de Aloysiusschool met gymzaal, de realisatie van een appartementencomplex bestaande uit circa 30 appartementen met een ondergrondse (halfverdiepte) parkeergarage en de herinrichting van het Raadhuisplein.

Wat hebben we gedaan in 2023?

Nadat de grond is geleverd op 31 december 2022 is er in 2023 gewerkt aan het afronden van het archeologisch onderzoek. Er is daarnaast met de projectontwikkelaar overleg gevoerd over ontwerpwijzigingen in de parkeergarage en de bovengelegen tuin. Ook zijn er afspraken gemaakt over de startbouwmoment en is er uitstel gevraagd aan de provincie voor twee verleende subsidies.

Afwijking van programmabegroting 2023: Ja

Boekwaarde per 31-12-2023	€ 524.436 N
Looptijd t/m	31-12-2025
Grondbeleid	Actief
Raming nog te maken kosten	€ 1.795.212
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 120.000
Eindwaarde per 31-12-2023	€ 2.199.486 N
Eindwaarde per 31-12-2024	€ 2.199.648 N
Verklaring verschil	
Verliesverwachting	€ 2.199.648 N
Dekking	Er is een verliesvoorziening ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie getroffen van in totaal € 2.200.000.

A.112 Flexwoningen, Haalderen

Projectbeschrijving
Het plan omvat de realisering van 50 flexwoningen in de eerste fase en maximaal 80 woningen in de tweede en de derde fase.

Wat hebben we gedaan in 2023?
In 2023 is de haalbaarheid van het plan onderzocht. Hiervoor zijn er diverse onderzoeken uitgevoerd. Daarnaast is de grondexploitatie samen met het beeldkwaliteitsplan vastgesteld. De tweede en derde fase zijn afhankelijk van een heroriëntatie.

Afwijking van programmabegroting 2023: Ja

Boekwaarde per 31-12-2023	€ 151.995 N
Looptijd t/m	31-12-2028
Grondbeleid	Actief
Raming nog te maken kosten	€ 4.916.613
Raming nog te realiseren opbrengsten	€ 5.068.608
Eindwaarde per 31-12-2023	€ 0
Eindwaarde per 31-12-2028	€ 0
Verklaring verschil	
Resultaatsverwachting	€ 0
Dekking	Na realisatie van het project (eind 2028) zullen de gronden tegen kostprijs (afgrond € 5.000.000) worden overgeheveld naar de Algemene Dienst. Dit is in de grondexploitatie verwerkt. Vervolgens zal er vanaf 2029 een jaarlijkse rentelast ten laste van de exploitatiebegroting worden genomen tot het moment dat de grond weer wordt overgeheveld naar een grondexploitatie voor een ontwikkeling van een nieuwe wijk.

Uitgangspunten winst/verlies

Uitgangspunten (tussentijdse) winstneming en treffen verliesvoorziening

Winst
Als een grondexploitatie bij het afsluiten van het project een positief resultaat heeft dan storten we dat resultaat in de Algemene Reserve Grondexploitatie.

Tussentijds winst nemen
De gemeente kan verplicht zijn om bij de jaarrekening tussentijds winst te nemen. De tussentijdse winstneming bepalen we aan de hand van de percentage-of-completion methode (poc-methode). De gemeente is verplicht om deze methode te volgen. Bij deze jaarrekening hebben we tussentijds winst moeten nemen bij de projecten Markt 20-24, Gendt, Agropark te Huissen en Houtakker II te Bemmel. De tussentijdse genomen winst is in de Algemene Reserve Grondexploitatie gestort.

Verliesvoorziening treffen
Voor exploitaties met een geraamd negatief resultaat op eindwaarde worden verliesvoorzieningen getroffen ten laste van de Algemene Reserve Grondexploitatie. Hiermee kunnen de toekomstige tekorten worden gedekt. Deze verliesvoorzieningen zijn een waarde correctie op de voorraad gronden en worden op de balans hierop in mindering gebracht. Zie de stand van de voorziening verliesgevende projecten.

Stand voorziening verliesgevende projecten

Stand voorziening verliesgevende projecten per 31-12-2023

In onderstaande tabel wordt de stand van alle verliesvoorzieningen weergegeven.

Totaal voorziening verliesgevende projecten per 31-12-2022	4.123.800
Mutatie 2023 (zie totaal bouwgrondexploitatie)	- 159.300
Voorziening verliesgevende projecten per 31-12-2023	**3.964.500**
Voorzieningen voor verliezen die ingebracht zijn in grondexploitaties	647.220
Totaal voorziening verliesgevende projecten per 31-12-2023	**4.611.720**

Paragraaf 8 Duurzaamheid

Ook in 2023 hebben we dankzij de inzet van inwoners(initiatieven), ondernemers, woningbouwcorporaties, Lingewaard Energie, Stichting Welzijn Lingewaard, Lingewaard Natuurlijk, de netbeheerder en natuurlijk onze collega's en partners in de regio gezamenlijk stappen gezet richting een duurzame toekomst voor ons allemaal. In deze paragraaf passeren verschillende onderwerpen de revue: mobiliteit, wonen, klimaatadaptatie, leefomgeving, circulariteit, energie en de voorbeeldrol van de gemeente. We geven aan wat we hebben gedaan en geven zo goed mogelijk weer welke resultaten dat heeft opgeleverd.

Wat hebben we gedaan?

De afgelopen jaren hebben we de urgentie om klimaatverandering tegen te gaan meer ervaren. Vanuit meerdere thematieken voerden we (indirecte) acties uit voor een verlaging van de CO2 uitstoot. Hierbij werkten we steeds meer integraal. Dit bleek ook uit de overkoepelende acties die we opnamen in de begroting 2023. Deze zijn als volgt uitgevoerd:

1. We zijn begonnen met het opstarten van een programma Klimaat en Energie. Het voordeel hiervan is dat de doelen voor de verschillende thematieken beter op elkaar worden afgestemd en dat Klimaat en Energie nog beter verankerd worden in beleid en uitvoering.
2. De Duurzaam Lingewaard Balans is niet verder uitgewerkt. In plaats daarvan is de voortgang inzichtelijk gemaakt in de evaluatie horend bij het beleidskader Energietransitie. Vanuit deze inzichten zijn de doelen aangescherpt.
3. We hebben een start gemaakt met een narratief over een duurzamere wereld en hoe we dit samen met inwoners en ondernemers kunnen bereiken.

Acties vanuit verschillende thema's voor Klimaat en Energie:

Duurzame mobiliteit

- De laadinfrastructuur breidden we uit door het plaatsen van 35 laadpalen, waarvan 14 stuks door inwoners zijn aangevraagd. Daarnaast startte vanuit de regio een verkenning met bedrijven voor laadpalen op bedrijventerreinen, met name voor bedrijven in de mobiliteitssector. Uitkomsten van deze verkenning verwachten we in 2024.
  De regio zette een logistiek makelaar in om schoner, slimmer en duurzamer vervoer te organiseren op bedrijventerreinen. Ook is een aanbesteding voorbereid voor zero emissie openbaar vervoer in de regio.
- Duurzame mobiliteit bestaat ook uit het stimuleren van fietsgebruik en het aanleggen van fietsverbindingen. Bij drie projecten zijn de planvoorbereidingen opgepakt. Dit betreft het realiseren van een fietsvoorziening aan De Plak Bemmel; realisatie vrij-liggende fietsvoorzieningen rotonde Stadswal – Huismanstraat – Helmichstraat in Huissen en het verbreden van enkele vrijliggende fietspaden. Twee projecten zijn doorgeschoven naar 2024. Namelijk de reconstructie van de Papenstraat (Bemmel), inclusief verbreding fietspaden en verbetering oversteekpunten, en een uitwerking van de verkenning snelle fietsroutes Huissen-Arnhem.

Wonen

- Duurzaamheid, zowel bij de woning als het gedrag in de woning, is onderdeel geweest van de prestatieafspraken met de woningbouwcoöperaties. Hierdoor zijn er bijvoorbeeld extra warmtepompen geplaatst.
- Operatie Isolatie was een project om woningeigenaren met een inkomen tot 140% van het wettelijk sociaal minimum een gratis isolatiemaatregel aan te bieden. Dit project liep van november 2022 tot

en met mei 2023 en resulteerde in uitvoering van 94 aangebrachte isolatiemaatregelen. Daarnaast bezocht het Energiesteunproject van SWL en Lingewaard Energie nog eens 100 huishoudens, waarbij advies en kleine energiebesparende artikelen zijn aangeboden.
- Vanuit de startnotitie circulariteit startten we met de circulaire impactladder.
- Per ruimtelijk project/initiatief bepaalden we uitgangspunten en stelden we randvoorwaarden op. Die zorgden ervoor dat de uitvoering van de ruimtelijke ontwikkelingen bijdroeg aan een versterking van natuur en landschap en een vergroting van de klimaatadaptatie.

Circulariteit

- Diverse onderzoeken vonden plaats voor de actualisatie van ons grondstoffenbeleid. We informeerden uw raad hierover. Meer informatie hierover is te vinden in programma 7 onder doel 3.
- We hebben verder gewerkt aan het reduceren van afval en het verbeteren van de inzameling. Zie hiervoor programma 7 onder doel 3.
- Er hebben geen gesprekken plaats gevonden over circulariteit, wel is dit onderwerp meegenomen in andere gesprekken met ondernemers over verduurzaming.
- De startnotitie Circulariteit stelden we in concept op. In de startnotitie namen we ideeën voor circulair bouwen op.

Klimaatadaptatie

- Samen met de regio voerden we maatregelen uit van de Samenwerkingsagenda. Denk hierbij aan nieuwe provinciale normen voor klimaatadaptatie, biodiversiteit en gezonde leefomgeving. Daarnaast communiceerden we op verschillende kanalen over klimaatadaptatie.
- We voerden maatregelen uit de Lokale Adaptatiestrategie uit. Dit was het geval bij operatie Steenbreek, de samenwerking met platform funderingsschade en er vond een onderzoek plaats met het Waterschap over het vasthouden van water.

Leefomgeving

- We hebben inwoners in het buitengebied gestimuleerd en geholpen bij het vergroenen van hun erven. Daarnaast hebben we meegewerkt aan het wegwerken van achterstallig onderhoud aan hun landschapselementen.
  We ontvingen van de provincie subsidie voor de voortzetting van het project Bloemrijke Akkerranden met speciale aandacht voor vlindermonitoring door vrijwilligers. Om goed te kunnen monitoren, is een vlindermonitoringswerkgroep opgericht.
  We hebben van de provincie een subsidie grkregen voor nieuwe landschapsprojecten ter versterking van landschap en biodiversiteit met participatie van inwoners.
- De eerste 390 bomen van het geboortebos zijn geplant in de buurt van Huissen. Daarnaast is in Huissen de eerste geboorteboom geplant.
- We startten met de werkzaamheden voor het opstellen van een omgevingsprogramma natuur en landschap onder de Omgevingswet. Met als doel de versterking van biodiversiteit, landschap en cultuurhistorie.
- In 2024 stellen we een Energievisie A15/ Betuweroute vast met aandacht voor landschappelijke inpassing van de windturbines en of zonnevelden. De voorbereidingen startten in 2023.

Energietransitie

- We herijkten het Beleidskader Energietransitie, inclusief routekaart. Uw raad stelde het kader vast.
- Voor de RES is in 2023 de PlanMER opgesteld. Dit document geeft input voor de RES 2.0. Met de RES 2.0 startten we. Deze wordt in 2024 vastgesteld.

Energiebesparing

- Het Energieloket Lingewaard voorzag het afgelopen jaar inwoners van advies over energiebesparing. Zij organiseerden o.a. inloopmiddagen in Huissen en Doornenburg, boden warmtewandelingen aan en organiseerden de dag van de duurzaamheid.
- Het Energieloket heeft samen met SWL een Energiesteunproject opgezet om inwoners met een kleine beurs extra ondersteuning te bieden bij energiebesparing. Dit werd gedaan door uitgebreid advies te verlenen en kleine maatregelen direct in de woning aan te brengen.
- Om uitvoering te geven aan een lokale isolatie aanpak ontvingen we subsidie van het Rijk. Hiervoor werkten we een actieplan uit met een collectieve inkoopregeling en benaderingen voor doe-het-zelf, regel-het-zelf en ontzorgen. In 2024 gaan deze isolatieacties van start.
- Bij isolatie acties moet er rekening worden gehouden met bedreigde diersoorten zoals de vleermuis. Hiervoor moet er een Soorten Management Plan (SMP) worden opgesteld. Dit wordt gecoördineerd samen met de GMR partners. In 2023 is toegezegd dat wij deze coördinatie faciliteren.
- Er zijn 94 energiebesparende isolatiemaatregelen geïnstalleerd bij inwoners met een koopwoning en een inkomen tot 140% van het wettelijk sociaal minimum. Daarnaast hebben nog eens 40 woningeigenaren een adviesrapport ontvangen om hun huis verder te isoleren.
- Afgelopen jaar besteedden we geen extra aandacht aan jongeren.
- De ODRA heeft controles/handhavingsacties op toepassing van de Erkende Maatregelenlijst energiebesparing (EML) uitgevoerd en heeft bedrijven op hun informatieplicht over energiecijfers gewezen.
- Alle kantoorpanden die de ODRA heeft gecontroleerd op een minimaal energielabel C voldeden aan deze verplichting.
- Een subsidieregeling is opengesteld voor bedrijven om advies in te winnen over energiebesparing en verduurzamingsopties bij het REE (regionale zakelijke energieloket).

Opwekken van duurzame energie:

- Het raadsbesluit over de vergunningverlening voor twee windturbines op het terrein van Caprice is in 2022 genomen.
- Eind 2023 startten we met de voorbereidingen voor de energievisie A15/Betuweroute. Deze leggen we in Q3 2024 voor aan uw raad.
- Het bestemmingsplan van het zonnepark bij de rioolwaterzuivering in Gendt ligt ter visie.
- NLGreenlabel kreeg eind 2023 de opdracht om een screening uit te voeren op alle indicatoren van het NL Gebiedslabel op het beoogde gebied van Agropark III.
- Bij het Pannenhuis zijn energiescans uitgevoerd. Hier kwam nog geen algemene aanbeveling of actie uit voort. Wel richtten we een werkgroep op om hier verder over door te praten.
- Er zijn warme banden en regelmatig overleggen met de netbeheerder omtrent netcongestie en de mogelijke oplossingen hiervoor. Dit gaat via regionaal programmeren.

Warmtetransitie:

- We hebben regelmatig gezamenlijk met werkgroep Duurzaam Zilverkamp en Waardwonen overleg gehad over de wijkaanpak voor een 'aardgasvrij ready' wijk. Hierbij was er vooral aandacht voor meer onderzoeken naar de technische haalbaarheid, een wijkonderzoek, het funderen van de keuze in de wijk voor een technische oplossing, energie besparing aanwakkeren middels warmtewandelingen, het Energiefestival en een wijkgericht Energieloket.
- We zetten gezamenlijk met de werkgroep Doornenburg Duurzaam met Energie stappen in de warmtetransitie van het dorp. Hiervoor ontvingen we een provinciale subsidie om expertise in te huren om de technische oplossing te onderzoeken en de inbedding van Gemeenschap van de Toekomst.

- We troffen voorbereidingen voor de uitbreiding van het warmtenet in NEXTgarden. In Q1 2024 is gestart met de aanleg van het warmtenet. We hebben principemedewerking verleend voor een off-grid zonnepark dat direct energie gaat leveren aan de tuinders op NEXTgarden. In 2024 verwachten we verdere besluitvorming. Daarnaast is er een onderzoek naar energiemonitoring gestart om in kaart te brengen hoe we ervoor staan richting het doel energieneutraal in 2030. NEXTgarden is een belangrijk gebied in het onderzoek naar geothermie. Dit pakken we samen met de gemeenten Overbetuwe, Nijmegen en Arnhem op.
- De samenwerkingsovereenkomst NEXTgarden resulteerde in meerdere bijeenkomsten, zowel op individuele basis per partner als groepsgewijs. Hierbij deelden we informatie en haalden we wensen op over projecten die bijdragen aan een energieneutraal 2030. Een voorbeeld van een resultaat van deze bijeenkomsten is de aanleg van een warmtenet in januari 2024.
- De betrokken partijen zijn meegenomen in de voortgang van het onderzoek Hoge Temperatuur Opslag. Naar aanleiding van onderzoeksresultaten is er gewerkt aan vervolgprojecten waarbij ook gekeken is naar Midden Temperatuur Opslag. Hierbij is ook aandacht voor de relatie met het grondwater en de invloed van HTO daarop.

Gemeente als goede voorbeeld

Gemeentewerf
- We recycleden de werkkleding op de gemeentewerf.
- We gebruikten Aspen als brandstof voor klein motorgereedschap zoals bosmaaiers, bladblazers en motorzagen. Ook maakten we gebruik van elektrisch handgereedschap op accubasis.
- Er is een geslaagde proef uitgevoerd wat betreft het rijden op duurzamere brandstof (HVO-20%) in de vijf gemeentelijke voertuigen.
- Bij vervanging van rijdend materieel onderzochten we of elektrische aandrijving van het voertuig mogelijk is. Dit is niet altijd mogelijk. We vervingen twee voertuigen (bakkenwagens) door voertuigen die volledig elektrisch worden aangedreven.

.

Vastgoed en accommodaties
- Zie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Openbare verlichting en groen
- Zie paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Inkoop
- We kochten elektriciteit eigen gebouwen en openbare verlichting lokaal en groen in.
- Bij de CO2-prestatieladder voerden we nog geen concrete actie uit.
- Interne sessies over bewustwording op duurzame inkoop hebben nog niet plaatsgevonden. Wel is er vanuit de vakgroep Inkoop meer aandacht voor duurzame inkoop.

Wat heeft het gekost?

Budgetten in programma's en projecten
'Duurzaamheid', oftewel Klimaat, Energie en Circulariteit, treft u aan bij diverse programma's. De budgetten voor het uitvoeringsprogramma landschap en biodiversiteit maakt onderdeel uit van programma 5 en klimaatadaptatie bij programma 7.

Structureel duurzaamheidsbudget
Dit budget zorgt er voor dat er structurele acties en projecten kunnen worden uitgevoerd zoals de subsidie voor het Energieloket. Daarnaast betaalden we eenmalige uitgaven voor onderzoeken. We besteedden het

structurele duurzaamheidsbudget van € 245.000 onder andere aan de routekaart energietransitie en aan energiescans voor bedrijven op bedrijventerrein Pannenhuis.

Formatie en tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid
Bij de meicirculaire 2023 ontvingen we een bedrag van € 783.700 in het kader van de tijdelijke regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE). De middelen moeten worden gebruikt om de uitvoeringskracht van de gemeente te vergroten voor het klimaat- en energiebeleid. Deze regeling loopt tot en met 2030. Voornoemd bedrag gebruikten we om de vaste formatie uit te breiden van 1,72 fte naar 3,55 fte. Ook het ingehuurde personeel voor projecten betaalden we uit de CDOKE regeling. Dit is tussen de 3,5 en 5 fte. Hierdoor besteedden we minder geld uit het energietransitiefonds. In 2023 hebben we €40.089,- overgehouden aan CDOKE gelden. Dit bedrag wordt overgeheveld naar 2024.

Energietransitiefonds
Dit fonds zetten we in bij nieuwe en onverwachte of niet begrote uitgaven.
Het overzicht van het energietransitiefonds is als volgt:

Saldo 01 - 01 - 2023:	€ 648.373
Toevoeging: Meicirculaire 2022 (uitvoering klimaatakkoord*)	€ 307.000
Toevoeging: Aflossing lening Gietwaterbedrijf:	€ 87.500
Onttrekking: Resultaat voor exploitatie 2023:	€ 98.845
Af: Nadelig resultaat zonnepanelen 2023**:	€ 52.213
Saldo 31 -12 - 2023:	€ 891.815

** De middelen zijn aan het energietransitiefonds toegevoegd zodat de middelen na 2024 beschikbaar zijn.*
***In het oorspronkelijke raadbesluit is vastgelegd hoe om te gaan met de mogelijke winst uit de opbrengst van de zonnepanelen. De winst zou worden toegevoegd aan het transitiefonds. Echter is ook besloten bij mogelijke verliezen dit te onttrekken uit het transitiefonds.Vandaar de onttrekking uit het energietransitiefonds. Na administratieve afhandeling van alle boekingen verwachten we een positief saldo dat in 2024 in het fonds wordt gestort.*

Beleidsnota's

- Transitievisie warmte (2021)
- Beleidskader Energietransitie (2023)
- Grondstoffenbeleid Lingewaard Circulair en Duurzaam (2019)

Paragraaf 9 Openbaarheid

De wet open overheid (Woo)
In het kader van deze wet kunnen inwoners en bedrijven informatie opvragen bij de gemeente. Wanneer het gaat om informatie die reeds openbaar is, dan beschouwen wij dit als een verzoek om informatie en wordt men doorverwezen naar de vindplaats hiervan. Op 19 juni 2023 is de Woo-index live gegaan. Dit is een vindplaats voor digitale overheidsdocumenten die al ergens op internet zijn gepubliceerd.

Als de gevraagde informatie niet openbaar is dan kan er met een beroep op de Woo worden verzocht om openbaarmaking van de informatie. In dat geval beschouwen we het verzoek als een Woo-verzoek en volgt er een zogenaamd Woo-besluit. Daarbij wordt de gevraagde informatie geheel, deels of niet openbaar.

Voor de aansluiting op de Woo-index benoemden we twee Woo-redacteuren. Hiermee voldoen we aan de wettelijke verplichting.

In 2023 zijn 23 Woo-verzoeken in behandeling genomen. Daarvan hebben er 22 tot een Woo-besluit geleid.

Jaarrekening

Balans met toelichting

Balans per 31 december 2023

Activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	3
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	45	72
	45	**75**
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut:		
- gronden uitgegeven in erfpacht	969	969
- overige investeringen met een economisch nut	68.244	66.339
	69.214	**67.308**
Investeringen met economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven	36.242	36.539
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	21.386	18.946
	126.841	**122.793**
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	599	49
Leningen aan woningbouwcorporaties	1.347	1.421
Overige langlopende leningen u/g	5.434	4.056
	7.381	**5.526**
Totaal vaste activa	**134.266**	**128.394**
Vlottende activa		
Voorraden		
Onderhanden werk, inclusief bouwgronden in exploitatie	105	1.169
	105	**1.169**
Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	11.097	9.529
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen	13.400	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	9.888	8.577
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	733	1.363
Overige vorderingen	1.949	4.668
	37.067	**24.137**
Liquide middelen		
Kassaldi	3	3
Banksaldi	1.257	1.265
	1.260	**1.268**
Overlopende activa	**5.964**	**6.630**
Totaal vlottende activa	**44.396**	**33.204**
Totaal activa	**178.662**	**161.597**

Passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Vaste passiva		
Eigen vermogen		

Algemene reserve	25.673	24.425
Bestemmingsreserves	39.354	34.491
Gerealiseerd resultaat volgens het overzicht van baten en lasten	3.283	2.905
	68.310	**61.821**
Voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.890	7.207
Voorzieningen ter egalisatie van kosten	5.156	6.383
Voorzieningen voor ontvangsten van derden met specifieke aanwending	8.161	8.679
	19.206	**22.269**
Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	54.880	47.516
Waarborgsommen	283	272
	55.163	**47.789**
Totaal vaste passiva	**142.679**	**131.879**
Vlottende passiva		
Vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar		
Overige schulden	10.405	6.191
Banksaldi	856	866
	11.261	**7.057**
Overlopende passiva		
Verplichtingen te betalen in een volgend begrotingsjaar	6.583	7.660
Ontvangen voorschotten met een specifiek bestedingsdoel	15.680	13.831
Overige vooruitontvangen bedragen	2.459	1.169
	24.722	**22.661**
Totaal vlottende passiva	**35.983**	**29.718**
Totaal passiva	**178.662**	**161.597**
Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	**122.742**	**132.955**

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeer-dering	Vermin-dering	Bijdragen derden	Af-schrijving	Af-waardering	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	3.394	0	0	0	3.394	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	71.803	0	0	0	27.267	0	44.536
Totaal	**75.197**	**0**	**0**	**0**	**30.660**	**0**	**44.536**

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeer-dering	Vermin-dering	Bijdragen derden	Af-schrijving	Af-waardering	Boekwaarde 31-12-2023
Economisch nut investeringen							
Gronden uitgegeven in erfpacht	969.359	0	0	0	0	0	969.359
Gronden en terreinen	7.242.157	210.722	270.390	0	4.543	0	7.177.946
Woonruimten	24.839	0	0	0	3.392	0	21.447
Bedrijfsgebouwen	46.892.985	3.588.155	143.300	64.224	2.048.849	0	48.224.766
Vervoermiddelen	524.800	336.309	0	0	90.842	0	770.267
Machines, apparaten en installaties	5.243.337	634.317	0	8.391	489.037	0	5.380.226
Overige materiële vaste activa	2.785.025	874.833	205	0	613.743	0	3.045.911
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.625.491	437.888	0	186.458	253.162	0	3.623.759
	67.307.993	**6.082.224**	**413.895**	**259.073**	**3.503.567**	**0**	**69.213.682**
Economisch nut investeringen met heffingsmogelijkheid							
Vervoermiddelen	0	0	0	0	0	0	0
Machines, apparaten en installaties	848.727	79.240	0	0	127.035	0	800.932
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	35.690.467	624.055	0	0	873.693	0	35.440.830
	36.539.194	**703.295**	**0**	**0**	**1.000.728**	**0**	**36.241.761**
Maatschappelijk nut investeringen							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	**18.945.639**	**3.436.294**	**72.551**	**151.358**	**772.252**	**0**	**21.385.773**
Totaal	**122.792.825**	**10.221.814**	**486.446**	**410.431**	**5.276.547**	**0**	**126.841.216**

Onderstaande investeringsprojecten (uitgaven > € 100.000) waren in 2023 in uitvoering:

Investeringsproject	Vermeer-dering	Vermin-dering	Bijdragen derden
<u>Gronden en terreinen</u>			
Inbreng grond Sallandstraat in grondexploitatie Flexwoningen Haalderen	0	270.390	0
Voorbereidingskosten Agropark III	210.722	0	0
<u>Bedrijfsgebouwen</u>			
OBC De Heister school en gymzaal	478.888	0	0
Voorbereidingsbudgetten IKC Het Sterrenbos, De Doornick en De Vonkenmorgen	263.035	0	0
Uitbreiding IKC Binnenstebuiten	750.705	0	0
Herinrichting sportpark De Poel	140.554	0	50.345
Realisatie SKC De Leemhof	1.308.791	143.300	0
Transitie gebouwen ontheemden Oekraïne	628.599	0	0
<u>Machines, apparaten en installaties</u>			
Herinrichting sportpark De Poel	23.426	0	0

Realisatie SKC De Leemhof	610.892	0	0
Plaatsen zuilen GFT-afval en controlesystemen	79.240	0	0
Overige materiële vaste activa			
Automatisering inclusief samenwerking Overbetuwe	788.579	0	0
Informatisering Lingewaard	34.814	0	0
Vervanging en uitbreiding stemhokjes	29.954	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken		0	0
Vervangingen en maatregelen riolering	624.055	0	0
Kunstgrasveld MHC Bemmel	0	0	35.307
Herinrichting sportpark De Poel	422.326	0	151.151
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken			
Revitalisering Zilverkamp (tm fase IV)	2.002.276	0	0
Dorpensingel	101.682	0	0
Vervanging groen en bomen	240.285	0	0
Verduurzamen openbare verlichting	290.000	0	0
Reconstructies wegen, kruispunten, fietsvoorzieningen en parkeerplaatsen	794.467	72.551	151.357
Vervoermiddelen			
Storingsbus en vrachtwagen met kraan	243.937	0	0
Vervanging bakkenwagens	92.371	0	0
Diverse kleine investeringen	62.217	205	22.271
Totaal	**10.221.814**	**486.446**	**410.431**

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2022	Verstrek-kingen	Ontvangen aflossingen	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	49.000	550.001	0	0	599.001
Leningen aan woningcorporaties	1.421.103	0	73.824	0	1.347.280
Overige verstrekte langlopende leningen	4.055.539	1.841.170	462.485	0	5.434.225
Totaal	**5.525.642**	**2.391.171**	**536.308**	**0**	**7.380.505**

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

	Boekwaarde 31-12-2023
Aandelen Waterbedrijf	3.358
37.387 aandelen NV Vitens	2.723
19.305 aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten	42.919
501 Aandelen Warmtenet Lingewaard B.V.	550.001
Totaal	**599.001**

In 2021 is de besloten vennootschap Warmtenetwerk Lingewaard B.V. opgericht. Het doel van de vennootschap is het realiseren en exploiteren van een warmte infrabedrijf, ten behoeve van een duurzame energievoorziening door middel van een warmtenet in de gemeente Lingewaard. Bij de oprichting is vastgelegd dat de gemeente Lingewaard 1/3 deel van de aandelen neemt, met een waarde van € 50.001. De besloten vennootschap Duurzame Energie Netwerken Gelderland B.V. neemt 2/3 deel van de aandelen, met een waarde van € 100.001. De afname van de aandelen is in 2023 administratief verwerkt.
In 2023 is door de aandeelhouders naar rato van hun aandelenbelang door middel van agio storting werkkapitaal in de vennootschap gebracht. Voor gemeente Lingewaard een bedrag van € 500.000.

Leningen aan woningbouwcorporaties
Dit betreft een langlopende lening aan Woonstichting Gendt waarop jaarlijks wordt afgelost. Sinds de oprichting van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) in 1983 verstrekken gemeenten geen leningen meer aan woningcorporaties. In plaats daarvan lenen woningcorporaties bij banken waarbij het WSW garant staat richting de bank.

Overige verstrekte langlopende leningen

	Verstrekte leningen	Ontvangen aflossingen
Startersleningen	1.197.285	202.647
Toekomstbestendig wonen leningen	643.886	156.312
Hypothecaire leningen medewerkers	0	87.640
Verstrekte lening "de Minkhorst"	0	8.109
Overige leningen	0	7.776
Totaal	**1.841.170**	**462.485**

Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn) verstrekt in naam van gemeente Lingewaard leningen aan starters op de woningmarkt. Daarnaast verstrekt SVn ook leningen aan inwoners voor het (meer) toekomstbestendig maken van de woning. SVn verzorgt ook de afhandeling en de administratie. Via de rekening-courant worden de inkomende en uitgaande geldstromen administratief verwerkt.

Voorraden

Onderhanden werk	31-12-2023	31-12-2022
Bouwgronden in exploitatie	4.069.208	3.475.497
Af: voorziening verliesgevende grondexploitaties	3.964.500	2.306.533
	104.708	**1.168.964**

Voor bouwgronden in exploitatie met een geraamd negatief resultaat op eindwaarde worden verliesvoorzieningen getroffen. Hiermee kunnen de toekomstige tekorten worden gedekt. De verliesvoorzieningen worden als waardecorrectie in mindering gebracht op het onderhanden werk.

Eind 2023 is in totaal voor een bedrag van bijna € 4 miljoen aan verliesvoorzieningen getroffen.
De ontwikkeling in het verwachte resultaat van complex A.110 Bergerden is positief waardoor de verliesvoorziening met € 150.300 kon worden verlaagd.
In 2021 is gestart met de ontwikkeling van complex A.111 Aloysiuslocatie. Op basis van de verwachte eindwaarde is een verliesvoorziening getroffen van € 2,2 miljoen.
De verliesvoorziening A.042 Fitness Centre kon met € 9.000 worden verlaagd.

In de grondexploitaties bestaat onzekerheid over de na boekjaar 2023 nog te realiseren kosten en opbrengsten. Hoewel de kosten met een hogere mate van zekerheid zijn te voorspellen en te beïnvloeden, liggen er wel risico’s aan de opbrengstenkant. Dat speelt met name voor de grondexploitatie Bergerden waar het gehanteerde uitgiftetempo onzeker blijft.

Verloopoverzicht bouwgronden in exploitatie

Complex	Boek-waarde 31-12-2022	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Winst-/ verlies-neming	Boek-waarde 31-12-2023	Verlies-voor-ziening	Balans-waarde 31-12-2023
A.040 Agropark	82.443	21.390	426.190	120.962	-201.394	0	-201.394
A.043 Pannenhuis II	-47.988	31.494	1.037	0	-17.531	0	-17.531
A.045 Houtakker II	-1.175.609	538.651	49.893	282.022	-404.830	0	-404.830
A.110 Bergerden	3.943.684	201.513	425.820	0	3.719.377	1.528.300	2.191.077
A.032 Markt 20-24	75.857	2.341	0	2.167	80.365	0	80.365
A.042 Fitness Centre	155.897	60.891	0	0	216.788	236.200	-19.412
A.051 Loovelden	-30.826	10.887	1.115	21.054	0	0	0
A.111 Aloysiuslocatie	472.037	132.400	80.000	0	524.437	2.200.000	-1.675.563
A.112 Flexwoningen, Haalderen	0	270.390	118.395	0	151.995	0	151.995
	3.475.497	**1.269.956**	**1.102.450**	**426.205**	**4.069.207**	**3.964.500**	**104.707**

In paragraaf 7 Grondbeleid is een uitgebreide toelichting opgenomen

Uitzettingen < één jaar

Vorderingen op openbare lichamen	31-12-2023	31-12-2022
Belastingdienst (Btw en Btw-Compensatiefonds)	8.105.823	6.593.436
Vergoeding verpakkingen	109.000	175.466
Afrekening ICT samenwerking	159.976	80.008
Afrekening BVO-DRAN	93.201	98.599
Provinciale subsidies NEXTgarden en Blauwe Hoek	911.217	154.112
Specifieke uitkering SPUK-IZA	177.599	0
Specifieke uitkering Opvang ontheemden	1.177.850	0
Rente verstrekte kasgeldleningen	49.570	0
Leges Omgevingswet	33.884	0
Bijdrage regionale jeugdzorg	65.922	0
Afrekening ODRA	141.814	0
Uitkering Gemeentefonds	0	1.217.436
Ministerie van Onderwijs onderwijsvertraging Covid	0	226.201
Vergoeding niet gesprongen explosieven	0	542.070
Subsidie EU REACT	0	345.701
Overige vorderingen	71.557	95.581
Totaal	**11.097.413**	**9.528.610**

Verstrekte kasgeldleningen	31-12-2023	31-12-2022
Kasgeldleningen verstrekt aan openbare lichamen	13.400.000	0

Door het later uitvoeren van investeringen dan begroot, was over 2023 het gemiddeld saldo in rekening courant bij de BNG dermate hoog dat we regelmatig kasgeldleningen hebben uitgezet bij andere gemeenten. Omdat de middelen zijn uitgezet bij gemeenten wordt een voorziening voor oninbaarheid niet noodzakelijk geacht.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist	31-12-2023	31-12-2022
Saldo schatkistbankieren	9.887.806	8.576.702

De Wet verplicht schatkistbankieren maakt dat decentrale overheden hun overtollige middelen moeten aanhouden in de schatkist bij het ministerie van Financiën.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**2360**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**398**	**397**	**391**	**381**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.962	1.963	1.969	1.979
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

(1) Berekening drempelbedrag		
		Verslagjaar
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	118.000
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 mln	118.000
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 mln te boven gaat	
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 1 mln als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan € 500 mln. En als het begrotingstotaal groter is dan € 500 mln, is het drempelbedrag gelijk aan € 10 mln, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 mln te boven gaat.	Drempelbedrag	2.360

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	35.811	36.141	36.001	35.013
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	398	397	391	381

Rekening-courant verhoudingen met niet financiële instellingen	31-12-2023	31-12-2022
R/C Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn)	732.789	1.363.303

Het SVn verstrekt in naam van gemeente Lingewaard leningen aan starters op de woningmarkt en inwoners die hun huis willen verduurzamen. Het SVn verzorgt ook de afhandeling en administratie. Via de rekening-courant worden de inkomende en uitgaande geldstromen administratief verwerkt.

Overige vorderingen:	31-12-2023	31-12-2022
Debiteuren	1.246.549	3.957.242
Belastingdebiteuren	406.880	433.916
Debiteuren sociale zaken	1.530.251	1.661.895
subtotaal	*3.183.680*	*6.053.054*
Af: voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	-1.138.492	-1.267.921
Af; voorziening dubieuze debiteuren belastingen	-46.000	-53.149
Af: voorziening dubieuze debiteuren overig	-50.000	-64.015
Totaal	**1.949.188**	**4.667.968**

Van de debiteurenvordering van € 1.246.549 stond op 30 april 2024 nog € 387.859 open.
De belastingaanslagen 2023 zijn opgelegd op 25 februari 2023.

Liquide middelen

Liquide middelen	31-12-2023	31-12-2022
Bank Nederlandse Gemeenten	1.257.294	1.264.859
Overige liquide middelen	2.599	3.144
Totaal	**1.259.893**	**1.268.003**

Overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2023	31-12-2022
Nog te ontvangen rente	10.038	10.589
Vooruitbetaalde bedragen	4.056.128	4.585.080
Overige nog te ontvangen bedragen	1.897.735	2.034.378
Totaal	**5.963.902**	**6.630.046**

Specificatie vooruitbetaalde bedragen

Deze post bestaat uit diensten, leveringen en afdrachten die betrekking hebben op 2024 en waarvoor al in 2023 een factuur is ontvangen.

Omschrijving uitgaven	31-12-2023	31-12-2022
- BVO DRAN	613.638	583.003
- verzekeringspremies	66.528	58.729
- licenties/contributies/abonnementen	92.310	134.470
- diverse ICT-uitgaven	566.922	593.368
- bijdrage brandweer 1e half jaar	1.404.431	1.220.371
- inwonersbijdrage GGD	954.944	754.419
- subsidie aan scholen voor verbeteren binnenklimaat en ventilatie	301.339	509.342
- werkgeverschap SW-medewerkers bijdrage januari	0	330.520
- uitkering verzekering BTW kwestie	0	193.074
- afbouwregeling oud papier	0	25.000
- subsidie Lingewaard energie	0	48.095
- overig	56.017	134.689
Totaal	**4.056.128**	**4.585.080**

Specificatie overige nog te ontvangen bedragen:

Deze post bestaat uit diensten, leveringen en afdrachten die betrekking hebben op 2023 en waarvoor in 2024 een factuur is verzonden.

Omschrijving inkomsten	31-12-2023	31-12-2022
- afrekening diftar	1.181.989	1.053.202
- omzetbelasting (btw en bcf)	0	305.524
- door te belasten kosten inzake facilitaire projecten	379.077	416.836
- bijdrage zwemmen minima gezinnen	15.600	0
- uitkering bommenregeling en vliegtuigberg.	195.726	0
- leges bouwvergunningen	66.185	0
- vergoeding voor inzamelen drankkartons, glas, papier en kunststof	0	67.224
- eigen bijdragen WMO	0	36.672
- aanslag toeristenbelasting	0	110.131
- overig	59.158	44.789
Totaal	**1.897.735**	**2.034.378**

Eigen vermogen

Stand per	31-12-2023	31-12-2022
Algemene reserve	25.673.337	24.425.132
Bestemmingsreserves	39.353.839	34.491.051
Gerealiseerd resultaat	3.283.463	2.905.288
Stand per	**68.310.639**	**61.821.471**

Hieronder worden de algemene reserve en de bestemmingsreserves toegelicht. Het doel van elke reserve wordt beschreven en het verloop in 2023 wordt toegelicht.

De algemene reserve betreft het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en dit is bedoeld om risico's op te kunnen vangen. De noodzakelijke hoogte van de algemene reserve wordt mede bepaald aan de hand van het weerstandsvermogen van de gemeente. De algemene reserve neemt met € 1.248.205 toe ten opzichte van 2022. Dit is exclusief het nog te bestemmen gerealiseerd resultaat 2023.

Stand per 31-12-2022	**24.425.132**
Bij:	
Gerealiseerd resultaat 2022	2.905.288
Af:	
Bestemd gerealiseerd resultaat 2022	751.000
Dekking verkeersonderzoeken 2022-2025	45.000
Dekking uitgaven NEXTgarden	209.975
Planontwikkeling flexibele huurwoningen sociaal en midden segment	426.109
Dekking uitgaven implementatie Omgevingswet	125.000
Rente lening Vitens t.g.v. exploitatie	100.000
Stand per 31-12-2023	**25.673.337**

Omschrijving reserve	Stand per 31-12-2022	Bestemming resultaat 2022	Toe-voegingen	Ont-trekkingen	Vrijval	Dekking afschrijving	Stand per 31-12-2023
Reserves t.b.v. dekking van afschrijvingslasten							
917001 Sociaal Culturele Centra	393.495	0	0	0	0	-41.230	352.265
917002 Aanpassing kruising Valom	325.000	0	0	0	0	-10.274	314.726
917003 Maatregelenprogramma GMP+ (voorheen Bochten Karstraat)	5.241.000	0	0	0	0	0	5.241.000
917004 Fietsvoorzieningen	2.169.000	0	0	0	0	0	2.169.000
913033 Rehabilitatie wegen	288.762	0	95.193	0	0	-14.907	369.048
913037 Tijdelijke huisvesting SGS	316.382	0	0	0	0	-78.800	237.582
Reserves t.b.v. toekomstige uitgaven							
912001 Bovenwijkse voorzieningen	316.019	0	0	0	0	0	316.019
912003 Reserve inzet woningbouw	1.500.375	0	9.118	-555.000	0	0	954.493

Reserves t.b.v. personele verplichtingen en risico's							
915001 Personele verplichtingen	56.810	0		-19.200	0	0	37.610
915002 Bedrijfsvoering	1.549	0	0	0	0	0	1.549
Reserve grondexploitaties							
916001 Reserve grondexploitatie	8.519.345	0	1.351.654	-195.964	0	0	9.675.035
Reserves overige bestemmingen							
913001 Budgetoverhevelingen	4.176.416	60.000	3.793.997	-4.236.416	0	0	3.793.997
913004 Werkplannen wijkplatforms	30.000	0	0	0	0	0	30.000
913007 Civieltechnische kunstwerken	110.059	0	17.500	0	0	0	127.559
913012 Kunst	69.352	0	8.078	-14.500	0	0	62.930
913013 Landschapsfonds	148.110	0	5.600	-4.810	0	0	148.900
913016 Stimuleren vraag naar huishoudelijke hulp	112.800	0	0	-22.000	0	0	90.800
913017 Sociaal domein	2.439.882	691.000	235.132	-663.088	0	0	2.702.926
913019 Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing	380.597	0	0	-380.597	0	0	0
913021 Fonds ruimtelijke ontwikkeling	720.714	0	2.376	0	0	0	723.090
913022 Herinrichting openbaar gebied Sancta Maria Huissen	135.467	0	0	0	0	0	135.467
913023 Startersleningen	403.850	0	0	0	0	0	403.850
913029 Vervanging straatmeubilair	115.328	0	20.000	0	0	0	135.328
913030 NEXTgarden	26.340	0	0	-26.340	0	0	0
913036 Transitiefonds Energie (voorheen Duurzaamheid)	648.373	0	394.500	-151.058	0	0	891.816
913039 Parkeren	90.500	0	0	-20.100	0	0	70.400
913040 WMO-hulpmiddelen	101.800	0	0	-101.800	0	0	0
913041 Extra toevoeging voorziening wegen	5.000.000	0	0	0	0	0	5.000.000
913042 Opvang ontheemden Oekraïne	554.700	0	1.629.600	0	0	0	2.184.300
913043 Beschermd wonen naar beschermd thuis	0	0	1.282.194	0	0	0	1.282.194
913044 Versterking dienstverlening	0	0	358.804	0	0	0	358.804
913045 Onderhoud buitensport	0	0	1.445.126	0	0	0	1.445.126
914004 Groenfonds	99.026	0	4.000	-5.000	0	0	98.026
	34.491.051	**751.000**	**10.652.871**	**-6.395.873**	**0**	**-145.211**	**39.353.839**

Toelichting op het doel en de inzet van de reserves

Reserves t.b.v. dekking van afschrijvingslasten

917001 Sociaal culturele centra
De jaarlijkse afschrijvingslast van een investering in De Kinkel Bemmel wordt gedekt uit de hiervoor ingestelde investeringsreserve. In 2023 is hiervoor een bedrag van € 41.230 onttrokken.

917002 Aanpassing kruising Valom
De jaarlijkse afschrijvingslast van dit investeringsproject wordt gedekt uit de hiervoor ingestelde investeringsreserve. In 2023 is hiervoor een bedrag van € 10.274 onttrokken.

917003 Maatregelen GMP+
De reserve is ingesteld als dekking voor de toekomstige jaarlijkse afschrijvingen van het gemeentelijk mobiliteitsplan. In 2023 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

917004 Fietsvoorzieningen
De reserve is ingesteld als dekking voor de toekomstige afschrijving op diverse te realiseren fietsvoorzieningen. In 2023 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

913033 Rehabilitatie wegen
De reserve is ingesteld om via jaarlijkse toevoegingen voldoende middelen beschikbaar te krijgen voor toekomstige rehabilitatieprojecten. Als jaarlijkse bijdrage is in 2023 een bedrag van € 95.193 toegevoegd. Als dekking voor de afschrijvingslasten is € 14.907 onttrokken.

913037 Tijdelijke huisvesting SGS
Voor turnvereniging SGS Lingewaard is een tijdelijke turnruimte gerealiseerd. De jaarlijkse afschrijvingslasten worden gedekt uit de reserve. In 2023 is € 78.800 onttrokken.

Reserves t.b.v. toekomstige uitgaven en/of investeringen

912001 Bovenwijkse voorzieningen
Deze reserve heeft als doel de financiering van geplande openbare voorzieningen met een bovenwijks karakter. Toevoegingen aan de reserve zijn afkomstig uit diverse grondexploitaties. In 2023 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

912003 Reserve inzet woningbouw
Het doel van de reserve is het verstrekken van bijdragen aan projecten en activiteiten ter bevordering van de verbouw en nieuwbouw van woningen in het algemeen en het realiseren van betaalbare woningen in het bijzonder. In 2023 is een bedrag van € 205.000 ingezet als bijdrage aan het project Blauwe Hoek Doornenburg en een bedrag van € 350.000 is ingezet als bijdrage aan de herontwikkeling Locatie bibliotheek Gendt. De vooruitontvangen subsidie van het Rijk en de Provincie voor Tiny Houses van € 9.118 is aan de reserve toegevoegd.

Reserves t.b.v. personele verplichtingen en risico's

915001 Personele verplichtingen
De reserve personele verplichtingen wordt ingezet voor personele doelen zoals opleiding, cafetariamodel, teamontwikkeling etc. In 2023 is € 19.200 onttrokken voor teambuildingsactiviteiten.

915002 Bedrijfsvoering
Bestemd voor het oplossen van vraagstukken op het gebied van personeel zoals mogelijke WW-verplichtingen, re-integratie budget ter voorkoming van WW-verplichtingen en kosten van bovenformatief personeel. In 2023 zijn geen onttrekkingen of toevoegingen gedaan.
Reserves t.b.v. grondexploitaties

916001 Grondexploitatie
De reserve Grondexploitatie fungeert als buffer voor het opvangen van bedrijfs- of ondernemers-risico's binnen de gemeentelijke (facilitaire) grondexploitaties. Saldo's van afgesloten grondexploitaties komen ten gunste of ten laste van deze reserve. Te treffen verliesvoorzieningen komen eveneens ten laste van deze reserve. De mutaties per grondexploitatie zijn opgenomen in de paragraaf 'Grondbeleid'. Per saldo is er in 2023 € 1.155.690 toegevoegd aan de reserve.

Toevoegingen aan de reserve:

Korte Loostraat 6/12	€ 205.089	Afgesloten facilitair project
Mariaplein, Haalderen	€ 6.060	Afgesloten facilitair project
Loovelden, Huissen	€ 21.054	Afgesloten
Agropark II, Huissen	€ 120.962	Tussentijdse winstneming
Houtakker II, Bemmel	€ 282.022	Tussentijdse winstneming
Markt 20-24, Gendt	€ 2.167	Tussentijdse winstneming
Bergerden	€ 150.300	Verlaging verliesvoorziening
Fitness Centrum, Huissen	€ 9.000	Verlaging verliesvoorziening
Blauwe Hoek Doornenburg	€ 205.000	Inzet van Reserve inzet woningbouw
Locatie bibliotheek Gendt	€ 350.000	Inzet van Reserve inzet woningbouw
Totaal toevoegingen	€ 1.351.654	

Onttrekkingen aan de reserve:
Voor diverse facilitaire projecten moest vanwege negatieve resultaten in totaal € 180.913 worden onttrokken aan de reserve. Daarnaast zijn de facilitaire Bemmelse projecten de Plakse Wei, Kuiplaan en Loostraat 8 afgesloten met in totaal een negatief resultaat van € 15.051.

Reserves t.b.v. overige bestemmingen

914004 Budgetoverhevelingen
Het doel van deze reserve is om niet bestede budgetten uit het huidige boekjaar beschikbaar te houden voor besteding in het eerstvolgende boekjaar. Niet bestede budgetten 2023 worden toegevoegd aan de reserve voor besteding in 2024 en de niet bestede budgetten uit 2022 zijn onttrokken voor besteding in 2023.

913004 Wijkplatforms
In deze reserve zijn middelen gereserveerd als dekking voor de bijdrage voor het nog te realiseren fiets-voetveer Bemmel-Ooij. In 2023 zijn geen onttrekkingen of toevoegingen gedaan.

913007 Civieltechnische kunstwerken
In deze reserve worden middelen gereserveerd ten behoeve van het onderhoud en de vervanging van civieltechnische kunstwerken (bruggen, steigers etc.). In 2023 is de jaarlijkse toevoeging van € 17.500 verwerkt. Er is geen onttrekking gedaan.

913012 Kunst
De kosten van onderhoud aan kunstobjecten komen ten laste van deze reserve. Jaarlijks wordt een bedrag van € 8.078 toegevoegd. In 2023 is € 14.500 onttrokken voor de cultuurnota 2022 ‘Beleef kunst en cultuur in Lingewaard’.

913013 Landschapsfonds
Dekking van de kosten van projecten die deel uitmaken van het door de raad vastgestelde Uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan. In 2023 zijn de bijdragen van Flierensestraat 3-3a Gendt en Hof 4 Gendt, in totaal € 5.600, toegevoegd. Voor het uitvoeringsprogramma Landschap en Biodiversiteit is € 4.810 onttrokken.

913016 Stimuleren vraag naar huishoudelijke hulp
Het rijk heeft in 2015 en 2016 middelen beschikbaar gesteld voor het stimuleren van de vraag naar huishoudelijke hulp, om zoveel mogelijk volwaardige werkgelegenheid te behouden. Omdat niet bestede middelen aan het rijk moeten worden terugbetaald zijn de middelen gereserveerd. In 2023 is voor uitvoering van de strippenkaart respijtzorg € 22.000 onttrokken.

913017 Sociaal domein
Bij de behandeling van de begroting 2020 is bij amendement bepaald dat de middelen in deze reserve bedoeld zijn om investeringen ten behoeve van een nieuwe werkwijze in het sociaal domein mogelijk te maken en doorlopende of nieuwe tekorten waar nodig te kunnen dekken.
In 2023 is € 663.088 onttrokken. Dit betrof:

Aanbieden van schuldhulpverlening	€ 47.938
Projectleider jeugd	€ 100.000
Project versterking dienstverlening	€ 250.000
Gratis lidmaatschap bibliotheek	€ 35.000
Extra maatregelen armoede	€ 200.000
Aanvullende subsidie St. Leergeld en Voedselbank	€ 12.750
Project Veilig in en om school	€ 17.400

Voor de uitwerking van het plan ‘Versterken sociale basis’ is een bedrag van € 235.132 toegevoegd aan de reserve.

913019 Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing
Het doel van deze reserve is het egaliseren van de tarieven voor inzameling en verwerking van afval. Het werkelijke saldo van baten en lasten wordt gemuteerd op deze reserve. In 2023 was het negatief saldo van baten en lasten op het taakveld Afval € 251.497. Dit bedrag is onttrokken aan de reserve. Daarnaast is € 60.000 onttrokken voor ‘subsidie milieustraten’ en € 69.100 voor de evaluatie en nieuw onderzoek van het grondstoffenbeleid.

913021 Fonds ruimtelijke ontwikkeling
De reserve is ingesteld als dekking van de kosten van de projecten die waren opgenomen in de uitvoeringsparagraaf van de Structuurvisie Lingewaard 2012 – 2022. De structuurvisie is vervangen door de Omgevingsvisie. De reserve dient nog steeds als dekking voor de uitgaven ten behoeve van de projecten die in de Structuurvisie waren opgenomen. In 2023 is uit diverse projecten in totaal € 2.376 toegevoegd aan de reserve.

913022 Herinrichting openbaar gebied Sancta Maria te Huissen
Oorspronkelijk was het doel van deze reserve de aanleg van een nieuwe ontsluiting van parkeerterrein Achter de Gracht, opwaardering en herinrichting van parkeerterrein Achter de Gracht en het aanleggen van openbaar groen, aansluitend bij het park Altena en Stadswal. Dit plan is niet doorgegaan. Een nieuw plan zal meegenomen worden bij de centrumvisie Huissen. In 2023 zijn er geen ontwikkelingen geweest en zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

913023 Startersleningen
Doel is het dekken van de kosten van het verstrekken van startersleningen om de kansen van starters op de koopwoningmarkt te stimuleren. Indien een onttrekking noodzakelijk is wordt dit gevraagd bij de resultaatbestemming. In 2023 zijn er geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

913029 Vervangen straatmeubilair
Ingesteld met als doel het dekken van de kosten van onderhoud en vervanging van straatmeubilair. Er wordt jaarlijks een bedrag van € 20.000 toegevoegd aan de reserve. Zo ook in 2023.

913030 NEXTgarden
Het doel is het uitvoeren van projecten op het gebied van infrastructuur, innovatie, markt en afzet en duurzaamheid. Het bestaande programma voor NEXTgarden is verlengd tot 30 juni 2024. Verantwoording over de bestede middelen vindt plaats in de jaarrekening. In 2023 is € 26.340 onttrokken en zijn geen toevoegingen gedaan.
Een toelichting op de activiteiten is opgenomen in programma 3, onderdeel Wat hebben we gedaan? Een toelichting op de inkomsten en uitgaven is opgenomen in programma 3, onderdeel Wat heeft het gekost?

913036 Transitiefonds energie (duurzaamheid)
Het transitiefonds is ingesteld als hefboom en katalysator voor de energietransitie. Het Transitiefonds energie is bedoeld voor:

- (voor-)financieren/ mogelijk maken van grotere projecten die een bijdrage leveren aan duurzame opwek of energiebesparing;
- beschikbaar stellen van co-financiering om subsidies van bijvoorbeeld Provincie en Rijk aan te kunnen spreken;
- steunen van inwonersinitiatieven.

Het transitiefonds heeft een startkapitaal van € 500.000 gekregen uit de algemene reserve. Het fonds wordt verder gevuld door creatief ondernemerschap.

In 2023 is het negatieve resultaat van € 52.213 uit het opwekken van energie via zonnepanelen onttrokken aan de reserve. Daarnaast is € 98.845 onttrokken voor dekking van de kosten van uitgevoerde duurzaamheidsactiviteiten.
De ontvangen aflossing en rente op de geldlening aan Gietwaterbedrijf Bergerden van € 87.500 is toegevoegd aan de reserve evenals de middelen van het klimaatakkoord van € 307.000.

913039 Parkeren
Indien bij ruimtelijke ontwikkelingen niet kan worden voldaan aan de uitgangspunten uit de Nota Parkeernormen Lingewaard 2020 kan hiervoor ontheffing worden verleend door gebruik te maken van het parkeerfonds. Met de beschikbare middelen uit het parkeerfonds worden dan op alternatieve locaties de noodzakelijke parkeerplaatsen gerealiseerd. Het parkeerfonds wordt gevoed door bijdragen van indieners van ruimtelijke ontwikkelingsplannen. In 2023 is € 20.100 onttrokken voor parkeren centrum Huissen (2e turap).

913040 WMO-hulpmiddelen
De reserve is ingesteld om voor de jaren 2021 t/m 2023 de tekorten op WMO-hulpmiddelen te dekken. Er is € 101.800 onttrokken als dekking voor de hogere lasten op het verstrekken van hulpmiddelen.

913041 Extra toevoeging voorziening wegen
Voor het groot onderhoud aan wegen worden middelen gereserveerd in de voorziening Onderhoud wegverhardingen. Toevoegingen aan de voorziening wegen zijn alleen onder voorwaarden toegestaan. Omdat op dit moment nog niet aan de voorwaarden kan worden voldaan zijn de beschikbaar gestelde extra middelen tijdelijk gereserveerd in een bestemmingsreserve. In 2023 zijn geen toevoegingen en onttrekkingen gedaan.

913042 Opvang ontheemden Oekraïne
Voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne ontvangen wij van het ministerie van Justitie en Veiligheid een uitkering. Uit deze uitkering betalen wij de gemaakte kosten zoals beschreven bij 'Wat hebben we gedaan?' in programma 6. Het saldo dat wij overhouden van het budget voor opvang is in een bestemmingsreserve gestort om toekomstige nadelen op te kunnen vangen.

913043 Beschermd wonen naar beschermd thuis
De reserve is ingesteld ten behoeve van de opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis. In 2023 is bijna € 1,3 miljoen toegevoegd aan de reserve.

913044 Versterking dienstverlening
Voor het bieden van ondersteuning aan mensen in kwetsbare posities en het voorkomen dat mensen in zo'n positie terecht komen worden middelen in deze reserve gestort. In 2023 is een bedrag van € 358.800 toegevoegd aan de reserve. Er zijn geen onttrekkingen gedaan.

913045 Onderhoud buitensport
De middelen voor het vervangen van sportvelden zijn gereserveerd in de hiervoor ingestelde voorziening. Nader onderzoek heeft echter aangetoond dat deze voorziening niet is toegestaan volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De voorziening valt daarom vrij. De vrijvallende middelen ad € 1,45 miljoen worden in deze Jaarstukken tijdelijk gereserveerd in een reserve. In de 2e Tussentijdse rapportage 2024 wordt een definitieve verwerking van de middelen voorgesteld.

914004 Groenfonds Lingewaard
Reserve heeft als doel te zorgen voor financiële dekking om de plannen uit het beleidsplan te kunnen realiseren. De baten uit giften, subsidies, het waarborgfonds schade bomen en de 1%-regeling agrarische percelen voor locatieontwikkeling worden aan de bestemmingsreserve toegevoegd.
In 2023 is voor geboortebomen € 5.000 onttrokken en in verband met de uitbreiding IKC Binnenstebuiten is € 4.000 gedoteerd.

Voorzieningen

Hieronder worden de voorzieningen toegelicht. Het doel van elke voorziening wordt beschreven en het verloop in 2023 wordt toegelicht.

Omschrijving voorziening	Stand 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Stand 31-12-2023
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's					
Wethouderspensioenen	5.026.567	87.738	-314.685	0	4.799.620
Verlofsparen	0	727.400	0	0	727.400
Bijdrage De Bongerd - Langstraat/Kruisstraat Gendt	363.022	0	0	0	363.022
Voorziening verliesgevende grondexploitaties	1.817.266	0	0	-1.817.266	0
	7.206.855	**815.138**	**-314.685**	**-1.817.266**	**5.890.042**
Egalisatievoorzieningen					
Onderhoud wegverhardingen	2.204.879	1.366.314	-2.498.376	0	1.072.817
Onderhoud civieltechnische kunstwerken	225.298	122.610	-126.989	0	220.919
Onderhoud buitensport accommodaties	1.046.531	407.370	-8.775	-1.445.126	0
Onderhoud gebouwen	2.906.504	1.896.407	-941.118	0	3.861.793
	6.383.212	**3.792.701**	**-3.575.258**	**-1.445.126**	**5.155.529**
Voorzieningen van derden verkregen middelen met specifieke besteding					
Voorziening planschade	760.238	66.816	-212.010	0	615.043
Voorziening riolering	5.897.225	0	-556.876	0	5.340.349
Voorziening grafrechten	1.225.991	164.144	-115.201	0	1.274.934
Voorziening vooruitontvangen leges	795.390	0	0	0	795.390
Voorziening terugkoop gronden nabij A15	0	135.000	0	0	135.000
	8.678.844	**365.960**	**-884.087**	**0**	**8.160.716**
Totaal	**22.268.911**	**4.973.799**	**-4.774.031**	**-3.262.392**	**19.206.287**

Toelichting op het doel en de inzet van de voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Wethouderspensioenen

De voorziening wordt aangehouden om te kunnen voldoen aan toekomstige pensioen- en wachtgeldverplichtingen. In 2023 is € 314.685 onttrokken voor betaalde pensioenverplichtingen. Door de ontwikkeling van de rekenrente moet de benodigde voorziening met € 37.962 naar boven worden bijgesteld. Daarnaast is € 49.776 pensioen overgedragen.

Verlofsparen

Vanaf de jaarrekening 2023 zijn wij verplicht om een Voorziening Verlofsparen te vormen ter hoogte van de omvang van het bovenwettelijk verlof (inclusief verlofsparen) op 31 december. Het gespaarde verlof moet als schuld op de balans staan totdat we het uitkeren. Hiervoor is in 2023 een voorziening gevormd van € 727.400.

Bijdrage De Bongerd-Langstraat/Kruisstraat, Gendt
Ontvangen bijdrage van ontwikkelaar ten behoeve van de realisering van een rotonde (reeds aangelegd). Het college heeft in de vergadering van 9 februari 2021 ten aanzien van de meer grootschalige uitbreiding van woningbouw in Gendt, een afweging gemaakt tussen het gebied aangeduid als Vleumingen-West, fase 2, en De Bongerd. Daarbij is er de voorkeur aan gegeven eerst het gebied Vleumingen-West, 2e fase te ontwikkelen. Na Vleumingen-West, fase 2 zal De Bongerd worden ontwikkeld voor meer grootschalige woningbouw in Gendt.
In 2023 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

Voorziening verliesgevende grondexploitaties
Voor bouwgronden in exploitatie met een geraamd negatief resultaat op eindwaarde worden bij het onderdeel Voorraden aan de actiefzijde van de balans verliesvoorzieningen getroffen. Hiermee kunnen de toekomstige tekorten worden gedekt. De verliesvoorzieningen worden als waardecorrectie in mindering gebracht op het onderhanden werk. Als voor een grondexploitatie een verliesvoorziening is getroffen die groter is dan de boekwaarde van de betreffende exploitatie wordt het meerdere gepresenteerd onder de voorzieningen. In 2023 is deze presentatie niet langer noodzakelijk en wordt de waardecorrectie weer gepresenteerd aan de actiefzijde van de balans.Zie ook onderdeel Voorraden.

Egalisatievoorzieningen

Onderhoud wegverhardingen
Voor het groot onderhoud aan wegen is een beleidsplan vastgesteld met daaraan gekoppeld een onderhoudsplan. Voor een gelijkmatige verdeling van de kosten is een voorziening gevormd. In 2023 is conform begroting € 1.366.314 toegevoegd. De onttrekking van € 2.498.376 betreft de kosten van uitgevoerde werkzaamheden. Een toelichting op de uitgevoerde werkzaamheden is opgenomen in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Onderhoud civieltechnische kunstwerken
Voor het groot onderhoud aan civieltechnische kunstwerken (bruggen, duikers, tunnels en dergelijke) is een beleidsplan vastgesteld met daaraan gekoppeld een onderhoudsplan. Voor een gelijkmatige verdeling van de lasten is een voorziening gevormd. In 2023 is conform begroting € 122.610 toegevoegd. De onttrekking van € 126.989 betreft de kosten van uitgevoerde werkzaamheden. Een toelichting op de uitgevoerde werkzaamheden is opgenomen in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Onderhoud buitensportaccommodaties
In de Sportnota 2016-2020 is het onderhoudsplan voor buitensportaccommodaties opgenomen. Op basis hiervan is een voorziening gevormd. In 2023 was de jaarlijkse dotatie € 358.875 conform begroting. Daarnaast zijn afrekeningen van SPUK-sport € 48.495 toegevoegd. De kosten van de uitgevoerde werkzaamheden ad € 8.775 zijn onttrokken.

Onderhoud gebouwen
De voorziening onderhoud gebouwen ingesteld met als doel het gelijkmatig over de jaren verdelen van de kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. In 2023 is als jaarlijkse storting een bedrag van € 1.852.995 toegevoegd en daarnaast is de definitieve afrekening SPUK-sport € 43.412 toegevoegd. De onttrekking van € 941.118 betreft de kosten van uitgevoerde werkzaamheden. Een toelichting op de uitgevoerde werkzaamheden is opgenomen in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Voorzieningen van derden verkregen middelen met specifieke besteding

Voorziening planschade
De voorziening is ingesteld met als doel toegekende planschadevergoedingen uit te kunnen keren. Op basis van planschadeverhaalovereenkomsten worden van initiatiefnemers van bouwprojecten bedragen ontvangen die in deze voorziening worden gestort. De ontvangsten die na 5 jaar niet zijn uitgekeerd als planschadevergoeding worden onherroepelijk en terugbetaald aan de initiatiefnemers. De toevoeging van € 66.816 bestaat uit wettelijke rente € 32.816 en de van initiatiefnemers ontvangen bijdragen € 34.000. De vrijval van € 212.010 betreft met name het na 5 jaar onherroepelijk worden van ontvangen bijdragen.

Voorziening riolering
Het doel van deze reserve is het egaliseren van de tarieven van de rioolrechten. Het werkelijke saldo van baten en lasten wordt gemuteerd op deze reserve. Het nadelige saldo van € 556.876 op het taakveld riolering is onttrokken aan de voorziening. Een nadere toelichting op de uitgevoerde werkzaamheden is opgenomen in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Voorziening grafrechten
De ontvangen grafrechten vormen een verplichting aan degene die het recht heeft gekocht. De gemeente is verplicht de ontvangen gelden te besteden aan het onderhouden van het kerkhof en de graven. Het grafrecht dat betrekking heeft op het huidige begrotingsjaar valt jaarlijks vrij ten gunste van de exploitatie. In 2023 is € 164.144 voor besteding in komende jaren toegevoegd. Van de ontvangen grafrechten voor 2023 is € 115.201 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Voorziening vooruitontvangen leges
Rijkswaterstaat heeft een vooruitbetaling gedaan op de te betalen leges t.b.v. de aanleg van de door te trekken A15. Deze middelen zijn bestemd als dekking voor de gemeentelijke kosten voor de behandeling van de nog in te dienen vergunningaanvraag. In 2023 zijn geen toevoegingen of onttrekkingen gedaan.

Voorziening terugkoop gronden nabij A15
De verkochte grond aan Rijkswaterstaat moet worden teruggekocht indien de doortrekking van de A15 niet plaats vindt. Daarom is de verkoopopbrengst van € 135.000 in een voorziening gestort.

Vaste schulden > 1 jaar

Omschrijving schuld	Saldo 31-12-2022	Vermeer-dering	Aflossing / vermindering	Saldo 31-12-2023
Onderhandse leningen	47.516.430	10.000.000	2.636.135	54.880.295
Waarborgsommen	272.497	10.086	0	282.582
Totaal	**47.788.927**	**10.010.086**	**2.636.135**	**55.162.877**

De onderhandse leningen betreffen bij de Bank Nederlandse Gemeenten afgesloten leningen. De totale rentelast van de opgenomen geldleningen bedraagt € 1,8 miljoen. Volgens het aflossingsplan is in 2023 een bedrag van € 2,6 miljoen afgelost. In 2023 is een geldlening ontvangen van € 10 miljoen.

De waarborgsommen betreffen met name ontvangen en terugbetaalde bedragen met betrekking tot woningbouwprojecten.

Vlottende schulden < 1 jaar

Overige schulden	31-12-2023	31-12-2022
Crediteuren	10.404.638	6.191.032
	10.404.638	**6.191.040**

Banksaldi	31-12-2023	31-12-2022
Banksaldi BNG	856.173	866.082
	856.173	**866.082**

Overlopende passiva

Verplichtingen te betalen in een volgend begrotingsjaar	31-12-2023	31-12-2022
Nog te betalen bedragen	6.213.105	7.358.268
Nog te betalen rente onderhandse leningen	369.470	301.926
Totaal	**6.582.575**	**7.660.194**

Nog te betalen bedragen

Deze post bestaat uit diensten, leveringen en afdrachten die betrekking hebben op 2023 waarvoor pas in 2024 een factuur is ontvangen.

Omschrijving uitgave	31-12-2023	31-12-2022
- btw en vennootschapsbelasting	182.374	237.623
- kosten onderzoek en ruiming explosieven	74.868	279.885
- kosten inhuur personeel	172.392	181.313
- accountantskosten	50.000	65.000
- verstrekte subsidies	230.637	48.326
- leges burgerzaken	24.248	6.069
- diverse uitgaven WMO, Jeugd en participatie etc.	2.204.239	2.936.872
- regionale samenwerking	19.696	0
- onderhoud openbaar groen	16.102	131.211
- afrekening belastingsamenwerking	369.000	1.124.732
- bijdrage subsidiebureau	64.001	41.939
- project statushouders	27.750	0
- uitkering Gemeentefonds	419.480	0
- salarissen, sociale lasten en loonheffing	2.109.284	1.926.230
- kunstgras MHC	0	61.072
- onderwijsbegeleiding	0	59.150
- overige	249.034	258.846
Totaal	**6.213.105**	**7.358.268**

Nog te betalen rente onderhandse leningen

Betreft de nog te betalen rente op onderhandse leningen die bij de Bank Nederlandse Gemeenten zijn afgesloten.

Ontvangen voorschotten met een specifiek bestedingsdoel	31-12-2023	31-12-2022
Ontvangen voorschotten op subsidies	15.680.028	13.831.329

Dit betreffen (vooruit)ontvangen subsidies waarvan de besteding nog niet heeft plaatsgevonden. Bij niet besteden van de middelen moet de subsidie worden terugbetaald aan de verstrekker van de subsidie.

Naam subsidieregeling	Saldo 31-12-2022	Ontvangen voorschotten	Bestedingen	Terugbetaald/ Te ontvangen	Saldo 31-12-2023
SPUK Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen	25.569	0	0	-25.569	0
SPUK Naleving controle coronatoegangsbewijzen	155.368	0	0	0	155.368
SPUK Bekostiging opvang ontheemden Oekraïne 2023	136.240	6.932.906	-8.150.532	1.041.610	-39.776
SPUK Gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	0	0	-64.039	64.039	0
SPUK Proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde	4.126.544	0	-85.999	0	4.040.545
SPUK Ventilatie in scholen	692.723	0	-243.208	-2.855	446.661
SPUK Reductie Energiegebruik Woningen	48.095	0	-16.109	0	31.986
SPUK Aanpak energie armoede	671.705	234.607	-410.574	0	495.738
SPUK Informatiepunten Digitale Overheid	0	45.979	-45.979	0	0
SPUK Verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	0	1.003.510	0	0	1.003.510
SPUK Regionale structuur NPLW Arnhem-Nijmegen	0	564.662	0	0	564.662
SPUK Meerjarige regeling specifieke uitkeringen voor huisvesting aandachtsgroepen	1.050.000	314.500	0	0	1.364.500
SPUK Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	192.539	345.049	-477.933	-4	59.651
SPYK Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	460.677	0	-248.878	0	211.799
SPUK Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	7.476	0	0	-7.476	0
SPUK Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	203.141	0	0	0	203.141
SPUK Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat-.en energiebeleid (CDOKE)	0	776.682	-736.593	0	40.089
SPUK Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo)	75.092	92.293	0	-167.385	0
SPUK Wet inburgering 2021	244.109	483.696	-186.242	-59.454	482.109

SPUK Onderwijsroute	40.190	42.407	-56.070	-5.668	20.859
SPUK Stimulering sport	241.482	265.235	-245.033	-241.482	20.203
SPUK Sportakkoord 2020-2022					
SPUK Lokale sportakkoorden en leefstijlinterventies	28.469	0	-26.153	-2.316	0
SPUK Lokale preventieakkoorden en preventieaanpakken	3.767	30.000	-33.767	0	-1
SPUK cliëntondersteuning	0	50.000	-50.000	0	0
SPUK Sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026 (GALA)	0	792.913	-431.794	0	361.119
SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	0	241.430	-75.637	0	165.793
SPUK Integraal Zorg Akkoord	0	0	-177.599	177.599	0
Provinciale subsidie project realisatie snelfietsroute F15	4.500.000	0	0	0	4.500.000
Provinciale subsidie project uitvoeringsprogramma Landschap en biodiversiteit Lingewaard	11.857	90.015	-23.714	-14.821	63.336
Provinciale subsidie Flexibele inzet woningbouw (diverse projecten)	40.760	0	-40.760	0	0
Provinciale subsidie project Energiecontroles Lingewaard	50.000	0	0	0	50.000
Provinciale subsidie project Dorpendeal Doornenburg	74.000	0	-74.000	0	0
Provinciale subsidie project Overdracht bodemtaken Lingewaard	0	0	-26.092	0	-26.092
Provinciale subsidie NEXTGarden	0	0	-33.151	0	-33.151
Provinciale subsidie project Carway	657.324	0	-68.773	0	588.551
Provincie subsidie Gelderland 2022-017364 Vlinderr. Akkerranden 2023-2026	0	47.567	0	0	47.567
Provincie subsidie Gelderland Verb.fietsveiligh.Papenstr.BML/2022-011572 25%	0	82.585	-82.585	0	0
Provincie subsidie Gelderland Prov. Maatreg.Gochsestr.HSN-2023-003207 80%	0	80.000	-40.000	0	40.000
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 202308000/VBT subs.23 San.VerkeersLawaai	0	177.900	0	0	177.900
Provinciale terugbetaling ontvangen subsidie Winterfonds	0	44.422	0	0	44.422
Provincie subsidie Rotonde Huismanstraat (80%)	0	320.000	0	0	320.000
Provinciale subsidie Procesondersteuning Wijk van de toekomst	0	30.400	0	0	30.400

Provinciale subsidie Blauwe Hoek Doorenburg	0	225.601	0	0	225.601
Europese subsidie dRural	94.204	0	0	-70.665	23.540
Totaal	**13.831.329**	**13.314.358**	**-12.151.213**	**685.553**	**15.680.028**

Overige vooruitontvangen bedragen	**31-12-2023**	**31-12-2022**
Overige ontvangsten	2.459.175	1.169.306

Overige vooruitontvangen bedragen

Dit betreft inkomsten voor diensten, leveringen en afdrachten die betrekking hebben op 2024 waarvoor de betaling al in 2023 is ontvangen.

Omschrijving ontvangst	**31-12-2023**	**31-12-2022**
- bijdragen facilitaire projecten	2.304.323	842.720
- eigen bijdragen vraagafhankelijk vervoer	26.444	26.609
- verkoop grond A15, terug te betalen bij niet doorgaan van de doortrekking A15	0	135.429
- Soza voorschotten Rijk	128.408	97.461
- premie sociale lasten	0	65.575
- overige	0	1.512
Totaal	**2.459.175**	**1.169.306**

Niet in de balans opgenomen gebeurtenissen, rechten en verplichtingen

Financieringsovereenkomst Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Met de BNG is een financieringsovereenkomst voor een Krediet- en Depotarrangement en elektronisch betalingsverkeer gesloten. Deze wordt stilzwijgend verlengd met telkens een kalenderjaar. Onderdeel van het kredietarrangement is een krediet in rekening-courant met een limiet van € 5,0 miljoen.

Uitstaande vakantierechten

Het is niet toegestaan om voor jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume een voorziening te vormen. Daarbij gaat het vooral om overlopende wettelijke verlofaanspraken. De ultimo 2023 uitstaande verplichting voor opgebouwde wettelijke verlofrechten bedraagt € 442.000.

Inkoopcontracten

De gemeente Lingewaard heeft diverse contracten afgesloten die elk een inkoopwaarde hebben van meer dan € 750.000. Hieronder staan de categorieën aan kosten waarvoor contracten zijn afgesloten:

- Afvalinzameling
- Onderhoud groen
- Belastingsamenwerking Overbetuwe
- Nutsvoorzieningen
- Zorginkoop sociaal domein (hulpmiddelen, hulp bij het huishouden, leerlingenvervoer)
- Onderhoud gebouwen
- Concessie zwembad

Borg- en garantstellingen
De afgegeven garantieverstrekkingen aan verenigingen en/of stichtingen bedragen per 31 december 2023 bijna € 405.000. De afgegeven directe garantieverstrekkingen aan instellingen en/of organisaties bedroegen per 31 december 2023 bijna € 3,7 miljoen.

Waarborgfonds Sociale Woningbouw
Per 31 december 2023 was door het WSW voor een bedrag van € 37,7 miljoen aan garantie-verstrekkingen afgegeven. Woningcorporaties kunnen via het WSW voordelig geld lenen tegen gunstige voorwaarden op de kapitaalmarkt. Dit is voor investeringen in sociale huurwoningen en (sociaal) maatschappelijk vastgoed. De zekerheidsconstructie van het WSW zorgt daarvoor. Gemeenten vormen voor 50% de achtervang op de borgstelling door het WSW. Het risico dat gemeenten als achtervang lopen is theoretisch. Het bestaat uit het verstrekken van een relatief kleine en renteloze lening, die het WSW te zijner tijd terugbetaalt. Dit speelt pas als een corporatie niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen en het garantievermogen niet toereikend blijkt.

Waarborgfonds Eigen Woningen
Per 31 december 2023 was door het WEV voor een bedrag van € 80,5 miljoen aan garantieverstrekkingen afgegeven. Het WEV heeft sinds 1 januari 1995 als doel het eigen woning bezit te bevorderen en is belast met de uitvoering van de Nationale Hypotheek Garantie. Het Rijk en gemeenten vormen de achtervang voor het geval het WEW niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Tot en met 2010 droegen het Rijk en gemeenten ieder voor 50% de achtervang. Met ingang van 2011 draagt het Rijk voor nieuwe gevallen de volledige achtervang.

Hypotheekfonds overheidspersoneel
Per 31 december 2023 was voor een bedrag van bijna € 240.000 aan 100% garantstelling afgegeven. Tenslotte staat per 31 december 2023 een bedrag van € 232.000 aan 100% garantstelling uit voor hypothecaire leningen afgesloten voor 1 januari 1995.

Overzicht van verleende borg- en garantstellingen

Naam	Lening bij aanvang	Borg-stelling	Borgstelling 31-12-2022	Borgstelling 31-12-2023
Verenigingen/stichtingen				
Stichting Dierentehuis Arnhem e.o.	4.400.000	9,2%	0	404.800
			0	*404.800*
Instellingen/organisaties				
Betuweland, Liduina Bemmel	4.793.689	100,0%	1.308.000	1.219.200
Zorgcentrum St. Jozef Gendt	1.497.475	100,0%	561.553	524.116
Woonstichting Gendt	2.732.664	100,0%	930.277	806.908
Woonstichting Gendt	2.722.681	100,0%	947.142	824.615
Stichting Waardwonen	546.455	100,0%	363.747	297.271
			4.110.720	*3.672.110*
Waarborgfondsen				
WSW/woningcorporaties	75.385.084	50,0%	40.746.636	37.692.542
WEW/Nationale Hypotheek-garantie (t/m 2010)	161.000.000	50,0%	87.000.000	80.500.000
WEW/Nationale Hypotheek-garantie (vanaf 2011)	560.000.000	n.v.t.	0	0
			127.746.636	*118.192.542*

Overige				
Hypotheekfonds voor overheidspersoneel		100,0%	399.965	239.965
Regeling gemeente garantie (t/m 1994)		100,0%	697.962	232.314
			1.097.927	*472.280*
			132.955.283	**122.741.732**

In 2023 is de gemeente niet aangesproken als borgsteller en zijn er geen betalingen als zodanig gedaan. Het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) kan bij dreigende liquiditeitstekorten in verband met tot en met 31 december 2010 afgegeven borgtochten een beroep doen op achtergestelde, renteloze leningen van het Rijk (50%) en van de gemeenten (50%). Ten aanzien van per 1 januari 2011 afgegeven borgtochten wordt de volledige achtervangfunctie door het Rijk vervuld.

Eigen bijdrage op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
Een aanvrager van een maatwerkvoorziening (bijvoorbeeld: begeleiding, hulp in de huishouding of scootmobiel) is op grond van de Wmo 2015 een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten daarvoor geeft en de grondslagen zoals opgenomen in de Financiële verordening gemeente Lingewaard 2023.

Baten en lasten
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten
Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvind. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende wettelijke verlofaanspraken. De aan het einde van het begrotingsjaar bestaande verplichting wordt toegelicht onder de niet in de balans opgenomen gebeurtenissen, rechten en verplichtingen. Echter, indien sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) wordt wel een verplichting opgenomen. Vanaf 1 januari 2022 hebben medewerkers de mogelijkheid om verlof te sparen vanuit onder andere het bovenwettelijke verlof en verlof gekocht vanuit het IKB. Hiervoor wordt wel een voorziening gevormd. Meer informatie hierover is opgenomen onder het kopje voorzieningen.

Balans

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende onderdeel anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Activa

Immateriële vaste activa

Onder immateriële vaste activa wordt opgenomen:

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en disagio.
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De afschrijvingstermijn op de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en disagio is maximaal gelijk aan de looptijd van de lening. De afschrijvingstermijn op de kosten van onderzoek en ontwikkeling bedraagt ten hoogste vijf jaar.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Investeringen met economisch nut

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs (inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. In afwijking van bovenstaande worden kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde niet geactiveerd.

Investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of volledig worden gedaan ten behoeve van riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Gronden en terreinen

Ondergronden met een beperkte levensduur, zoals renovaties van sportvelden en parkeervoorzieningen worden afgeschreven overeenkomstig de verwachte gebruiksduur. Op overige gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Bedrijfsgebouwen

In de waardering van de schoolgebouwen is tevens de waarde van de grond begrepen. De grondkosten van de overige gemeentelijke eigendommen zijn geactiveerd onder 'gronden en terreinen'.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut zijn in de balans opgenomen tegen de kosten die daaraan gespendeerd zijn, verminderd met daarvoor ontvangen bijdragen van derden en eventueel een bijdrage uit een daartoe aangewende reserve. De basis voor de waardering is het totaal van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs vindt afwaardering plaats.

Afschrijvingstermijn en afschrijvingswijze
Alle materiële activa schrijven we af volgens de annuïtaire methode. Dit vanwege de hierdoor jaarlijks gelijkblijvende lasten van afschrijving en rente. De, op basis van de geschatte economische levensduur, gehanteerde termijnen voor afschrijving zijn als gevolg van deze wijziging niet aangepast.

Voorraden
De voorraden hebben betrekking op de gronden zonder kostprijsberekening en onderhanden werken van de grondexploitatie. De gronden zonder kostprijsberekening zijn opgenomen op basis van de reeds uitgegeven kosten (aankoopkosten, voorbereiding en toezicht en dergelijke), de zogenaamde verkrijgingsprijs. Gronden waarvoor een reëel en stellig voornemen tot toekomstige bouw ontbreekt worden voor de verkrijgingsprijs, tot een maximum van de marktwaarde, naar de balans gebracht.

De onderhanden werken zijn opgenomen tegen de vervaardigingskosten (aankoopkosten, kosten bouwrijp maken, beplanting, overige exploitatiekosten en rente) verminderd met de opbrengsten van gerealiseerde verkopen. Voor onderhanden werken waarbij een verliesgevende exploitatie wordt verwacht, wordt een voorziening opgenomen ter grootte van het verwachte verlies.

Vorderingen
De vorderingen en schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde eventueel onder aftrek van een voorziening voor dubieuze vorderingen. Bij de bepaling van de voorziening wordt rekening gehouden met bijkomende kosten.

Liquide middelen en overlopende activa
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Passiva
Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves (algemene reserve en bestemmingsreserves) en het nog te bestemmen gerealiseerd resultaat.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd wegens:
a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 44, lid 2 BBV.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.Met uitzondering van de voorziening verlofsparen.
Vanaf 2022 hebben medewerkers de mogelijkheid om verlof te sparen, Dit kunnen zij doen vanuit de volgende bronnen:

- (Gekocht) bovenwettelijk verlof
- Overwerkvergoeding
- Verlofuren uit onregelmatig weken en beschikbaarheidsdienst

Een medewerker mag maximaal 3600 uren verlof sparen op basis van voltijdsdienstverband. Voor de omvang van dit verlof wordt wel een voorziening getroffen, aangezien deze arbeidsgerelateerde verplichting geen jaarlijks vergelijkbaar volume heeft.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.
De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn onderbouwd met meerjarenonderhoudsplannen. In paragraaf 3 “Onderhoud kapitaalgoederen” van het jaarverslag is het betreffende beleid nader uiteengezet.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling, onder de balans het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans, bij het onderdeel niet in de balans opgenomen gebeurtenissen, rechten en verplichtingen is een uitgebreide toelichting opgenomen.

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2023

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2023			Begroting 2023 na wijziging			Begroting 2023 Primitief		
Programma's	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
1 Veiligheid	260	-4.422	-4.162	107	-4.294	-4.188	107	-4.070	-3.963
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	219	-6.189	-5.970	221	-5.999	-5.778	219	-5.629	-5.410
3 Economie	3.029	-3.569	-540	2.177	-4.021	-1.844	1.989	-3.262	-1.273
4 Onderwijs	984	-4.968	-3.984	1.228	-5.367	-4.139	612	-4.474	-3.862
5 Sport, cultuurproductie en -participatie	2.056	-11.133	-9.077	1.917	-11.188	-9.270	1.447	-10.182	-8.735
6 Sociaal domein	19.331	-60.910	-41.579	21.360	-64.882	-43.522	8.339	-47.369	-39.030
7 Volksgezondheid en milieu	12.349	-13.566	-1.217	12.147	-13.570	-1.423	11.674	-12.864	-1.189
8 Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	3.339	-5.638	-2.299	3.518	-7.045	-3.526	3.310	-5.474	-2.164
9 Bestuur en ondersteuning	1.192	-5.389	-4.197	1.079	-5.595	-4.516	746	-5.595	-4.849
Subtotaal programma's	*42.759*	*-115.784*	*-73.025*	*43.754*	*-121.960*	*-78.206*	*28.443*	*-98.918*	*-70.475*
Alg. dekkingsmiddelen	97.063	253	97.317	96.639	138	96.776	87.035	138	87.172
Overhead	2.432	-21.539	-19.107	2.264	-20.213	-17.948	1.824	-19.162	-17.338
Vennootschapsbelasting	0	-4	-4	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	**143.926**	**-137.437**	**6.489**	**142.656**	**-142.035**	**622**	**117.301**	**-117.942**	**-641**
Toevoegingen (-) onttrekkingen (+) aan reserves									
1 Veiligheid	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	165	-248	-82	162	-248	-86	67	-133	-66
3 Economie	307	-553	-246	446	-	446	-	-	-
4 Onderwijs	-	-4	-4	-	-	-	-	-	-
5 Sport, cultuurproductie en -participatie	144	-1.461	-1.317	145	-8	137	170	-8	162
6 Sociaal domein	1.444	-3.359	-1.915	1.653	-2.409	-755	202	-	202
7 Volksgezondheid en milieu	882	-395	488	843	-395	448	350	-68	283
8 Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.	2.051	-1.238	813	2.029	-986	1.043	-	-	-
9 Bestuur en ondersteuning	2.453	-3.395	-942	2.453	-3.420	-967	119	-	119
Subtotaal reserves	*7.447*	*-10.653*	*-3.206*	*7.731*	*-7.465*	*266*	*908*	*-208*	*699*
Gerealiseerd resultaat	**151.373**	**-148.090**	**3.283**	**150.387**	**-149.499**	**888**	**118.208**	**-118.150**	**58**

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Toelichting budgetafwijkingen

Toelichtingen op de budgetafwijkingen per taakveld zijn opgenomen onder de programma's in het jaarverslag. Bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost' zijn per taakveld de afwijkingen (boven € 50.000) toegelicht. Daarnaast is het onderdeel 'Analyse resultaat 2023' binnen de jaarstukken opgenomen. Dit overzicht treft u aan binnen het deel 'Algemeen' onder 'Financiën'. Hierin ziet u een overzicht van de belangrijkste afwijkingen op concernniveau. Daarbij is aangegeven of het gaat om een voordeel (V) of een nadeel (N) en of de afwijking een incidenteel of structureel karakter heeft.

Begrotingsrechtmatigheid

Volgt na afronding accountantscontrole.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

WNT-verantwoording 2023 Gemeente Lingewaard. De WNT is van toepassing op Gemeente Lingewaard. Het voor Gemeente Lingewaard toepasselijke bezoldigingsmaximum voor 2023 is € 223.000 (Betreft bezoldigingsmaximum algemeen).

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	**Valk, I.P. van der**	**Peters, P.J.**
Functiegegevens	Gemeente secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 133.383	€ 107.070
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.175	€ 17.531
Subtotaal	***€ 155.558***	***€ 124.601***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 155.558	€ 124.601
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**Valk, I.P. van der**	**Peters, P.J.**
Functiegegevens	Gemeente secretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 t/m 31-12	01-01 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 121.128	€ 102.063
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.080	€ 18.212
Subtotaal	***€ 143.208***	***€ 20.275***
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000	€ 216.000
Bezoldiging	€ 143.208	€ 120.275

Overzicht van incidentele baten en lasten

Sinds 2022 nemen wij in de jaarstukken geen overzicht van incidentele baten en lasten meer op. Hiermee wijken wij bewust af van het BBV. Dit op basis van de volgende argumenten:

- Een heldere definitie en typering van incidentele baten en lasten ontbreekt nog steeds. Dit ondanks de verschenen literatuur ter zake.
- Het bedoelde overzicht heeft vooral een waarde bij de begroting (toezicht provincie) en niet bij de jaarstukken.
- In de jaarstukken wordt aandacht gegeven aan de aard van de geconstateerde afwijkingen tussen begroting en werkelijkheid door middel van de termen incidenteel dan wel structurele afwijking. Dit is belangrijk in verband met de doorwerking van deze posten op onze meerjarenbegroting. Door ook te werken met een overzicht van incidentele baten en lasten ontstaat er verwarring omdat dit andere posten betreft.

Structurele mutaties reserves

Omschrijving bedrag x € 1.000	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Verschil (+=voordeel)
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat			
Onttrekkingen:			
Dekking afschrijving rehabilitatie wegen uit investeringsreserve	15	15	0
Dekking afschrijving kruising Valom uit investeringsreserve	10	7	3
	25	**22**	**3**
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie			
Onttrekkingen:			
Dekking afschrijvingslasten tijdelijke huisvesting SGS uit investeringsreserve	79	79	0
Dekking afschrijvingslasten de Kinkel uit investeringsreserve	41	41	0
	120	**120**	**0**
Programma 9 Bestuur en ondersteuning			
Onttrekkingen:			
Rente lening Vitens ten gunste van exploitatie	100	100	0
Totaal	**245**	**242**	**3**

Algemene dekkingsmiddelen, vpb en onvoorzien

Financieel overzicht

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Het betreft met name de OZB en de uitkeringen uit het gemeentefonds. Deze middelen kennen in tegenstelling tot heffingen zoals de afvalstoffenheffing of rioolheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel.

(bedragen x € 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen	**Rekening 2022**	**Begroot 2023***	**Rekening 2023**
OZB (groei + index)	12.634	13.195	13.138
Gemeentefonds (Algemene uitkering)	74.017	77.531	77.555
Uitkering deelfonds sociaal domein	5.125	5.206	5.206
Dividenden	44	35	48
Saldo van de financieringsfunctie	268	302	893
Overige algemene dekkingsmiddelen:			
• Toeristenbelasting	111	103	111
• Hondenbelasting	252	243	252
Totaal algemene dekkingsmiddelen / Vrij besteedbare middelen	**92.451**	**96.615**	**97.203**

** Begroting 2023 na wijzigingen.*

Onroerende zaakbelasting

In de paragraaf Lokale heffingen is een specificatie van de onroerende zaakbelasting opgenomen en zijn de ontwikkelingen toegelicht.

Algemene uitkering

Algemene uitkering

Jaarlijks informeren wij de raad over de ontwikkelingen in het gemeentefonds via de mei- en de septembercirculaire. In 2023 hebben we ook weer een decembercirculaire ontvangen. Evenals in 2022 zijn de middelen uit de decembercirculaire gelijk in de begroting verwerkt. Hierover heeft de raad op 1 februari 2024 een besluit genomen.

Integratie-uitkering Sociaal domein

De integratie-uitkering Sociaal domein is alleen bij de hiervoor genoemde mei- en septembercirculaire aangepast. De realisatie sluit aan bij de begroting dus er zijn geen afwijkingen in 2023.

Dividend

Wij ontvangen jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van aandelenbezit. Dividenden moeten verantwoord worden in het jaar waarin het recht op het ontvangen van dividend ontstaat oftewel in het jaar waarin de algemene vergadering van aandeelhouders beslist over het dividend.

	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023
BNG; uitkering over 2022	35.000	48.000
Vitens; uitkering over 2022 *	0	0
Totaal	**35.000**	**48.000**

* Het hernieuwde financieel beleid stelt dat bij een solvabiliteit lager dan 30 procent Vitens in beginsel geen dividend gaat uitkeren. De solvabiliteit per 31 december 2022 bedraagt 31,0% (2021: 30,2%). Gezien de investeringsopgave komt de kasstroom onder druk te staan. Dit betekent dat de directie voorgesteld heeft om geen dividend uit te keren over het resultaat 2022 (goedgekeurd door Raad van Commissarissen op 15-03-2023).

Voor een toelichting, zie programma 9 Verbonden partijen.

Saldo van de financieringsfunctie

Bij de bepaling van het renteresultaat voor de begroting 2023 is gerekend met een renteomslagpercentage van 1,5%. In werkelijkheid is 1,52% rente aan de taakvelden toegerekend. Dit levert een positief renteresultaat op het taakveld Treasury op. Door het later uitvoeren van investeringen dan begroot, was over 2023 het gemiddeld saldo in rekening courant dermate hoog dat we regelmatig kasgeldleningen hebben uitgezet bij andere gemeenten. Deze extra uitzettingen zijn de hoofdreden van het hoge renteresultaat op het taakveld Treasury ad. € 893.000.

Overige algemene dekkingsmiddelen

	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023
Hondenbelasting	243.000	252.000
Toeristenbelasting	103.000	111.000
Totaal	**346.000**	**363.000**

De opbrengsten reclamebelasting en BIZ worden niet meegenomen als algemeen dekkingsmiddel omdat bij de instelling van het ondernemersfonds en de BIZ is afgesproken dat de netto-opbrengst (ná aftrek van perceptiekosten) rechtstreeks beschikbaar wordt gesteld aan de ondernemersverenigingen en de Stichting Bedrijveninvesteringszone (BIZ).

	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023
Reclamebelasting	94.000	91.000
BIZ	95.000	103.000

Vennootschapsbelasting

Gemeente Lingewaard doet op basis van de uitgevoerde inventarisatie jaarlijks aangifte vennootschapsbelasting voor reclame en voor afvalgrondstoffen. De verwachte vpb-last die hieruit volgt is ca. € 5.000. Voor de grondexploitaties is na afstemming met de Belastingdienst definitief bevestigd dat geen sprake is van een vennootschapsbelastingplichtige activiteit voor de jaren 2016 tot en met 2018. Sindsdien zijn de omstandigheden van het grondbedrijf niet zodanig gewijzigd dat een risico ontstaat dat de fiscale positie van het grondbedrijf muteert. Jaarlijks wordt getoetst of nog eventuele andere activiteiten vennootschapsbelastingplichtig zijn. Hiervan is tot op heden geen sprake.

Overzicht van de aanwending van het bedrag onvoorzien

We hebben in de begroting geen specifiek budget voor onvoorzien opgenomen. Voor onvoorziene zaken hebben we de algemene reserve tot onze beschikking. In lijn hiermee zijn er ook geen uitgaven gedaan ten laste van het budget voor onvoorzien.

Overhead

Tot de kosten van overhead behoren alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces:

- De directie.
- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
- Personeel en organisatie.
- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
- Juridische zaken.
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning.
- Facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging).
- Documentaire informatievoorziening (DIV).
- Informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen.
- Managementondersteuning primair proces.

Overhead (bedragen x € 1.000)	**Begroot 2023**	**Werkelijk 2023**
Salarissen incl. inhuur derden	26.682	26.199
Algemene en advieskosten	149	126
Overige personeelslasten	137	150
Opleidingen	437	537
Directe uren naar producten	-16.289	-15.363
Totaal personeelslasten	***11.116***	***11.649***
Huisvesting	1.841	1.852
Informatievoorziening & automatisering	3.031	2.751
Documentaire informatievoorziening	191	175
Facilitaire dienstverlening	398	381
Materieel Technisch Wijkbeheer	-	-12
Ondernemingsraad	8	3
Organisatieontwikkeling	153	88
Personeelsbeleid & -beheer	486	1.321
Versterking dienstverlening	132	143
Totaal indirecte lasten	***6.240***	***6.702***
Begroting en verantwoording	90	110
Communicatie	100	122
Juridische kwaliteitszorg	268	307
Representatie	134	217
Totaal overhead producten	***593***	***756***
Totaal overhead	**17.948**	**19.107**

Taakvelden baten en lasten

Taakvelden 2023							
Nr.	**Doel**	**Werkelijk Lasten**	**Werkelijk Baten**	**Werkelijk Saldo**	**Begr. na wijz. Lasten**	**Begr. na wijz. Baten**	**Begr. na wijz. Saldo**
0.1	Bestuur	-1.875	39	-1.836	-1.955	50	-1.905
0.10	Mutaties reserves	-10.653	7.447	-3.206	-7.465	7.731	266
0.11	Resultaat rekening van baten en lasten	-	-	-	-	-	-
0.2	Burgerzaken	-1.350	566	-784	-1.386	557	-830
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-959	330	-628	-1.011	224	-787
0.4	Overhead	-21.539	2.432	-19.107	-20.213	2.264	-17.948
0.5	Treasury	225	697	922	119	268	387
0.61	OZB woningen	-608	9.766	9.159	-515	9.805	9.290
0.62	OZB niet-woningen	-	3.372	3.372	-	3.390	3.390
0.64	Belastingen overig	-570	501	-69	-716	492	-225
0.7	Algemene uitk. en ov. uitk. gem.fonds	-	82.761	82.761	-	82.737	82.737
0.8	Overige baten en lasten	-	-	-	7	-	7
0.9	Vennootschapsbelasting	-4	-	-4	-	-	-
0	**Totaal Bestuur en ondersteuning**	**-37.332**	**107.910**	**70.578**	**-33.134**	**107.517**	**74.382**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.036	226	-2.809	-2.911	67	-2.844
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.386	33	-1.353	-1.383	40	-1.343
1	**Totaal Veiligheid**	**-4.422**	**260**	**-4.162**	**-4.294**	**107**	**-4.188**
2.1	Verkeer en vervoer	-6.103	219	-5.883	-5.914	221	-5.692
2.2	Parkeren	-86	-	-86	-85	-	-85
2	**Totaal Verkeer,vervoer en waterstaat**	**-6.189**	**219**	**-5.970**	**-5.999**	**221**	**-5.778**
3.1	Economische ontwikkeling	-1.371	191	-1.180	-1.433	182	-1.251
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.751	2.673	922	-2.168	1.854	-314
3.3	Bedrijvenloketten bedrijfsregelingen	-168	20	-149	-173	20	-153
3.4	Economische promotie	-280	256	-24	-246	224	-23
3	**Totaal Economie**	**-3.569**	**3.140**	**-430**	**-4.021**	**2.280**	**-1.741**
4.1	Openbaar basisonderwijs	-55	-	-55	-49	-	-49
4.2	Onderwijshuisvesting	-2.521	253	-2.268	-2.768	513	-2.256
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.393	731	-1.662	-2.550	715	-1.835
4	**Totaal Onderwijs**	**-4.968**	**984**	**-3.984**	**-5.367**	**1.228**	**-4.139**
5.1	Sportbeleid en activering	-618	339	-279	-660	348	-312
5.2	Sportaccommodaties	-4.972	2.839	-2.132	-4.700	1.299	-3.401
5.3	Cultuurpresentatie en cultuurproductie	-412	3	-410	-461	2	-460
5.5	Cultureel erfgoed	-74	8	-66	-110	20	-90
5.6	Media	-933	52	-881	-933	52	-881

5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	-4.363	260	-4.103	-4.324	197	-4.127
5	**Totaal Sport, cultuur en recreatie**	**-11.372**	**3.501**	**-7.871**	**-11.188**	**1.917**	**-9.270**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-13.765	9.181	-4.584	-16.741	10.952	-5.789
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-579	178	-401	-871	491	-379
6.3	Inkomensregelingen	-13.788	8.793	-4.995	-13.911	8.711	-5.200
6.4	WSW en beschut werk	-4.512	-	-4.512	-4.488	-	-4.488
6.5	Arbeidsparticipatie	-1.549	236	-1.313	-1.506	180	-1.326
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	-4.004	89	-3.916	-4.217	70	-4.146
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-104	979	876	-316	955	639
6.71A	Hulp bij het huishouden (Wmo)	-4.728	-	-4.728	-4.768	-	-4.768
6.71B	Begeleiding (Wmo)	-1.832	-	-1.832	-1.818	-	-1.818
6.71C	Dagbesteding (Wmo)	-715	4	-710	-729	-	-729
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-	-	-
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-2.846	-	-2.846	-2.739	-	-2.739
6.72B	Jeugdhulp behandeling	-3.024	-	-3.024	-3.068	-	-3.068
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	-415	-	-415	-455	-	-455
6.73A	Pleegzorg	-337	-	-337	-349	-	-349
6.73B	Gezinsgericht	-709	-	-709	-612	-	-612
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	-2.041	-	-2.041	-1.790	-	-1.790
6.74A	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	-4.237	-	-4.237	-4.551	-	-4.551
6.74B	Jeugdhulp Crisis/LTA/GGZ-verblijf	-962	-	-962	-1.090	-	-1.090
6.74C	Gesloten plaatsing	-493	-	-493	-446	-	-446
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-	-	-
6.82A	Jeugdbescherming	-355	-	-355	-389	-	-389
6.82B	Jeugdreclassering	-29	-	-29	-29	-	-29
6	**Totaal Sociaal domein**	**-61.026**	**19.461**	**-41.565**	**-64.882**	**21.360**	**-43.522**
7.1	Volksgezondheid	-1.993	53	-1.940	-2.094	64	-2.030
7.2	Riolering	-3.706	5.064	1.358	-3.096	4.546	1.449
7.3	Afval	-4.524	5.639	1.115	-4.380	5.714	1.333
7.4	Milieubeheer	-3.064	1.445	-1.619	-3.708	1.659	-2.049
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-279	148	-132	-292	165	-127
7	**Totaal Volksgezondheid en milieu**	**-13.566**	**12.349**	**-1.217**	**-13.570**	**12.147**	**-1.423**
8.1	Ruimte en leefomgeving	-2.128	740	-1.388	-2.802	1.170	-1.632
8.2	Grondexploitatie(niet-bedrijventerrein)	-892	509	-383	-1.600	1.100	-500
8.3	Wonen en bouwen	-2.626	2.300	-326	-2.643	1.341	-1.302
8	**Totaal Volkshuisv.,Leefomgev., Sted. vernieuw.**	**-5.646**	**3.549**	**-2.097**	**-7.045**	**3.610**	**-3.434**
	Saldo	**-148.090**	**151.373**	**3.283**	**-149.499**	**150.387**	**888**

SiSa bijlage voor specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	**Uitkerings-code**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
			€ 6.642.573	€ 0	€ 0	€ 1.973.147	€ 47.964	€ 10.061
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*		
			-€ 3.702	€ 83.664	€ 8.753.707	€ 11.472.367		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			0	62	5	6	Ja	Nee
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 35.929	€ 42.939	€ 0	€ 30.500	€ 0	€ 0

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	**Uitkerings-code**	**Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 0	€ 23.560	€ 17.340	€ 20.808	€ 8.975	€ 10.770
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
					€ 0	€ 0	€ 64.039	
BZK	**C30**	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde** Gemeenten	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C30/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/05*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/06*
			€ 85.999	€ 113.950	0	0	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/07*					
			Nee					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*	
		1	SUVIS21-00821908/ IKC de Abacus	€ 793.457	€ 833.446	Ja		Ja	
		2	SUVIS21-00865249/ IKC Binnenste Buiten	€ 191.348	€ 12.837	Ja		Nee	
		3	SUVIS21-2-02408149/ Tichelaar	€ 9.517	€ 9.517	Ja		Nee	
		4	SUVIS21-2-02618217/ Borgwal	€ 0	€ 0	Nee	Uitlevering installaties duurt veel langer, wel in eerste helft 2024 toegezegd.	Nee	
		5	SUVIS21-2-02619310/ Donatushof Flier	€ 0	€ 0	Nee	Uitlevering installaties duurt veel langer, wel in eerste helft 2024 toegezegd.	Nee	
		6	SUVIS21-2-02619330/ Dontaushof Hoijn	€ 0	€ 0	Nee	Uitlevering installaties duurt veel langer, wel in eerste helft 2024 toegezegd.	Nee	
		7	SUVIS21-2-02640005/ Het Drieluik	€ 0	€ 0	Nee	Uitlevering installaties duurt veel langer, wel in eerste helft 2024 toegezegd.	Nee	
		8	SUVIS21-2-02640301/Marang	€ 0	€ 0	Nee	Uitlevering installaties duurt veel langer, wel in eerste helft 2024 toegezegd.	Nee	
		9	SUVIS21-2-02640309/ Pius X	€ 170.402	€ 170.402	Ja		Nee	
		10	SUVIS21-2-02640327/ De Vlinderboom	€ 0	€ 0	Nee	Uitlevering installaties duurt veel langer, wel in eerste helft 2024 toegezegd.	Nee	
		11	SUVIS21-2-02640787/ De Wieling	€ 0	€ 0	Nee	Uitlevering installaties duurt veel langer, wel in eerste helft 2024 toegezegd.	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
					Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
				1	SUVIS21-00821908/ IKC de Abacus	Ja				
				2	SUVIS21-00865249/ IKC Binnenste Buiten	Ja				
				3	SUVIS21-2-02408149/ Tichelaar	Ja				
				4	SUVIS21-2-02618217/ Borgwal	Nee				
				5	SUVIS21-2-02619310/ Donatushof Flier	Nee				
				6	SUVIS21-2-02619330/ Dontaushof Hoijn	Nee				
				7	SUVIS21-2-02640005/ Het Drieluik	Nee				
				8	SUVIS21-2-02640301/Marang	Nee				
				9	SUVIS21-2-02640309/ Pius X	Ja				
				10	SUVIS21-2-02640327/ De Vlinderboom	Nee				
				11	SUVIS21-2-02640787/ De Wieling	Nee				
				12						
				100						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen** Gemeenten	Beschikkingsnummer/naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C43/03*	Aantal bereikte woningen *Aard controle D1* *Indicator: C43/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
			RREW	€ 16.109	€ 565.998	6.247	Wij hebben alle mogelijke huurwoningen bereikt. Dit is minder dan de helft van het totaal aantal woningen bereikt omdat er nu eenmaal meer koopwoningen zijn. We hebben elk huishouden bereikt met communicatie en dit is opgenomen in het oorspronkelijke plan. Daarnaast zijn sommige acties net wat veranderd door ander inzicht/kennis en beschikbare middelen/menskracht (zoals toevoeging energiearmoede aanpak). Maar het doel bleef ten alle tijden het realiseren van energiebesparing en advies geven.	Ja
BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			32	€ 4.197	€ 4.197	181	€ 400.782	€ 438.630

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	**Uitkerings-code**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning – bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			43	€ 5.595	€ 5.595			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			43	43	94	0	187	26	
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*					
			€ 0	Nee					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
-	-		€ 45.979	€ 0	3	174	976	
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] ,eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
		1	*LAI23-03454000*	€ 0	0	0	0	€ 0
		2						
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
		1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		2						

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	**C95**	**Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C95/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/02*	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/03*	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator “nee” is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/05*	
			€ 0	€ 0	Nee	In 2023 is de beschikking op 7 decemeber 2023 binnen gekomen. hierdoor was het niet haalbaar om in de laatste weken van 2023 activiteiten uit te voeren.	Nee	
BZK	**C209**	**Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: C209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: C209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/06*
		1	*RHA2022-03372070*	*Flexhuurwoningen in Haalderen en Angeren*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		2	*RHA2023-03517836*	*De Kosterij Villa Ganita*	€ 0	€ 0	€ 0	0
		3						
		10						
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: C209/10*		
		1	*Flexhuurwoningen in Haalderen en Angeren*	0	Ja	Ja		
		2	*De Kosterij Villa Ganita*	0	Nee	Nee		
		3						
		10						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C209/11*					
			Ja					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 438.180	€ 25.080	€ 14.673	€ 0	€ 170.461	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
		1						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 248.878	€ 0	€ 0	€ 0	€ 234.476	

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
		10						
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	030005 Provincie Gelderland	N.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		20						
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
		1	030005 Provincie Gelderland	N.v.t.	Nee			
		2						
		20						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	**Uitkerings-code**	**Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
		1	030005 Provincie Gelderland	N.v.t.	N.v.t.	Nee		
		2						
		20						
IenW	**E83B**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) of gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie of gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83B/01*	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83B/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E83B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83B/04*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83B/05*	
		1	061705 Gemeente Lingewaard	PFAS zoutopslag & brandweer dorpstraat 72a Gendt, zaaknummer 2022-015055	€ 0	€ 655.312	Ja	
		2						
		25						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
			Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83B/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 09 de reden aan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83B/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 08 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83B/08*				
		1	PFAS zoutopslag & brandweer dorpstraat 72a Gendt, zaaknummer 2022-015055	Ja					
		2							
		25							
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E83B/09*						
			Ja						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E84	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	301 Aanleg van openbare verlichting|aantal in Meters	Nee	0			
		2	314 Saneren van verticale trottoirbanden en hoogteverschillen tussen verharding en berm|aantal in Meters	Nee	0			
		3	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0			
		4	331 Drempel|aantal in Stuks	Nee	0			
		5	334 Aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone|aantal in Stuks	Nee	0			
		6	342 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom|aantal in Stuks	Nee	0			
		7						
		50						
SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 211.103	€ 519.660	€ 5.830	€ 736.593	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 7.220.423	€ 117.153	€ 374.092	€ 333	€ 62.894	€ 1.060

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 90.650	€ 7.031	€ 0	€ 687.240	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 5.000	€ 13.553	€ 39.629	€ 0	€ 0	€ 4.543
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 9.177	€ 31.857	€ 1.454
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 526	€ 13.288	€ 659
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 900	€ 1.683	€ 293
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.220	€ 167
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 10.603	€ 49.048	€ 2.573
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0	N.v.t.		

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
					Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
				1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
				2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
				3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
				4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
				5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
				6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
					Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*		
				1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
				2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
				3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
				4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
				5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
				6	Totaal	0	0	0		

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
SZW	G10	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01* € 186.242	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03* Ja			
SZW	G12	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01* € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02* € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03* Ja			

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger						
			Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 56.070	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 265.235	€ 245.033				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Advies- en ontwerpkosten	€ 3.350	€ 3.350	€ 0	€ 0	
		2	Herinrichting sportpark	€ 102.488	€ 102.488	€ 0	€ 0	
		3	Onderhoud velden en gebouwen	€ 11.787	€ 11.787	€ 0	€ 0	
		4	Onderhoud velden en gebouwen	€ 6.130	€ 6.130	€ 0	€ 0	
		5	Onderhoud velden en gebouwen	€ 8.880	€ 8.880	€ 0	€ 0	
		6	Onderhoud gebouwen	€ 8.050	€ 8.050	€ 0	€ 0	
		7	Onderhoud gebouwen	€ 5.515	€ 5.515	€ 0	€ 0	
		8	Onderhoud gebouwen	€ 1.536	€ 1.536	€ 0	€ 0	

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
				9	Onderhoud technische installatie	€ 145	€ 145	€ 0	€ 0	
				10	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 365	€ 365	€ 0	€ 0	
				11	Onderhoud technische installatie	€ 138	€ 138	€ 0	€ 0	
				12	Onderhoud technische installatie	€ 262	€ 262	€ 0	€ 0	
				13	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 374	€ 374	€ 0	€ 0	
				14	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 335	€ 335	€ 0	€ 0	
				15	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 422	€ 422	€ 0	€ 0	
				16	Onderhoud technische installatie	€ 288	€ 288	€ 0	€ 0	
				17	Onderhoud technische installatie	€ 25	€ 25	€ 0	€ 0	
				18	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 3.696	€ 3.696	€ 0	€ 0	
				19	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 5.681	€ 5.681	€ 0	€ 0	
				20	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 1.079	€ 1.079	€ 0	€ 0	
				21	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 1.081	€ 1.081	€ 0	€ 0	
				22	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 245	€ 245	€ 0	€ 0	
				23	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 706	€ 706	€ 0	€ 0	
				24	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 950	€ 950	€ 0	€ 0	
				25	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 111	€ 111	€ 0	€ 0	
				26	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 1.959	€ 1.959	€ 0	€ 0	
				27	Onderhoud technische installatie	€ 488	€ 488	€ 0	€ 0	
				28	Onderhoud technische installatie	€ 1.452	€ 1.452	€ 0	€ 0	

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
				29	Onderhoud technische installatie	€ 1.693	€ 1.693	€ 0	€ 0	
				30	Onderhoud technische installatie	€ 429	€ 429	€ 0	€ 0	
				31	Onderhoud technische installatie	€ 996	€ 996	€ 0	€ 0	
				32	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 207	€ 207	€ 0	€ 0	
				33	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 729	€ 729	€ 0	€ 0	
				34	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 2.237	€ 2.237	€ 0	€ 0	
				35	Vervanging sportinventaris	€ 70	€ 0	€ 70	€ 0	
				36	Vervanging sportinventaris	€ 73	€ 0	€ 73	€ 0	
				37	Vervanging sportinventaris	€ 1.509	€ 0	€ 1.509	€ 0	
				38	Nadeel mengpercentage sport	€ 13.807	€ 0		€ 13.807	
				39	Schadeherstel kunstgrasvelden	€ 17.935	€ 17.935	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
				40	Aanleg kunstgrasveld MHC Bemmel	€ 961	€ 961	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
				41	Onderhoud dakconstructie	€ 83	€ 83	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
				42	Plaatsen opslagunit	€ 3.346	€ 3.346	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
				43	Sportmaterialen	€ 593		€ 593		Betreft een artikel 13 activiteit
				44	Onderhoud technische installatie	€ 293	€ 293	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
				45	Onderhoud technische installatie	€ 141	€ 141	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
				46	Vervangen veldverlichting	€ 6.735	€ 6.735	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
				47	Vervangen veldverlichting	€ 6.279	€ 6.279	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
				48	Vervangen veldverlichting	€ 5.440	€ 5.440	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
				49	Vervangen veldverlichting	€ 6.795	€ 6.795	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
				50	Vervangen veldverlichting	€ 4.933	€ 4.933	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit

Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
		51	Inspectie	€ 59	€ 0	€ 59	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
		52	Inspectie	€ 59	€ 0	€ 59	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
		53	Inspectie	€ 132	€ 0	€ 132	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
		54	Inspectie	€ 85	€ 0	€ 85	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
		55	Inspectie	€ 63	€ 0	€ 63	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
		56	Inspectie	€ 123	€ 0	€ 123	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
		57	Vervangen en inspectie	€ 632	€ 0	€ 632	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
		58	Vervangen en inspectie	€ 118	€ 0	€ 118	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
		59	Vervangen en inspectie	€ 110	€ 0	€ 110	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
		60	Onderhoud technische installatie + gebouw	€ 109	€ 109	€ 0	€ 0	
		61	Vervangen deuren	€ 721	€ 721	€ 0	€ 0	Betreft een artikel 13 activiteit
		62						
		100						
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1042096	€ 56.574	€ 0	€ 26.388	€ 0	€ 56.810
		2						
		3						
		4						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1042096	Ja				
		2						
		3						
		4						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H12/02*	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*		
			€ 30.000	€ 33.671	Ja	Ja		
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**	Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/01*	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*	
			Ja		€ 50.000	€ 50.000	Ja	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 34.428	€ 28.482	€ 5.946	€ 28.482	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 237.027	€ 237.027	€ 0	€ 237.027	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 52.967	€ 0	€ 10.593	€ 0	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 39.725	€ 31.780	€ 7.945	€ 31.780	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 18.538	€ 5.331	€ 3.708	€ 5.331	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 46.346	€ 36.918	€ 9.269	€ 36.918	Ja
		7	Valpreventie	€ 136.390	€ 12.318	€ 27.278	€ 12.318	Ja
		8	Leefomgeving	€ 26.483	€ 11.020	€ 5.297	€ 11.020	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 6.621	€ 0	€ 1.324	€ 0	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 96.665	€ 13.000	€ 19.333	€ 13.000	Ja
		11	Mantelzorg	€ 26.483	€ 26.483	€ 0	€ 26.483	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 26.483	€ 20.895	€ 5.297	€ 20.895	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 14.566	€ 0	€ 2.913	€ 0	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 6.621	€ 6.621	€ 0	€ 6.621	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 23.570	€ 1.918	€ 4.714	€ 1.918	Ja

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*				
		1	Lokaal Sportakkoord	Nee				
		2	Brede regeling combinatiefuncties	Nee				
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Nee				
		4	Kansrijke Start	Nee				
		5	Mentale Gezondheid	Nee				
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	Nee				
		7	Valpreventie	Nee				
		8	Leefomgeving	Nee				
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Nee				
		10	Versterken sociale basis	Nee				
		11	Mantelzorg	Nee				
		12	Eén tegen eenzaamheid	Nee				
		13	Welzijn op recept	Nee				
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	Nee				
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	Nee				
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*					
			Nee					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	Uitkerings-code	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*			
			MEOZ 23040	€ 241.430	€ 241.430			
			Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*	
		1	*LACO Sportcentrum Bemmel*	€ 241.430	€ 241.430	Ja		
		2						
		20						
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*				
			060202 Gemeente Arnhem	€ 177.599				

Bijlagen

Samenstelling gemeentebestuur

Gemeenteraad

Mw. P.T.A.M. Kalfs	**Voorzitter**
Dhr. P.J. Peters	**Raadsgriffier**
Dhr. R.T.H.M. Derksen	Lokaal Belang Lingewaard (fractievoorzitter)
Dhr. B. Geveling	Lokaal Belang Lingewaard
Dhr. H. Minkhorst	Lokaal Belang Lingewaard
Dhr. J.H.L. Klaassen	Lokaal Belang Lingewaard
Mw. A. Remery	Lokaal Belang Lingewaard
Mw. C.B.P. Claassen	SP (fractievoorzitter)
Dhr. B.J.A. Claassen	SP
Mw. B.H.L. Raes	CDA (fractievoorzitter)
Dhr. H.J.J. Arends	CDA
Dhr. A. Mettrop	CDA
Dhr. P.A.T.W. Hegeman	B06 (fractievoorzitter)
Dhr. H. Joosten	B06
Dhr. E.J. Tiggers	B06
Dhr. Th. Janssen	lingewaard.NU (fractievoorzitter)
Mw. M.J.A. van Aalten-Janssen	lingewaard.NU
Dhr. G.H. Rasing	lingewaard.NU
Dhr. M.M. van de Woerdt	VVD (fractievoorzitter)
Dhr. T.B.M. Aaldering	VVD
Dhr. H.G.H. Wilkens	VVD
Dhr. S. Braam	VVD
Mw. P. Lentjes	VVD
Dhr. L.L. Dekkers	D66 (fractievoorzitter)
Dhr. L.L. Dekkers	Ziek m.i.v. 20 april 2023 t/m 23 november 2023
Mw. C.M. Dolmans-Klumper	D66
Dhr. B. Brom	D66 (vanaf 11 mei 2023 t/m 23 november 2023, ter vervanging van L.L. Dekkers)
Mw. S.G.M. Swart	PvdA (fractievoorzitter)
Dhr. J. Kloek	PvdA
Mw. I. Sloot	GroenLinks (fractievoorzitter)
Mw. L.G. Duiven	GroenLinks
Mw. C.C.N. Crijns	GroenLinks
Dhr. O. de Koning	GroenLinks

Fractievoorzittersoverleg

Mw. P.T.A.M. Kalfs	**Voorzitter**
Dhr. P.J. Peters	**Raadsgriffier**
Dhr. R.T.H.M. Derksen	Lokaal Belang Lingewaard
Mw. C.B.P. Claassen	SP
Mw. B.H.L. Raes	CDA
Dhr. P.A.T.W. Hegeman	B06
Dhr. Th. Janssen	lingewaard.NU
Dhr. M.M. van de Woerdt	VVD
Dhr. L.L. Dekkers	D66
Mw. C.M. Dolmans-Klumper	D66 (vanaf 20 april 2023, ter vervanging van L.L. Dekkers)
Mw. S.G.M. Swart	PvdA
Mw. I. Sloot	GroenLinks

Agendacommissie

Mw. B.H.L. Raes	**Voorzitter (plv. voorzitter van de raad)**
Dhr. P.J. Peters	**Raadsgriffier/secretaris/adviseur**
Mw. P.T.A.M. Kalfs	Adviseur (voorzitter raad)
Mw. L.G. Duiven	Lid
Dhr. J. Klaassen	Lid
Mw. B.H.L. Raes	Lid
Dhr. Th. Aaldering	Lid
Dhr. Th. Janssen	Lid (t/m 6 november 2023)
Dhr. L.L. Dekkers	Lid

College van burgemeester en wethouders

Mw. P.T.A.M. Kalfs	Burgemeester/voorzitter
Dhr. J.H.A.P. Sluiter	Wethouder
Dhr. A. Slob	Wethouder
Dhr. N.T.P. Hubers	Wethouder
Dhr. M. van den Bos	Wethouder
Dhr. I.P. van der Valk	Gemeentesecretaris

Kerngegevens

SOCIALE STRUCTUUR	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroot 2023	31-12-2023
Aantal inwoners	46.836	47.168	47.125	47.316
Aantal inwoners naar leeftijd				
- inwoners < 20 jaar	10.448	10.235	10.197	10.057
- inwoners > 64 jaar	10.462	11.011	11.186	11.313
Aantal personen met een				
uitkering: (PW-IOAW-IOAZ)	492	445	468	459
Loonkostensubsidie	70	60	50	66
Leerlingen per 1 oktober:				
- basisonderwijs	3.878	3.734	3.744	3.589
- speciaal basisonderwijs	244	194	235	196
- voortgezet onderwijs	2.249	2.174	2.166	2.178

Het werkelijk aantal inwoners is steeds het aantal op 31 december. Het aantal is gebaseerd op de meest recente betaalspecificatie van de algemene uitkering gemeentefonds. Deze aantallen kunnen afwijken van de cijfers zoals deze in de jaarrekening 2022 zijn opgenomen. Afwijkingen worden veroorzaakt door mutaties in de gemeentelijke basisadministratie.

FYSIEKE STRUCTUUR	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroot 2023	31-12-2023
Oppervlakte gemeente in ha.	6.914	6.914	6.914	6.914
Waarvan				
-binnenwater	728	728	728	728
-historische stads- en dorpskern	5	5	5	5
Openbaar groen in ha (excl. water en bermen)	318	321	321	321
Lengte van riolering in km	445	453	447	453
Lengte van wegen in km	345	348	348	345
Woonruimten	20.056	20.235	20.254	20.271
Gem. aantal inwoners per woning	2,33	2,33	2,33	2,33

Beleidsindicatoren

Regeling beleidsindicatoren gemeenten

In deze ministeriële regeling is vastgesteld welke beleidsindicatoren door gemeenten in de programma's en programmaverantwoording worden opgenomen. We hebben deze verplichte indicatoren hieronder opgenomen. De opgenomen informatie is afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente' en betreft de meest actuele cijfers.

Programma 1

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Verwijzing naar Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	8
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	0,7
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2,4
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	0,8
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	3,2

Programma 2

Er zijn voor programma 2 geen verplichte indicatoren in het BBV opgenomen.

Programma 3

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Vestigingen van bedrijven	Aantal vestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 65jr	146
Functiemenging	Aantal banen in verhouding tot aantal woningen.	43,8%

Programma 4

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar.	0,7
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners van 5-18 jaar	19
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. (VSV-ers)	2,1%

Programma 5

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Niet sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	41,5%

Programma 6

Wmo

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Wmo-cliënten met een maatwerk-arrangement	Aantal cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners.	650

Participatie

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 1.000 inwoners.	16,2
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal re-integratievoorzieningen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.	27,7
Banen	Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	54,5
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking.	75,3%
Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren.	1%

Jeugd

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Kinderen in armoede	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	3%
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	1%
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	13,2%
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	0,6%
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).	Nog geen waarde bekend

Programma 7

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel

Omvang fijn huishoudelijk afval	Ingezamelde hoeveelheid fijn huishoudelijk afval per inwoner per jaar.	83
Hernieuwbare elektriciteit	% van het energieverbruik opgewekt uit zon, wind, biomassa of waterkracht.	28,9%

Programma 8

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Nieuw gebouwde woningen	Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen van de totale voorraad.	6,5
Demografische druk*	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	81,9%

**Niet-beroepsbevolking in verhouding tot beroepsbevolking.*

Programma 9

Verplichte indicator	Meetbaar resultaat	Actueel
Gemiddelde WOZ waarde	Gemiddelde WOZ waarde	€ 372.000
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten.	€ 1.025
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoons-huishouden betaalt aan woonlasten.	€ 1.055

Overzicht personele sterkte en personeelslasten

Onderdeel	Formatie per 31-12-2023 Personen	FTE	Loonkosten 2023 (x € 1.000)
Bestuursorganen			
Gemeenteraad	29	29,00	€ 505
College van B&W	5	5,00	€ 616
Rekenkamercommissie	1	1,00	€ 12
Totaal	35	35,00	€ 1.133
Ambtelijke organisatie			
Raadsgriffie	4	3,39	€ 322
Directie	2	2,00	€ 310
Staf/Concerncontrol	10	7,80	€ 819
Team Sociaal Beleid	18	18,12	€ 1.292
Team Toegang Sociaal Domein	45	41,74	€ 3.060
Team Bedrijfsbureau Sociaal Domein	27	28,25	€ 1.925
Team Ruimtelijk Beleid	26	20,23	€ 1.884
Team Projectrealisatie	25	23,18	€ 2.028
Team Openbare Ruimte & Vastgoed	30	26,30	€ 2.140
Team Technisch Wijkbeheer	30	27,91	€ 1.715
Team Veiligheid, Toezicht & Handhaving	21	18,70	€ 1.240
Team Klant Contact Centrum	27	20,73	€ 1.354
Team Financiën, Juridische Zaken & Inkoop	31	26,28	€ 2.180
Team Informatievoorziening	49	45,58	€ 3.257
Team Personeel en Organisatie & Communicatie	26	27,95	€ 1.931
Totaal	371	338,16	€ 25.458
Overig			
Voormalige wethouders	24	24,00	€ 314
Ambtenaren Burgerlijke Stand	4	4,00	€ 27
Totaal	28	28,00	€ 341

Overzicht van vaste activa

Activum	Cumulatieve investering 31-12-2022	Cumulatieve afschrijving t/m 2022	Verwijderd na volledige afschrijving	Boekwaarde 01-01-2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Bijdragen derden	Afschrijving 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Onderzoek en ontwikkelingskosten	16.595	13.202	0	3.394	0	0	0	3.394	0
Bijdragen aan activa van derden	351.704	279.901	0	71.803	0	0	0	27.267	44.536
Gronden en terreinen	8.302.139	90.624	0	8.211.516	210.722	270.390	0	4.543	8.147.305
Woonruimten	69.435	44.596	0	24.839	0	0	0	3.392	21.447
Bedrijfsgebouwen	83.771.482	36.021.327	857.170	46.892.985	3.588.155	143.300	64.224	2.048.849	48.224.766
Grond-, weg- en waterbouw met economisch nut	6.847.788	2.518.267	704.030	3.625.491	437.888	0	186.458	253.162	3.623.759
Grond-, weg- en waterbouw met economisch nut waarvoor heffing mogelijk is	44.647.584	8.957.117	0	35.690.467	624.055	0	0	873.693	35.440.830
Grond-, weg- en waterbouw met maatschappelijk nut	28.039.833	8.489.337	604.858	18.945.639	3.436.294	72.551	151.358	772.252	21.385.773
Vervoermiddelen	910.438	267.431	118.207	524.800	336.309	0	0	90.842	770.267
Vervoermiddelen waarvoor heffing mogelijk is	42.544	0	42.544	0	0	0	0	0	0
Machines, apparaten en installaties	6.067.392	813.530	10.526	5.243.337	634.317	0	8.391	489.037	5.380.226
Machines, apparaten en installaties waarvoor heffing mogelijk is	1.472.365	623.638	0	848.727	79.240	0	0	127.035	800.932
Overige materiële vaste activa	3.884.382	759.248	340.109	2.785.025	874.833	205	0	613.743	3.045.911
Kapitaalverstrekking deelnemingen	49.000	0	0	49.000	550.001	0	0	0	599.001
Leningen woningbouwcorporaties	1.421.103	0	0	1.421.103	0	73.824	0	0	1.347.280
Overige langlopende leningen	4.158.394	102.855	0	4.055.539	1.841.170	458.708	0	3.776	5.434.225
	190.052.179	**58.981.072**	**2.677.443**	**128.393.664**	**12.612.985**	**1.018.977**	**410.431**	**5.310.984**	**134.266.258**

Overzicht lopende investeringsprojecten

In de gemeentelijke Nota activabeleid 2020 is vastgelegd dat investeringsbudgetten (inclusief voorbereiding) binnen 5 jaar na autorisatie afgewikkeld moeten zijn. Investeringsbudgetten die, na beschikbaarstelling door de raad, aan het eind van een begrotingsjaar ouder zijn dan 5 jaar worden niet voor verdere uitvoering in het volgend begrotingsjaar in stand gehouden. Het college kan aan de raad voor afloop van deze termijn, of zo snel mogelijk na afloop ervan, een onderbouwd voorstel doen tot verlenging.

Bij onderstaande investeringen wordt alleen een toelichting gegeven als er sprake is van een significante afwijking wat betreft het budget of de looptijd. Niet toegelicht wordt als:

- De investering wordt afgesloten en de uitvoeringskosten binnen het gestelde budget zijn gebleven.
- De investering nog doorloopt tot 2024 of verder.

Overzicht lopende investeringsprojecten 2023 (bedragen x € 1.000)

Investerings-nummer	Omschrijving	Begrote uitgaven	Begrote inkomsten	Saldo van Begroting	Werkelijke uitgaven	Werkelijke inkomsten	Saldo van realisatie t/m 31-12-2023	Som van restant budget	Afsluiten per 31-12-2023	Afronding in
303033	Voorbereiding Agropark III	400	-	400	211	-	211	189		2024
304011	ARBO-wetgeving faciliteiten thuiswerken	83	-	83	61	-1	60	22	Ja	
304016	Verduurzamen gemeentelijke accommodatie	70	-	70	-	-	-	70		2025
304272	Storingsbus en vrachtwagen met kraan	177	-	177	244	-	244	-67	Ja	
304289	Vervanging bakkenwagens	63	-	63	92	-	92	-30	Ja	
304293-305	Informatisering en Automatiseringsplannen 2023	524	-	524	823	-	823	-300	Ja	
304306	Podiumwagen	100	-	100	-	-	-	100		2024
304307	Vervanging en uitbreiding stemhokjes	30	-	30	30	-	30	0	Ja	
321039	Revitalisering Zilverkamp fase I cluster 1, 2, 3 & 5, Huissen	1.050	-	1.050	922	-33	890	160		2025

321117	Revitalisering Zilverkamp fase II, III en IV, Huissen.	7.500	-	7.500	5.494	-25	5.469	2.031		2025
321075	Voorbereiding Hoogwatervrij maken Looveerweg	150	-	150	23	-	23	127		2026
321107	Verkeersveiligheid Ressenstraat	-	-	-	20	-	20	-20		2026
321110	Dorpensingel	2.535	-	2.535	2.575	-549	2.026	509		2026
321108	Kruispunt Nielant-Wagenweg, Huissen	630	-95	535	537	-95	441	94		2024
321111	Voet-/fietspad Viswei-Irenestraat, Angeren	25	-	25	12	-	12	13	Ja	
321116	Herontwikkeling Park Holthuizen	80	-	80	60	-	60	20		2024
321118	Fietsparkeervoorzieningen Huissen	50	-	50	44	-	44	6		2024
321119	Oplaadpalen electrische fietsen	50	-	50	42	-	42	8	Ja	
321120	Maatregelen wegcategoriseringsplan 2019	55	-	55	55	-	55	0	Ja	
321135	Maatregelen wegcategoriseringsplan 2020	50	-	50	50	-	50	0	Ja	
321121	Kruispunt Hegsestr.-Kapelstr. Gendt	297	-52	245	285	-52	233	12	Ja	
321122	Voorbereiding Aanpak Papenstraat, Bemmel	2.203	-	2.203	29	-83	-53	2.256		2025
321123	Voorbereiding Fietsvoorzieningen De Plak, Bemmel	75	-	75	43	-	43	32		2025
321124	Revitalisering Houtakker-I, Bemmel	100	-	100	89	-	89	11	Ja	
321126	Reconstructie Nijmeegsestraat, Gendt	745	-	745	546	-	546	199		2024
321134	Ontsluiting Karstraat - Houtakker II	175	-	175	98	-	98	77		2024
321136	Fietsparkeervoorzieningen	50	-	50	34	-	34	16		2025
321137	Maatregelen Verkeershandhavingsprojecten	100	-	100	46	-	46	54		2025
321142	Maatregelenprogramma GMP-plus 2022	500	-	500	151	-	151	349		2025

321144	Maatregelen Wegcategoriseringsplan	100	-	100	52	-	52	48		2024
321145	Aanpak fietspaden	77	-	77	-	-	-	77		2025
321146	GMP 2021 reconstructie Gochsestraat, Huissen	400	-	400	-	-	-	400		2024
321147	GMP+ 2022 WMW Gochsestraat, Huissen	60	-	60	-	-	-	60		2024
321148	RW reconstructie Gochsestraat, Huissen	78	-	78	-	-	-	78		2025
321149	GMP+ Bochten Karstraat, Huissen	842	-	842	35	-	35	807		2024
321150	GMP+ Rotonde Huismanstraat, Huissen	802	-	802	21	-	21	780		2025
321151	GMP+ Rotonde van der Mondeweg, Haalderen	2.400	-	2.400	8	-	8	2.392		2025
321152	GMP+ Reconstructie Bredestraat-zuid	1.391	-	1.391	28	-	28	1.363		2024
321153	GMP+ Reconstructie Bredestraat-noord	1.304	-	1.304	17	-	17	1.287		2025
321154	GMP+ Reconstructie Huismanstraat, Huissen	1.265	-	1.265	-	-	-	1.265		2026
321155	Reconstructie Zandsedwarsstraat	-	-	-	69	-69	-	-		2024
321156	RW Sandershof, Bemmel	30	-	30	30	-	30	-		2024
321157	RW Hofsteestraat, Haalderen	70	-	70	-	-	-	70		2024
321158	Verduurzaming openbare verlichting LED	1.301	-	1.301	290	-	290	1.011		2024
321159	RRW Wijngaarden, Huissen	122	-	122	-	-	-	122		2024
322004	Parkeerplaatsen Molenweide, Huissen	100	-	100	22	-	22	78		2024
342122	OBC de Heister school	12.058	-	12.058	583	-	583	11.475		2026
342123-24	Voorbereiding OBC De Heister	186	-	186	110	-22	88	98		2026
342125-27	Voorbereiding IKC's	548	-	548	263	-	263	285		2026
342128	Uitbreiding IKC Binnenstebuiten	815	-	815	810	-	810	5		2024
352001-037	Verplaatsing Jonge Kracht / Polseweg	4.464	-170	4.294	5.411	-986	4.425	-131	Ja	

352038	Verplaatsing Schalkshof: gronden	636	-	636	1.607	-43	1.564	-929	Ja	
357031	Visie Polseweg natuurontwikkeling	100	-30	70	-	-	-	70		2026
352039	Verduurzaming binnensportaccommodaties	245	-	245	183	-14	169	77		2025
352041	Verbouwing De Brink	113	-	113	191	-32	160	-47	Ja	
352045-46	Kunstgrasveld MHC Bemmel	640	-	640	811	-131	680	-39	Ja	
352047-51	Herinrichting De Poel, Angeren	1.534	-266	1.268	1.200	-210	991	277		2024
352052	Voorbereidingskrediet de Blauwenburcht, Huissen	200	-	200	-1	-	-1	201		2024
352053	Verduurzaming sporthalen Gendt	580	-	580	-	-	-	580		2025
I570/357012	Uitvoeringsprogramma Landschap & Biodiversiteit 2019-2023	158	-86	72	141	-74	67	5	Ja	
I571-572/357012	Uitvoeringsprogramma Landschap & Biodiversiteit 2023-2026	309	-188	121	10	-12	-2	123		2026
357015	Vervanging speelvoorzieningen 2021	50	-	50	48	-	48	2	Ja	
357016	Vervanging speelvoorzieningen 2022	50	-	50	66	-	66	-16	Ja	
357017	Vervanging speelvoorzieningen 2023	50	-	50	17	-	17	33		2024
357028	Vervanging groen en bomen 2021	115	-	115	130	-	130	-15	Ja	
357029	Vervanging groen en bomen 2022	123	-	123	151	-	151	-28		2024
357030	Vervanging 2 grasmaaiers	201	-	201	-	-	-	201		2024
361026-30	SKC de Leemhof, Gendt	150	-	150	2.112	-143	1.969	-1.819		2024
361031	Voorbereidingskrediet MFA Huissen	200	-	200	34	-	34	166		2024
361035	Voorbereidingskrediet MFA Haalderen	200	200	400	36	-	36	364		2027
361032	Transitie Kinkellink, Bemmel	-	-	-	299	-	299	-299		2025
361033	Transitie Tiny Houses, Zilverzwaan Huissen	-	-	-	28	-	28	-28		2025
361034	Transitie Kruisstraat 18-20, Gendt	-	-	-	629	-	629	-629		2025
372113	Rioolvervanging Wijngaarden, Huissen	513	-	513	117	-	117	396		2024

372162	Vervanging/verbetering riolering Woerdsestr., Gendt	468	-	468	426	-	426	42	Ja	
372166	Relinen riolering 2021	410	-	410	348	-	348	62	Ja	
372168	Reconstructie Klappenburg, Bemmel	75	-	75	27	-	27	48		2025
372169	Riolering Gochsestraat, Huissen	912	-	912	68	-	68	844		2024
372170	Riolering Oversteek Zandsedwarsstraat	60	-	60	4	-	4	56	Ja	
372171	Riolering Hofsteestraat. Haalderen	175	-	175	34	-	34	141		2024
372172	Riolering Sandershof, Bemmel	188	-	188	86	-	86	102		2024
372173	Riolering Staatsliedenbuurt, Gendt	300	-	300	222	-	222	78		2024
372174	Rioleringswerkzh. Vleumingen, Gendt	35	-	35	-	-	-	35		2025
372175	Verbeteren afvoer Karstraat, Huissen	15	-	15	-	-	-	15		2024
372176	Deken Dr. Mulderstraat, Bemmel	35	-	35	-	-	-	35		2025
372177	Verv. drukriool Boerenhoek/Duisterestr.	20	-	20	-	-	-	20		2025
372700/05	Waterbergingbanken (2014)	126	-126	-	100	-20	80	-80		2024
372710	Waterberging openbare ruimte	50	-	50	17	-	17	33		2024
372714	Zonnepanelen op gemeentelijke daken (nw)	218	-	218	-	-	-	218		2024
373009	Plaatsen 50 zuilen voor GFT-afval	126	-	126	58	-	58	68		2024
373012	Vervanging 20 GFT containers	84	-	84	-	-	-	84		2024
373013	Vervanging 34 controlesystemen	36	-	36	22	-	22	14		2024
383027	Aanleg standplaatsen woonwagens	290	-	290	20	-	20	270		2024
383028	Voorbereiding locatie tijdelijke woningen	500	-	500	-	-	-	500		2024
		56.169	**-814**	**55.355**	**29.397**	**-2.594**	**26.803**	**28.552**		

Af te sluiten investeringen per 31-12-2023	8.617	-308	8.309	10.968	-1.319	9.649	-1.340

Toelichting doel en voortgang investeringsprojecten

304272 Storingsbus en vrachtwagen met kraan
De meerkosten zijn te verklaren door de gestegen grondstoffen en materialen. Ook is in de storingsbus een geüpgraded hogedrukspuit geïnstalleerd zodat werkzaamheden die voorheen een aannemer uitvoerde, nu door de eigen dienst wordt uitgevoerd. Zo houden we regie en zijn de onderhoudskosten beheersbaar. De hogere kapitaallasten kunnen deels worden opgevangen door bijstelling van exploitatielasten.

304289 Vervanging bakkenwagens
De meerkosten zijn te verklaren door enerzijds de gestegen prijs grondstoffen en materialen en anderzijds doordat de twee nieuwe bakkenwagens volledig elektrisch aangedreven worden. De hogere kapitaallasten worden deels gedekt door besparing op de nutskosten (benzine).

304293-305 Informatisering en Automatiseringsplannen 2023
In 2022 werd door logistieke problemen op de wereldmarkt het project ICT-infrastructuur later opgeleverd. Een deel van de in 2022 geplande investering is daardoor pas in 2023 door de leverancier in rekening gebracht. Zie in dit verband de toelichting in de Jaarstukken 2022, overzicht-lopende-investeringsprojecten.

321039 Revitalisering Zilverkamp fase I cluster 1, 2, 3 & 5, Huissen
Het resterende bedrag is geoormerkt voor de ondersteuning van duurzaamheidsprojecten in de Zilverkamp.

321107 Verkeersveiligheid Ressenstraat / 321110 Dorpensingel
Uitvoering geven aan de gemaakte afspraken in de Samenwerkings- en Realisatieovereenkomst (SOK) vastgelegde afspraken met de gemeente Nijmegen.
In de SOK zijn de 4 deelprojecten van het project Dorpensingel verder afgekaderd. De deelprojecten betreffen:
1. Aanleg Dorpensingel Oost (Ovatonde – Zandsestraat).
2. Verkeersveilige oversteek Snelfietsroute op de Ressensetraat.
3. Verkeersveilig maken Vossenhol.
4. Doorvoeren snelheidsremmende maatregelen Vossenpelsestraat.

Er zijn financiële afspraken gemaakt in de SOK over de investeringen vanuit de Gemeente Lingewaard, de gemeente Nijmegen en de Provincie Gelderland.
De overschrijdingen kunnen nu nog binnen het projectbudget opgevangen worden. Alleen is het denkbaar dat kostenverhoging van materialen, indexeringen en de langere voorbereidingstijd tot verdere stijging kan leiden.
De ruimtelijke procedure, ontwerpproces en de grondverwerving hebben vertraging opgelopen. Mede door de aangenomen motie om op het Vossenhol een maximale snelheid van 30 km/uur (GOW30) toe te passen is (mede) de aanleiding voor geweest.

321149 GMP+ Bochten Karstraat

De realisatiefase is nog niet opgestart. Oorzaken zijn:

- Doorlooptijd van nutsmaatregelen is groot.
- Beperking bij nutspartijen om te komen tot een definitief ontwerp waarbij hoogwaardige verharding op fietspaden wordt toegepast.
- Kans op samenloop met Vitens herkend. Hierdoor bewust uitgesteld omwille van kwaliteit eindproduct.

352001 - Verplaatsing Jonge Kracht / Uitvoeren visie Polseweg

Doel: Het uitvoeren van de visie Polseweg zoals door de raad in 2017 is vastgesteld. Het project behelst de verplaatsing van het sportcomplex Schalkshof (inclusief bijbehorende infrastructuur) woningbouw en natuurontwikkeling.
Voortgang: Het onderdeel ‘Verplaatsing sportcomplex Schalkshof’ is in 2023 afgerond. Het complex is in het voorjaar 2022 in gebruik genomen.
De onderdelen ‘woningbouw’ en ‘natuurontwikkeling’ volgen daarna.
Het eindsaldo van het investeringsproject ‘Verplaatsing Jonge Kracht’ wordt vooral veroorzaakt door de lange doorlooptijd van het project en als gevolg daarvan hogere omslagkosten. Dit is vooral het gevolg van het intensieve participatietraject met vooral de voetbalvereniging en omwonenden.
Daarnaast vond de aanbesteding van het parkeerterrein en de toegangsweg in de laatste fase van het project, plaats in een ongunstige economische tijd, waardoor de aanbesteding duurder uitviel dan vooraf verwacht mocht worden. Dit ondanks het feit dat voor een sober ontwerp is gekozen en uit een meervoudig onderhandse aanbesteding de goedkoopste kandidaat is gekozen.

352038 Visie Polseweg – aan-/verkoop gronden

Doel: Aankoop gronden t.b.v. sportcomplex, groene buffer, parkeerterrein en toegangsweg.
Voortgang: In 2017 is een strategische aankoop gedaan van gronden gelegen aan de Polseweg. Deze gronden waren destijds bestemd tot bedrijf. Met deze gronden kon bovendien de visie Polseweg worden uitgevoerd en was de aanleg van een ruimere groene buffer mogelijk. In 2023 is dit onderdeel afgesloten. Deze gronden hebben nu een maatschappelijke functie (sport) en worden langdurig geëxploiteerd. Het BBV schrijft voor dat we de aangekochte gronden dan moeten blijven waarderen tegen de aankoopprijs.
Afwaardering naar waarde sport is niet toegestaan, waardoor de investering toeneemt.
Hier staat tegenover dat de netto-opbrengst van de grondverkopen hoger blijft, omdat geen verrekening van afwaardering plaatsvindt. Dit is in 2022 toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. Per saldo is er geen financieel voor- of nadeel.

Visie Polseweg natuurontwikkeling

Doel: de aanleg van een groene buffer (incl. wadi’s) tussen het sportcomplex Schalkhof en de te bouwen woonwijk Slingerbos.
Voortgang: Op dit moment wordt het ontwerp van de groene buffer civiel-technisch uitgewerkt. Er zal ook nog een participatietraject plaatsvinden. De aanleg van het grootste deel van de groene buffer zal pas kunnen plaatsvinden nadat de woonwijk Slingerbos is gerealiseerd. Een belangrijk deel van het gebied is

namelijk nu in gebruik als tijdelijke bouwweg die ook gebruikt zal worden voor de aanleg van de woonwijk. Mogelijk worden al wel eerder kleinere delen aangelegd, o.a. in relatie tot de waterberging in het gebied.

352041 Verbouwing De Brink
De overschrijding is het gevolg van meerwerk op de technische installatie (vervangen Wifi- en CCTV camerabewakingssysteem).

352047-51 Herinrichting De Poel, Angeren
Het sportcomplex De Poel in Angeren is opnieuw ingericht. Zo zijn 3,5 natuurgrasvelden vervangen door 2 kunstgrasvelden.
Het sportcomplex is in 2023 opgeleverd. De aanpassingen aan het clubgebouw vinden in 2024 plaats.

361032-33-34 Transitie Kinkellink, Bemmel / Tiny Houses, Huissen / Kruisstraat 18-20, Gendt
Voor de huisvesting van Oekraïense ontheemden worden kosten gemaakt welke door het ministerie van Justitie & Veiligheid vergoedt worden. Vergoedingen bij transitie gebeuren op basis van afschrijvingstermijn van betreffende locatie.
De kapitaallasten van de netto-investeringen worden gedekt uit de normkostenvergoeding (op basis van bedrag per nacht per gerealiseerde opvangplek).

372170 Riolering Oversteek Zandsedwarsstraat
Het voornemen was om de kruising Zandsedwarsstraat-Karstraat aan te passen als onderdeel van het project Carway Huissen. Tegelijk was het de bedoeling om ook de riolering te vervangen en een regenwaterstelsel aan te leggen in de Zandsedwarsstraat. Dit project is niet doorgegaan en de inverstering wordt nu afgesloten.
De rioleringswerkzaamheden worden nu later op een doelmatig moment opgepakt met een nieuwe investering.